
Sametingets plenum

Møtebok 2/01

SÁMEDIGGI SAMETINGET

Kautokeinoveien 50, N-9730 Kárásjohka

Telefon (47) 78 47 40 00

Telefaks (47) 78 47 40 90

samediggi@samediggi.no

www.samediggi.no

Tid: 29.05. - 01.06.2001

Sted: Sametinget, Kárášjohka-Karasjok

Saksliste:

- Sak 11/01 Konstituering
- navneopprop, permisjoner, innkalte vararepresentanter
- godkjenning av innkalling og saksliste
- Sak 12/01 Sametingsrådets beretning om virksomheten
- Sak 13/01 Spørsmål til Sametingsrådet ihht Sametingets forretningsorden
§ 11
- Sak 14/01 Kunngjøring av nye saker
- Sak 15/01 Likestillingspolitisk redegjørelse
- Sak 16/01 Sametingets representasjon i Landsdelsutvalget
- Sak 17/01 Reindrifftsavtalen 2001 – 2002
- Sak 18/01 Sametingets reindrifftspolitikk
- Sak 19/01 Sametingets budsjett 2001 – revidert budsjett
- Sak 20/01 Organisering og reglement for Sametingets politiske nivå
- Sak 21/01 Sametingets kommunikasjons- og servicepolitikk
- Sak 22/01 Samisk mediapolitikk – overordnede mål og prinsipper
- Sak 23/01 Valg av forberedende fullmaktskomite
- Sak 24/01 Sametingsrådets kunst- og kulturmelding

Sign:

SS / EKN

Møtesekvenser

Tid	Sak	Side
29.05.01 kl. 09.00 – 12.00	11/01	4
	12/01	7
29.05.01 kl. 15.00 – 19.10	13/01	23
	14/01	32
	15/01	35
	16/01	42
30.05.01 kl. 09.00 – 12.00	17/01	46
	18/01	61
30.05.01 kl. 15.00 – 18.45	18/01	
	19/01	100
31.05.01 kl. 09.00 – 12.00	20/01	108
31.05.01 kl. 15.00 – 18.00	21/01	130
	22/01	142
	23/01	168
01.06.01 kl. 09.00 – 12.00	24/01	170
	15/01	

Sign:

SS / EKN

Sak 11/01

Konstituering

Saken påbegynt 29. mai 2001 kl. 09.00.

Representanter

Følgende representanter av tilstede ved konstitueringen:

1. Berit Ranveig Nilssen	21. Kaia Langgård
2. Magnhild Mathisen	22. Sven-Roald Nystø
3. Olav M. Dikkanen	23. Margreta Påve Kristiansen
4. Hallgeir Skøien Varsi	24. Randi Skum
5. Marie Therese N. Aslaksen	25. Asbjørg Skåden
6. Magne Ballovara	26. Ove Johnsen
7. Ragnhild Nystad	27. Arvid Skjellhaug
8. Egil Olli	28. Per Solli
9. John Henrik Eira	29. Stein-Willy Andersen
10. Ole Henrik Magga	30. Roger Pedersen
11. Per A. Bæhr	31. Ing-Lill Pavall
12. Isak Mathis O. Hætta, <i>tok sete kl. 10.00</i>	32. Armund Eriksen
13. Josef Vedhugnes	33. Nils O. Nilsen
14. Olaf Eliassen	34. Jarle Jonassen
15. Geir Liland	35. Einar Lifjell
16. Per Edvin Varsi	36. Leif Elsvatn
17. Randi Solli Pedersen	37. Birger Nymo
18. Tore Bongo	38. Johan Mikkel Sara
19. Geir Tommy Pedersen	39. Laila Wilks
20. Willy Ørnebakk	

Sign: SS / EKN

Innvilgende permisjoner

Representant nr. 6 Nils Henrik Måsø innvilget permisjon 29. mai – 1. juni, hele plenumsmøtet.

Representant nr. 14 Peder Mathisen innvilget permisjon 29. mai – 1. juni, hele plenumsmøtet.

Representant nr. 16 Willy Olsen innvilget permisjon 29. mai – 1. juni, hele plenumsmøtet.

Representant nr. 18 Eva Josefsen innvilget permisjon 29. mai – 1. juni, hele plenumsmøtet.

Representant nr. 21 Tor Nilsen innvilget permisjon 29. mai – 1. juni, hele plenumsmøtet.

Representant nr. 29 Magne A. S. Huuva innvilget permisjon 29. mai – 1. juni, hele plenumsmøtet.

Representant nr. 19 Geir Tommy Pedersen innvilget permisjon 1. juni.

Vararepresentanter

Magne Ballovara møtte for representant nr. 6 Nils Henrik Måsø, hele plenumsmøtet.

Olaf Eliassen møtte for representant nr. 14 Peder Mathisen, hele plenumsmøtet.

Per Edvin Varsi møtte for representant nr. 16 Willy Olsen, hele plenumsmøtet.

Tore Bongo møtte for representant nr. 18 Eva Josefsen, hele plenumsmøtet.

Kaia Langgård møtte for representant nr. 21 Tor Nilsen, hele plenumsmøtet.

Stein-Willy Andersen møtte for representant nr. 29 Magne A. S. Huuva, hele plenumsmøtet.

Sign: SS / EKN

I. Dokumenter

- Møteinnkalling av 20.04.01 med innstilling til saksliste

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:

Innkalling av 20.04.01 med saksliste godkjennes.

III. Votering

Av 39 representanter var 38 tilstede.

1. Møtelederskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Johan Mikkel Sara, saksordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Innkalling av 20.04.01 med saksliste godkjennes.

Saken ble avsluttet 29. mai 2001 kl. 09.08.

Sign: SS / EKN

Sak 12/01

Sametingets beretning om virksomheten

Saken påbegynt 29. mai 2001 kl. 09.08.

I. Dokumenter

- Sametingsrådets beretning om virksomheten

Beretningen omfatter Sametingsrådets aktiviteter fra 10.02 – 18.05.2001.

1. Om virksomheten

Sametingsrådet har i perioden avholdt 2 møter og behandlet 42 saker. Som det fremgår av vedlegget har rådet i tillegg deltatt på en rekke møter og representasjoner.

2. Saksområder

2.1 Opplæring og utdanning

KUF avholdt et møte 10. mai 2001 med Læringssenteret, de fire nordligste statlige utdanningskontorene og Sametinget for å drøfte samiske opplæringsaker, og spesielt problemstillinger knyttet til samiske læremidler. Blant saker som ble diskutert var oversettelse av samiske lærebøker til norsk. Dette er spesielt viktig i forhold til samiske elever som får opplæring etter Det samiske læreplanverket og som ikke har så gode kunnskaper i samisk. Det var enighet om at bøker som styrker samisk språk, kultur og identitet skal oversettes fra samisk til norsk. Det videre arbeidet består i å utarbeide en plan for arbeidet.

2.1.1 Læremiddelutvikling 2001 - fordeling av midler

Fordeling av midler til samisk læremiddelutvikling er foretatt på bakgrunn av innkomne søknader etter utlysning av midler høsten 2000, med søknadsfrist 30.11.00. Det kom inn søknader for vel 60 millioner kroner. Ved Stortingets behandling av statsbudsjettets kap 206 post 50, ble budsjettforslaget redusert med 2 millioner kroner i forhold til forslaget fremmet av Kirke,- utdannings- og forskningsdepartementet. I tildelingsbrevet fra Kirke,- utdannings- og forskningsdept, datert 7.2.01, framgår det at Sametinget er gitt tilsagnsfullmakt for å betale inntil 3 mill. kr. i år 2002 for avtaler om produksjonsstøtte som er gjort med forlagene i 2001.

For å sikre flyt i læremiddelutviklingen er det inngått avtaler/vil bli inngått avtaler om 14 mill. kr som innebærer avtaler for hele årets bevilgning, samt det som omfattes av tilsagnsfullmakten på inntil 3 mill kr. I alt er det satt i gang omlag 45 nye prosjekter. Tallet vil øke når midler som er avsatt for sørsamiske prosjekter, samt midler for IKT prosjekter blir fordelt.

Sign: SS / EKN

2.1.2 Evaluering av samisk bokproduksjon

Sametinget vedtok i sak 6/97 nye retningslinjer for driftstilskudd til samiske forlag. Samtidig ble det vedtatt at Sametinget vil evaluere støtteordningene til samisk bokproduksjon innen 3 år. Sametingets hovedmålsetting for samisk bokproduksjon er at: «Det skal utgis flest mulig samiske bøker, til en best mulig kvalitet, for å styrke bruken av samisk, og for å utvikle språket, kulturen og identiteten. Sametinget vil arbeide for å få oversatt mer faglitteratur til samisk». Med utgangspunkt i dette vedtaket ble det initiert en evaluering av støtteordningene til samisk bokproduksjon. Formålet med evalueringen er å se på om de nye retningslinjene har bidratt til økt samisk bokproduksjon, spesielt utgivelser av samiske læremidler og eventuelt forslag til endringer i forhold til dagens ordninger. Det er foretatt en helhetlig gjennomgang av samisk bokproduksjon, herunder Sametingets ansvar, rolle og innsats. 19.3.01 ble det tredje og siste møtet holdt i referansegruppa for evaluering av samisk bokproduksjon. Rapporten sendes ut til høring. Evalueringsrapporten skal behandles politisk i Sametinget i løpet av høsten 2001. Rapporten foreligger og er delt ut til representantene.

2.1.3 Forskning og utviklingstiltak

Sametinget har ikke fått tildelt midler til FOU-tiltak. Dette er svært beklagelig, all den tid Sametinget har i gang en del prosjekter, bl.a. samisk begynneropplæring. KUF beklaget at midler var overført Læringscenteret uten å være øremerket for samiske tiltak. Læringscenteret har disponert de tildelte midlene. Konklusjonen i møtet mellom Sametinget, Læringscenteret og KUF 16.05.01 ble at Sametinget må overføres midler i tråd med forutsetninger og forpliktelser. KUF vil på grunnlag av notat som Sametinget utarbeider tildele midler. Læringscenteret vil tildele midler til kartleggingsprøver, slik det fremgår i tildelingsbrev til Læringscenteret.

Sametinget vil sammen med Samisk høyskole og Statens utdanningskontorer i Troms og Finnmark, utarbeide en FOU plan der forsøk og utviklingsarbeid er spesielt rettet mot samiske skoler og til skoler som gir opplæring i samisk. Et planutkast skal foreligge innen 1.09.01 og deretter legges fram for politisk behandling.

2.1.4 IKT i samisk opplæring

Det har vært flere møter mellom Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, Læringscenteret og Sametinget om IKT i samisk opplæring. KUF hadde ikke tildelt midler til samiske IKT-tiltak, men ønsket å dra i gang en prosess for å få til en satsing. Det var bevilget 1 mill kroner til Læringscenteret øremerket til samiske tiltak. Det er nå besluttet at disse midlene skal brukes til etablering av samisk skolenett og søkerbase for samiske læremidler. Sametinget skal ha det redaksjonelle ansvaret, mens Læringscenteret skal ha teknisk ansvar. Samisk skolenett vil være operativt i løpet av 2001. KUF vil også gi Sametinget midler til elektroniske læremidler inneværende år. Det vil være starten på en satsing på samiske elektroniske læremidler.

Læringscenteret har fått i oppdrag fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet å utarbeide en nasjonal handlingsplan for IKT 2001-2003. Sametinget har gitt innspill til planen.

Sign: SS / EKN

2.1.5 Voksenopplæring

Sametingsrådet ser behov for å gi voksenopplæring større prioritet i sitt arbeid. Dette med bakgrunn i kompetansereformen og voksnes lovfestede rett til opplæring, også opplæring i samisk og opplæring som innbefatter samiske emner. Sametinget har ikke øremerkede ressurser til å arbeide med voksenopplæring, men Sametinget må påta seg ansvar for den generelle utvikling av voksenopplæring for samer i samarbeid først og fremst med KUF og Voksenopplæringsinstituttet. Sametinget har 14.03 .01 hatt møte med direktør Turid Kjølseth i Voksenopplæringsinstituttet (VOX) for å drøfte samarbeid om voksenopplæringstiltak for samer.

2.1.6 Samiske barnehager

Sametinget har deltatt på nettverksmøte med barnehageansvarlige hos Fylkesmennene i Finnmark, Troms, Nordland, Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag, der spørsmål om samarbeid om kvalitet i de samiske barnehagene ble drøftet. Ellers har Sametinget startet et nettverkarbeid for styrene i samiske barnehager som befinner seg utenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Dette er også ledd i Sametingets arbeid med Stortingsmelding 27 (1999-2000) *Barnehager til beste for barn og foreldre*. I den forbindelse ble det holdt møte i Tromsø den 4. mai. Sametingsrepresentant Margaretha Påve Kristiansen åpnet nettverksmøtet.

Rapporten *Rekruttering til - og stabilitet i førskolelæreryrket* har vært gjennom en høring i form av en høringskonferanse 27. mars arrangert av Barne- og familiedepartementet, Kirke-, utdannings- og forskningsdept., Kommunenes sentralforbund og Norsk lærerlag. På denne konferansen kom det bl.a. frem at Barne- og familiedepartementet skal i samarbeid med Sametinget utrede muligheter for stipend til studenter som tar førskolelærerstudiet og virkemiddeltillegg til førskolelærere utenfor Finnmark og Nord-Troms. Utfordringen for Sametinget i denne sammenheng blir å få flere samisktalende førskolelærere til de sørsamiske barnehagene og kyststrøkene, og å få flere menn til å bli førskolelærere.

Sametinget har gitt en høringsuttalelse til endring av barnehageloven. Sametinget har kommet med merknader til endringer som Barne- og familiedepartementet har foreslått til ny barnehagelov. I sin uttalelse har Sametinget foreslått at Sametinget gis tilsynsmyndighet på linje med fylkesmenn når det gjelder særskilt tilskudd til samiske barnehager.

Sametinget var medarrangør av Barnehagekonferansen 3. og 4. april 2001 i Alta, der samiske barnehager var blant temaene. Deltakere på konferansen var alle kommuner i Finnmark og Barneombudet. Det er også arrangert to språkmotivasjonsseminarer. I Nesseby 28.02.01 for barnehage og kommunalt ansatte, foreldre og foresatte. Rådsmedlem Berit Ranveig Nilssen åpnet seminaret. På det andre seminaret 11.05.01 i Snåsa deltok bl.a. kommunene Engerdal, Hattfjelldal, Røros og Snåsa. Visepresident Ragnhild Nystad deltok fra Sametinget.

2.1.7 Spesialpedagogisk kompetanseheving

Sametingsrådet har vedtatt en plan for spesialpedagogisk kompetanseheving i samiske barnehager og skoler. I den forbindelse har administrasjonen hatt samarbeidsmøter med Samisk tyngdepunkt og Samisk høyskole hvor man har planlagt gjennomføringen av planen. Det er holdt møte med Kåfjord kommune for å drøfte gjennomføringen av planen. Møter med andre kommuner vil bli holdt i løpet av mai - juni.

Sign: SS / EKN

2.1.8 Reindrift som lærefag

Reindrift er godkjent som lærefag og Sametinget har igangsatt et arbeid for å klargjøre Sametingets rolle i utarbeidelse av nye læreplaner til dette faget. Sametinget har hatt møte med ORNAB (Opplæringsrådet i naturbruk) 9.05.01. Faget er lagt under Opplæringsrådet for naturbruk og målet med møtet var gjensidig informasjon om hverandres oppgaver og ansvar. Sametinget har ansvar for å gi forskrifter for læreplaner for særskilte samiske fag i videregående opplæring iflg opplæringsloven § 6-4, og vil derfor ha ansvar for læreplanene for reindrift som lærefag.

Sametinget har også hatt møte med NRL for å få oversikt over det arbeidet NRL har gjort i saken.

2.1.9 Høyere utdanning og forskning

KUF har i møter med Sametinget gitt signaler om at det skal foretas en gjennomgang av samisk utdanningssektor. I St.meld.27 (2000-2001) sies det noe om dette, ved at det står: "*departementet vil komme nærmere tilbake til Stortinget med dette i egnet form.*" Sametingsrådet synes dette er en meget vag formulering og har derfor bedt om et møte med statsråd Trond Giske for å drøfte utarbeidelse av og innhold i en egen stortingsmelding om samisk utdanning med spesiell vekt på høyere utdanning og forskning. Sametinget har også tatt initiativ ovenfor leder i Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen Ranveig Frøiland for å drøfte saken før Stortingets behandling av St.meld. 27 (2000-2001).

2.1.10 Annet

- Gruppen som utreder om samisk opplæring utafor forvaltningsområdet for samisk språk, har fått utsettelse til 1. september 2001 med avlevering av rapport.
- Sametinget har hatt møte med Tromsø Museum om læremidler relatert til Sapmiutstillingen
- I prosjektet "Samisk begynneropplæring" er det i perioden blitt arrangert 2 samlinger der 20 lærere i grunnskolen og Pedagogisk-psykologisk tjeneste fra forvaltningsområdet for samisk språk samt Samisk høyskole har deltatt. Det er også igangsatt noen nye læremiddelprosjekter som er rettet mot begynneropplæring.
- Sametinget har deltatt på to-dagers konferanse i Tønsberg 9. og 10. mai 2001 om lærebok og læremidler ved en korsvei. Konferansen tok utgangspunkt i at godkjenningsordningen for lærebøker ble fjernet i 1999. Dette kan trolig innebære nye typer lærebøker, spesielt når stadig flere samtidig tar digital teknikk med internett, CD-rom, telefoni og IKT-tilpassede læringsopplegg og - programmer i bruk i skole og utdanning.
- Samiske foreldre i Oslo ønsker å etablere en egen skole for samiske barn i tilknytning til den samiske barnehagen i Oslo. Sametinget har deltatt i flere møter mellom arbeidsgruppen for Oslo sameskole og Oslo kommune i saken.
- Sametinget har i perioden tildelt to stipend til samisk ungdom som har samisk i fagkretsen i videregående opplæring.

Sign: SS / EKN

2.2 Næringer

2.2.1 Reindrifftsforhandlingene

Reindrifftsavtalepartene er kommet frem til enighet om en avtale. Rammen er økt fra 83 mill. kr. til 103 mill. kr., jf. nærmere omtale i sak 17/01. Avtalepartene gikk inn for å sette i gang et verdiskapningsprogram for reindrift med virkning fra 01.07.01. Sametinget vil oppnevne medlem i styringsgruppen for dette programmet. Sametingspresidenten deltok på høring i næringskomiteen og forela Sametingets syn på reindrifftsavtalen. Også i årets avtale ble det satt av midler til Sametinget. Disse midlene vil bli overført Samisk utviklingsfond for tiltak som er avledet av reindriften.

Utenom reindrifftsavtalen har Stortinget bevilget 20 mill. kr. som ekstraordinær støtte etter store tap og produksjonssvikt i reindriften i deler av Finnmark og Troms. Sametinget er fornøyd med denne bevilgningen. Sametinget har forutsatt at utbetalingen av denne støtten kan skje raskt, uten at de berørte distrikter skal behøve å rammes unødige tidsmessig.

2.2.2 Duodji

Sametinget har deltatt på Landsorganisasjonen Sámiid duodjis årsmøte og seminar i Unjárga/Nesseby 27.-28.04.01.

Rådsmedlem Berit Ranveig Nilssen presenterte Sametingets utviklingsprogram for duodji 2001-2005, og administrasjonen orienterte om Samisk utviklingsfonds støtteordninger. Sámiid Duodji uttrykte store forventninger til duodjiprogrammet og er innstilt på at programmet settes i gang som planlagt. Dette lar seg neppe gjøre da finansieringa av programmet må sikres for hele programperioden på fem år. Det vil være behov for en prosjektleder. I programutkastet forutsettes deltakelse fra flere relevante samarbeidspartnere når det gjelder finansiering. Pr. i dag er det ikke satt av midler over Sametingets budsjett til dette programmet. Sametingsrådet søker å avklare de økonomiske sidene ved programmet så snart som mulig.

2.2.3 Evaluering av næringskombinasjoner

Sametinget har satt i gang en evaluering av driftsstøtten til næringskombinasjoner. Evalueringsarbeidet er i rute fra NIBR's side, og evalueringsrapporten skal være ferdig 15. august i år. Saken skal behandles i plenum i november.

2.2.4 Rekruttering av kvinner og ungdom til landbruket

Sametinget har på bakgrunn av Sametinget vedtak i sak 30/98, *Handlingsplan for samiske kyst- og fjordområder 1997 - 2001*, gjennomført et forprosjekt med å kartlegge behov for tiltak for å styrke rekrutteringen av kvinner og ungdom til landbruket i samiske områder. Forprosjektet ble gjennomført som en møteserie med deltakelse fra landbruksorganisasjonene, landbruksavdelingene i Troms og Finnmark fylkeskommuner samt andre aktører innenfor landbruksnæringen. Forprosjektet har ikke endt opp med forslag til konkretisering av oppfølgende tiltak og det er heller ikke avsatt midler til gjennomføring av et hovedprosjekt. Strategien er heller at tiltak vil bli forsøkt innarbeidet i verdiskapningsprogrammet for

Sign: SS / EKN

jordbruket og gjennom den kommende BU-planen for Finnmark. Mulighetene for realisering av tiltak synes å være størst gjennom samordning med de aktuelle planer og program.

2.2.5 Oppfølging av prosjektet for bærekraftig utvikling i utvalgte fjorder

Sametinget har gjennomført et forprosjekt kalt bærekraftig utvikling i utvalgte fjorder for å utredet mulighetene for å prøve ut lokaltilpassede forvaltningsordninger i tre samiske kyst- og fjordområder, Tanafjorden, Lyngenfjorden, og Tysfjorden. Resultatet avdekket at det gjenstår viktige nærings- og samfunnsutviklingsoppgaver i kyst- og fjordområdene. I Rapporten foreslås det at Sametinget gjennomfører et hovedprosjekt. Et arbeid med utforming av skisse til hovedprosjekt er igangsatt. Dette kobles opp mot innspill fra relevante fiskerifaglige kompetansemiljøer. Resultatet fra dette arbeidet presenteres så for det administrative arbeidsutvalget mellom Sametinget, Fiskeridepartementet og Miljøverndepartementet. De involverte kommunene vil også bli trukket inn i prosessen fremover. Organisering og finansiering vil bli klarlagt senere. Dette er en praktisk oppfølging av fiskeriseminaret Sametinget avholdt 21.02.01 hvor det ble gitt positive tilbakemeldinger både fra Sametinget og fra Fiskeridepartementet. Forutsetningen for å lykkes med prosjektet videre er å få til et tett samarbeid mellom lokale og regionale myndigheter, Sametinget og Fiskeridepartementet. Et viktig ledd i dette samarbeidet er å finne frem til en felles finansieringsløsning for prosjektgjennomføringen.

2.2.6 Arbeidet i den norsk-svenske reinbeitekommissjonen

Norsk-svensk reinbeitekommissjon overleverte sin innstilling til de to lands landbruksministre 18. mai. Innstillingen inneholder forslag til en ny reinbeitekonvensjon mellom Norge og Sverige, forslag til bruk av områder på tvers av grensen og forslag til nye organer som skal sikre at avtalen blir fulgt opp. Kommisjonens innstilling er enstemmig.

Hovedinnholdet er at en ny konvensjon skal gi grunnlag for å sikre og utvikle den grenseoverskridende reindriften, fremme samarbeidet mellom reindriften i de to land, samtidig som det gis rom for nytenking og fleksibilitet. Det foreslås en konvensjon som enkelt kan tilpasses utviklingen i reindriften og i samfunnet forøvrig for 30 år framover i tid, uten at det skal være nødvendig å endre konvensjonen.

Det foreslås to nye organer som skal ha i oppgave å legge til rette for at konvensjonen følges opp, et forvaltningsorgan (norsk-svensk reinbeitemnd) og et overprøvingsorgan som skal ha myndighet til å ta avgjørelser dersom det oppstår konflikter mellom parter som berøres av konvensjonen. Dette har vært et sterkt ønske i reindriften i hele den nåværende konvensjonens virketid. De to organene skal ha reindriftsamisk representasjon fra begge land.

Kommisjonens innstilling skal sendes på høring, men det er ennå ikke avklart hvor lang høringsfristen blir. Sametingsrådet forutsetter at innstillingen skal behandles av Sametinget. Det skal senere settes ned forhandlingsutvalg som skal forhandle om en ny konvensjon. Rådet vil også fremme krav om at Sametinget skal ha en fremtredende rolle i forhandlingene.

2.2.7 Utviklingsselskapet for Indre Finnmark

Utviklingsforumet og OFFA-gruppa har anbefalt etablert et sterkere næringsapparat i indre Finnmark i form av et felles utviklingsselskap som den beste løsningen for forankring av omstillingsarbeidet. Utviklingsselskapet skal være et regionalt instrument for næringsutvikling og bidra aktivt til

Sign: SS / EKN

bedriftsutvikling i de gjeldende kommunene. Hver enkelt kommune vil alene ha for få ressurser til å satse tilstrekkelig for å få frem flere, bedre og mer lønnsomme forretningsmessige prosjekter i indre Finnmark. Kommunene har gått inn med drifts- og utviklingskapital, det samme har Finnmark fylke. Kommunal- og regionaldepartementet vil i nær framtid komme med sitt bidrag til drifts- og utviklingskapital. Det har vært ført innledende samtaler med departementet om en omforent finansieringsløsning. Saken var satt opp på sakskartet for departementenes planlagte reise til indre Finnmark i mai, men reisen ble dessverre ikke gjennomført. Det foreligger en søknad om midler for å få etablert selskapet. Sametingsrådet vil drøfte saken i lys av Kommunaldepartementets behandling med hensyn til finansiering.

2.3 Samemanntallet

Utkast til samemanntallet av 18.05.01 følger vedlagt. Endelig samemanntall vil foreligge etter kommunenes kjennelsesmøter 01.06.01.

2.4 Informasjon og bibliotek

2.4.1 Samisk arkiv

Sametingsrådet har i sak R 53/01 om Samisk arkiv-. Informasjons- og dokumentasjonssenter bedt Kulturdepartementet ta initiativ til en utredning av Samisk arkivs rolle som et nasjonal samisk institusjon for arkivfaglige spørsmål. Sametinget har allerede i sak 11/00 vedtatt at Samisk arkiv bør slås sammen med Sametingets administrasjon, og ha samme rolle i arkivsaker som Samisk spesialbibliotek har i bibliotekfaglige spørsmål.

2.4.2 Sametinget på nett

Sametinget lanserte sine nye nettsider torsdag 3. mai. Nettstedet er på langt nær endelig, men skal utvikle seg gradvis fra en presentasjon av informasjon til et elektronisk knutepunkt for elektroniske tjenester fra Sametinget til brukerne. Tingets politiske grupper har fått tilbud om tilknytning til en elektronisk postjournal. Per i dag er alle Sametingets møtebøker digitalisert, og vil innen kort tid bli gjort tilgjengelig på nett. Sakspapirer til dette plenum har vært tilgjengelig på internett.

2.4.3 Samiske tegn på data

Prosjektet med Sametingets nettsider har dessuten bidratt til utvikling av en fremtidsrettet løsning på problemene knyttet til samiske tegn på data og internett. Dette alene er av svært stor betydning, og kommer som en følge av et samarbeidsprosjekt mellom Sametinget og Microsoft. Sametingsrådet arbeider nå med at denne teknologien skal standardiseres av norske myndigheter og gjøres til et krav ved statlige innkjøp av dataprogramvarer.

2.4.4 Annet

- Når det gjelder nye elektroniske tjenester til representanter, medier og publikum vises det til sak 21/01 Sametingets kommunikasjons- og servicepolitikk. Der legger Sametingsrådet opp til årlige e-planer.
- Sametingets administrasjon har siden nyttår tatt i bruk et internt informasjonsnett. Dette har bedret den interne kommunikasjonen vesentlig, og bidratt til økt effektivitet i administrasjonen.

Sign: SS / EKN

2.5 Helse og sosial

I denne perioden har Sametinget arbeidet med å få forlenget ordningen med prosjektmiddeltildelingen, da den opprinnelige avtalen var at den skulle avsluttes i løpet av dette året. I brev av 12.02.01 fra Sosial- og helsedepartementet foreslås prosjektperioden forlenget med et år. Denne saken ble også tatt opp i Sametingets møte med Helseministeren den 23.03.01, der visepresidenten deltok. Andre temaer som ble tatt opp på det nevnte møtet var økte ressurser til Sametingets administrasjon for dermed å kunne utvide og få kontinuitet med Sametingets arbeid med helse- og sosialsakene, utover det som er mulig å få gjennomført med kapasiteten i dag. Sametinget ønsker å styrke det oppsøkende og motiverende arbeidet til å integrere det samiske perspektivet i helse- og sosialtjenesten. Dessuten er det viktig at Sametinget har ressurser til å få samlet informasjonsmaterieell og faglitteratur som berører helse- og sosialt arbeid i samiske områder, for så å kunne formidle bistand og veiledning til fagpersoner i helse- og sosialtjenesten. I tillegg er internasjonal urfolkshelse et arbeidsfelt som bør prioriteres dersom Sametinget får stabile og eventuelt økte ressurser til dette arbeidet. Disse spørsmålene er ikke avklart, og visepresidenten har bedt Sosial- og helsedepartementet om å ta opp problematikken i forbindelse med budsjettbehandlingen for 2002. Helseministeren er positiv til en kontinuitet i samarbeidet med Sametinget om helsesakene, og foreslo 4 årlige møter med Sametinget. Sametinget har nå invitert Helseministeren til møte i Karasjok.

I forbindelse med helsereformen "Statlig overtakelse av spesialisthelsetjenesten" fremmet Sametinget en høringsuttalelse som gikk ut på å opprette et eget samisk helse- eller datterforetak i organiseringen av spesialisthelsetjenestene. Forslaget ble fremmet med bakgrunn i at Sametinget mente noe av målsettingen om en større helhet i tjenestene for det samiske folk ville nås ved å samle de samiske spesialisthelsetjenestene. En slik organisering fikk ikke gjennomslagskraft i regjeringen. I Ot prp nr 66 (2000-2001) gis det imidlertid mulighet for at Sametinget oppnevner et råd for samiske helsesaker. I § 35, annet ledd heter det at "Sametinget oppnevner et råd som skal ha en rådgivende funksjon for foretakene i utarbeidelse av plan i henhold til § 34 annet ledd annet punktum. Dette rådet skal uttale seg om helsetjenestespørsmål som berører den samiske befolkningen". Dette arbeider Sametinget videre med.

Sametingets president har i mars foretatt tildelingen av midler til prosjekter innenfor helse- og sosialsektoren. Det ble søkt om midler til 68 prosjekter (søknadssum på kr 13 000 000) og det ble innvilget i alt kr 3 595 000 til 30 prosjekter. Prosjektmidlene er tildelt til utrednings- og prosjektarbeid, metodeutvikling og tilrettelegging av tiltak for det samiske folk, samt til kompetansehevingstiltak for fagpersonell innen samisk språk og kulturforståelse. Sametinget har lagt vekt på at prosjektene skal medføre en endring av innholdet i tjenestene på kort sikt.

2.6 Internasjonalt og nordisk urfolks og samisk samarbeid

2.6.1 Interreg III A 2001-2006

På anmodning fra Kommunal- og regionaldepartementet har Sametinget nå fremmet forslag på medlemmer fra norsk side både til Overvåkningskomiteene og til beslutningsgruppene for begge de samiske delprogrammene i Interreg Sverige-Norge og Interreg Nordkalotten/Kolarctic. Oppnevningen er ennå ikke foretatt av departementet. Alle forslag på de samiske medlemmene er sametingsrepresentanter. Det foreligger ennå ingen endelig godkjenning av programforslagene fra EU's side. Når godkjenning foreligger vil en starte opp med å legge til rette for aktiv samhandling i de grensenære strøk for å fremme vekst innenfor kultur, kompetanseoppbygging, kommunikasjoner og næringsutvikling.

Sign: SS / EKN

2.7 Ungdomspolitik

2.7.1 Sametingets ungdomspolitiske utvalg

Sametingets ungdomsutvalg har arrangert ungdomskonferanse 26. – 27. mars 2001. Vedlagt følger ungdomskonferansens konklusjoner framlagt av ungdomsutvalget. I tillegg vedlegges referat fra møte i ungdomsutvalget 18. april 2001.

2.7.2 Barents ungdomssatsing

Visepresidenten har deltatt på Barentsministerkonferansen for ungdomspolitik i Tromsø 14. – 15.05.01. Handlingsplan for Barentsungdomspolitik ble vedtatt. Visepresidenten mener at samisk ungdom ble integrert på en naturlig måte. Sametingsrepresentant Marie Therese N. Aslaksen deltok for Sametinget på seminar for unge parlamentarikere i Barentsregionen. Videre deltok Klemet Erland Hætta og Inga Márjá Steinfjell på Barentsungdomskonferanse. De tre konferansene ble enig om et felles kommunike. Kommuniket og visepresidentens innlegg på konferansen vedlegges.

2.8 Andre saker

2.8.1 Mineralleting

Sametinget har registrert at det for tiden foregår en del aktivitet som knytter seg til mineralleting i Finnmark og Troms. Flere norske og utenlandske firmaer har skaffet seg rettigheter til å undersøke mineralforekomster i angitte områder. Blant annet har Sametinget registrert at Finnmark fylkeskommune har solgt mutingsrettigheter innenfor Porsanger kommune til firmaet Tertiary Minerals Plc.

Aktiviteter i forbindelse med mutinger har flere betenkelige sider. Helt grunnleggende er det forhold at rettighetene til naturressursgrunnlaget i Finnmark ikke er avklart. Disse rettighetene omfatter også mineralforekomster. Dette gjelder også for områder sør for Finnmark. Sametinget har ved flere anledninger uttrykt prinsipielle motforestillinger mot naturinngrep i samiske områder. I tillegg kommer forhold som vil berøre miljø- og kulturminnespørsmål generelt

Visepresident Ragnhild Nystad har gjennom media gitt uttrykk for Sametingets skepsis til aktivitetene som foregår. Særlig er det betenkelig at Finnmark fylkeskommune er en sentral aktør i salg av rettigheter innenfor samiske områder. Sametingsrådet vil ta opp saka på sitt neste møte.

2.8.2 NOU 2001:1 Lov om Personnavn - Høring

Sametinget har i brev av 02.04.01 avgitt sin uttalelse til navneloven. Lovutvalget har i sitt arbeid ikke behandlet samiske navnetradisjoner på en tilfredsstillende måte. Det er påpekt fra Sametinget at det burde være kjent at Norge har et særskilt ansvar for sitt urfolk, samene, herunder også å se til at rettsvernet for samene og deres tradisjoner følges opp ved lovendringer og ny lovgivning. Det er særskilt viktig at lovgiver er oppmerksom på dette ved den videre utarbeidingen av navneloven.

Fra Sametinget har man gjort uttrykkelig oppmerksom på forhold som må vektlegges ved lovrevisjonen:

Samiske slektsnavn må beskyttes. Det bør videre gis adgang, for de som ønsker det, å ta opp igjen gamle slektsnavn som tidligere generasjoner i slekten er fratatt. Offentlig bruk av samisk navneskikk må tillates,

Sign: SS / EKN

for eksempel Ándde Ánde eller Elle Ándde Ánne. Adgangen til å bruke samiske fornavn må anerkjennes, slik at det ikke er nødvendig å argumentere hver gang et barn skal ha et samisk navn med en samisk skrivemåte.

2.8.3 Spørsmål om utvidet forbud mot rasistiske ytringer og forbud mot rasistiske organisasjoner m.v –Høring

Justisdepartementet ga 31. januar 2001 ei studiegruppe, nedsatt av Justisdepartementet, i oppdrag å undersøke hvilke forbud mot rasistiske organisasjoner, ytringer og demonstrasjoner som gjelder i Sverige og Tyskland. Rapporten ble sendt ut på høring i april. Sametinget har i brev av 22.05.01 avgitt sin uttalelse til rapporten.

I tillegg har rådet behandlet klagesaker og forberedt saker til dette plenum.

3. Oppnevninger

3.1 Sametingets språkmotiveringsprosjekt

Sametingsrådet har foreslått følgende sammensetning av medlemmer til styringsgruppa: 2 fra Engerdal kommune, 1 fra Sametingets administrasjon, 1 fra Samisk høyskole og 1 fra Sametinget v/språkavdelingen.

3.2 Varamedlem til det sentrale rovviltutvalget

Som varamedlem til det sentrale rovviltutvalget er Eva Wilks oppnevnt.

3.3 Utenriksdepartementets menneskerettighetsutvalg

Sametinget representeres i Utenriksdepartementets menneskerettighetsutvalg ved administrasjonen.

3.4 Interreg

Sametinget har fremmet følgende forslag på medlemmer i Interreg III A for perioden 2001-2006:

Overvåkningskomiteen for Nordkalotten/Kolarctic:

Medlem: Visepresident Ragnhild Nystad
Varamedlem: Sametingsrepresentant Egil Olli

Overvåkningskomiteen Sverige-Norge:

Medlem: Sametingsrepresentant Jarle Jonassen
Varamedlem: Sametingsrepresentant Einar Lifjell

Beslutningsgruppen Nordkalotten/Kolarctic:

Medlem: Sametingsrepresentant Roger Pedersen
Varamedlem: Sametingsrepresentant Margrete Påve Kristiansen
Medlem: Sametingsrepresentant Eva Josefsen

Sign: SS / EKN

Varamedlem: Sametingsrepresentant Randi Skum

4. Kunngjøring av nye saker - oppfølging

Forslag 1: Synliggjøring av den samiske dialekten i Ofoten/Sør-Troms regionen i de samisk språklige avisene
Sametingsrådet er opptatt av styrking av samisk språk, og mediernes rolle i dette arbeidet kan ikke undervurderes. Det er imidlertid slik at Sametinget ikke kan pålegge avisene å bruke en spesiell dialekt, men søke å legge forholdene til rette for at flest mulig av språklige variasjoner i det samisk språket, blir brukt i de samiske medier. Sametingsrådet er innstilt på å vurdere hvordan samiskspråklige medier kan styrke sitt tilbud på flere dialekter. Vurdering omkring dialekten i Ofoten/Sør-Troms vil være en del av dette arbeidet i oppfølgingen av samisk mediepolitikk.

Forslag 2: Motiveringspris for joikearbeid

Saken er innarbeidet i Sametingsrådets Kunst-og kulturmelding pkt 5.3.2 Prioriterte tiltak hvor det heter at "*Sametinget oppretter en motivasjonspris for joikearbeid*".

Forslag 3: Arbeide for at fredete områder igjen kan tas i bruk av reindriften

Saken er innarbeidet i sak 18/01 Sametingets reindriftpolitikk. I kapittel 4 i den saken er en av Sametingets prioriteringer å arbeide for tilbakeføring av tidligere tapte reinbeiteområder og tildeling av nye beiteområder for samisk reindrift. Sametingsrådet har registrert at bruken av disse områdene til kjørerrein er blitt kraftig redusert, og at det kan være aktuelt å frigi disse områdene til den tradisjonelle reindriften.

Forslag 4: Totalforbud mot høstjakt på ryper med hund

Sametinget ga den 07.05.01 en uttalelse til forslag om ny hundelov. Sametinget sa seg fomøyd med at det skjer en koordinering av de ulike lovene som gjelder hundehold. Men det er viktig å ha den samme strenge lovgivning for hundehold som følge av at reinbeiteområdene er innskrenket. I saken om Sametingets reindriftpolitikk er et av satsningsområdene å arbeide for at reindriftenes arealbehov sikres. Det vil være naturlig å vurdere hvordan høstjakt på ryper med hund skal foregå i forbindelse med iverksettingen av Sametingets reindriftpolitikk.

Forslag 5: Øremerkede midler til faste innslag på lule- og sørsamisk i de samiske avisene

Innslag på lule- og sørsamisk i de samiske avisene er ikke kun avhengig av øremerkede midler i forhold til oversetting. Avisene vil i tillegg ha behov for oversettere, journalister, distribusjonskanaler, og lokale avdelingskontorer i lule- og sørsamiske områdene. Dette er ressurser som det i dag er stor knapphet på, og som ikke vil avhjelpes kun ved øremerking av pressestøtten. I det videre arbeidet med samisk mediepolitikk vil det være nødvendig å se nærmere på hvordan man kan bidra til å stimulere til bruk av lule- og sørsamisk i de samiske avisene. Sametingsrådet ønsker derfor en bredere gjennomgang av den samiske pressestøtten. En vurdering omkring lule- og sørsamisk vil måtte bli en del av en slik gjennomgang.

Forslag 6: Ansvar for samiske stadnamn må overføres til Sametinget

Sametingsrådet vil følge opp denne saken i sin høringsuttalelse til "rapport om evaluering av stadnamnlova". Kulturdepartementet har sendt rapporten på høring med frist juni 2001.

Sign: SS / EKN

Forslag 7: Bevare samisk kultur utenfor samiske kjerneområder

Mange samer har måttet flytte fra sine hjemkommuner for å få seg utdanning og arbeid. Dette har ført til at retten til å høste utmarksressurser er blitt innskrenket i forhold til de rettighetene lokalbefolkningen har. Sametingsrådet ser det som naturlig at disse rettighetsforholdene vurderes i forbindelse med den endelige behandling av Samerettsutvalgets innstilling.

Forslag 8: Kontakt med Fylkestinget for å samordne lobby mot Fiskeridepartementet

Sametingsrådet vil fortsatt benytte seg av andre og anerkjente metoder i sitt arbeid rettet mot de sentrale myndigheter.

Forslag 9: Rasisme i hverdagen

Sametingsrådet tar sterk avstand for alle former for rasisme. Sametinget vil følge opp tiltak i tilknytning til nasjonale planer mot rasisme i skolen. Samisk høyskole har igangsatt et prosjekt for å motvirke mobbing og rasisme i den samiske skole. Visepresidenten har fulgt opp familien som var utsatt for mobbing. De var gjester i Sametinget 09.04.01. Familien kunne berette at situasjonen for barna var blitt lettere og at barna har fått en mer naturlig situasjon på skolen.

Rådet har avgitt en høringsuttalelse til Justisdepartementets rapport som undersøker hvilke forbud mot rasistiske organisasjoner, ytringer og demonstrasjoner som gjelder i Sverige og Tyskland. Se eget pkt 1.8.2

5. Møter

5.1 Møte med fylkesmannen i Nordland

Sametingspresidentens møte i Bodø 11. mai 2001 med Fylkesmannen i Nordland om arbeidet med verneplan for Tysfjord-Hellemo-Området. Sametingspresident Sven-Roald Nystø og rådsmedlem Ing-Lill Paval hadde fredag 11. mai 2001 møte med Fylkesmannen i Nordland vedrørende nevnte plan. Bakgrunnen var at sametingsrådet 21. – 23.03.01 ikke lenger fant det hensiktsmessig å delta i det rådgivende kontaktutvalget for verneplanen. Rådet trakk dermed ut de to representantene som var oppnevnt i 1996. Fylkesmannen i Nordland fant på denne bakgrunn behov for et oppklarende møte med sametingspresidenten. Dette også for å etablere et nærmere samarbeide med Sametinget for å få til en god prosess i forbindelse med verneplanarbeidet.

Sametinget og Fylkesmannen i Nordland ble enige om å holde et møte med Miljøverndepartementet, Fiskeridepartementet, Justisdepartementet og Kommunaldepartementet på sentralt hold i løpet av juni måned. Fylkesmannen konkludere derfor med at arbeidet med verneplanen for Tysfjord- Hellemo legges på is inntil det foreligger signaler fra sentralt hold om en skal gå videre med verneplanen i den opprinnelige formen, eller om en skal trekke inn samiske aspekter i en større helhet.

5.2 Barentsrådets åttende utenriksministermøte

Barentsrådet avholdt sitt 8. utenriksministermøte 15. mars 2001 i Murmansk. Den norske delegasjonen ble ledet av utenriksminister Torbjørn Jagland. Sametingspresident Sven-Roald Nystø deltok for Sametinget i Norge. På møtet deltok også Barents Regionråd deriblant urfolkernes representant visepresident Ragnhild L. Nystad. Arbeidsgruppen for urfolk var representert ved leder Anna Prakhova. I den svenske delegasjon, som ble ledet av utenriksminister Anna Lindh, deltok også Börje Allas fra sametinget i Sverige. I tillegg til

Sign: SS / EKN

Barentsrådets medlemsland, Norge, Sverige, Finland, Island, Danmark, Russland og EU deltok også observatører Canada, Frankrike, Tyskland, Japan, England, Italia, Polen, Nederland og USA. Møtet ble ledet av Barentsrådets leder utenriksminister Igor Ivan

Det russiske formannskap ble avsluttet med Barentsrådets åttende møte. Formannskapet ble overført til Sverige. Joint Communiqué ble vedtatt på møtet, deriblant Sametingets forslag til tekst.

5.3 Møte i Barents Regionråd

Barents Regionråd avholdt 14.03 i Murmansk sitt første møte i 2001. Visepresident Ragnhild L. Nystad deltok som urfolkernes representant i Regionrådet. Dette var det første møtet i rådet etter at formannsvervet ble overført fra Murmansk oblast til Nordland fylkeskommune 28.11.00.

Visepresidenten opplevde at urfolkernes rolle i Barentsarbeidet fortsatt var problematisk. Det var uklart hvilke rettigheter urfolksrepresentantene har i dette arbeidet. I ettertid har det vært nødvendig å rydde opp i disse forhold, både på sentrale og regionale nivå.

5.4 Møte med Statssekretær Barth Eide i UD

President Sven-Roald Nystø avholdt 02.04.01 møte med statssekretær Espen Barth Eide. Saker som ble drøftet på møtet var forholdet mellom Sametinget og Utenriksdepartementet i arbeidet med Barentsspørsmål, og det substansielle innholdet i urfolksdimensjonen i Barentssamarbeidet. Sametinget ba bl.a om å bli løpende oppdatert om fremdriften i Barentssamarbeidet, og særlig i viktige milepæler som Barentsrådets utenriksministermøter og møter blant fagministre når slike finner sted. Videre fremhevet presidenten at det er viktig at Arbeidsgruppen for urfolk får muligheten til å møtes oftere enn en gang i året.

Statssekretæren svarer i brev av 27.april 2001 at Utenriksdepartementet vil følge dette ved å sikre løpende kontakt mellom Sametinget og Utenriksdepartementet i forberedelser til viktige møter.

Utenriksdepartementet vil også ta opp med Regionrådet muligheten for å finansiere 4 møter i året for Arbeidsgruppen for urfolk. Videre vil Utenriksdepartementet bidra til at Kirkeneserklæringens målsettinger for urfolk i Barentsregionen skal være oppfylt ved Barentsregionens tiårs-jubileum i 2003.

5.5 Barentssamarbeidet

Presidenten og visepresidenten samt representant Egil Olli avholdt et møte med Anna Prakhova lederen i Arbeidsgruppen for Urfolk i Barentssamarbeidet og Barentssekretariatet v/Alf Nystad for å legge en strategi for det videre arbeid. Det ble enighet om at det er nødvendig at Arbeidsgruppen for urfolk bør ha 4 møter i året for å kunne samordne sakene.

5.6 Samråd om Barentssamarbeidet

Utenriksminister Jagland inviterte 20.04.01 til samråd om Barentssamarbeidet. Formålet med møtet var å få en løpende meningsutveksling med de aktørene i regionen som er mest berørt av samarbeidet.

Sametingspresident Sven-Roald Nystø deltok på samrådet som ble avholdt i Alta. Andre deltakere var bl.a. fylkesordførerne i de tre nordligste fylkene.

Sign: SS / EKN

5.7 Møte med USKAV/Tapt skolegang

Sametingspresidenten avholdt et møte med USKAV/Tapt skolegang 7. mai 2001 om tapt skolegang p.g.a. krigen. På møtet ble det enighet om å:

- følge opp saken som en menneskerettighetssak overfor Regjeringa og Stortinget med utgangspunkt i Norges handlingsplan for menneskerettigheter (jf. St. meld. Nr. 21 (1999-2000) og Innst. S. Nr. 23 (2000-2001)).
- kontakte Billighetserstatningsutvalget med forespørsel om bakgrunnen for at alle søknadene vedr. tapt skolegang ble avslått.
- orientere når Sametinget får melding om "samefolkets fond".
- vurdere økonomisk støtte fra Sametinget til organisjonenes arbeid

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Merknad 1, NSR's sametingsgruppe v/representant Geir Tommy Pedersen:

Arbeidet med samiske rettigheter

Med bakgrunn i de siste tids opplysninger om at regjeringen ønsker å ferdigstille arbeidet med samerettsutvalgets arbeid for Finnmark inn to år vil NSR fremme følgende merknad. Staten Norge er grunnlaget på territoriet til to folk – samisk og nordmenn og har gjennom grunnlovens § 110 a stadfestet at samene er et konstituerende folk i Norge og av dette følger retten til selvbestemmelse.

Retten til selvbestemmelse – rettigheter og plikter

Samenes status som eget folk og urfolk forplikter staten til å legge forholdene til rette for en sosial og kulturell utvikling på våre egne premisser. Sametinget som samenes folkevalgte organ må ha avgjørende innflytelse i saker hvor de finner det nødvendig. Retten til selvbestemmelse medfører også retten til å avgi beslutningsmyndighet fra samisk side.

Det er samene selv og ikke staten som ensidig skal avgjøre hvilke samfunnsområder det samiske folk skal ha styring, kontroll og forvaltning over. Disse spørsmål må løses gjennom forhandlinger.

Skal samene eventuelt kunne avgi rettigheter, må det skje ut fra en særskilt begrunnelse og ut fra et særskilt votum i Sametinget for samene i Norge. Forvaltningen av samiske områder må ha som grunnlag den tradisjonelle samiske kollektive eiendomsrett.

Samenes status som folk og urfolk forplikter oss til å legge forholdene til rette for en juridisk formalisering av de samiske eierrettighetene i utnyttelsen av de ulike naturressursene. Den samme status forplikter oss til en juridisk formalisering av den samiske tradisjonelle bruksretten.

Forhandlingsretten

Forhandlingsretten begrunner seg i de tradisjonelle samiske territoriale rettigheter og derav også selvbestemmelsesretten. Det innebærer en rett for samene og en plikt for norske myndigheter til å forhandle om fordelinger av ansvarsområder og innflytelse mellom samiske og norske myndigheter.

Sign: SS / EKN

Av dette følger at gjensidig respekt og likeverd må danne grunnlaget for framtidig samhandling mellom folk. Videre følger at en forhandler seg fram til enighet og gjensidige avtaler mellom norske myndigheter og Sametinget.

Dette innebærer at rammene for forhandlingene settes av disse myndigheter. Innenfor disse rammer må man skjerme og verne de tradisjonelle samiske eie- og bruksrettighetene. Dessuten må forhandlingsplikten og retten til forhandlinger tas med i det norske lovverket.

På denne bakgrunn ber NSR om at:

- **Prinsippet om forhandlingsplikt og rett innføres. NSR ber norske myndigheter og det samiske folkevalgte organ om å prioritere politiske forhandlinger.**
- **Prinsippet om forhandlingsplikt og –rett skal gjelde i forhold til spørsmålene om retten til land, vann og ressurser i samiske områder**

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:

Sametingsrådets beretning om virksomheten med innleverte merknad tas til etterretning.

III. Votering

Av 39 representanter var 35 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Møtelederskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Sven-Roald Nystø	
2.	Magnhild Mathisen	
3.	Geir Liland	
4.	Olaf Eliassen	
5.	Geir Tommy Pedersen	
6.	Per A. Bæhr	
7.	Egil Olli	Sven-Roald Nystø
		Ole Henrik Magga
		Egil Olli

Sign: SS / EKN

8.	Willy Ørnebakk	Sven-Roald Nystø
9.	Ragnhild Lydia Nystad	
10.	Nils O. Nilsen	
11.	Marie Therese N. Aslaksen	
12.	John Henrik Eira	
13.	Asbjørg Skåden	
14.	Ing-Lill Pavall	
15.	Einar Lifjell	
16.	Jarle Jonassen	
17.	Berit Ranveig Nilssen	
18.	Geir Tommy Pedersen	
19.	Olav M. Dikkanen	
20.	Olaf Eliassen	
21.	Randi Skum	
22.	Amund Eriksen	
23.	Ragnhild Lydia Nystad	
24.	Sven-Roald Nystø, saksordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Sametingsrådets beretning med innleverte merknad ble tatt til etterretning.

Saken ble avsluttet 29. mai 2001 kl. 12.00.

Sign: SS / EKN

Sak 13/01

Spørsmål til Sametingsrådet iht Sametingets forretningsorden §11

Saken påbegynt 29. mai 2001 kl. 15.00.

I. Dokumenter

- Spørsmål 1, representant Margreta Påve Kristiansen, AP's sametingsgruppe
- Spørsmål 2, representant Egil Olli, AP's sametingsgruppe
- Spørsmål 3, representant Per Edvin Varsi, AP's sametingsgruppe
- Spørsmål 4, representant Magnhild Mathisen, AP's sametingsgruppe
- Spørsmål 5, representant Willy Ørnebakk, AP's sametingsgruppe
- Spørsmål 6, representant Olaf Eliassen, SP's sametingsgruppe
- Spørsmål 7, representant Olaf Eliassen, SP's sametingsgruppe
- Spørsmål 8, representant Magne Ballovara, SP's sametingsgruppe
- Spørsmål 9, representant Dure Inggá Dure - Tore Bongo, NSR's sametingsgruppe

II. Innleverte spørsmål og svar

Spørsmål fra representant Margreta Påve Kristiansen, AP's sametingsgruppe:

Rekruttering til allmennlærerutdanningen ved Samisk høgskole i Kautokeino

Søkningen til det treårige allmennlærerstudiet har vært minimal de siste årene og dette kan true studiets fremtidige eksistens. Det er fortsatt mangel på samiske lærere og det må derfor etter vårt syn utdannes flere for å dekke skolens behov for kvalifiserte lærere.

Hvilke tiltak vil Sametingsrådet foreslå for å bedre rekrutteringen til allmennlærerutdanningen ved Samisk høgskole?

Sametingsrådets svar:

Sametinget har i forbindelse med Sametingets høringsuttalelse til *NOU 2000:3 Samisk lærerutdanning*, skissert ulike rekrutteringstiltak som må iverksettes for å bedre rekrutteringen til samisk lærerutdanning v/Samisk høgskole. Disse skisserte tiltakene vil bli tatt opp med utdanningsminister Trond Giske. Dette i forbindelse med drøftingsmøte for å drøfte utarbeidelse av og innhold i en egen stortingsmelding om samisk utdanning, med spesiell vekt på samisk høgere utdanning og forskning.

Sign: SS / EKN

Spørsmål fra representant Egil Olli, AP's sametingsgruppe:

Samiske læremidler

Grunnskoler, barnehage og videregående skoler mangler fortsatt et godt nok tilbud av samiske læremidler, dette til tross for at det er budsjettert midler til utarbeidelse av materialet. Det pedagogiske personellet må bruke en stor del av sin arbeidsdag til å skrive og kopiere samiskspråklige tekster, på grunn av at det ikke finnes godkjente samiske læremidler.

Sametinget vedtok i mai 2000 strategisk plan for samisk læremiddelutvikling, denne planen forplikter Sametinget til å få fortgang i arbeidet for utarbeidelse av samiske læremidler og andre pedagogiske hjelpemidler.

Vi konstaterer imidlertid at det fortsatt er en prekær mangle på læremidler. Hva har Sametingsrådet gjort, og hvilken strategi har rådet for å få fortgang i produksjonen av samiske læremidler?

Sametingsrådets svar:

Strategisk plan for samisk læremiddelutvikling 2001-2005 er fulgt opp ved tildeling av midler til forlag. I alt er omlag 50 nye læremiddelprosjekter i gang satt i regi av forlag i 2001. Flere prosjekter kunne ha vært i gang dersom bevilgning til læremidler ikke hadde blitt redusert med **2 mill kroner** under Stortingets behandling av budsjettet for 2001. Departementet hadde foreslått 2 mill. kroner mer til Sametinget til utvikling av samiske læremidler enn det som ble tildelingen.

Det er betydelige forsinkelser hos forlag ved utvikling av læremidler. Rådet ønsker imidlertid bedre flyt i gjennomføring av prosjekter og har derfor foretatt en total gjennomgang av samisk bokproduksjon og lagt fram en rapport som vil bli sendt ut til høring. Etter høringen vil rapporten legges fram til behandling for Sametinget i plenum.

Spørsmål fra representant Per Edvin Varsi, AP's sametingsgruppe:

Utflyttede elveboeres rett til laksefiske i Tana vassdraget

Arbeiderpartiets sametingsgruppe har registrert at sametingspresidenten har uttalt til media om fiskerettighetene i Tanavassdraget.

Hva mener presidenten med det han har uttalt om at norske statsborgere som har flyttet til nabolandet skal få fiskerett også i den norske delen av Tanavassdraget?

Hva med personer som har flyttet fra Tana og Karasjok til andre kommuner i landet, skal disse personer også få samme rettigheter? Hvis svaret er nei, ber jeg om nærmere redegjørelse.

Sametingsrådets svar:

Sametingsrådet viser til at presidenten ikke har uttalt seg generelt om fiskerettigheter i Tanavassdraget for norske statsborgere som har flyttet til nabolandet Finland. Uttalelsen gjaldt et spørsmål om en navngitt person som siden barnsbein av har fisket drivgarn sammen med sin far som har fiskerett i Bonakas. Etter at hun flyttet over elva til Utsjok i Finland, må hun kjøpe døgnkort for den norske delen av Tanaelva på

Sign: SS / EKN

lik linje med turister når hun skal hjelpe sin far. Spørsmålet til presidenten var om han fant dette rimelig og hva som eventuelt kunne gjøres.

Presidenten gjentar sitt svar om at dette ikke er rimelig. Det gjelder en samisk rettighet. Derfor nevnte han muligheten av å reise saken i det forhandlingsarbeidet som pågår mellom Finland og Norge om fiske-rettigheter i Tanavassdraget og eventuelt i Samisk parlamentarisk råd. Etter å ha blitt gjort oppmerksom på at saken gjelder den delen av Tanavassdraget som ikke danner grense med Finland, sluttet presidenten seg til synspunktet om at dette var en sak som kunne tas opp i forbindelse med Regjeringens og Stortingets behandling av Samerettsutvalgets innstilling for Finnmark.

Spørsmål fra representant Magnhild Mathisen, AP's sametingsgruppe:

Duodjeutdanning

Det samiske samfunnet har i de ulike miljøene, lenge hatt behov for å styrke duodji faget. Arbeiderpartiets sametingsgruppe mener at det er spesielt viktig at alle samer, både norsk- og samisktalende gis reelle muligheter for å ta høyere utdanning, etter- og videreutdanning innenfor faget duodji.

Vi mener også at dette er viktig i forhold til utviklingsprogrammet i duodji, og hvordan Sametinget klarer å medvirke til en bedre rekruttering til faget.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe vil derfor stille følgende spørsmål: Hva har Sametingsrådet tenkt å gjøre for å legge til rette for å medvirke til at samer, både samisk- og norsktalende kan ta høyere utdanning i duodji?

Svar fra Sametingsrådet:

Sametingsrådet er opptatt av at det finnes tilbud om høyere utdanning i fag som tar utgangspunkt i samisk kultur. Duodji er et slikt fag. Rekruttering til høyere utdanning i duodji er avhengig av at det finnes tilbud på videregående nivå i duodji.

Sametinget har hatt ansvar for evaluering av Reform 94 for samer. Evalueringsrapport ble avlevert KUF 20.juni 2000. Det har ikke skjedd en oppfølging av denne saken fra KUF. Et av forslagene på forbedring av videregående opplæring for samer er at grunnkurs i duodji skal gjeninnføres. På den måten ville flere tatt videregående opplæring i duodji som igjen hadde virket inn på rekruttering til høyere utdanning i duodji.

Sametinget har vært i kontakt med Samisk høyskole. I arbeidet med en ny studieplan for hovedfag i duodji vil Samisk høyskole revurdere språkkravet som nå gjelder for opptak til hovedfag i duodji.

Språkkrav til duodji utdanning gjelder for opptak til hovedfag i duodji, ikke når det gjelder etter- og videreutdanning i duodji. Grunnen til språkkrav for hovedfag i duodji ble i sin tid innført etter anbefaling av Sami Duodji.

Sign: SS / EKN

Spørsmål fra representant Willy Ørnebakk, AP's sametingsgruppe:

Støtteordninga for samiske hovedorganisasjoner

Sametinget vedtok enstemmig i sak 41/00 Sametingets budsjett 2001:

Post 55.1 Hovedorganisasjoner

Samiske hovedorganisasjoner er kjennetegnet med at de arbeider aktivt i forhold til hele bredden av samisk samfunnsliv. De er medlemsbaserte organisasjoner som gjennom sine lokallag yter et aktivt bidrag til samisk samfunnsliv. Ordninga som sådan er i hovudsak lik ordninga som var i funksjon før Sametinget ble etablert. Forutsetninga for organisasjonenes arbeid har endret seg etter opprettelsen av Sametinget. Sametinget ber Sametingsrådet iverksette arbeidet med en revisjon av støtteordninga, og ber saken fremmet for Sametinget våren 2001.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe ber Sametingsrådet om å redegjøre hvor langt man er kommet med dette arbeidet og hva man har tenkt å gjøre med denne saken.

Sametingsrådets svar:

Sametingsrådet viser til Sametingets omorganisering og omlegging av budsjett- og tilskuddssystem. I denne forbindelse rakk Sametingsrådet kun å fremme forslag til retningslinjer for Sametingets tilskuddsstyre. Det er i overkant av 10 tilskuddsordninger, hvis retningslinjer ligger ubehandlet. Støtteordninga for samiske hovedorganisasjoner er en av dem. Sametingetsrådet har dessverre ikke maktet å fremme saken overfor Sametingets plenum våren 2001, slik Sametinget har bedt om.

Tilskuddsordninga til samiske hovedorganisasjoner er en rettighetsbasert ordning. Organisasjonene bør gis høve til å behandle forslag til endringer på sitt landsmøte. Sametingsrådet finner det derfor mest realistisk at rådets utkast til nye retningslinjer legges fram etter årsskiftet 2002. Dette med sikte på en behandling i Sametingets plenum i september 2002. Det er naturlig at det i forslaget til nye retningslinjer foretas en vurdering sett i forhold til støtten til politiske grupperinger i Sametinget.

Spørsmål fra representant Olaf Eliassen, SP's sametingsgruppe:

Samisk høgskole

Senterpartiets sametingsgruppe viser til spørsmål fra stortingsrepresentant Marit Tungelstad i Stortingets spørretime 9/5 til Statsråd Trond Giske om utbygging av Samisk høgskole i Kautokeino.

Senterpartiets sametingsgruppe har merket seg at statsråd Giske ikke kan vise til konkrete planer for utbygging av Samisk høgskole.

Hvordan vil Sametingsrådet følge opp denne saken overfor statsråden for å få fortgang i konkrete planer når det gjelder utbygging av Samisk høgskole i Kautokeino?

Sign: SS / EKN

Sametingsrådets svar:

Sametinget har i forbindelse med budsjettmøte med KUF i januar tatt opp saken om egen stortingsmelding om samisk utdanning. Det ble fra KUFs side sagt at det foreligger planer om å se nærmere på samisk utdanning og foreslå tiltak. I St.meld.27 (2000-2001) sies det noe om en eventuell stortingsmelding ved at det står: "*Departementet vil komme nærmere tilbake til Stortinget med dette i egnet form.*" Sametingsrådet synes dette er en meget vag formulering og har derfor bedt om et møte med statsråd Trond Giske for å drøfte utarbeidelse av og innhold i en egen stortingsmelding om samisk utdanning med spesiell vekt på høyere utdanning og forskning. Sametinget har foreslått at Samisk høyskole skal være representert på møtet. Sametinget har vært i kontakt med Samisk høyskole om saken.

Sametinget har også tatt initiativ ovenfor lederen i Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen for å drøfte saken før Stortingets behandling av St.meld 27. Stortinget behandler meldingen 12.juni, mens komiteen avleverer sin innstilling 7.juni.

Sametingsrådet viser til at også enkeltrepresentanter i Sametinget kan fremme krav overfor sine respektive grupperinger i Stortinget om at det utarbeides en egen stortingsmelding om samisk utdanning.

Spørsmål fra representant Olaf Eliassen, SP's sametingsgruppe:**Torskestoppen**

Regjeringen har på kort varsel innført stopp i vårtorskefisket. Dette vil skape store økonomiske problemer for kystfiskerne. For den konvensjonelle flåten er torskefisket den desidert viktigste for å kunne få en anstendig inntekt av fisket.

Den brå avgjørelsen om å stanse direktefisket etter torsk, vil føre mange fiskere med mindre fartøy opp i store økonomiske vanskeligheter. De som baserer seg på jevn virksomhet i hjemlige farvann blir rammet, da mange på langt nær har greid å fiske opp sine kvoter.

Vil Sametingsrådet/presidenten ta kontakt med fiskeriministeren for å få omgjort denne avgjørelsen slik at man kan forhindre en økonomisk krise blant kyst- og fjordfiskerne?

Sametingsrådets svar:

Sametingsrådet er klar over de problemer som fiskerne blir påført etter at det ble innført stopp i torskefiske nord for 62. breddegrad den 13. mai d.å.

Rådet vil på det sterkeste beklage fiskestoppen ettersom dette vil føre til at svært mange fiskere vil få alvorlige økonomiske og kanskje også sosiale problemer. Sametingsrådet innså allerede tidlig på høsten 2000 at det ville bli problemer med å avvikle årets torskefiske. For å unngå en tidlig stopp i fiske etter torsk i år (2001), fremmet Sametinget en rekke konkrete forslag i Reguleringsrådet. I Sametingets forslag ble det lagt spesielt vekt på at de minste båtene skulle få utvidet sine muligheter til å fiske sine kvoter. Det ble bl.a. foreslått å overføre større kvoteandeler av torsk, hyse og sei fra den havgående flåte til kyst- og fjordflåten. Sametingets forslag ville ha gjort at fiskestoppen ikke hadde kommet i mai, men først langt ut på høsten 2001. Dette ville ha resultert i at de minste båtene kunne dra nytte av finværet om sommeren til

Sign: SS / EKN

å fangste sine kvoter. Sametinget fikk dessverre ikke tilslutning til sine reguleringsforslag i Reguleringsrådet.

Sametinget vil imidlertid fortsatt arbeide for å bedre driftsforholdene for kyst- og fjordfiskerne, og vil i Reguleringsrådets møte den 12. juni og i møte med fiskeriministeren den 18. juni, bl.a. foreslå at det straks blir bevilget midler for å dempe de økonomiske problemer som fiskerne vil få etter stoppen i torskefisket nord for 62. breddegrad. I tillegg vil Sametinget foreslå at kvoteåret forandres fra 1/1 – 31/12 til 15/4 – 14/4 (året etter), slik at kvotene ikke er oppfisket når de små båtene skal fiske. Sametingets forslag om flytting av kvoteåret vil ut fra fiskeribiologisk synspunkt også ha positiv effekt.

Spørsmål fra representant Magne Ballovara, SP's sametingsgruppe:

Informasjon vedrørende innskriving i samemanntallet

Senterpartiets sametingsgruppe har registrert at informasjon om innmelding i samemanntallet også foran dette valget kom sent i gang. Det gikk heller ikke klart frem av annonsene i avisene hvor innmeldingen burde skje, til Sametinget eller til kommunene.

Videre har Senterpartiets sametingsgruppe reagert på at innmeldingsskjemaet fra Sametinget skulle sendes som ”åpen” sending, hvor alle som var i berøring med blanketten kunne lese personlige opplysninger om vedkommende. Opplysninger om samisk identitet kan være sårbare spørsmål.

Er Sametingsrådet/presidenten fornøyd med informasjon rundt innmelding i samemanntallet og antall nye medlemmer i samemanntallet?

Tror Sametingsrådet/presidenten at det er personlige opplysninger ikke ble mer konfidensielt behandlet kan ha virket til at noen unnlot å sende inn innmeldingsskjemaet?

Sametingsrådets svar:

Sametingsrådet er fornøyd med gjennomføring av årets informasjonskampanje omkring samemanntallet. Metodene for informasjonsformidling har i år vært basert på nettverkskommunikasjon, utsending av materiell til alle husstander i Troms og Finnmark, samt utvalgte kommuner i Nordland og Trøndelag. Det har også vært annonsert i lokal- og riksdekkende aviser, i tillegg til bruk av internett. En person har i perioden januar til mai vært spesielt engasjert for å rekruttere ungdom til manntallet. I tillegg har Sametingets administrasjon lagt ned betydelig arbeid på pressedekning omkring alle faser av manntallsinnskrivingen. Sametingets grupper har dessuten fått bevilget til sammen 400.000 kroner til arbeidet med å øke oppslutningen om samemanntallet.

Rådet er imidlertid ikke fornøyd med antall nyinnmeldinger i samemanntallet, og innrømmer at vi gjerne hadde sett at antall manntallsregistrerte var over 10.000. Rådet understreker imidlertid at det ikke nødvendigvis er en sammenheng mellom informasjonstiltakene i år og antall nyregistreringer i manntallet.

Det er en rekke andre faktorer som spiller inn på samemanntallets utvikling. Det skal en aktiv handling til fra den enkelte for å skrive seg inn i manntallet. Dette er en barriere som kanskje er større enn vi tidligere har trodd. Barrieren vil for enkelte bli enda større når man vet at begjæringen om innføring i manntallet skal behandles av den enkelte kommunes valgstyre. Opplysninger omkring samisk identitet er som

Sign: SS / EKN

representanten Ballovara sa, sårbare spørsmål, og i enkelte kommuner vil dette kunne være en årsak til ikke å skrive seg inn i manntallet.

Byråkrati er en annen faktor som trolig bidrar til å gjøre manntallsinnskriving vanskelig. Det er mange instanser inne i bildet i forbindelse med samemanntallet; kommunenes valgstyrrer, folkeregisteret, Sametinget og departementet. Vi vet at kommunene ikke alltid har de kunnskapene de burde i forhold til samemanntallet, og det medfører feil og misforståelser som det er opp til den enkelte å rydde opp i.

Overgangen fra manuelt førte register i kommunene til digitale register i folkeregisteret har dessuten medført at det har vært en del rot og misforståelser i kommunene. Denne fasen er nå over, og det som hittil har vært vanskelig i forbindelse med flytting og navneendring er nå et tilbaketrukket stadium.

Det er imidlertid et faktum at det er behov for en helhetlig gjennomgang av manntallsordningen, med sikte på å få et system som er enkelt og ubyråkratisk. Det skal ikke være vanskelig å skrive seg inn i samemanntallet, men rådet har forståelse for at dagens ordning oppleves av samene som svært byråkratisk og uoversiktlig.

Det var bakgrunnen for at Sametinget i år valgte å sende ferdig frankerte og adresserte skjema til husstandene, nettopp fordi det skulle være enkelt. Selv om sendingene kunne lukkes ved stift eller limbånd (tape), ser vi at det for fremtiden bør vurderes å sende med en konvolutt for å sikre at ikke skjemaet i seg selv bidrar til at enkelte ikke skriver seg inn i manntallet.

Reglene for og forvaltningen av samemanntallet vil bli vurdert av Sametingets valgregelutvalg under sin gjennomgang av valgreglene for sametingsvalg. Sametingsrådet mener at retten til å stemme ved sametingsvalg er den mest grunnleggende rettigheten man har som same i Norge. Det er derfor av stor betydning for samenes rettssikkerhet at ordningen ikke er utformet på en slik måte at det hindrer samer i å delta i sametingsvalg.

Informasjonskampanjen i forhold til samemanntallet fortsetter fram til 2005, med årlige tiltak. I mai-juni 2001 gjennomføres en undersøkelse for å kartlegge effektene av de gjennomførte informasjonstiltakene og for å kartlegge hvilke faktorer som gjør at samer skriver seg inn i manntallet - eventuelt hvorfor de ikke gjør det. Høsten 2001 gjennomføres dybdeintervjuer for å utdype vårens undersøkelse. På bakgrunn av disse undersøkelsene vil Sametinget utarbeide en informasjonsplan for perioden 2002-2005 i forbindelse med samemanntallet. Informasjonsarbeidet må ses i sammenheng med valgregelutvalgets arbeid.

Spørsmål fra representant Dure Inggá Dure - Tore Bongo, NSR's sametingsgruppe:

Finnmark fiskarlag hadde foreslått at det settes i gang forskning på hvilke konsekvenser fiskeoppdrett har på villfisken i havet. Dessverre ville ikke Regjeringen starte opp med slik forskning. Hva vil Sametingsrådet gjøre med denne saken og kan man gjøre noe? Frykter eller tror Sametingsrådet at fiskeoppdrett kan skade villfisken, og synes rådet at det er viktig at slik forskning blir igangsatt?

Sametingsrådets svar:

Sametinget har etter samtale med Fiskeridepartementet oversendt en henvendelse til fiskeriministeren med forespørsel om møte den 18.juni 2001. Til dette møtet har en signalisert at en vil få innsyn i departementets planer når det gjelder utarbeidelse av nødvendige konsekvensanalyser ved etablering av

Sign: SS / EKN

oppdrettsanlegg i samiske kyst- og fjordområder, slik at man på en naturlig måte kan bevare og utvikle bosetting og sysselsetting i disse områdene. Sametinget vil også ha innsyn i departementets planer når det gjelder å løse de problemer som måtte oppstå når oppdrettsanlegg blir etablert på lokale gyte- og fiskeplasser. Dette gjelder også for lokaliteter hvor det drives laksefiske.

Sametinget vil også etterspørre departementets oppfølging av Sametingets forslag om å oppnevne en arbeidsgruppe som kan vurdere fremtidig fangst og forvaltning av norsk kysttorsk (jfr. spørsmålet om den nylige stoppen i torskefisket).

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Saken ble avsluttet uten votering.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Margreta Påve Kristiansen	
2.	Ragnhild Lydia Nystad	
3.	Egil Olli	
4.	Ragnhild Lydia Nystad	
5.	Per Edvin Varsi	
6.	Sven-Roald Nystø	
7.	Johan Mikkel Sara	
8.	Per Edvin Varsi	Egil Olli
		Johan Mikkel Sara
9.	Magnhild Mathisen	
10.	Ing-Lill Pavall	
11.	Willy Ørnebakk	
12.	Ing-Lill Pavall	
13.	Willy Ørnebakk	
14.	Sven-Roald Nystø	
15.	Magnhild Mathisen	
16.	Willy Ørnebakk	
17.	Geir Tommy Pedersen	
18.	Ragnhild Lydia Nystad	
19.	Birger Nymo	
20.	Olav M. Dikkanen	

Sign: SS / EKN

21.	Asbjørg Skåden	
22.	Josef Vedhugnes	
23.	Sven-Roald Nystø	
24.	Olaf Eliassen	
25.	Ragnhild Lydia Nystad	
26.	Egil Olli	
27.	Ole Henrik Magga	
28.	Olaf Eliassen	
29.	Ragnhild Lydia Nystad	
30.	Olaf Eliassen	
31.	Ragnhild Lydia Nystad	
32.	Josef Vedhugnes	
33.	Ole Henrik Magga	
34.	Olaf Eliassen	
35.	Berit Ranveig Nilssen	
36.	Magne Ballovara	
37.	Isak Mathis O. Hætta	
38.	Magne Ballovara	
39.	Sven-Roald Nystø	
40.	Tore Bongo	
41.	Berit Ranveig Nilssen	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Se pkt. III.

Saken ble avsluttet 29. mai 2001 kl. 16.45.

Sign: SS / EKN

Sak 14/01

Kunngjøring av nye saker

Saken påbegynt 29. mai 2001 kl. 17.00.

I. Dokumenter

Forslag 1, representant Asbjørg Skåden, NSR's sametingsgruppe :

Sametinget igangsetter arbeidet med å opprette Sametingets regionkontorer. Dette vil både tjene hele det samiske folk og gjøre Sametinget synlig blant brukerne, noe som i neste runde vil kunne gi et positivt utslag på samemantallet. Sametinget igangsetter samtidig en vurdering av geografisk spredningsprofil når Sametinget gir anbefalinger av nye institusjoner eller/og stillinger

Forslag 2, representant Olav Dikkanen, NSR's sametingsgruppe:

Samisk kunstmuseum

Prosjektet samisk kunstmuseum opphører første halvår 2001. Det er viktig at det grunnlaget som er lagt gjennom dette prosjektet blir videreført ved å opprette en fagstilling på området. Rådet må ta initiativ overfor Kulturdepartementet for snarest å få opprettet en fast stilling ved De samiske samlinger som skal inngå i et framtidig samisk kunstmuseum.

Forslag 3, representant Nils O. Nilsen, NSR's sametingsgruppe:

Endring av lov om folkebibliotek

Sametinget arbeider for en endring av lov om folkebibliotek, for å oppnå bedre bibliotektenester i kommuner med hensyn til tilbud på samisk og om samiske forhold.

Forslag 4, representant Egil Olli, AP's sametingsgruppe:

Tapt skolegang - et etisk og moralsk ansvar.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe er bekymret over at de samer som mistet skolegangen på grunn av krigen, ikke har fått gehør for sine legitime krav om erstatning for tapt skolegang, dette berører ganske mange. Vi viser bl.a. til vårt brev av 17.01.00 til Sametingsrådet, der vår holdning fremgår, jf. vedlegget.

I Stortingsproposisjon nr. 87, 2000 - 2001- billighetserstatninger av statskassen, merker vi med beklagelse at det fortsatt ikke vises til noen vilje til å gi noe form for kompensasjon for de som fikk et mye dårligere utgangspunkt for sin livskarriere, gjennom en kombinasjon av større eller mindre grad av mangel på skolegang, og at de få uker med undervisning foregikk på norsk.

Sign: _____

SS / EKW

I forannevnte Stortingsproposisjon er det mer enn 100 samer som har søkt om billighetserstatning for tapt skolegang, i det vesentlige på grunn av krigen. Ingen av disse er foreslått innvilget erstatning, til tross for at blant annet KUF bekrefter at enkelte kan ha tapt inntil 6 års skolegang på grunn av krigen. I den forbindelse er det også vanskelig å forstå at man ikke har gitt en individuell begrunnelse for avslaget på søknaden.

En annen begrunnelse for avslaget er også ganske oppsiktsvekkende, og kan umulig være i tråd med dagens offisielle politikk, nemlig at det daværende opplæringsstilbudet ” må vurderes ut fra datidens allmenne intensjon med fomsrkningspolitikken og de praktiske konsekvenser som ble trukket av den”.

Når det gjelder erstatninger til personer som ble påført skader og ulemper som følge av krigen, har vi med interesse merket oss at justiskomiteen nylig har gått inn for erstatning til de som satt i japansk fangenskap og likeens til deres etterlatte. Dette er et uttrykk for positiv velvilje fra Stortingets side, og vi forventer at tilsvarende inøtekommenhet også blir vist overfor de som har tapt skolegangen på grunn av krigen.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe mener at Sametinget bør be om et snarlig møte med Stortingets justiskomite for å drøfte innholdet i Stortingsproposisjon nr. 87, 2000- 2001 og de tidligere avslagene som er gitt i disse sakene.

Verken det norske eller det samiske samfunnet kan leve med den uretten som her er i ferd med å bli begått. Derfor er det viktig at vi fra representativ samisk side forklarer både de menneskelige, etiske og moralske sidene ved dette problemkomplekset, og at Stortingets organer – justiskomiteen - vurderer saken på nytt.

Forslag 5, representant Randi A. Skum, NSR's sametingsgruppe:

På midten av 80 – tallet la Forsvaret ned sin virksomhet på Nattmålstinden på Senja, hvor installasjonene ble fjernet ved å grave dette ned på stedet. Nattmålstinden ligger i et kjernesamisk område, og er et viktig beiteland for reindrift og jordbruk. Området står også sentralt m.h.t bygdefolkets bruk av naturressursene, både når det gjelder bærplukking, jakt og fiske.

I begynnelsen av mai d.å ble det gjennom media gjort kjent at det var funnet store konsentrasjoner av miljøgiften PCB og tungmetallene bly, sink og kadimium i jordsmonnet rundt den tidligere Nato – stasjonen. I forhold til de undersøkelser som er gjort, er giftkonsentrasjonene hele 12 ganger større enn den grense Statens Forurensningstilsyn har satt. Forsvarets bygningstjeneste har i over ett år visst om giftfunnet, men har ikke varslet de lokale myndighetene.

Denne saken er ikke enestående for Nattmålstind på Senja, men er aktuell i alle områder hvor Forsvaret har/har hatt sin virksomhet.

Sametingsrådet må derfor ta kontakt med Forsvarets Bygningstjeneste hvor det stilles krav om at alle installasjoner som er kilde til miljøgifter, inkl. installasjonene på Nattmålstind må fjernes snarest mulig.

Forslag 6, representant Geir Tommy Pedersen, NSR's sametingsgruppe:

Sametinget må arbeide for at Sametinget for en viss andel av de årlige torskekvotene til fordeling.

Sign: SS / EKN

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:

Forslag 1 – 6 oversendes Sametingsrådet for videre behandling uten votering.

III. Votering

Av 39 representanter var 30 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

Saken ble avsluttet uten votering.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Asbjørg Skåden	
2.	Olav M. Dikkanen	
3.	Nils O. Nilsen	
4.	Egil Olli	
5.	Randi A. Skum	
6.	Geir Tommy Pedersen	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Forslag 1 – 6 oversendes Sametingsrådet for videre behandling.

Saken ble avsluttet 29. mai 2001 kl. 17.20.

Sign: SS / EXN

Sak 15/01

Likestillingspolitisk redegjørelse

Saken påbegynt 29. mai 2001 kl. 17.20.

I. Dokumenter

- Sametingsrådets likestillingspolitiske redegjørelse:

Sametinget vedtok den 3. juni 1999 en Handlingsplan for likestilling med fokus på samiske kvinners stilling, med innsatsområder, mål og tiltak 1999-2001.

Redegjørelsen er en rapportering knyttet opp mot innsatsfaktorer, mål og tiltak i handlingsplanen og peker på sentrale likestillingspolitiske utfordringer for Sametinget.

Kvinner som hovedsatsingsområde i Sametinget

Kvinner som hovedsatsingsområder er fulgt opp i de ulike del-planer og innsatsområder som har vært i innværende periode, slik som i arbeidet med Lokal Agenda og gjennom de spesielle geografiske innsatsområdene; kyst- og fjord og sørsamiske områder. Det er viktig at informasjonen om regelverket når kvinner.

Gjennom virkemiddelordningene har Sametinget rettet fokus mot næringsvirksomhet hvor kvinner er sysselsatt, noe som har gitt flere positive virkninger:

- en bredere støttepraksis mot flere typer av næringsvirksomhet gir høyere kvinneandel av støttemottakere.
- en utvidet støttepraksis til større felles lokaltiltak som bidrar til bedre tilrettelegging av kvinnearbeidsplasser
- en jevnere kjønns sammensetning i de samiske lokalsamfunn ved fondsstøtte til kompetansehevede tiltak og nettverksbygging fremmer ny næringsutvikling i tillegg til primærnæringene

Fondstilsagn til kvinner har økt fra 30,7 % i 1997 til 38% i 2000 av de innvilgede tilsagn. Den beregnede kvinneandelen tar utgangspunkt i tilsagn gitt til enkeltpersoner og hvor bedriftene er trukket ut av beregningsgrunnlaget. De aktuelle tilsagnene omfatter kvinnelige tilsagnsmottakere alene eller sammen med menn. Ideelt sett burde kvinneandelen vært høyere, men fondsmidler går fortsatt i stor grad til primærnæringene hvor menn står som søkere. Innehavere av driftsenhet er som regel menn og dette gjenspeiler seg i den skjeve kjønnsfordelingen. Rekruttering av kvinner og ungdom til jordbruket er et satsingsområde. Innenfor kombinasjonsordningen er kvinneandelen på 28% for 2000. De fleste som innvilges driftsstøtte over ordningen hører til reindriften og duodjinæringen.

Sign: SS / EKN

Iverksetting av duodji programmet vil særlig omfatte kvinner, da det tradisjonelt innenfor denne sektoren er mange kvinner som driver med duodjiproduksjon.

Det er lagt mye arbeid i å finne mulige finansieringsordninger for bladet Gába, men det har vært svært vanskelig å finne en permanent finansieringsordning.

Sametinget har deltatt på Kvinner Viser Vei messene i 1997 og 1999 på fellesstand sammen med Finnmark Fylkeskommune, SND med flere. På årets messe i Stavanger 13.-17. juni har Sametinget egen stand.

Rådet har satt fokus på Elsa Laula Renberg som er en av pionerene i samisk organisasjonsliv. Sametinget ønsker å rette en spesiell oppmerksomhet på hennes betydning i forbindelse med feiringen av samefolkets dag 6. februar 2002. Det er da 10 år siden samekonferansen vedtok 6. februar som samenes nasjonaldag. Sametinget har også i verksatt samling av historisk materiell og informasjon om Elsa Laula, og vil gjøre det tilgjengelig for publikum.

Barnehage og opplæringssektor

I prinsippdelen i L-97S heter det om likestilling mellom kjønnene:

”I opplæringen skal en ta hensyn til at jenters og gutters erfaringer ofte er forskjellige. Den samiske skolen skal medvirke til at begge kjønn får de samme rettigheter, plikter og vilkår i familieliv, videre utdanning, arbeidsliv og i annet samfunnsliv. Både innhold, organisering, læremidler og arbeidsmåter skal sikre jenters og gutters læring like godt, slik at de får den samme oppmerksomhet, de samme oppgaver og de samme utfordringer. Opplæringen skal oppmuntre begge kjønn til å ta ansvar i arbeid og samfunnsvirksomhet, og til å forberede seg for utdanning og yrkesvalg i tråd med evner og interesser, uavhengig av tradisjonelle kjønnsrolleforventninger. Opplæringen må stimulere og forberede jenter og gutter til å velge videre opplæring som gir grunnlag for likestilling i yrkesvalg”.

En del undersøkelser av utdanningsvalg viser at guttene i Indre Finnmark i liten grad velger høyere utdanning sammenlignet med fylket og landet.

Det har imidlertid skjedd endringer i utdanningsøking, men det er fremdeles en **overvekt av jenter** på Samisk høgskole som tar førskolelærer- og allmennlærerutdanning. Det er også overvekt av kvinnelige lærere i den samiske skolen. Også i Sametingets opplæringsavdeling er ca 80% kvinnelige medarbeidere. Samiske lærebøker skrives for det meste av kvinner, 80% av samiske lærebokforfattere er kvinner.

I Sametingets høringsuttalelse sak 43/00 til NOU 2000:3 Samisk lærerutdanning mellom ulike kunnskapstradisjoner, rettet Sametinget fokus mot rekrutteringsarbeidet til lærerutdanningen og tok til ordet for at en stipendordning særlig må rette seg mot mannlige studenter og studenter utenfor forvaltningsområdet for samisk språk inklusive lule- og sørsamiske studenter, for å stimulere til å rekruttere flere mannlige studenter til lærerutdanningene og flere samiske studenter utenfor forvaltningsområdet for samisk språk.

2/3 av tildelingene til spesialundervisning går til gutter, her som ellers i fylket og landet for øvrig. Kjønnforskjellene kan sees i sammenheng med at gutter krever mer oppmerksomhet enn jenter og derfor

Sign: SS / EKN

i sterkere grad synliggjør behovene sine, eller med at opplæringen generelt ikke er like godt tilpasset gutter som jenter.

Det er få menn ansatt i samiske barnehager. Sametinget har ingen dokumentasjoner pr. i dag over likestillingsarbeidet i de samiske barnehager. Det nasjonale prosjektet *menn i barnehager* er også gjennomført i en del samiske barnehager, men vi har ikke noe oversikt over resultater.

I samiske områder er det lite tradisjon for menn å jobbe innen kvinnedominerte yrker og det kan derfor være enda vanskeligere å rekruttere menn til samiske barnehager.

Rammeplan for barnehager pålegger alle barnehager i Norge å tenke gjennom om hvordan likestillingsarbeid i barnehagen gjennomføres i praksis, og om man har plan for dette. Rammeplanen nevner spesielt viktigheten av å jobbe med barns holdninger, og at det ikke stilles forskjellige forventninger til barn pga kjønn. Videre skal barnehagen jobbe for at gutter og jenter får mer variert erfaringsbakgrunn enn de tradisjonelt har hatt. Dette for å fremme toleranse og likeverd mellom kjønnene.

Kvinnerepresentasjon i Sametinget

Sametinget har en skjev kjønnsmessig sammensetning, og det blir stadig færre kvinner på Sametinget. Kvinneandelen har gått ned fra 33,3% i 1989 til 25,6% i inneværende periode. Det er også en underrepresentasjon av kvinner i manntallet.

I forbindelse med målsetningen om å tilrettelegge for at småbarnsforeldre kan delta i samepolitisk arbeid, har Sametinget praktisert en fleksibel ordning der representantene har hatt muligheter for å ha med seg egen barnevakt og fått dekket dette. Utover dette har ikke Sametinget særskilte ordninger utover det Staten har.

Sametingets valgordning gir ikke de politiske enhetene styringsmuligheter i nominasjonsprosessen når det gjelder å sikre bedre kjønnsfordeling. For å bedre kjønns sammensetningen i Sametinget ble det i år 2000 foreslått en endring av valgreglene med hensyn til mandatfordelingene. Forslaget ble ikke fulgt opp av departementet.

Likevel ligger ansvaret hos de samiske organisasjonene og partiene, i og med at de gjennom sine vedtekter kan sikre en god kjønns sammensetning på listene og å nominere kvinner på sikre plasser.

I valgarbeidet 2001 har man i forhold til innskrivingen fram mot 1. mai 2001 valgt å sette inn en ekstra innsats for å få flere kvinner og ungdom i samemanntallet. Dette gjøres ved å sikre en bedre representativitet i manntallet og fordi det antakelig vil være størst potensial for innskriving i manntallet blant kvinner og ungdom.

Den skjeve kjønnsfordelingen i Sametinget er et problem. Likestillingslovens § 21 om kjønnsrepresentasjon i offentlige utvalg, krever at hvert kjønn skal være representert med minst 40% av medlemmene i utvalg, råd m.v. Paragrafen kommer til anvendelse i alle valg og utnevnelser Sametinget foretar unntatt i valg av Rådet og Tilskuddsstyret, som er organ bestående av Sametingets representanter.

Sign: SS / EKN

Sametinget søker å ivareta 40/60 fordelingen. Etter at nomineringen nå er gjennomført i alle valgkretser viser det seg at det er få lister med kvinner på sikker plass. Det vil med all sannsynlighet derfor være svært få kvinner (4-8) i Sametinget neste valgperiode. En lav kvinnerepresentasjon vil gi økt arbeidspress på kvinnene når Sametinget skal praktisere 40/60 regelen.

Det er grunn til å stille et stort spørsmål ved det faktum at kvinneandelen i Sametinget går ned, samtidig som Sametingets posisjon og betydning i samfunnet stiger. Når en i tillegg vet at i Sametingets administrasjon – også på ledernivå – er et flertall kvinner, kan en spørre om ikke det avtegner seg et bilde der kvinner tar ansvar, tilrettelegger og følger opp, mens menn står fram i det offentlig og viser den formelle makt.

En ting er sikkert, en lav kvinneandel i Sametinget er ikke i tråd med Sametingets hovedmålsetning for likestilling som er at *samiske kvinner og menn skal ha like rettigheter, plikter og muligheter på alle samfunnsområdene.*

Med bakgrunn i den lave kvinneandelen i Sametinget og nominasjonsprosessen i 2001 har valgregelutvalget tatt til ordet for å initiere et eget forskningsprogram på fagområdet likestilling og kvinnesatsing i det samiske samfunnet, med spesiell fokus på valg.

Menneskeverd, positive holdninger og det samiske samfunnets verdier

I forbindelse med åpnere grenser mot øst, opplever noen samiske lokalsamfunn utstrakt prostitusjonsvirksomhet. Sametinget har aktivt arbeidet mot prostitusjon ved bl.a. å initiere til at overordnede myndigheter iverksetter tiltak for å stoppe prostitusjonen.

I forbindelse med rasisme og mobbing har Sametinget gjennom engasjement i enkeltsaker maktet å sette fokus på og bidra til at holdningsskapende arbeid iverksettes. Dette er et svært viktig arbeid som det må jobbes med.

I Sametingets arbeid med helse- og sosiale saker har en også berørt likestilling og kjønnsrollenes betydning i ulike sammenhenger. Sametinget registrerer stort behov for systematisering av kunnskap, samt utredning og forskning på samiske kvinners helseforhold, og har i høringsuttalelsen til NOU 1999:13 Kvinners helse i Norge samt via Sosial- og helsedepartementet bedt om at det avsettes midler til forskning på samiske kvinners helseforhold.

Menneskers helsemessige og sosiale situasjon avhenger ofte av hvordan behov ellers er ivaretatt. De sentrale trekk i samfunnsutviklingen går ut på å verdsette individets frihet og konkurransedyktighet. I det samiske samfunnet har helheten vært gjeldene, der tradisjonelle normer om fellesskap og samarbeid fremheves som viktige egenskaper for å klare seg. Dette kommer bl.a. fram i begrepet "birgejupmi", dvs at det er nok til å klare seg. Undersøkelser om levekår viser at samiske områder kommer klart dårligere ut enn gjennomsnittet i Nord-Norge. Mange av de som nyttiggjør seg av ordninger som sosialhjelp og trygdeordninger kan anses som ressurssterke i samisk sammenheng, men de mangler kompetanse til å utføre et arbeid som krever formell utdanning. Samtidig har de realkompetanse og kunnskapsbase innen duodji, videreforedling av kjøtt, samisk språk og kulturkunnskap m.m. som de selv og det samiske samfunnet ikke får utnyttet.

Sign: JS, ERN

Utfordringer fremover

Forslaget til ny likestillingslov innebærer en skjerpelse på flere områder. Forslaget innebærer at det vil bli stilt krav om at arbeidsgivere og arbeidslivets organisasjoner skal sette i verk tiltak for å fremme likestilling. Likestillingsloven utvides til å omfatte seksuell trakassering, og det innføres erstatningsansvar for lovbrudd i arbeidslivet. Lovforslaget behandles i Stortinget til høsten.

Utfordringene på likestilling i det samiske samfunnet er større enn noen gang, det viser blant annet nominasjonsprosessen til årets sametingsvalg.

Tradisjonelt har kvinner og menn vært likestilte og likeverdige i det samiske samfunnet. Dette må gjenopprettes og synliggjøres i Sametingets sammensetning.

I dagens situasjoner har ikke kvinner og menn lik mulighet til å påvirke utviklingen og til å fatte avgjørelser. Kvinner får liten plass i det politiske arbeidet både på kommunalt plan og i Sametinget. Utviklingen er skremmende og viser holdninger, verdier og normer som er uakseptable og ødeleggende for det samiske samfunnet.

I sin ytterste konsekvens dreier dette seg om overlevelses evne til samiske kultur og det samfunn. Det er allment akseptert at kvinner er viktige kulturbærere gjennom sin sterke rolle som kulturformidlere og overføring av tradisjoner spesielt innen primærnæringene. Utviklingen har medført at det er få kvinner igjen innen disse næringene. I denne sammenheng er det uinteressant å drøfte hva som har ført til denne utviklingen – men det er viktig å erkjenne den. Det at kvinner forlater primærnæringene betyr i neste omgang at overføringen av kultur, tradisjoner, verdier osv i mange tilfeller er brutt generasjoner i mellom.

Selv om praksis i valg av arbeid eller yrke er moderne, vil holdningene til arbeidet fortsatt henge igjen i det tradisjonelle. Primærnæringene er tradisjonelle næringer og høyt verdsatt. Arbeid innen offentlig sektor og tertiærnæringene er nye, fortsatt uten tradisjoner og verdsettes derfor ikke like høyt som primærnæringene. Når det da er slik at det er kvinnene som innehar slike stillinger og menn fortsatt i stor grad er i primærnæringene, verdsettes mannens arbeid mye høyere enn kvinnens tross for at begge tjener like mye eller kvinnen i mange sammenhenger har høyere inntekt enn mannen. Denne verdsettingen og rangeringen av yrker og arbeidsoppgaver kan være en av grunnene til at menn foretrekkes når partiene nominerer og ved valg til Sametinget.

I debatten om kvinners og menns deltakelse i samfunnet blir kjønnet ofte satt opp mot hverandre og det tas ikke høyde for at en snakker om uensartede grupper. Kvinner er ingen ensartet gruppe og det er heller ikke menn. Det dreier seg hele tiden om flere ulike grupper bestående av kvinner og menn i ulike konstellasjoner. Mangfoldet er viktig og dette mangfoldet må ivaretas også i det samiske politiske livet.

For å fremme likestilling i det samiske samfunnet vil Sametinget:

- Initiere til forskning relatert til likestilling og kjønnsmessige sammenhenger i det samiske samfunnet
- Arbeidet aktivt med integrering av likestillings- og kjønnspektivet i hele Sametingets virksomhet
- Tilpasse Sametingets organisering og tilrettelegge det politiske arbeidet i Sametinget slik at kvinner får en reell mulighet til å delta i det politiske arbeidet

Sign: _____

SS / EKN

- Sametingsrådet har drøftet rullering av handlingsplanen. Dette må ses i forhold til at det bør arrangeres en likestillingskonferanse høsten 2001.
- Sametingsrådet ønsker ikke å binde opp det neste Sametinget ved å foreta en rullering nå, men overlater det til det nye Sametinget.

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Forslag 1, representant Magne Ballovara, SP's sametingsgruppe:

Sametinget oppretter en likestillingspris til den person (han/hun eventuelt organisasjon) som har utmerket seg i det samiske samfunn.

III. Votering

Av 39 representanter var 35 til stede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 1 ble vedtatt med 34 stemmer.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ragnhild Lydia Nystad, saksordfører	
2.	Ragnhild Lydia Nystad	
3.	Magne Ballovara	
4.	Per Solli	Isak Mathis O. Hætta
		Per Solli
5.	Per Edvin Varsi	Isak Mathis O. Hætta
		Per Edvin Varsi
6.	Egil Olli	
7.	Sven-Roald Nystø	
8.	Olav M. Dikkanen	
9.	Nils O. Nilsen	
10.	Ole Henrik Magga	
11.	Olaf Eliassen	
12.	Ragnhild Lydia Nystad, saksordfører	

Sign: SS, EKN

Magne Ballovara (til forslaget)	
Ragnhild Lydia Nystad (til forslaget)	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Sametingsrådets likestillingspolitiske redegjørelse ble tatt til etterretning.

Sametinget vedtok i tillegg:

Sametinget oppretter en likestillingspris til den person (han/hun eventuelt organisasjon) som har utmerket seg i det samiske samfunn.

Saken ble lagt fram 29. mai 2001 kl. 17.20 – 17.35. Debatten begynte 1. juni 2001 kl. 10.30 og ble avsluttet kl. 12.05.

Sign: SS / EKN

Sak 16/01

Sametingets representasjon i Landsdelsutvalget

Saken påbegynt 29.mai 2001 kl. 17.35.

I. Dokumenter

- Vedtak i LU, sak 14/2001, 22.-23.02.2001
- Innstilling til vedtak i LU, sak 14/2001
- Vedtak i LU, sak 14/2000, 24.-25.05.2000
- Vedtak i LU, sak 35/2000, 15.-16.11.2000
- Vedtak i Fylkestinget i Nordland, sak 59/00, 03.05.2000
- Vedtak i Fylkesutvalget i Troms, sak 38/00, 09.05.2000
- Vedtak i Fylkesutvalget i Nord-Trøndelag, sak 43/2000, 09.05.2000
- Vedtak i Fylkesutvalget i Finnmark, 11.04.2000
- Gjeldende vedtekter for LU
- Utkast til nye vedtekter, revidert 12.02.2001
- Sametingets brev til LU av 10.02.2000
- Sametingets notat av 28.07.00
- Sametingets vedtak i sak 46/99
- Sametingsrådets vedtak i sak R 216/91

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Sametingsrådet fremmer følgende innstilling overfor Sametinget:

Sametinget viser til saken om Sametinget representasjon i Landsdelsutvalget som er sendt ut på høring før endelig behandling i Landsdelsutvalget.

Sametinget ser det som viktig og ønskelig å kunne delta i Landsdelsutvalget for på den måten å kunne bidra til å styrke regionens utviklingsmuligheter. Sametinget finner en slik deltakelse viktig for å øke forståelsen og innsatsen for de særlige utfordringene regionen har for styrking og utvikling av samisk kultur og næringer.

Sametingets framtidige representasjon i Landsdelsutvalget må bygge på likeverd i forhold til fylkeskommunene. En forutsetning for tingets deltakelse i Landsdelsutvalget er at Sametinget gis likeverdig status både med hensyn til rettigheter og plikter. I høringsutkastet om Sametingets representasjon i Landsdelsutvalget gis Sametinget ikke like rettigheter som fylkeskommunene, men de samme forpliktelsene. Høringsutkastet tar heller ikke nødvendig hensyn til at Sametingets representasjon nettopp må skje ut fra forståelsen av at samene er ett folk, og dermed må kunne opptre som en delegasjon på lik linje som fylkeskommunenes delegasjoner.

Sametinget vil delta i Landsdelsutvalget under forutsetning av at:

Sign: SS / EKI

1. Sametingets representanter utgjør en felles delegasjon og at konsensus i LU bygger på geografi og politisk institusjon, dvs. at når et flertall fra fylkeskommunal og/eller Sametingets delegasjon sier nei til et forslag er det ikke konsensus.
2. Sametinget tiltrer Landsdelsutvalget med fire representanter. Disse velges forholdsmessig blant Sametingets representanter med en representant fra fylkene Finnmark, Troms, Nordland og Nord-Trøndelag. En av disse er sametingspresidenten. Dersom Sametinget ikke har representanter bosatt i Nord-Trøndelag, velges vedkommende blant Sametingets representanter fra valgkrets 12 Sørsameområdet (kommunene i Nordland fylke fra og med Rana og Rødøy og sørover, Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag fylker, samt Engerdal kommune i Hedmark fylke).
3. Sametinget bidrar økonomisk til samarbeidet i Landsdelsutvalget i forhold til størrelsen på sin representasjon.
4. Ledervervet i Landsdelsutvalget rullerer mellom fylkeskommunene og Sametinget. Sametingets president inngår i dagens fylkesordførerkollegium.

Sametingets representanter inngår i Landsdelsutvalgets komiteer. Sametingets direktør tiltrer dagens rådmannsutvalg.

Forslag 1, representant Per Solli, AP's sametingsgruppe:

Sametinget går inn for utvalgets enstemmige anbefaling vedtatt på forhandlingsmøtet mellom Sametingets representanter og Landsdelsutvalgets representanter, den 17. august 2000 i Stjørdal.

Forslag 2, representant Roger Pedersen, SVF's sametingsgruppe:

Endring av siste setning andre avsnitt i innledende hovedtekst: Her tilføyes "språk". Siste del av setning blir slik:styrking og utvikling av samisk språk, kultur og næring.

Pkt. 2 endring: tiltrer med 5 sametingsrepresentanter, en fra hver av fylkeskommunene samt at den femte bør være presidenten (eller en fra Sametingsrådet) jfr. møtebok 4/99, vedtak i sak 46/99, romertall 6, pkt 3.

Nytt pkt.: Landsdelsutvalgets forhandlinger foregår utelukkende på norsk i dag. Sametinget ønsker å rette søkelyset på spørsmålet om bruken av språk under forhandlingene. Den prinsipielle siden grunner i at norsk og samisk er likestilte språk i Norge i dag, og det er da naturlig at Landsdelsutvalgets forhandlinger kan foregå på begge språk.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 til stede.

- Forslag 2, pkt. 2, ble trukket

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

Sign: SS / EKN

1. Forslag 1 ble satt opp mot rådets innstilling. Rådets innstilling ble vedtatt med 27 stemmer.
2. Forslag 2, 1. del, ble vedtatt med 27 stemmer.
3. Forslag 2, nytt pkt., ble vedtatt med 27 stemmer.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Berit Ranveig Nilssen, saksordfører	
2.	Per Solli	Sven-Roald Nystø Geir Tommy Pedersen Per Solli
3.	Roger Pedersen	
4.	Randi A. Skurn	
5.	Isak Mathis O. Hætta	
6.	Laila Wilks	
7.	Leif Elsvatn	
8.	Ragnhild Lydia Nystad	
9.	Sven-Roald Nystø	
10.	Willy Ørnebakk	
11.	Geir Tommy Pedersen	
12.	Egil Olli	
13.	Ole Henrik Magga	
14.	Per Solli	
15.	Roger Pedersen	
16.	Tore Bongo	
17.	Berit Ranveig Nilssen, saksordfører	
	Ole Henrik Magga (til forr.orden)	
	Amund Eriksen (til forr.orden)	
	Per Edvin Varsi (til forr.orden)	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Sametinget viser til saken om Sametinget representasjon i Landsdelsutvalget som er sendt ut på høring før endelig behandling i Landsdelsutvalget.

Sign: _____

SS / EKN

Sametinget ser det som viktig og ønskelig å kunne delta i Landsdelsutvalget for på den måten å kunne bidra til å styrke regionens utviklingsmuligheter. Sametinget finner en slik deltakelse viktig for å øke forståelsen og innsatsen for de særlige utfordringene regionen har for styrking og utvikling av samisk språk, kultur og næringer.

Sametingets framtidige representasjon i Landsdelsutvalget må bygge på likeverd i forhold til fylkeskommunene. En forutsetning for tingets deltakelse i Landsdelsutvalget er at Sametinget gis likeverdig status både med hensyn til rettigheter og plikter. I høringsutkastet om Sametingets representasjon i Landsdelsutvalget gis Sametinget ikke like rettigheter som fylkeskommunene, men de samme forpliktelsene. Høringsutkastet tar heller ikke nødvendig hensyn til at Sametingets representasjon nettopp må skje ut fra forståelsen av at samene er ett folk, og dermed må kunne opptre som en delegasjon på lik linje som fylkeskommunenes delegasjoner.

Sametinget vil delta i Landsdelsutvalget under forutsetning av at:

1. Sametingets representanter utgjør en felles delegasjon og at konsensus i LU bygger på geografi og politisk institusjon, dvs. at når et flertall fra fylkeskommunal og/eller Sametingets delegasjon sier nei til et forslag er det ikke konsensus.
2. Sametinget tiltrer Landsdelsutvalget med fire representanter. Disse velges forholdsmessig blant Sametingets representanter med en representant fra fylkene Finnmark, Troms, Nordland og Nord-Trøndelag. En av disse er sametingspresidenten. Dersom Sametinget ikke har representanter bosatt i Nord-Trøndelag, velges vedkommende blant Sametingets representanter fra valgkrets 12 Sørsameområdet (kommunene i Nordland fylke fra og med Rana og Rødøy og sørover, Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag fylker, samt Engerdal kommune i Hedmark fylke).
3. Sametinget bidrar økonomisk til samarbeidet i Landsdelsutvalget i forhold til størrelsen på sin representasjon.
4. Ledervervet i Landsdelsutvalget rullerer mellom fylkeskommunene og Sametinget. Sametingets president inngår i dagens fylkesordførerkollegium. Sametingets representanter inngår i Landsdelsutvalgets komiteer. Sametingets direktør tiltrer dagens rådmannsutvalg
5. Landsdelsutvalgets forhandlinger foregår utelukkende på norsk i dag. Sametinget ønsker å rette søkelyset på spørsmålet om bruken av språk under forhandlingene. Den prinsipielle siden grunner i at norsk og samisk er likestilte språk i Norge i dag, og det er da naturlig at Landsdelsutvalgets forhandlinger kan foregå på begge språk.

Saken ble avsluttet 29. mai 2001 kl. 19.10.

Sign: ES / EKN

Sak 17/01

Reindrifftsavtalen 2001 - 2002

Saken påbegynt 30. mai 2001 kl. 09.00.

I. Dokumenter

- Brev fra Landbruksdepartementet om Reindrifftsavtalen, datert 28.02.01
- St. prp. nr. 52 (2000-2001) Om tiltak mot kugalskap, tiltak overfor Q-meieriene og tiltak innenfor reindrifftsneringen
- Sametingets vedtak i sak 26/00 Reindrifftsavtalen 2000 – 2001
- Ressursregnskap for reindrifftsneringen, 1. april 1999 – 31. mars 2000
- Totalregnskap for reindrifftsneringen Regnskap 1999 Budsjett 2000

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Sametingsrådet fremmer følgende innstilling overfor Sametinget:

1. Innledning

Sametinget er fornøyd med at avtalepartene kom frem til et omforent resultat under årets avtaleforhandlinger. Reindrifftsavtalens ramme er økt fra 93 millioner kroner til 103 millioner kroner. Sametinget er positiv til økningen i avtalerammen. Avtalens viktigste mål er å stimulere til størst mulig verdiskapning innenfor de gitte rammene, tilpasse antall driftsenheter til ressursgrunnet gjennom økonomiske virkemidler samt bidra til inntektsfordeling.

Sametinget er fornøyd med at det utenom Reindrifftsavtalen er satt av 20,0 millioner kroner i engangsstøtte til krisetiltak i deler av Finnmark og Troms. Sametinget forutsetter at tinget kan være med å utforme retningslinjene for bruken av disse midlene. Sametinget forutsetter også at utbetaling av disse midlene kan skje raskt uten at de berørte distriktene skal behøve å rammes unødige tidsmessig.

2. Grunnet for reindrifftsforhandlingene 2001

De tre elementene økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft er de sentrale målene for en bærekraftig reindrift. Sametinget er enig i at disse tre målene henger nøye sammen. Dette innebærer at både ressurs-situasjonen, økonomien i næringen og kulturelle og sosiale forhold må settes i en sammenheng gjennom avtaleverket.

Sametinget er fornøyd med at regjeringen slår fast at reindrifftsneringen i samisk og lokal sammenheng har stor betydning økonomisk, sysselsettingsmessig og kulturelt. Reindriffts politikken er bygd på to selvstendige grunnpillarer; en næringspolitisk produksjonsverdi og en samepolitisk kulturverdi.

Sign: SS / EKN

2.1 Reindrifftslovutvalgets innstilling

Reindrifftslovutvalget har kommet med forslag til endringer i reindrifftsloven. Sametinget vil i denne omgang avgrense sine kommentarer til endring av forvaltningen av områdestyrene. Sametinget registrerer at utvalget foreslår å endre områdestyrene til fylkesreindrifftsstyrer der fylkesmannen skal ha ansvaret for forvaltningen av reindriften. Sametinget er ikke enig i dette forslaget. Sametinget må spille en mer sentral rolle i reindrifftspolitikken. Dette omfatter både næringspolitiske og forvaltningsmessige spørsmål. Sametinget har som uttalt mål å forvalte ressursene i de samiske bosettings- og bruksområdene. Reindriften er en sentral samisk næring og en viktig kulturfaktor for den samiske kulturen. Sametinget har et særskilt ansvar for å styrke samiske næringer og samisk kultur. Med et økt ansvar for Sametinget i reindriffts-spørsmål, vil tinget kunne ivareta et helhetlig samisk perspektiv. Dette vil bidra til at alle viktige sider ved reindriften lettere kan ivaretas.

Sametinget frykter samtidig at ved overføring av forvaltningen til fylkesmannen så vil reindriften kunne bli en tapende part i forhold til andre oppgaver fylkesmannen forvalter i dag – dette gjelder spesielt i forhold til arealsaker og forvaltningen av rovvilt.

Sametinget registrerer at Oppgavefordelingsutvalget foreslår å overføre fylkeslandbruksstyrets funksjoner og miljøvernoppgavene til det regionale politiske nivået. En slik svekking av fylkesmannens funksjon vil føre til at de effektene som Reindrifftslovutvalget regner med å oppnå ikke er mulig som følge av forslaget fra Oppgavefordelingsutvalget.

Det skjer en stadig myndighetsoverføring til Sametinget, og det vil være naturlig at forvaltningen av reindriften som en samisk næring overføres Sametinget. Sametinget har allerede høy kompetanse bl.a. innen arealforvaltning og forvaltning av midler til næringsutvikling, og dette vil utvilsomt være en fordel.

Sametingets myndighet i reindrifftssaker må vurderes nøye. Det er på det rene at det er mange store og viktige spørsmål som må avklares. Det bør vurderes å nedsette en arbeidsgruppe med de aktuelle aktørene for en vurdering av disse forhold.

2.2 Reindrifftsavtalen

Reindrifftsavtalen er et viktig virkemiddel i styring av næringen. Reindrifftsforhandlingene foregår utelukkende på norsk i dag. Sametinget ønsker å rette søkelyset på spørsmålet om bruken av språk under forhandlingene, og ser det som en styrke for forhandlingene om både samisk og norsk blir benyttet. Spørsmålet er av både prinsipiell og praktisk karakter. Norsk og samisk er likestilte språk i Norge i dag, og det er da naturlig at reindrifftsforhandlingene foregår på begge språk. Når det gjelder den praktiske siden, vil bruk av begge språk gi partene et bedre utgangspunkt for en felles forståelse omkring de spørsmålene som drøftes, samt gi begge parter samme mulighet til å fremme sine synspunkter i forhandlings situasjonen. Sametinget vil, som i 2000, foreslå overfor avtalepartene at man før forhandlingene starter i desember, avklarer hvorvidt partene finner forslaget interessant.

De økonomiske virkemidlene har ikke hatt de ønskede effektene på reintallstilpasningen. Reindriften er i liten grad forsøkt styrt med andre virkemidler enn økonomiske. Sametinget anser det nødvendig å sette i verk en konsekvensutredning om hvilke virkninger de økonomiske virkemidlene har hatt og har på utviklingen i reindriffts næringen. I den sammenheng må det vurderes om de iverksatte økonomiske virkemidlene har hatt den ønskede virkning. Før nye virkemidler for å styre reindrifftspolitikken, må det foretas en konsekvensvurdering. Det er også viktig å vurdere i hvilken grad reindrifftsloven har vært et egnet

Sign: _____

SS / EKN

virkemiddel til å styre reindriftsnæringen, og om den har vært brukt på en hensiktsmessig måte. En av målsettingene med å endre reindriftsloven er nettopp å sette fokus på regulering av interne forhold i næringen.

Sametinget er tilfreds med at det er satt i gang tiltak for å tilpasse reintallet til beitegrunnlaget. Det er viktig å gjenopprette det økonomiske grunnlaget i reindriften. Sametinget vil understreke betydningen av å se reintallstilpasning i sammenheng med virkemidlene i reindriftsavtalen.

3. Nærmere om utviklingen i næringen

3.1 Den økonomiske situasjon

Sametinget er bekymret for den økonomiske utviklingen i næringen. Den er spesielt dårlig i deler av Finnmark der vederlag til arbeid og egenkapital er meget lite sett i forhold til en akseptabel inntekt og i forhold til andre deler av det reindriftssamiske området. Både den økonomiske og sosiale situasjonen for reineiere er meget vanskelig i disse områdene, og det er få alternative inntekts- og sysselsettingsmuligheter. Sametinget registrerer at en vesentlig del av de totale inntektene i Karasjok og Vest-Finnmark kommer fra inntekter utenom reindriften. Reindriftsnæringen i disse områdene kan ikke sies å være økonomisk bærekraftig når en vesentlig del av inntekten hentes utenfor selve reindriften.

3.2 Hovedutfordringer

3.2.1 Tilpasning av reintall for distriktene i Finnmark

Det er bred enighet i Sametinget om at det skal fastsettes et øvre reintall pr. driftsenhet. Reindriftsforvaltningen har satt i gang arbeid med å fastsette øvre reintall for distriktene i Finnmark. I det videre arbeidet er det viktig at de berørte distriktene får grundig informasjon om grunnlaget for å fastsette øvre reintall. Sametinget er enig i at tilpasningen bør skje ved frivillighet, og at områdestyret først kommer inn der reinbeitedistriktene ikke blir enige om det øvre reintall.

I arbeidet med fastsettelsen av antall rein pr. driftsenhet, må høyeste antall rein pr. distrikt være avklart. Ved fastsetting av det øvre reintallet er det viktig å skille mellom det optimale reintallet og det maksimale reintallet. Sametinget legger vekt på at fastsetting av øvre reintall må ta utgangspunkt i at det er det optimale reintallet som skal fastsettes. Det optimale vil alltid være lavere enn det maksimale, og gir størst langsiktig produksjon samtidig som beitene utnyttes optimalt uten at beitegrunnlaget forringes. Ved maksimalt reintall vil det i dårlige år være behov for ekstraordinære tiltak (fôring etc) for å berge reinbestanden. Et optimalt reintall må være det langsiktige målet for reintallstilpasningen.

3.2.2 Økonomiske tiltak

Sametinget er enig i at antall driftsenheter må reduseres i de områdene hvor reintallet ikke er i samsvar med ressursgrunnlaget. I dag er det i disse områdene mange driftsenheter med under 200 rein, og konsekvensene av en reduksjon av reintallet for disse ville forverre den økonomiske situasjonen ytterligere. Sametinget er enig i at en reduksjon i reintallet må skje ved at antall driftsenheter reduseres. Innløsning av driftsenheter vil være et viktig strukturtiltak som vil kunne få til en frivillig avvikling av driftsenheter i disse områdene. Reintallet må ikke økes i andre distrikter ved innløsning av driftsenheter.

Økt verdiskaping på grunnlag av de ressursene som reindriften produserer vil kunne skaffe tilleggssinntekter og sysselsetting. Utfordringen ligger i å få i gang lønnsomme foretak som kan sikre sysselsetting i

Sign: SS / EKN

kombinasjon med den tradisjonelle reindriften. En annen utfordring er å sørge for at kvinnene blir aktivt trukket med i verdiskapningsprogrammet for å sikre kvinnelige arbeidsplasser og kvinnenes stilling i reindriftnæringen.

Sametinget ser det som en hovedutfordring å redusere rovvilttapene for å nå målet om en bærekraftig reindrift. Sametinget vil understreke viktigheten av å få redusert rovviltbestanden i de områdene hvor rovvilttap forekommer. Erstatningsordninger kan i liten grad bøte på de tapene og ulempene som påføres reindriftnæringen. Reindriftnæringens tap som følge av den økte rovviltbestanden er spesiell i forhold til øvrige næringer. Dette har sammenheng med at tilskuddsordningene, i motsetning til i jordbruket, er basert på kjøttproduksjon. Det er slaktekrav som må oppfylles før man har krav på tilskudd. Dette kan være vanskelig å oppnå om man har hatt store tap forårsaket av rovvilt. Erstatningsordningene må dekke de reelle tapene og være tilpasset reindriftnæringen.

3.2.3 Arealvern

Sametinget vil understreke at de stadige inngrepene i reindriftenes områder er en alvorlig trussel for næringen. Reindriftenes rettigheter er sentrale, og det er avgjørende at reindriftenes arealer sikres for fremtidige generasjoner. Regjeringen beskriver problemene på en god måte, og det er positivt at proposisjonen trekker fram kommunenes ansvar med å trekke inn reindrift i arealsaker. Sametinget er enig i at det er viktig å bevisstgjøre planleggernes ansvar vedrørende den plikten disse har etter Grunnlovens § 110 a og folkerettens regler om urfolk for å ivareta samiske interesser.

Sametinget er fornøyd med at Regjeringen ser det som viktig å bygge opp tillit og skape forståelse for at reindrift kan utøves uten konflikter i sørsamiske områder. Sametinget er enig i at dette må være en hovedutfordring for reindriften i de sørsamiske områdene.

4. Nærmere om reindriftsavtalen

Sametinget er positiv til økningen av reindriftsavtalen til 103 millioner kroner.

Sametinget ser behov for å endre virkemiddelbruken i tråd med utviklingen i næringen. Et av virkemidlene for å realisere reindriftpolitikken er å bruke økonomiske virkemidler. Slike virkemidler har store betydning for utvikling av næringen. Sametinget anser det som nødvendig å se alle virkemidlene under ett og vurdere konsekvensene av denne virkemiddelbruken i forhold til reindriftpolitikken.

Det er satt av 49,7 mill. kroner til Reindriftenes Utviklingsfond (RUF) mot 33,7 mill kroner året før. Økningen skyldes i hovedsak iverksetting av et verdiskapningsprogram for reindrift og innløsning av driftsenheter.

Partene har avsatt 5,0 mill kroner til forskning og veiledning. Styret for RUF fordeler disse midlene. Sametinget vil understreke at forskningsmidlene i RUF primært bør rettes mot veiledning og praktisk forskning knyttet til bedre driftsformer innen næringen. Grunnforskning på rein og reindrift og undervisning på høyskole- og universitetsnivå bør i sterkere grad overlates til etablerte forsknings- og undervisningsinstitusjoner finansiert utenom RUF's rammer.

I likhet med tidligere år er det satt av 2,0 mill kroner til Samisk utviklingsfond for å støtte kombinasjonsnæringer der reindrift inngår som komponent. Sametinget er tilfreds med denne overføringen, men vil

Sign: _____

SS / EKN

bemerke at Samisk utviklingsfond i 2000 bevilget 5,3 mill kroner til reindrifftsrelaterte tiltak hvorav driftstilskudd utgjorde 4,3 mill kroner.

Partene er blitt enige om å sette av 7,0 mill kroner til verdiskapningsprogrammet for reindrift. Verdiskapningsprogrammet skal utformes etter de samme retningslinjene som for det nasjonale verdiskapningsprogrammet, men med det unntak at midlene også skal kunne brukes til andre tiltak enn til matproduksjon. Ansvar for å gjennomføre dette programmet er satt til Statens Nærings- og Distriktsutviklingsfond (SND). Sametinget har uttalt i sak 7/01 at det er viktig å sette reindrifftsutøveren i sentrum i oppfølgingen av programmet. En samlet satsning på hele verdikjeden vil være en forutsetning for å kunne øke verdiskapningen hos den enkelte reindrifftsutøver.

Det skal etableres en egen styringsgruppe for verdiskapningsprogrammet for reindrift. Sametinget er fornøyd med at Sametinget får plass i styret for verdiskapningsprogrammet.

Ordningen med innløsning av driftsenheter og andre strukturtiltak for tilpasning av antall driftsenheter og reintall er utvidet til å gjelde mesteparten av Finnmark og Troms. Det er avsatt 12,0 mill kroner, som er en økning fra 4,0 mill kroner. Sametinget anser denne ordningen som et viktig tiltak for å tilpasse reintallet til beitegrunnet.

5. Sametingets stilling og rolle i reindrifftsforhandlingene

Sametinget har tidligere tatt opp tingets stilling og rolle i reindrifftsaker. Sametinget er beredt til å ta et større ansvar i forhold til reindrifften.

Under reindrifftsforhandlingene har Sametinget observatørstatus på statens side. Sametingets posisjon under forhandlingene må tas opp til vurdering. Dette er forhandlinger som føres mellom to parter, staten og NRL vedrørende økonomiske virkemidler til reindrifften. Sametinget skal uttale seg om avtalen før den går i Stortinget. Det kan derfor synes som at den mest fornuftige og hensiktsmessige ordningen vil være at Sameting får en selvstendig observatørrolle, uavhengig av partene.

Sametinget mangler i dag de nødvendige ressursene til å ivareta de funksjonene tinget allerede har i reindrifftsaker. Behovet for ressurser, blant annet til å ivareta saksbehandlingen i reindrifftsaker er derfor nødvendig. Sametinget er derfor tilfreds med Landbruksdepartementets signaler om at Sametinget skal få en reindrifftsaglig stilling.

Merknad 1, representant John Henrik Eira, NSR's sametingsgruppe:

2. Grunnet for reindrifftsforhandlingene 2001

Som det ene hovedpunktet har rådet satt Reindrifftslovutvalgets innstilling. Undertegnede kan ikke se at Reindrifftslovutvalgets innstilling danner grunnlag for reindrifftsforhandlingene 2001. Det er beklagelig at når Sametingsrådet først nevner Reindrifftslovutvalgets innstilling, så trekkes kun fram det man er uenig i. Dette gir uheldig signal fra Sametinget, og letter ikke arbeidet med en ny lov.

Når det gjelder Sametingsrådets omtale av lovutvalgets forslag til forvaltningsmodell, blir dette sterkt misvisende. Selv om lovutvalget ikke foreslår at Sametinget skal få forvaltningsansvaret, vil utvalget styrke

Sign: SS / EKN

Sametingets innflytelse når det gjelder den politiske rolle. Det kan bl.a. vises til merknader til utkastets § 14-1, der det heter at Sametinget må trekkes med i forskriftsarbeidet, se også pkt. 9.8.3, s. 15.

Undertegnede mener at hvis Sametinget skal diskutere forvaltningsmodellen lovutvalget har foreslått, bør man behandle hele modellen isteden for bare en bitte liten del av modellen.

I pkt. 2.1, første avsnitt fra 3. setning heter det:

”Sametinget registrerer at Oppgavefordelingsutvalget foreslår å overføre fylkeslandbruksstyrets funksjoner og miljøvernoppgavene til det regionale politiske nivå”.

Også dette er sterkt misvisende. I Oppgavefordelingsutvalgets innstilling; NOU 200:22, er fig. foreslått:

Landbruk: Et flertall (syv medlemmer) foreslår at fylkeslandbruksstyrets oppgaver etter plan- og bygningsloven overflyttes til regionalt politisk nivå (dvs. fylkeskommunen eller en sammenslåing av flere fylkeskommuner). Et mindretall (fire medlemmer) foreslår at overføring til region stat (dvs. fylkesmannen eller en sammenslutning av flere fylkesmenn).

Et samlet utvalg mener at oppgaver etter jordloven, odelsloven, skogbruksloven og konsesjonsloven bør ivaretas av fylkesmannen som kontroll- og tilsynsorgan. (se NOU 2002:22 s. 34 pkt. 3.)

Miljøvern: Et flertall (syv medlemmer) foreslår at ansvaret for de regionalt relaterte miljøvernoppgavene legges til regionalt politisk nivå (dvs. fylkeskommunen eller en sammen- slåing av fylkeskommuner).

St.meld. nr. 31 (2000-2001) kommune, fylke, stat – en bedre oppgavefordeling:

Landbruk: Fylkeslandbruksstyrets og fylkesmannens oppgaver i den regionale landbruksforvaltningen overføres til fylkeskommunen (s. 41-43). Den lokale landbruksforvaltningen blir liggende hos kommunene. Klager over vedtak som fattes av kommunen skal fortsatt behandles av fylkesmannen og ikke av fylkeskommunen.

Det heter om dette på s. 43:

”Når det gjelder klagesaksbehandlingen av kommunale enkeltvedtak på landbruksområdet, er denne i hovedsak juridisk basert og tuftet på hensynet til den enkeltes rettsikkerhet. Dette er oppgaver som løses i henhold til lover, forskrifter og statlige retningslinjer basert på skjønn innenfor landbruk. Regjeringens vurdering er at det er hensiktsmessig å legge klagesaksbehandlingen på disse områder til fylkesmannen. Dette ligger til rette for at vi kan bygge videre på fylkesmannsembetets rolle som en tydelig rettsikkerhetsinstans.”

Miljøvern: Miljøvernoppgavene på regionalt nivå foreslås lagt til fylkeskommunen. Miljøvernoppgaver hvor et nasjonalt helhetsgrep er nødvendig, skal ivaretas av direktoratet for naturforvaltning (s. 38-40).

Men som for landbruk vil en del miljøvernoppgaver ligge hos kommunen. Her som ved landbruk foreslås det at klager over kommunale vedtak behandles av fylkesmannen, og begrunnelsen er den samme (s. 40):

”Når det gjelder klagesaksbehandlingen av de fleste kommunale enkeltvedtak på miljøområdet, er denne i hovedsak juridisk basert og tuftet på hensynet til rettsikkerheten den enkelte innbygger av hensynet til miljøet. Dette er oppgaver som løses i henhold til lover, forskrifter og statlige retningslinjer basert på skjønn innenfor miljøvern. Regjeringens vurdering er at det er

Sign: SS / EKN

hensiktsmessig å legge klagesaksbehandlingen på disse områder til fylkesmannen. Dette ligger til rette for at vi kan bygge videre på fylkesmannsembetets rolle som en tydelig rettsikkerhetsinstans.”

Som vi ser vil fylkesmannen som klageinstans fortsatt spille en rolle innenfor landbruk og miljø. Stortingsmeldingen understreker også betydningen av å rendyrke og styrke fylkesmannens rolle som rettsikkerhetsinstans. Dette er av særlig betydning for reindriften, der mangelen på rettsikkerhet i forvaltningen nettopp har vært et stort problem.

Under pkt. 2.2. heter det:

”Før nye virkemidler settes i verk for å styre reindriftpolitikken, må det foretas konsekvensvurdering. Det er også viktig å vurdere i hvilken grad reindriften har vært et egnet virkemiddel til å styre reindriftnæringen, og om den har vært brukt på hensiktsmessig måte.”

Denne uttalelsen tyder på at Reindriftslovutvalgets innstilling ikke er lest. Reindriftslovutvalget har jo nettopp foretatt en slik vurdering. Det er uheldig og det vil forlenge arbeidet med en ny lov hvis Sametinget signaliserer at det er nødvendig med ytterligere utredninger om loven.

Under pkt. 3.2.1 sier rådet:

”Ved fastsetting av det øvre reintallet er det viktig å skille mellom det optimale reintallet og det maksimale reintallet.” Dette er problematisk og lite forståelig. Hvordan ville for eksempel forvaltningen fiskeriene vært, om man hadde operert med maksimalkvoten og optimalkvoten?

I pkt. 3.2.3 Arealvern, heter det at *”Sametinget er fornøyd med at Regjeringen ser det som viktig å bygge opp tillit og forståelse for at reindriften kan utøves uten konflikt i sørsamiske områder...”* Det bør vises til hvor Regjeringen sier det. Sametinget bør heller etterlyse handling og ikke bare uttrykke tilfredshet med Regjeringens ord. I de sørsamiske områdene står Regjeringens ord om reindriften i motstrid med Regjeringens politikk når det gjelder nydyrking og planer om mer ekstensiv bruk av utmarka som kommer til uttrykk i St.meld nr. 19 (1999-2000) – Om landbruk og matproduksjon, der reindriften overhodet ikke er nevnt og der det foreslås tiltak som opplagt vil komme i konflikt med reindriften.

Forslag 1, representant Olav Dikkanen, NSR's sametingsgruppe:

2.1 Støtter rådets endring av første ledd. Samtidig foreslås at avsnitt 2, 3 og 4 strykes i sin helhet.

3.2.2 Økonomiske tiltak. Siste setning i første avsnitt strykes *”Reintallet må ikke økes i andre distrikter ved innløsning av driftsenheter”*

Tillegg til pkt. 2.1: Sametinget vil ellers komme tilbake til reindriftslovutvalgets innstilling ved en senere anledning, idet tinger er noe undrende til at innstillingen er omtalt i den foreliggende proposisjon.

4. Nærmere om reindriftsavtalen. Femte avsnitt strykes (sitat. *I likhet med tidligere år osv.*)

Forslag 2, Sametingsrådet v/representant Isak Mathis Hætta:

Endring av rådets innstilling:

Sign: SS / EKN

Rådet fremmer følgende endringer til punkt 2.1. Første avsnitt byttes ut med:

2.1 Reindriftslovutvalgets innstilling

Reindriftslovutvalget har kommet med forslag til endringer i reindriftsloven. *Utvalget har foreslått at oppgavene på nasjonalt nivå ivaretas av Statens reindriftsforvaltning under ledelse av Reindriftsstyret. Det innebærer en videreføring av Reindriftsstyre og Reindriftsforvaltningen i Alta.* Sametinget vil i denne omgang avgrense sine kommentarer til endring av forvaltningen av områdestyrene. Sametinget registrerer at utvalget foreslår å endre områdestyrene til fylkesreindriftsstyret der fylkesmannen skal ha ansvaret for forvaltningen av reindriften. Sametinget er ikke enig i dette forslaget. Sametinget må spille en mer sentral rolle i reindriftpolitikken. Dette omfatter både næringspolitiske og forvaltningsmessige spørsmål. Sametinget har som uttalt mål å forvalte ressursene i de samiske bosettings- og bruksområdene. Reindriften er en sentral samisk næring og en viktig kulturfaktor for den samiske kulturen. Sametinget har et særskilt ansvar for å styrke samiske næringer og samisk kultur. Med et økt ansvar for Sametinget i reindrifsspørsmål, vil tinget kunne ivareta et helhetlig samisk perspektiv. Dette vil bidra til at alle viktige sider ved reindriften lettere kan ivaretas.

Forslag 3, representant Per A. Bæhr, Johttisápmelaččaid listu:

s. 1 - 2, pkt. 2.1 Reindriftsutvalgets innstilling: Stryke avsnittene 1 – 5.

s. 3, pkt. 3.2.1 Tilpasning av reintall for distriktene i Finnmark: stryke avsnittene 1 – 2. Tillegg: Lovutvalget har foreslått å endre begrepet ”driftsenhet”, og derfor bør ikke arbeidet med tilpasningen av reintallet settes i gang nå.

s. 5, pkt. 5 Sametingets stilling og rolle i reindriftsforhandlingene: stryke 1. avsnitt

Forslag 4, representant Margreta Påve Kristiansen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe:

Endringsforslag til pkt. 2.1 i innstillingen: Sametingets fremtidige stilling og rolle i reindriftsforhandlingene.

Sametinget er beredt til å påta seg mer ansvar for gjennomføringen av reindriftpolitikken ved å være en mer aktiv deltaker i en forhandlingsposisjon. Sametinget må være en premisseleverandør i utformingen av reindriftpolitikken. Sametinget er av den oppfatning at i forhandlingsposisjonen må Sametinget delta på statens side, og ikke som en tredje part uten innflytelse. Sametinget vil på det nåværende tidspunkt ikke overta forvaltningen av reindriftnæringen. Sametinget har som mål å ha en reell innflytelse i utformingen av reindriftpolitikken.

Endringsforslag til pkt. 3.2.1: Første avsnitt utgår og erstattes med:

Tilpasning av reintall for distriktene i Finnmark. Det er bred enighet i Sametinget om at det skal fastsettes et øvre reintall pr. distrikt. Fastsetting av reintall pr. driftsenhet skal skje ved interne avtaler i distriktet, og forvaltningen skal komme inn i bildet der distriktene ikke blir enige.

Tilleggsforslag:

Sign: SS / EKN

Drivstoffavgifter i næringen.

Driftsavtalen for reindriften må bedres gjennom at næringen fritas for en del avgifter. Dette gjelder blant annet bensinavgiften. Reindriftnæringen er avhengig av å bruke bensindrevne kjøretøyer og båter. Reindriftnæringen må for øvrig være likestilt med andre næringer når det gjelder merverdiavgift og investeringsavgift.

Forskning på sykdom hos rein.

Sametinget anmoder om at det forskes mer på reindriftsrelaterte emner, for å gi næringen tryggere økonomiske forhold. Sykdommer på rein forårsaker inntektstap og mye ekstra arbeid for de berørte. Forsknings innsatsen må intensiveres.

Avgiftsmanntallet

Kravet for å bli registrert i avgiftsmanntallet er blant annet en gjennomsnittlig omsetning over 3 år på over kr. 30.000. På grunn av den lave inntekten fra salget grunnet store tap i reindriften, har dette medført at fylkesskattesjefen har begynt å stryke reiene i avgiftsmanntallet. Dette medfører at reiene mister muligheten for refundering av innbetalt merverdiavgift. Sametinget foreslår at reindriften får en ekstra overgangsperiode på 2 år, dvs. økning fra 3 til 5 år med å oppnå en omsetning på over kr. 30.000 i året før disse slettes fra avgiftsmanntallet.

Rovdyrforvaltningen.

Sametinget registrerer at rovdyr fortsatt medfører betydelige tap for reindriftnæringen. Som et tiltak for å redusere tapene vil Sametinget foreslå at det vurderes innført rovdryrfrie soner i reinbeiteområder.

III. Votering

Av 39 representanter var 38 til stede.

- Sametingsrådets innstilling, 1. avsnitt i pk. 2.1, ble trukket og erstattet med forslag 2

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 3, pkt. 2.1, ble forkastet mot 4 stemmer.
2. Forslag 4, pkt. 2.1, ble forkastet mot 11 stemmer.
3. Sametingsrådets innstilling, pkt. 2.1, ble vedtatt med 23 stemmer.
4. Forslag 1, pkt. 2.1 stryke 2., 3. og 4. avsnitt, ble vedtatt med 33 stemmer.
5. Forslag 1, tillegg i pkt. 2.1, ble vedtatt med 32 stemmer.
6. Forslag 3, pkt. 3.2.1, ble forkastet med 35 stemmer.
7. Forslag 4, endr. i 3.2.1 første avsnitt, ble forkastet med 24 stemmer.
8. Forslag 1, pkt. 3.2.2, ble vedtatt med 36 stemmer.
9. Forslag 1, pkt. 4, ble enstemmig vedtatt.
10. Forslag 3, pkt. 5, ble forkastet med 34 stemmer.
11. Forslag 4, tillegg nye pkt. 1-3, ble vedtatt med 37 stemmer.
12. Forslag 4, tillegg nytt pkt 4, ble vedtatt med 36 stemmer.

Sign: SS / EKN

13. Sametingsrådets innstilling, unntatt allerede vedtatte endringer, ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Isak Mathis O. Hætta	
2.	Per A. Bæhr	
3.	Margreta Påve Kristiansen	
4.	Einar Lifjell	
5.	Magne Ballovara	
6.	John Henrik Eira	Sven-Roald Nystø John Henrik Eira
7.	Einar Lifjell	
8.	Egil Olli	
9.	Per A. Bæhr	
10.	John Henrik Eira	
11.	Margreta Påve Kristiansen	Olaf Eliassen
12.	Ole Henrik Magga	John Henrik Eira Ole Henrik Magga
13.	Olav M. Dikkanen	
14.	Roger Pedersen	
15.	Isak Mathis O. Hætta, saksordfører	
	Geir Tommy Pedersen (til forr.orden)	
	John Henrik Eira (til forr.orden)	
	Jarle Jonassen (til forr.orden)	
	Isak Mathis O. Hætta (til forr.orden)	
	Egil Olli (til forslaget)	
	Einar Lifjell (til forr.orden)	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

1. Innledning

Sametinget er fornøyd med at avtalepartene kom frem til et omforent resultat under årets avtaleforhandlinger. Reindriftsavtalens ramme er økt fra 93 millioner kroner til 103 millioner kroner. Sametinget er positiv til økningen i avtalerammen. Avtalens viktigste mål er å stimulere til størst mulig verdiskapning

Sign: SS / EKN

innenfor de gitte rammene, tilpasse antall driftsenheter til ressursgrunnlaget gjennom økonomiske virkemidler samt bidra til inntektsfordeling.

Sametinget er fornøyd med at det utenom Reindrifftsavtalen er satt av 20,0 millioner kroner i engangsstøtte til krisetiltak i deler av Finnmark og Troms. Sametinget forutsetter at tinget kan være med å utforme retningslinjene for bruken av disse midlene. Sametinget forutsetter også at utbetaling av disse midlene kan skje raskt uten at de berørte distriktene skal behøve å rammes unødige tidsmessig.

2. Grunnlaget for reindrifftsforhandlingene 2001

De tre elementene økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft er de sentrale målene for en bærekraftig reindrift. Sametinget er enig i at disse tre målene henger nøye sammen. Dette innebærer at både ressurs-situasjonen, økonomien i næringen og kulturelle og sosiale forhold må settes i en sammenheng gjennom avtaleverket.

Sametinget er fornøyd med at regjeringen slår fast at reindriffts-næringen i samisk og lokal sammenheng har stor betydning økonomisk, sysselsettingsmessig og kulturelt. Reindriffts-politikken er bygd på to selvstendige grunnpilarer; en næringspolitisk produksjonsverdi og en samepolitisk kulturverdi.

2.1 Reindrifftslovutvalgets innstilling

Reindrifftslovutvalget har kommet med forslag til endringer i reindrifftsloven. *Utvalget har foreslått at oppgavene på nasjonalt nivå ivaretas av Statens reindrifftsforvaltning under ledelse av Reindrifftsstyret. Det innebærer en videreføring av Reindrifftsstyre og Reindrifftsforvaltningen i Alta.* Sametinget vil i denne omgang avgrense sine kommentarer til endring av forvaltningen av områdestyrene. Sametinget registrerer at utvalget foreslår å endre områdestyrer til fylkesreindrifftsstyrer der fylkesmannen skal ha ansvaret for forvaltningen av reindrifften. Sametinget er ikke enig i dette forslaget. Sametinget må spille en mer sentral rolle i reindriffts-politikken. Dette omfatter både næringspolitiske og forvaltningsmessige spørsmål. Sametinget har som uttalt mål å forvalte ressursene i de samiske bosettings- og bruksområdene. Reindrifften er en sentral samisk næring og en viktig kulturfaktor for den samiske kulturen. Sametinget har et særskilt ansvar for å styrke samiske næringer og samisk kultur. Med et økt ansvar for Sametinget i reindrifftsspørsmål, vil tinget kunne ivareta et helhetlig samisk perspektiv. Dette vil bidra til at alle viktige sider ved reindrifften lettere kan ivaretas.

Sametingets myndighet i reindrifftssaker må vurderes nøye. Det er på det rene at det er mange store og viktige spørsmål som må avklares. Det bør vurderes å nedsette en arbeidsgruppe med de aktuelle aktørene for en vurdering av disse forhold.

Sametinget vil ellers komme tilbake til reindrifftslovutvalgets innstilling ved en senere anledning, idet tinget er noe undrende til at innstillingen er omtalt i den foreliggende proposisjon.

2.2 Reindrifftsavtalen

Reindrifftsavtalen er et viktig virkemiddel i styring av næringen. Reindrifftsforhandlingene foregår utelukkende på norsk i dag. Sametinget ønsker å rette søkelyset på spørsmålet om bruken av språk under forhandlingene, og ser det som en styrke for forhandlingene om både samisk og norsk blir benyttet. Spørsmålet er av både prinsipiell og praktisk karakter. Norsk og samisk er likestilte språk i Norge i dag, og det er da naturlig at reindrifftsforhandlingene foregår på begge språk. Når det gjelder den praktiske siden, vil bruk av begge språk gi partene et bedre utgangspunkt for en felles forståelse omkring de spørsmålene som drøftes, samt gi begge parter samme mulighet til å fremme sine synspunkter i

Sign: SS / EKN

forhandlingssituasjonen. Sametinget vil, som i 2000, foreslå overfor avtalepartene at man før forhandlingene starter i desember, avklarer hvorvidt partene finner forslaget interessant.

De økonomiske virkemidlene har ikke hatt de ønskede effektene på reintallstilpasningen. Reindriften er i liten grad forsøkt styrt med andre virkemidler enn økonomiske. Sametinget anser det nødvendig å sette i verk en konsekvensutredning om hvilke virkninger de økonomiske virkemidlene har hatt og har på utviklingen i reindriftnæringen. I den sammenheng må det vurderes om de iverksatte økonomiske virkemidlene har hatt den ønskede virkning. Før nye virkemidler benyttes for å styre reindriftpolitikken, må det foretas en konsekvensvurdering. Det er også viktig å vurdere i hvilken grad reindriftsloven har vært et egnet virkemiddel til å styre reindriftnæringen, og om den har vært brukt på en hensiktsmessig måte. En av målsettingene med å endre reindriftsloven er nettopp å sette fokus på regulering av interne forhold i næringen.

Sametinget er tilfreds med at det er satt i gang tiltak for å tilpasse reintallet til beitegrunnlaget. Det er viktig å gjenopprette det økonomiske grunnlaget i reindriften. Sametinget vil understreke betydningen av å se reintallstilpasning i sammenheng med virkemidlene i reindriftsavtalen.

3. Nærmere om utviklingen i næringen

3.1 Den økonomiske situasjon

Sametinget er bekymret for den økonomiske utviklingen i næringen. Den er spesielt dårlig i deler av Finnmark der vederlag til arbeid og egenkapital er meget lite sett i forhold til en akseptabel inntekt og i forhold til andre deler av det reindriftsområde. Både den økonomiske og sosiale situasjonen for reineiere er meget vanskelig i disse områdene, og det er få alternative inntekts- og sysselsettingsmuligheter. Sametinget registrerer at en vesentlig del av de totale inntektene i Karasjok og Vest-Finnmark kommer fra inntekter utenom reindriften. Reindriftnæringen i disse områdene kan ikke sies å være økonomisk bærekraftig når en vesentlig del av inntekten hentes utenfor selve reindriften.

3.2 Hovedutfordringer

3.2.1 Tilpasning av reintall for distriktene i Finnmark

Det er bred enighet i Sametinget om at det skal fastsettes et øvre reintall pr. driftsenhet. Reindriftsforvaltningen har satt i gang arbeid med å fastsette øvre reintall for distriktene i Finnmark. I det videre arbeidet er det viktig at de berørte distriktene får grundig informasjon om grunnlaget for å fastsette øvre reintall. Sametinget er enig i at tilpasningen bør skje ved frivillighet, og at områdestyret først kommer inn der reinbeitedistriktene ikke blir enige om det øvre reintall.

I arbeidet med fastsettelsen av antall rein pr. driftsenhet, må høyeste antall rein pr. distrikt være avklart. Ved fastsetting av det øvre reintallet er det viktig å skille mellom det optimale reintallet og det maksimale reintallet. Sametinget legger vekt på at fastsetting av øvre reintall må ta utgangspunkt i at det er det optimale reintallet som skal fastsettes. Det optimale vil alltid være lavere enn det maksimale, og gir størst langsiktig produksjon samtidig som beitene utnyttes optimalt uten at beitegrunnlaget forringes. Ved maksimalt reintall vil det i dårlige år være behov for ekstraordinære tiltak (fôring etc) for å berge reinbestanden. Et optimalt reintall må være det langsiktige målet for reintallstilpasningen.

3.2.2 Økonomiske tiltak

Sign: SS / EKN

Sametinget er enig i at antall driftsenheter må reduseres i de områdene hvor reintallet ikke er i samsvar med ressursgrunnlaget. I dag er det i disse områdene mange driftsenheter med under 200 rein, og konsekvensene av en reduksjon av reintallet for disse ville forverre den økonomiske situasjonen ytterligere. Sametinget er enig i at en reduksjon i reintallet må skje ved at antall driftsenheter reduseres. Innløsning av driftsenheter vil være et viktig strukturiltak som vil kunne få til en frivillig avvikling av driftsenheter i disse områdene.

Økt verdiskapning på grunnlag av de ressursene som reindriften produserer vil kunne skaffe tilleggsinntekter og sysselsetting. Utfordringen ligger i å få i gang lønnsomme foretak som kan sikre sysselsetting i kombinasjon med den tradisjonelle reindriften. En annen utfordring er å sørge for at kvinnene blir aktivt trukket med i verdiskapningsprogrammet for å sikre kvinnelige arbeidsplasser og kvinnenes stilling i reindriftsnæringen.

Sametinget ser det som en hovedutfordring å redusere rovvilttapene for å nå målet om en bærekraftig reindrift. Sametinget vil understreke viktigheten av å få redusert rovviltbestanden i de områdene hvor rovvilttap forekommer. Erstatningsordninger kan i liten grad bøte på de tapene og ulempene som påføres reindriftsnæringen. Reindriftsnæringens tap som følge av den økte rovviltbestanden er spesiell i forhold til øvrige næringer. Dette har sammenheng med at tilskuddsordningene, i motsetning til i jordbruket, er basert på kjøttproduksjon. Det er slaktekrav som må oppfylles før man har krav på tilskudd. Dette kan være vanskelig å oppnå om man har hatt store tap forårsaket av rovvilt. Erstatningsordningene må dekke de reelle tapene og være tilpasset reindriftsnæringen.

3.2.3 Arealvern

Sametinget vil understreke at de stadige inngrepene i reindriftens områder er en alvorlig trussel for næringen. Reindriftens rettigheter er sentrale, og det er avgjørende at reindriftens arealer sikres for fremtidige generasjoner. Regjeringen beskriver problemene på en god måte, og det er positivt at proposisjonen trekker fram kommunenes ansvar med å trekke inn reindrift i arealsaker. Sametinget er enig i at det er viktig å bevisstgjøre planleggernes ansvar vedrørende den plikten disse har etter Grunnlovens § 110 a og folkerettens regler om urfolk for å ivareta samiske interesser.

Sametinget er fornøyd med at Regjeringen ser det som viktig å bygge opp tillit og skape forståelse for at reindrift kan utøves uten konflikter i sørsamiske områder. Sametinget er enig i at dette må være en hovedutfordring for reindriften i de sørsamiske områdene.

4. Nærmere om reindriftsavtalen

Sametinget er positiv til økningen av reindriftsavtalen til 103 millioner kroner.

Sametinget ser behov for å endre virkemiddelbruken i tråd med utviklingen i næringen. Et av virkemidlene for å realisere reindriftspolitikken er å bruke økonomiske virkemidler. Slike virkemidler har store betydning for utvikling av næringen. Sametinget anser det som nødvendig å se alle virkemidlene under ett og vurdere konsekvensene av denne virkemiddelbruken i forhold til reindriftspolitikken.

Det er satt av 49,7 mill. kroner til Reindriftens Utviklingsfond (RUF) mot 33,7 mill kroner året før. Økningen skyldes i hovedsak iverksetting av et verdiskapningsprogram for reindrift og innløsning av driftsenheter.

Sign: SS / EKN

Partene har avsatt 5,0 mill kroner til forskning og veiledning. Styret for RUF fordeler disse midlene. Sametinget vil understreke at forskningsmidlene i RUF primært bør rettes mot veiledning og praktisk forskning knyttet til bedre driftsformer innen næringen. Grunnforskning på rein og reindrift og undervisning på høyskole- og universitetsnivå bør i sterkere grad overlates til etablerte forsknings- og undervisningsinstitusjoner finansiert utenom RUF's rammer.

Partene er blitt enige om å sette av 7,0 mill kroner til verdiskapningsprogrammet for reindrift. Verdiskapningsprogrammet skal utformes etter de samme retningslinjene som for det nasjonale verdiskapningsprogrammet, men med det unntak at midlene også skal kunne brukes til andre tiltak enn til matproduksjon. Ansvar for å gjennomføre dette programmet er satt til Statens Nærings- og Distriktsutviklingsfond (SND). Sametinget har uttalt i sak 7/01 at det er viktig å sette reindriftsutøveren i sentrum i oppfølgingen av programmet. En samlet satsning på hele verdikjeden vil være en forutsetning for å kunne øke verdiskapningen hos den enkelte reindriftsutøver.

Det skal etableres en egen styringsgruppe for verdiskapningsprogrammet for reindrift. Sametinget er fornøyd med at Sametinget får plass i styret for verdiskapningsprogrammet.

Ordningen med innløsning av driftsenheter og andre strukturtiltak for tilpasning av antall driftsenheter og reintall er utvidet til å gjelde mesteparten av Finnmark og Troms. Det er avsatt 12,0 mill kroner, som er en økning fra 4,0 mill kroner. Sametinget anser denne ordningen som et viktig tiltak for å tilpasse reintallet til beitegrunnet.

5. Sametingets stilling og rolle i reindriftsforhandlingene

Sametinget har tidligere tatt opp tingets stilling og rolle i reindriftssaker. Sametinget er beredt til å ta et større ansvar i forhold til reindriften.

Under reindriftsforhandlingene har Sametinget observatørstatus på statens side. Sametingets posisjon under forhandlingene må tas opp til vurdering. Dette er forhandlinger som føres mellom to parter, staten og NRL vedrørende økonomiske virkemidler til reindriften. Sametinget skal uttale seg om avtalen før den går i Stortinget. Det kan derfor synes som at den mest fornuftige og hensiktsmessige ordningen vil være at Sameting får en selvstendig observatørrolle, uavhengig av partene.

Sametinget mangler i dag de nødvendige ressursene til å ivareta de funksjonene tinget allerede har i reindriftssaker. Behovet for ressurser, blant annet til å ivareta saksbehandlingen i reindriftssaker er derfor nødvendig. Sametinget er derfor tilfreds med Landbruksdepartementets signaler om at Sametinget skal få en reindriftsfaglig stilling.

6. Andre forhold

6.1 Drivstoffavgifter i næringen

Driftsavtalen for reindriften må bedres gjennom at næringen fritas for en del avgifter. Dette gjelder blant annet bensinavgiften. Reindriftnæringen er avhengig av å bruke bensindrevne kjøretøyer og båter. Reindriftnæringen må for øvrig være likestilt med andre næringer når det gjelder merverdiavgift og investeringsavgift.

Sign: SS / EK N

6.2 Forskning på sykdom hos rein

Sametinget anmoder om at det forskes mer på reindriftsrelaterte emner, for å gi næringen tryggere økonomiske forhold. Sykdommer på rein forårsaker inntektstap og mye ekstra arbeid for de berørte. Forsknings innsatsen må intensiveres.

6.3 Avgiftsmanntallet

Kravet for å bli registrert i avgiftsmanntallet er blant annet en gjennomsnittlig omsetning over 3 år på over kr. 30.000. På grunn av den lave inntekten fra salget grunnet store tap i reindriften, har dette medført at fylkesskattesjefen har begynt å stryke reiene i avgiftsmanntallet. Dette medfører at reiene mister muligheten for refundering av innbetalt merverdiavgift. Sametinget foreslår at reindriften får en ekstra overgangsperiode på 2 år, dvs. økning fra 3 til 5 år med å oppnå en omsetning på over kr. 30.000 i året før disse slettes fra avgiftsmanntallet.

6.4 Rovdyrforvaltningen

Sametinget registrerer at rovdyr fortsatt medfører betydelige tap for reindriftnæringen. Som et tiltak for å redusere tapene vil Sametinget foreslå at det vurderes innført rovdryrfrie soner i reinbeiteområder.

Saken ble avsluttet 30 mai 2001 kl. 12.00.

Sign: SS / EKN

Sak 18/01

Sametingets reindriftspolitik

Saken påbegynt 30. mai 2000 kl. 15.00.

I. Dokumenter

- Utskrift av sak R 5/01 – Sametingets reindriftspolitik
- Utskrift av sak 7/01 – Sametingets reindriftspolitik
- Notat om reindriftskvinnens rettsstilling, John B. Henriksen datert 16.01.01
- Sak 5/01 Kunngjøring av nye saker (om fredede områder), forslagstiller Per A. Bæhr datert 19.02.01
- Sak 5/01 Kunngjøring av nye saker (om høstjakt med hund), forslagstiller Per A. Bæhr datert 19.02.01
- Forslag til endringer i Reindriftsloven, Landbruksdepartementet 15.03.01
- Sammendrag av høringsuttalelser innkommet i 2001, datert 04.04.01
- Høringsuttalelser

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Sametingsrådet fremmer følgende innstilling overfor Sametinget

SAMETINGETS REINDRIFTSPOLITIKK

Den samiske reindriften – næringsvei, livsform og kulturbærer (se kap 2 i utvalgets forslag)

Reindriften har vært en sentral næringsvei for samer i århundrer. I tidligere tider var det meste av de samiske områdene benyttet til reindrift. Reindriftens utnyttelse av naturressursene i det arktiske området er unikt, og samene har i generasjoner opparbeidet seg en spesialkompetanse som er sterkt knyttet til ressursgrunnlaget. Reindriften og det samiske samfunnet har imidlertid gjennom tidene, spesielt i løpet av de siste århundrene, vært utsatt for strekt press fra storsamfunnet, med blant annet den konsekvens at store deler av de opprinnelige bosetnings- og bruksområdene for reindrift har gått tapt.

Reindriften betegnes i nasjonal målestokk som en liten næring, fordi antall personer i næringen er relativt lavt. Reindriftens områder utgjør i dag 40 % av arealene i Norge og er i så måte en stor næring. Reindriften representerer livsnerven i mange samiske områder og har fremdeles en stor økonomisk og sysselsettingsmessig betydning for det samiske samfunnet. Samtidig som den representerer en viktig næringsvei, er den også en særpreget samisk livsform.

Reindriften har på linje med resten av det samiske samfunnet vært gjennom store endringer de siste ti-årene. Næringen har måttet tilpasse seg nye rammebetingelser som følge av alminnelige samfunnsmessige endringer. Reindriftens næringsmessige og kulturelle betydning for den samiske befolkningen gjør næringen betydningsfull i en samepolitisk sammenheng. Reindriftspolitikken kan derfor ikke vurderes

Sign: SS / EKN

isolert ut fra et næringspolitisk perspektiv. Lovgiver og øvrige myndigheter må alltid ta hensyn til at reindriften i tillegg er en særegen samisk livsform og en sentral kulturbærer.

1. En økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig reindrift (se kap 3 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

”Den overordnede målsettingen for Sametingets reindriftpolitikk er å oppnå en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig samisk reindrift, slik at denne særegne samiske næringen, livsformen og kulturbæreren sikres, utvikles og styrkes.”

Reindriften har gjennom tidene vært et viktig kulturelt og økonomisk fundament i det samiske samfunnet, og er en viktig næringsvei i mange samiske områder, som i Indre Finnmark der store deler av befolkning er knyttet til reindriften i en eller annen form. I områder hvor samene utgjør et mindretall i lokal-samfunnene har reindriften i tillegg til å være en viktig næringsvei, også en avgjørende rolle som kulturbærer. Reindriftnæringen i sørsamiske områder representerer en levedyktig samisk næring og er dermed særdeles viktig for den sørsamiske kulturens fortsatte eksistens.

Økologi, økonomi og kultur er gjensidig avhengige faktorer i arbeidet med å oppnå en bærekraftig samisk reindrift. Det må være bevissthet i forhold til at de tre hovedmålsettingene kan komme i utakt med hverandre. Det er særlig viktig at man tar hensyn til kulturelementet når man søker å ivareta de øvrige elementer.

(1) Økologi:

Den økologisk balansen er en absolutt forutsetning for reindriften framtidige eksistens, og hensynet til økologisk balanse må derfor alltid danne grunnlaget og rammen for forvaltningen av samiske reinbeiteområder. Reinbeitene må danne grunnlaget for fremtidens reindrift. Med andre ord må blant annet reintallet være i samsvar med beitegrunnlaget. I tillegg betyr det at også andre forhold og aktiviteter med innvirkning på beiteressurssituasjonen må avpasses i forhold til behovet for økologisk balanse, deriblant rovviltbestanden, fritidsaktiviteter, ferdsel og fysiske inngrep i naturen. Slike forhold bidrar sterkt til å forrykke den økologiske balansen i reinbeiteområdene. Sametinget vil bidra til at det økologiske grunnlaget sikres og ivaretas.

Sametingets strategi for å nå denne målsettingen er :

Et optimalt reintall med størst langsiktig produksjon vil være en viktig betingelse for å kunne ha en økologisk reindrift.

(2) Økonomi:

Reindriftsutøverne må sikres en tilfredstillende næringsinntekt. Målsettingen på lang sikt må være at reindriftsutøverne skal ha et inntektsnivå som man kan leve av uten å måtte tilegne seg tilleggsinntekter utenfor reindriften. Sysselsettingen i reindriften må anerkjennes som minst like viktig som ordinære arbeidsplasser i offentlig og privat sektor. Dette gjør seg spesielt gjeldende i saker hvor arealinngrep i samiske reinbeiteområder søkes legitimert med blant annet argumentet om at inngrepet vil gi nye

Sign: _____, _____

SS, EKN

arbeidsplasser. Ofte tas det i slike tilfeller ikke tilstrekkelig hensyn til at inngrepet representerer en trussel for eksisterende sysselsetting i reindriften.

På kort sikt er det nødvendig å øke verdiskapningen i reindriften ved økt videreforedling av produkter fra reindriften. En reindrift basert utelukkende på produksjon av reinkjøtt har vanskeliggjort kombinasjonsvirksomhet. En satsning på verdiskapning vil samtidig kunne gi verdifull sysselsetting for kvinnene i reindriften.

Sametingets strategi for å nå denne målsettingen er:

Sametinget vil arbeide for at virkemiddelbruken utformes på en slik måte at den bidrar til styrket produktivitet og dermed også til at økonomien i næringen sikres. Større satsing på verdiskapning og næringskombinasjoner der reindriftnæringen er i fokus vil være en betingelse for at reindriftnæringene får en rimelig familieinntekt.

(3) Kultur:

Det er nødvendig at man i utformingen av reindriftpolitikken, i langt større grad enn tidligere, tar hensyn til at reindrift er en særegen samisk livsform og en sentral samisk kulturbærer. Tradisjonell samisk reindrift forutsetter at hele familien; kvinner, menn, ungdom og barn, i varierende grad deltar i arbeidet. Den suksessive utviklingen, hvor reindriftnæringen i stor grad framstår som en individualisert og mannsdominert næring, er negativ for helheten i den samiske reindriftskulturen.

Sametingets strategi for å nå denne målsettingen er:

I den fremtidige reindriftpolitikken skal kulturelementet ha en fremtredende rolle. Det må etableres bedre rammebetingelser for kvinners, unges og barns aktive deltakelse i reindriften.

2. Reindriftnæringens rettsgrunnlag (se kap 5 og 9.1 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

"Det er nødvendig at reindriftnæringens selvstendige rettsgrunnlag uttrykkelig fastslås i lovverket. Det samlede regelverket, reindriftnæringens lov og forskrifter, må revideres på dette grunnlaget."

Uten hensyn til hvem som eier grunnen, omfatter reindriftnæringens rett til beite for rein, rett til ferdsel, rett til flyttleier for reinen, rett til å bygge nødvendige anlegg, rett til å ta ut nødvendig trevirke, rett til jakt, fiske og fangst m.v. Den samiske reindriften har et selvstendig rettsgrunnlag uavhengig av loven, noe som blant annet bygger på alderstids bruk og sedvane.

Samene som et urfolk har også særskilte rettigheter i sine tradisjonelle områder, deriblant retten til å utøve reindrift, uavhengig av norske tingsrettslige forhold. Dette er noe som i senere tid uttrykkelig er anerkjent i internasjonal rett/folkerett.

Alderstids bruk og sedvane

Senere tids rettspraksis, i form av en rekke høyesterettsdommer, anerkjenner at reindriften har et selvstendig rettsgrunnlag, etablert gjennom sedvane og alderstids bruk. Det er derfor også klart at reindriften

Sign: SS / ECN

nyter ekspropriasjonsrettslig vern i samsvar med Grunnlovens § 105. Ved endringen av reindrifftsloven i 1996 erkjenner også regjeringen at reindrifften har et selvstendig rettsgrunnlag etablert gjennom sedvane og alderstids bruk. Dette representerer en viktig endring i norske myndigheters syn på reindrifftsretten.

Det forhold at det i dag er anerkjent at reindrifftsretten har et selvstendig rettsgrunnlag har avgjørende betydning i rettslige konflikter mellom reindrifften og andre konkurrerende interesser. I denne sammenheng står reindrifftens bruksrett til areal helt sentralt. Den omstendighet at reindrifftsretten har et selvstendig rettsgrunnlag setter begrensninger i forhold til hvilke inngrep som kan foretas i samiske reinbeiteområder.

Reindrifftens selvstendige rettsgrunnlag er i for liten grad gjenspeilet i politikk, lovgivning og forvaltningspraksis. Samerettsutvalget har foreslått rettsgrunnlaget lovfestet (jf. NOU 1997:4 punkt 6.2 s. 329 og punkt 11.6 s. 567).

Folkerettslige forhold

Det er spesielt FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter av 1966 og ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk av 1989, som etablerer internasjonal rettsbeskyttelse for samisk reindrift. Begge disse konvensjonene er ratifisert av Norge, og er dermed rettslig bindende for norske myndigheter.

I FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter er det i første rekke artikkel 27 som etablerer en folkerettslig forpliktelse for Norge i forhold til å sikre et effektivt vern for samisk reindrift. Bestemmelsen omfatter blant annet en forpliktelse til å etablere et effektivt vern i forhold til samisk kultur og kulturens materielle grunnlag. FN's menneskerettighetskomité som har som oppgave å overvåke at statene overholder sine forpliktelser etter denne konvensjonen, har behandlet tre individuelle klager hvor saken gjaldt samisk reindrift. Komitéen fastslår uttrykkelig at samisk reindrift omfattes av konvensjonens artikkel 27. Denne bestemmelsen etablerer dermed begrensninger i forhold til hvilke inngrep som kan gjøres i tradisjonell samisk reindrift uten at det anses som en konvensjonskrenkelse.

For eksempel vil inngrep og reguleringer som kan føre til at samisk reindrift ikke lenger er bærekraftig være i strid med konvensjonen. Menneskerettighetskomitéen har uttrykt at man i en slik vurdering også må ta hensyn til de akkumulerte/samlede effektene av de forskjellige inngrepene i samisk reindrift.

Ved menneskerettsloven av 21. mai 1999 nr. 30 ble blant annet FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter inkorporert i norsk lovgivning. De inkorporerte konvensjonene har en langt sterkere stilling i norsk rett enn tidligere, blant annet vil art 27 i FN konvensjonen gå foran annen lov ved motstrid, jf § 3 i menneskerettighetsloven..

Menneskerettsloven må også leses i sammenheng med bestemmelsene i Grunnlovens § 110 a og c.

Reindrifftsloven

Reindrifftsretten er en kollektiv samisk rett med et selvstendig rettsgrunnlag uavhengig av loven, tuftet på alderstids bruk og sedvane. Reindrifften har likevel i lang tid vært gjenstand for lovregulering. Loven i dag representerer hovedsakelig et detaljert regelverk som etablerer påbud på driftsmessige områder. Dette kan anses som et uttrykk for at reindrifften fremdeles søkes forvaltet og styrt ut fra en forståelse om at reindrifftsretten er uttømmende regulert i reindrifftsloven.

Sign: SS / EKN

Sametinget har forventninger til det pågående arbeidet i regi av reindrifsløvtvalget. Det anses som viktig at lovtvalgets vurderinger og forslag blir gjenstand for en grundig og åpen høringsprosess. Sametinget vil behandle reindrifsløvtvalgets innstilling i forbindelse med høringsrunden.

I den senere tid har man sett en tendens til at dyrevemloven nevnes i sammenheng med reindrifsløven. Det er ikke akseptabelt at man søker å regulere reindriften gjennom bestemmelser i dyrevemloven. Det er likevel et behov for at reindriften dyrevemmessige sider reguleres i dyrevemloven.

Sametingets prioriteringer :

- Sametinget vil arbeide for at reindriften uavhengige rettslige grunnlag uttrykkelig presiseres i loven.
- Sametinget vil bidra til at det foretas en gjennomgang av all relevant lovgivning med den målsetting å sikre at reindriften særskilte rettsgrunnlag styrkes og uttrykkelig fastslås og inkorporeres i lovverket.

3. Reindriften selvstyre (se kap 7 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

” Sametinget vil aktivt bidra til at reindriften selvstyre styrkes, spesielt på bakgrunn av det forhold at det eksisterende regel- og avtaleverket for reindriftnæringen sterkt bidrar til en uniformering av reindriften.”

Reindriften er gradvis blitt gjenstand for sterk statlig styring gjennom et detaljert lovverk og avtalesystem, hvor det i liten grad er tatt hensyn til behovet for næringens selvstyre, sedvanemessige og tradisjonelle forhold. Reindriftsutøvere har i dag begrenset mulighet til å organisere og drive reindriften i samsvar med tradisjonelle og lokale driftsmønstre. Dette gjør seg gjeldende spesielt som følge av detaljerte slakteuttaks-krav. En slik uniformering av næringen kan bidra til at lokale, tradisjonelle og kulturelle aspekter av reindriften står i fare for å forsvinne.

Det er nødvendig med større grad av valgfrihet, blant annet i forhold til den enkeltes organisering av driften. Den enkelte utøver har behov for å tilpasse driften i forhold til de gitte geografiske, økologiske og økonomiske forutsetningene. Selvstyre av denne karakteren er viktig for å oppnå og sikre en bærekraftig reindriftnæring.

Reindriftpolitikk har i utstrakt grad kopiert jordbrukets produksjons og rammevilkår med ensidig fokus på kjøttproduksjon. Dette har gått på bekostning av reindriften kulturelle aspekter og særegenheter. Detaljstyring av slakteuttak og flokkstruktur er etter Sametingets syn en trussel mot tradisjonelle samiske driftsformer.

Sametingets prioritering :

- Sametinget understreker viktigheten av at reindriften gis nødvendig valgfrihet i utøvelsen av næringen. Dette innebærer at reindriften spiller en sentral rolle i utformingen av næringens rammebetingelser.

4. Reindriften arealsituasjon (se kap 6 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

Sign: SS / EXN

"Målsettingen må være å sikre at reindriften ikke taper ytterligere bruksarealer. Det må vurderes hvorvidt tidligere tapte reinbeiteområder i dag kan tilbakeføres til reindriftnæringen. Samtidig må man se på mulighetene for å ta i bruk arealer som ikke har vært benyttet til reindriftsformål som en erstatning for tapte bruksarealer."

Innskrenkning av reindriften sine beiteområder representerer en alvorlig trussel for næringens framtidige eksistensgrunnlag. Et stadig økende press fra både offentlige og private interesser fører til at beitearealet gradvis innskrenkes. I den vedvarende interessekonflikten mellom storsamfunnet og reindriften er det generelt reindriften som er den tapende part. Reindriften har mistet så mye beiteland i løpet av de siste 50-60-årene at dens absolutte tålegrense synes nå å være nådd. Reindriften har ikke fått nye landområder som kompensasjon for tapte arealer.

Det er påkrevd med et styrket rettslig arealvern for reindriften. I denne sammenheng er det viktig å vurdere de samlede effektene av ulike arealinngrep i reinbeiteområder. I enkelte reinbeiteområder er summen av de ulike arealinngrepene så store at reindriften sine eksistensgrunnlag er truet. Det er behov for å gjenoppta spørsmålet om kompensasjonsområder for reindriften, slik at reindriften kan få erstattet deler av det samlede bruksareal som er tapt. Samiske reinbeiteområder opplever et økt press av menneskelig aktivitet. Turister søker lengre ut i naturen. I tillegg søker forskjellige typer nærings- og industriaktiviteter til nye områder, og etter hvert som teknologien stadig blir bedre, blir nye områder og ressurser tilgjengelig for slike aktiviteter.

De arealmessige forutsetningene for friluftslivet styres i stor grad av samfunnssektorer som har andre formål enn å bidra til opprettholdelse av en bærekraftig reindrift. Spesielt i nærheten av byer og tettsteder er presset stort på viktige reinbeiteområder.

Langtransporterte og lokale forurensninger, forsøpling og støy fra motoriserte framkomstmidler både til lands og vanns har negative konsekvenser for reinbeiteområdene. Norske myndigheter erkjenner at slike forstyrrelser har store negative konsekvenser for miljø og dyreliv.

Hva angår problemene mellom jordbruket/private grunneiere og reindriftnæringen, vises det til de mange rettslige twistene hvor reindriften sine rettigheter er trukket i tvil, spesielt i de sørsamiske områdene. Disse twistene oppstår normalt fordi reindriften sine bruksrett trekkes i tvil.

Den stadig økende rovdyrbestanden i reinbeiteområdene representerer også en alvorlig trussel for målsettingen om en bærekraftig reindrift. Den økende rovdyrbestanden fører til at noen områder ikke lenger på en tilfredstillende måte kan benyttes som reinbeiteområder, noe som fører til ytterligere tap av beiteressurser og større belastning på andre områder.

Når det gjelder vern av områder mot inngrep utenfra er dette utvilsomt til fordel for reindriften og samiske interesser. Men det er viktig at vernet ikke blir til hinder for fremtidig næringsutøvelse. Erfaringen viser at verneplaner og forslag til verneplaner ikke gir nok rom for tradisjonell samisk bruk og næringsutøvelse. Det er derfor viktig at vernebestemmelsene tas opp til ny vurdering, med sikte på en vernepolitikk som i sterkere grad ivaretar samiske interesser og som setter urfolkens interesser i sentrum. På den måten kan fremtidige fredninger legge grunnlaget for et nærmere samarbeid enn hittil mellom samiske interesser og vernemyndigheter. Følgen av at samiske interesser i liten grad bringes aktivt med i utforming av vernepolitikken, er at man i altfor stor grad er nødt til å gå imot verneplaner. Sametinget må derfor i fremtiden få en sentral rolle i forvaltningen av grunn- og naturressurser i samiske områder.

Sign: /

Plan- og bygningsloven vil være et viktig virkemiddel for å trygge det samiske naturgrunnlaget. Det er viktig at man i den pågående revideringen av plan- og bygningsloven innarbeider som et sentralt formål å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur. Dette kan skje gjennom en vektleggingsregel i plan- og bygningslovens formålsparagraf og konsekvensutredningsbestemmelser.

Det er et klart behov for større grad av samordning mellom reindriftsloven og plan- og bygningsloven. For kommuner og fylkeskommuner vil det være fordeler forbundet med å kunne danne seg et bilde av gjeldende distriktsgrenser og oversikt over reindriftens totale ressursbehov i sin daglige arealforvaltning. Det vil være fordeler ved å kunne legge inn reindriftens arealbehov i arealplanleggingen. Andre tiltak etter særlov som bør samordnes med plan- og bygningsloven, er landbruksiltak som nydyrking og skogsbilveger. Dette er nye tiltak og inngrep i arealene og har store konsekvenser for utmarksbruk, biologisk mangfold, reindrift, kulturminner og kulturmiljø.

Sametingets prioriteringer:

- Sametinget vil fortsatt arbeide for at reindriftens arealbehov sikres.
- Sametinget vil bidra til at en gjennomgang av reindriftens arealsituasjon snarest iverksettes. Det er nødvendig å få en fullstendig oversikt over utviklingstendensen og dagens arealsituasjon.
- Sametinget mener at nye inngrep i samiske reinbeiteområder må begrenses inntil en gjennomgang av arealsituasjonen er gjennomført.
- Sametinget vil arbeide for tilbakeføring av tidligere tapte reinbeiteområder og tildeling av nye beiteområder for samisk reindrift.
- Sametinget vil bidra til at man vurderer i hvilken utstrekning utenrettslige konfliktløsninger kan bidra til å finne løsninger i konfliktene mellom jordbruk/grunneiere og reindriften.
- Sametinget vil aktivt arbeide for å bedre plan- og bygningsloven, med tanke på samiske arealinteresser. Sametinget krever egen representasjon i planlovutvalget.

5. Reintall – beitegrunnlag (se kap 18 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

”Den overordnede målsettingen må være at reindriftnæringen skal drives på en økologisk forsvarlig måte. Reintallet må avpasses i forhold til beitegrunnlaget, og i den forbindelse må det som hovedregel tas utgangspunkt i vinterbeitegrunnlaget. Øvrige aktiviteter i reinbeiteområder må også avpasses de økologiske forholdene og nyere viten om effektene av inngrep og ytre forstyrrelse.”

For å tilpasse reintallet til ressursituasjonen, må man prioritere arbeidet med et øvre reintall pr. distrikt. Det er viktig at distriktene deltar aktivt i arbeidet. I arbeidet med fastsettelsen av antall rein pr. driftsenhet, må høyeste antall rein pr. distrikt være avklart. Ved fastsetting av et øvre reintall er det viktig å skille mellom det optimale reintallet og det maksimale reintallet. Det optimale vil alltid være lavere enn det maksimale, og gir størst langsiktig produksjon samtidig som beitene utnyttes optimalt uten at beitegrunnlaget forringes. Ved maksimalt reintall vil det i dårlige år være behov for ekstraordinære tiltak (fôring etc) for å berge reinbestanden. Et optimalt reintall må være det langsiktige målet for reintallstilpasningen.

Sign: SS / EKN

Foruten reintallet har også fysiske inngrep, andre typer ytre forstyrrelser og økning i rovviltbestanden stor påvirkning på reindriftens beiteressurser.

Sametingets prioriteringer:

- Sametinget vil følge det lovbaserte arbeidet med reintallstilpasningen nøye.
- Sametinget vil bidra til at dette settes i et helhetlig perspektiv, der faktorer som reintall, inngrep, forstyrrelser og rovvilt er med.

6. Tekniske hjelpemidler i reindriftsnæringen og motorferdsel i utmark (se kap 19 og 20 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

"Målsettingen bør være å holde bruken av tekniske hjelpemidler i reindriften på et nivå som er i samsvar med prinsippet om bærekraftig reindrift, og bidra til at reindriftsnæringen får samme økonomiske rammevilkår som andre primærnæringer. Den ikke-næringsmessige ferdsel i reinbeiteområder må holdes på et minimumsnivå. Dette må også gjelde for den ikke-næringsmessige ferdselen med snøscooter."

Det er vanskelig å drive moderne reindrift uten tekniske hjelpemidler. Imidlertid bør slike hjelpemidler benyttes med stor grad av forsiktighet, blant annet på grunn av behovet for å bevare og videreføre tradisjonell reindriftsfaglig viten og kunnskap. I den sammenheng er det enighet om at det er nødvendig med en gjennomgang av bruken av gjerder og motorferdsel i reindriften.

Reindriftsnæringen har meget ugunstige avgiftsordninger sammenlignet med for eksempel jordbruket hva angår innkjøp av tekniske hjelpemidler. Eksempelvis får reindriftsutøvere kun refundert merverdiavgiften for snøscooter annet hvert år. Videre er det påpekt at det ikke eksisterer noen form for investeringsstøtte for reindriften, slik tilfellet er for fiskeri- og jordbruksnæringen.

Motorisert ferdsel i utmark gir direkte skadevirkninger på grunn av støy og annen forstyrrelse av dyrelivet, deriblant forstyrrelser av rein. Videre påfører slik ferdsel stor skade og slitasje på barmark.

Ikke-næringsmessig motorferdsel i utmark må holdes på et minimumsnivå, fordi slik ferdsel er svært skadelig for miljøet og reindriften. Aktiv bruk og høsting av utmarksressurser som vilt, fisk og bær står sentralt i den fastboendes samiske kulturøvelse, og for mange er det også fortsatt en viktig matauke og næringskilde. Derfor vil Sametinget at dagens regelverk og praktisering av regelverket tilpasses lokalbefolkningens behov i forbindelse med utmarksøvelse som for eksempel høsting av vilt, fisk og bær.

Det må være en målsetting å styre bruken av motorferdsel i utmarka slik at den dekker behovet til de lokalsamfunnene som tradisjonelt bruker områder.

Sametingets prioriteringer:

- Sametinget mener avgiftsregelverket for reindriften må forbedres.
- Sametinget vil vurdere tilskuddordninger for ulike typer investeringer i reindriften

Sign: SS / EKN

- Sametinget mener det er nødvendig med en vurdering av tekniske hjelpemidler og motorferdsel i reindriften med tanke på miljøverdier og naturgrunnlaget.
- Sametinget vil arbeide for at ikke-næringsmessig motorferdsel blir begrenset og at løyper legges til eksisterende ferdselsårer, under hensyntaken til lokalbefolkningens behov i forbindelse med utmarksøvelse.

7. Fritidshytter og gammer i reinbeiteområder (se kap 24 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

"Bygging og bruk av fritidshytter og -gammer i reinbeiteområder bør begrenses."

Fritidshytter og gammer representerer et relativt stort problem for reindriftnæringsutøvelsen. Permanente bygninger av denne karakteren fører til økt ferdsel, inkludert motorferdsel i reinbeiteområdene.

Bygging av fritidshytter og gammer i reinbeiteområder bør begrenses, men dette må likevel ikke være til hinder for gamle- og hyttebygging til utøvelse av tradisjonell utmarksnæring for fastboende og til vedlikehold av områdetilhørighet vurderes annerledes enn bygging til vanlige fritidsformål.

Sametingets prioritering:

- Sametinget vil bidra til å sikre at ansvarlige plan- og bygningsmyndigheter begrenser oppføring og bruk av bygninger som ikke brukes i næringsøyemed.

8. Rovvilt (se kap 17 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

"Det må opprettes bedre balanse mellom rovviltbestanden og reindriften. Videre må reindriftnæringen få dekket de reelle rovvilttapene."

Et biologisk mangfold er grunnlaget for urfolkens eksistens verden over, og det er viktig at det biologiske mangfoldet sikres. Det er nødvendig med en bedre balanse mellom reindriften og rovviltet.

Rovviltforvaltningen i Norge skaper store problemer for reindriften. I store deler av reinbeiteområdene er det i dag for mange rovdyr. Dette påfører reindriften store årlige økonomiske tap. Tall fra næringen viser at rovvilt gjennomsnittlig tar ca. 40 % av den årlige produksjonen på landsbasis.

I forhold til rovdyrproblematikken er det særlig Bern-konvensjonen som er aktuell. Det er viktig at oppfølgingen av Bern-konvensjonen ses i lys av den internasjonale rettsutviklingen for urfolk som har funnet sted i de siste tiårene. Særlig aktuelle er ILO-konvensjon nr 169 og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter art 27. FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter er nå inkorporert i menneskerettighetsloven. I lovens § 3 gis bestemmelsene i loven forrang ved motstrid.

Rovviltbestanden må reduseres i områder hvor mange dyr går tapt til rovvilt. Det må bli enklere å felle skadedyr uten å måtte innhente forhåndstillatelse.

Sign: SS / EKN

Erstatningsreglene har vist seg å ikke dekke de reelle tapene næringen har som følge av tap til rovvilt. Det er et snarlig behov for en grundig revidering av reglene, slik at utmålingene bygger på de reelle tapene.

Landbruks- og reindriftsnæringen har de store rovvilttapene felles. Representanter for disse to næringene bør søke et samarbeid for å løse fellesutfordringene i forhold til dagens rovviltforvaltning.

Sametingets prioriteringer:

- Sametinget mener rovviltbestanden må reguleres i områder med store tap av rein og andre beitedyr.
- Sametinget mener det må settes i gang nødvendige tiltak for å bøte på den skaden næringen er påført. Tiltakene må også møte senvirkningen av skaden.
- Sametinget vil arbeide for at reglene for erstatningsutmåling endres slik at de reelle tapene dekkes.
- Sametinget mener jaktordningen for rovvilt må forbedres.

9. Feltslakting (se kap 21 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

”Feltslakting av reinsdyr, som en økonomisk fordelaktig, økologisk riktig og kulturelt viktig tradisjon, bør videreføres.”

Dagens regelverk vedrørende feltslakting av rein er ikke tilpasset reindriften og rammebetingelsene for reindriften. Bestemmelsene må derfor revideres. For eksempel er bestemmelsene vedrørende behandlingen av slakteavfall urimelig strenge. Ofte er alternativet til feltslakting lange og harde transportstrekninger for dyrene. En gjennomføring av de nye retningslinjene for slakting vil påføre reindriften uforholdsmessig høye ekstrakostnader. Feltslakting har stor betydning for å legge til rette for økt småskalamatproduksjon og verdiskapning i reindriften.

Sametingets prioriteringer:

- Sametinget vil arbeide for at feltslakting, som er viktig både økonomisk og som et kulturelt element i reindriften, kan fortsette.
- Sametinget vil bidra til en endring av forskriftene for feltslakting av rein på en slik måte at det tas tilstrekkelig hensyn til de kulturelle aspektene i reindriften.

10. Verdiskapning i reindriften (ikke i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

”Økt verdiskapning i reindriften vil ha positive virkninger for å oppnå målene om en økonomisk, økologisk og kulturell bærekraftig reindrift.”

Den økonomiske utviklingen i reindriften viser at det er et sterkt behov for å styrke verdiskapningen i næringen generelt. Reindriften har behov for å øke inntjeningen og verdiskapningen, ikke bare for å sikre reindriftsfamiliens økonomi, men også for å sikre næringen som helhet en tilfredsstillende økonomisk utvikling.

Sign: SS, EKN

Sametinget har fremmet forslag om at det bør utarbeides et eget samisk verdiskapningsprogram, hvor det legges til grunn en samfunnsmessig og helhetlig tankegang. Sametinget viser til at det er besluttet å iverksette et nasjonalt verdiskapningsprogram for matproduksjon, der organisering og styringsstruktur synes å være fastsatt. Det er viktig at reindriften får en sentral rolle i programmet.

Sametinget ser det som naturlig å sette reindriftsutøveren i sentrum i utformingen og oppfølgingen av verdiskapningsprogrammet. En samlet satsning på hele verdikjeden vil være en forutsetning for å kunne øke verdiskapningen hos den enkelte reindriftsutøver. Dette vil bidra til bevaring av den tradisjonelle kulturen i reindriften.

I et slikt verdiskapningsprogram er det viktig å legge vekt på: produktutvikling og nyskaping, bedre utnyttelse av biprodukter, markedstilpasning av produkter, videreutvikle og formidle samiske mat-tradisjoner, kompetanseheving i alle ledd og satsning på kombinasjoner.

I et verdiskapningsprogram vil det være en stor utfordring å sikre at kvinnene blir trukket aktivt inn i programmet for å sikre at kvinnene deltar i reindriften igjen i større grad enn i dag.

Sametingets prioriteringer:

- Sametinget vil rette et generelt fokus på verdiskapningen i reindriften.
- Sametinget vil arbeide for at verdiskapningsprogrammet sikrer at reindriften øker sin verdiskapning bl.a. på grunnlag av de råvarene og den kompetansen som reindriften innehar.

11. Næringskombinasjoner (ikke i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

"Sametinget har en uttalt målsetting i næringsutviklingsarbeidet om å prioritere satsningen på næringskombinasjoner. Næringskombinasjoner gir muligheter for fleksible tilpasninger ved utøvelse av næringene."

Næringskombinasjoner har alltid hatt en stor betydning i samisk kultur og næringsammenheng, og er en viktig måte å sikre inntektsgrunnlaget på, både i form av penger og som matauk. Det har skjedd endringer i samfunnet slik at det som tidligere bidro til familiens økonomi, ikke gir samme inntekt i dag. Sametinget har en egen støtteordning for næringskombinasjoner. Ordningen inkluderer også utøvere av reindrift som har andre binæringer. For Sametinget er det en stor utfordring å forbedre virkemiddelpolitikken slik at kombinasjonsvirksomhetene i større grad utvikles til å bli økonomisk lønnsomme virksomheter. I den sammenheng har Sametinget satt i gang en evaluering av driftsstøtten til næringskombinasjoner for å finne alternative virkemiddelordninger.

Reindriftpolitikken har i liten grad fokusert på tilleggsinntekter i næringen. Satsingen på kombinasjoner i reindriften må skje parallelt med den overordnede målsettingen om å sikre næringen en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft.

Sekundærmeringer – råvarer fra reindriften kan i større grad øke verdiskapningen i duodji. Økt videreforedling av reinkjøtt og andre reinprodukter vil ikke bare øke verdiskapningen, men også kunne sikre at kvinnene i større grad deltar i reindriften.

Sign: SS / EKN

Tertiærnæringer – aktivitets- og opplevelsesturisme kan utnyttes bedre. En utfordring er å danne nettverk innen denne bransjen mellom utøvere og reiseselskaper. Dette må skje på samiske premisser.

Sametingets prioriteringer:

- Sametinget vil videreutvikle virkemiddelbruken overfor kombinasjonsnæringene, for å bidra til å sikre inntektsgrunnlaget i reindriften.
- Sametinget vil evaluere ordningen med støtte til næringskombinasjoner.

12. Reindriften som kulturbærer (se kap 8 utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

"Det må i større grad tas hensyn til reindriften som samisk kulturbærer."

Reindriften har i uminnelige tider vært sentral i det samiske samfunnet, og den har derfor i avgjørende grad vært bestemmende for utviklingen av det samiske samfunn, samisk kultur og språk. Reindriften er i tillegg til å være en næring, også en meget viktig del av samiske kultur og livsform. Reindriften er en særegen næring og livsform som representerer en identitetsfaktor for det samiske folk.

Reindriften bidrar fremdeles sterkt til opprettholdelsen av samisk språk, sosiale nettverk, slektskap, kles-tradisjoner, mattradisjoner, kunnskap om natur, miljø og reinsdyr, verdier, og ulike kulturelle og sosiale uttrykksformer.

I tillegg til at reindriften har en viktig næringsmessig funksjon, er også dens rolle som bærer av den samiske kulturen på mange måter viktigere enn noen gang tidligere, blant annet på grunn av tidligere tiders fomorskning og det eksisterende ytre presset fra storsamfunnet mot samisk kultur og språk. Reindriften har derfor en grunnleggende betydning for samisk identitet og kultur, spesielt i de sørsamiske områdene.

Reindriften bidrar på en positiv måte i opplæringen av barn og unge, og derfor er det viktig at denne type uformell opplæring og kompetanse verdsettes og anerkjennes.

Sametingets prioriteringer:

- Sametinget vil aktivt bidra til at reindriftpolitikken i styrket grad sees i en større samepolitisk sammenheng, og at reindriften kulturelle aspekter får en mer sentral plass i utformingen av politikken.
- Sametinget vil bidra til en styrket satsing og økte økonomiske ressurser til reindriftskultur relaterte prosjekter, programmer og opplæring.

13. Kvinner i reindriften (se kap 13 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

"De generelle rammevilkårene for kvinners deltakelse i reindriften må forbedres slik at kvinner får en reell mulighet til å ta en naturlig del i reindriften."

Sign: SS / EKN

Lovverket, forvaltningspraksis og reindrifftsavtalen har i sterk grad bidratt til en svekkelse av kvinners sedvanemessige rettigheter og kvinners stilling i reindrifften. Det synes å være behov for gjennomgang og tilpasning av lovverket med tanke på reindrifftskvinnenes stilling i en rekke lover. Her nevnes reindrifftsloven av 09.06.1978, skatte- og avgiftslovgivningen, trygdeloven, ekteskapslovgivningen og arveloven.

Det er viktig å understreke at også kvinners stilling må komme naturlig inn under hvert enkelt område innenfor reindrifftspolitikken. Ved utformingen av politikken og regelverket, samt i forvaltningspraksisen, er det nødvendig at man tar hensyn til at også kvinner skal ha mulighet til å drive reindrift. Det er derfor nødvendig med særskilt oppmerksomhet på kvinners stilling i reindrifften.

I dag er det svært få kvinner med egne driftsenheter samtidig som deres naturlige rolle i reindrifften trues av eksisterende regler, forvaltning og generelle rammevilkår. I tillegg til at reindrifftsloven bør legge bedre til rette for kvinnens deltakelse, må også skatte-, avgifts- og pensjonsmessige sider ved drifften tilrettelegges slik at kvinner naturlig kan delta.

Kvinnens deltakelse i reindrifften har en positiv innvirkning på økonomien i reindrifften. For eksempel er det slik at det i hovedsak er kvinnene som ivaretar videreforedling av bi-produktene i næringen.

I dag er produksjonen innenfor reindrifften i all hovedsak fokusert på ren kjøttproduksjon, mens øvrige verdifulle bi-produkter ofte går tapt. Feltslakting av rein bidrar til en aktiv deltakelse av kvinner og barn, samtidig som forholdene for ivaretagelse av bi-produktene ligger bedre til rette.

Kvinner er viktige kulturbærere og har en sentral opplæringsfunksjon i reindrifften. Mange av de tradisjonelle elementene i reindrifftskulturen overføres til neste generasjon gjennom kvinner. Å styrke kvinners stilling i reindrifften er også viktig av hensyn til rekrutteringen.

Sametingets prioriteringer:

- Sametinget mener det er behov for en helhetlig gjennomgang av eksisterende lovverk, forvaltningspraksis og avtaleverk med den hensikt å styrke kvinners rolle som utøvere og kulturbærere i reindrifften.
- Sametinget vil bidra til at man får et enklere regelverk for feltslakting for å sikre familiens deltakelse i slakteprosessen og for å forbedre mulighetene for godkjent slakteuttak til eget forbruk og duodjiformål.
- Det bør vurderes et særskilt fond i tilknytning til RUF for kvinnerettede tiltak innenfor reindrifften, hvor reindrifftskvinner kan søke om støtte til aktiviteter som faller utenfor dagens ordinære reindrifftsavtale.
- Sametinget vil arbeide for at reindrifftsavtalen på sikt endres slik at støtte til kvinnerettede tiltak integreres og er en naturlig del av avtalen.

14. Barn og unge i reindrifften (se kap 13 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

"De generelle rammevilkårene for barn og unges deltakelse i reindrifften må forbedres slik at disse gruppene får en reell mulighet til å ta en naturlig del i reindrifften."

Sign: _____

SS / EKN

Barn og unge har tradisjonelt hatt en naturlig plass i reindriften, De deltar aktivt og har sin rolle i driften fra de er helt små. Det har vært vanlig med egne merker og egen rein. Utviklingen har ført til at det ikke i alle tilfeller er like naturlig som tidligere med slik deltakelse. Driftsformene har endret seg og heller ikke samfunnet er tilrettelagt for familiedeltakelse i lengre perioder.

Det er etablert en lærlingeordning i reindriftsfag. En forutsetning for at ordningen skal fungere er at Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet avsetter midler til lærlingelønn og midler til reindriftsutøvere (bedrifter) som tar i mot lærlinger utover det som er det vanlige i andre lærefag. Inntjeningen i reindriften er ikke så stor at næringen kan gi lønn til lærlingene i den to årige læretiden i bedriften.

Sametingets prioriteringer:

- Sametinget mener det er behov for en helhetlig gjennomgang av eksisterende lovverk, forvaltningspraksis og avtaleverk med den hensikt å styrke unges og barns rolle i reindriften.
- Sametinget vil arbeide for at KUF avsetter midler til lærlingelønn i Reindriftsfaget.

15. Utdanning (se kap 16 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

”Skoleverkets kompetanse om reindriftnæringen- og kulturen bør styrkes. Den uformelle reindriftskompetansen må gis høyere status og prioritet.”

Det er spesielt viktig at lærerutdanningsinstitusjoner er bevisst sitt ansvar om å gi fremtidige lærere kompetanse til å undervise om emnene som er reindriftrelatert og som er nedfelt i læreplanverkene og rammeplanen.

Det er nødvendig å sikre at skoleverket besitter kompetanse om reindriftnæringen og kulturen. En egen samisk læreplan er en prinsipiell anerkjennelse av viktigheten av at det også i undervisningen tas hensyn til samiske forhold. Dette må legges til rette for at personer med reindriftskompetanse brukes som ressurs i opplæringsammenheng .

Det er viktig å rekruttere reindriftsamisk ungdom til høyere utdanning slik at disse senere skal ha muligheten til å ta jobber i institusjoner som har betydning for utviklingen av reindriftenes rettigheter og behov. Høyere utdanning bør tilrettelegges på en slik måte at den ikke utdanner ”bort” reindriftsamisk ungdom fra i sine egne samfunn.

I tillegg til den formelle undervisningen er det viktig at barn og ungdom får tilgang på det som kan betegnes som uformell reindriftskompetanse. Denne typen kompetanse tilegnes best ved at barn og ungdom aktivt kan ta del i arbeidet innenfor reindriften.

Sametingets prioriteringer:

- Sametinget vil bidra til at kompetansen om reindriftnæringen og -kulturen styrkes i barnehagene og grunnskolen, blant annet ved å arbeide for at skoler har rammebetingelser som gjør dem i stand til å ivareta dette.

Sign: _____

SS / EKN

- Sametinget vil arbeide for at det utvikles læremidler der reindriften er representert
- Sametinget vil bidra til at det iverksettes nye og forbedrede tiltak for å stimulere ungdom med reindriftsfaglig bakgrunn til å ta relevant høyere utdanning
- Sametinget vil arbeide for etablering av et studium i arktisk landbruk og naturbruk, der reindriften er sentral.

16. Forskning (se kap 22 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

"Forskning på reindriftens område må ivareta helheten i reindriften ut fra et samisk perspektiv."

Det er et stort behov for reindriftsforskning. Forskningen må være relevant ut fra de behovene som avdekkes i reindriften. Det er viktig at forskningen ivaretar helheten i reindriften, slik at ulike områder innenfor reindriften prioriteres. Det gjelder for eksempel de økologiske, biologiske, økonomiske, kulturelle og samfunnsmessige sidene ved reindriften.

Det er nødvendig å styre reindriftsforskningen ut fra overordnede urfolksperspektiver, for bedre å kunne ivareta reindriftens behov for forskning sett i et helhetlig perspektiv. Et overordnet styre som skal ivareta helheten i reindriften ut fra et samisk perspektiv vil være nødvendig.

Reindriftsforskningen bør skje i samarbeid med personer med reindriftsbakgrunn, for å sikre seg en mer helhetlig tilnærming til spørsmålene som skal utredes. Forskningsmiljøene vil på denne måten få større tilgang til tradisjonelle reindriftsfaglige oppfatninger og kunnskap.

Det er viktig at forskningsresultatene gjøres tilgjengelige for reindriften. Dagens ordning med sporadisk publisering er ikke tilfredsstillende.

Sametingets prioriteringer:

- Sametinget vil bidra til at reindriftsforskningen evalueres i nært samarbeid med reindriften.
- Sametinget vil arbeide for at reindriftsforskningen blir styrt ut fra overordnede samiske perspektivet som bedre ivaretar helheten i reindriftens behov for forskning
- Sametinget vil arbeide for at forskningen er relevant ut fra de behov som reindriften har.
- Sametinget mener det er viktig å lette tilgjengeligheten for reindriftsutøverne og andre, og det bør etableres en sentral database for resultatene av reindriftsforskningen

17. Reindriftsavtalen (se kap 10 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

"Likeverdigheten i forholdet mellom partene i reindriftsavtalesystemet må sikres."

Reindriftsavtalesystemet består av en hovedavtale og korttidsavtaler. Avtalepartene er henholdsvis staten ved Landbruksdepartementet og NRL. I avtalesammenheng har NRL og staten formelt status som

Sign: SS / EKM

likeverdige parter. Statens avtaleforpliktelser er i hovedsak av økonomisk karakter, mens NRL på sin side forplikter seg på vegne av medlemmene til å arbeide for at avtalen gjennomføres. Staten ved Landbruksdepartementet er tillagt forvaltningsansvaret for avtalen.

Oppfatningen er at staten også i framtiden må ha det økonomiske ansvaret for reindriften. Dette bør reguleres gjennom en avtale, og NRL bør også i framtiden være avtalepart.

Hovedavtalens utgangspunkt er at staten og NRL anses som likeverdige avtaleparter. Imidlertid er det en realitet at partene i dag ikke er likeverdige. Det bør utredes forskjellige alternativer i et forsøk på å finne forhandlingsmekanismer som i større grad imøtekommer prinsippet om likeverdighet i partsforholdet mellom staten og NRL.

Andre punkter som bør vurderes endret er: NRL bør også ha rett til å kunne kreve forhandlinger. Instruksen for Økonomisk utvalg bør fastsettes etter forhandlinger mellom partene.

I reindrifftsavtalesystemet bør det søkes etablert nøytrale konfliktløsningsmekanismer. Slike nøytrale mekanismer er forholdsvis vanlige i avtalesammenheng.

Reindriften er i stor grad gjenstand for detaljert statlig styring gjennom den årlige reindrifftsavtalen. Blant annet vises det til at den ene avtaleparten (staten) etter at avtalen er inngått, regulerer gjennomføringen av reindrifftsavtalen gjennom forskrifter.

Dette systemet bør vurderes i lys av likehetsprinsippet, og i forhold til at forskriftene fastsettes i henhold til avtale. Alternativet til forskrift ville naturlig være særavtaler mellom partene. Det pekes også på kompliserte og uklare forskrifter hva gjelder tilskuddsordningene, samt at noen forskrifter blir gitt tilbakevirkende kraft. Dette er spørsmål som bør vurderes i samråd med regjeringen og NRL.

Staten, som den ene avtalepart, har forvaltningsansvaret for avtalen som er inngått. Staten forvalter også reindrifftsloven. Til sammenligning nevnes det at jordbruksavtalen forvaltes av Statens Landbruksforvaltning. Det bør vurderes hvorledes forvaltningsansvaret for henholdsvis reindrifftsloven og reindrifftsavtalen bør fordeles.

NRLs økonomiske situasjon bør styrkes for å gi organisasjonen bedre forutsetninger i avtalesammenheng.

En mulighet for at avtalen og forskriftene ikke skal være så detaljregulert er å etablere en avtalefestet tilskuddsordning i en form av et driftstilskudd, der man får tilskudd til driften dersom man driver virksomhet i samsvar med regelverket. Utøvere bør gis større valgfrihet i forhold til hvordan driften skal gjennomføres.

Sametingets prioriteringer:

- Sametinget mener reindriffts næringens partsposisjon må styrkes i reindrifftsavtalesystemet, slik at partene i større grad framstår som likeverdige forhandlingsparter.
- Sametinget mener det bør skje en endring i avtaleverket for å legge forholdene til rette for større valgfrihet med hensyn til driftsformer, flokkstruktur m.v.
- Sametinget mener en nøytral konfliktløsningsordning bør etableres.

Sign: _____

SS / EKN

- Sametinget vil bidra til at reindrifftsavtalesystemet gjennomgås. En slik gjennomgang bør også inkludere spørsmål vedrørende forvaltningsansvaret for avtalen.
- Sametinget mener NRL må tilføres større økonomiske ressurser, da dette vil være med på å fremme likeverdigheten mellom partene i avtalesammenheng.

18. Forvaltning av reindriften (se kap 11 og 12 i utvalgets forslag)

Sametinget mener Kommunal- og regionaldepartementet bør overta det overordnede statlige ansvaret for reindriften. Det er flere grunner til dette, først og fremst fordi reindriftspolitikken er en viktig del av same- og urfolkspolitikken. Det er et behov for en mer samordnet og helhetlig samepolitikk, inkludert reindriften. Dette gjelder sentrale og avgjørende områder som arealspørsmål og ivaretagelsen av kultur- aspektet. Reindrifftsinteresser står erfaringsmessig svakt i konkurranse med andre sterke interesser. Ved å flytte ansvaret til KRD vil reindriften ventelig stå sterkere i forhold til de andre interessene, da det ikke er konkurrerende interesser innen det departementet. I tillegg har kommunalministeren som oppgave å samordne og ivareta samiske interesser i regjeringen. Staten bør fortsatt ha det overordnede økonomiske ansvar for reindriften.

Reindrifftslovutvalget har kommet med forslag til endringer i reindrifftsloven. Sametinget registrerer at utvalget foreslår å endre områdestyret til fylkesreindrifftsstyret der fylkesmannen skal ha ansvaret for forvaltningen av reindrift. Sametinget er ikke enig i dette forslaget. Sametinget må spille en mer sentral rolle i reindriftspolitikken. Dette omfatter både næringspolitiske og forvaltningsmessige spørsmål. Sametinget har som uttalt mål å forvalte ressursene i de samiske bosettings- og bruksområdene. Reindriften er en sentral samisk næring og en viktig kulturfaktor for den samiske kulturen. Sametinget har et særskilt ansvar for å styrke samiske næringer og samisk kultur. Med et økt ansvar for Sametinget i reindriffts- spørsmål, vil tinget kunne ivareta et helhetlig samisk perspektiv. Dette vil bidra til at alle viktige sider ved reindriften lettere kan ivaretas.

Sametinget frykter også at ved overføring av forvaltningen til fylkesmannen så vil reindriften kunne bli en tapende part i forhold til andre interesser fylkesmannen har i dag – dette gjelder spesielt i forhold til arealsaker og forvaltningen av rovvilt.

Sametinget registrerer at Oppgavefordelingsutvalget foreslår å overføre fylkeslandbruksstyrets funksjoner og miljøvernoppavene til det regionale politiske nivået. En slik svekking av fylkesmannens funksjon vil føre til at de effektene som Reindrifftslovutvalget regner med å oppnå ikke er mulig som følge av forslaget fra Oppgavefordelingsutvalget.

Det skjer en stadig myndighetsoverføring til Sametinget, og det vil være naturlig at forvaltningen av reindriften som en samisk næring overføres Sametinget. Sametinget har allerede høy kompetanse bl.a. innen arealforvaltning og forvaltning av midler til næringsutvikling, og dette vil utvilsomt være en fordel..

Sametingets myndighet i reindriftssaker må vurderes nøye. Det er på det rene at det er mange store og viktige spørsmål som må avklares. Det bør vurderes å nedsette en arbeidsgruppe med de aktuelle aktørene for en vurdering disse forhold.

Sign: SS / EKN

19. Avslutning (se kap 4 i utvalgets forslag)

Sametinget forelegges en rapport annen hvert år over situasjonen med hensyn til Sametingets reindriftpolitikk og prioriteringer. Det bør vurderes om det i den sammenheng skal foretas en oppdatering av Sametingets reindriftpolitikk.

Sametinget viser til at Reindriftslovutvalget har behandlet en rekke av de forhold som er berørt i denne saken. Sametinget vil behandle Reindriftslovutvalgets forslag senere.

Forslag 1, representant Jarle Jonassen, NSR's sametingsgruppe:

Pkt. 12, tilleggspunkt som prioriteringer under pkt 12 Reindriften som kulturbærer:

- Sametinget anser retten til reinmerke som en sedvanemessig rettighet for samer bl.a. også som et viktig element i det tradisjonelle verdde-systemet og vil arbeide for en formell anerkjennelse av denne retten.

Pkt. 9. Feltslakting – Sametingets prioriteringer. Nytt pkt:

- Sametinget vil arbeide for en forenkling for deponering av slakteavfall.

Pkt. 11. Næringskombinasjoner – Sametingets prioriteringer. Nytt pkt.:

- Sametinget vil arbeide for åpning for nye næringskombinasjoner.

Pkt. 17. Reindriftsavtalen – Sametingets prioriteringer. Nytt pkt.:

3. Sametinget mener at det må gis enkelte langsiktige avtaleordninger.

Nye pkt. i tillegg:

- Sametinget mener at katastrofe fond for reindriften gjeninnføres.
- Sametingets rolle under forhandlingene må tas opp til vurdering.

Forslag 2, representant Roger Pedersen, Samenes Valgforbund:

4. Reindriftens arealsituasjon

Sametingets prioriteringer – **ENDRING:** Sametinget mener at nye inngrep i samiske reinbeiteområder må **stoppes** inntil en gjennomgang av arealsituasjonen er gjennomført.

7. Fritidshytter og gammer i reinbeiteområder, følgende pkt. slettes:

Sametingets prioritering:

- Sametinget vil bidra til å sikre at ansvarlige plan- og bygningsmyndigheter begrenser oppføring og bruk av bygninger som ikke brukes i næringsøyemed.

18. Forvaltning av reindriften

1. avsnitt **strykes**

6. avsnitt **endres til:** Sametinget anser det unaturlig at den eneste rene samiske næringen ikke forvaltes av Sametinget. Forvaltningen av reindriften, som samisk næring, må derfor snarest overføres Sametinget.

Sign: SS / EKN

Sametinget vil be regjeringen forberede en myndighetsoverføring i kommende budsjettperiode. Sametinget ber om å få delta aktivt i de kommende reindrifftsforhandlingene.

Forslag 3, Sametingsrådet v/ Sven-Roald Nystø:

Endring av rådets innstilling pkt. 18, 2. avsnitt. Avsnittet byttes ut med følgende:

Reindrifftslovutvalget har kommet med forslag til endringer i reindrifftsloven. *Utvalget har foreslått at oppgavene på nasjonalt nivå ivaretas av Statens reindrifftsforvaltning under ledelse av Reindrifftsstyret. Det innebærer en videreføring av Reindrifftsstyre og Reindrifftsforvaltningen i Alta.* Sametinget vil i denne omgang avgrense sine kommentarer til endring av forvaltningen av områdestyrene. Sametinget registrerer at utvalget foreslår å endre områdestyrer til fylkesreindrifftsstyrer der fylkesmannen skal ha ansvaret for forvaltningen av reindrifften. Sametinget er ikke enig i dette forslaget. Sametinget må spille en mer sentral rolle i reindrifftspolitikken. Dette omfatter både næringspolitiske og forvaltningsmessige spørsmål. Sametinget har som uttalt mål å forvalte ressursene i de samiske bosettings- og bruksområdene. Reindrifften er en sentral samisk næring og en viktig kulturfaktor for den samiske kulturen. Sametinget har et særskilt ansvar for å styrke samiske næringer og samisk kultur. Med et økt ansvar for Sametinget i reindrifftsspørsmål, vil tinget kunne ivareta et helhetlig samisk perspektiv. Dette vil bidra til at alle viktige sider ved reindrifften lettere kan ivaretas.

Forslag 4, representant Per A. Bæhr, Johttisápmelaččaid listu:

Tillegg:

Pkt. 13, tillegg:

- Sametinget vil arbeide for at fastboende får tilbake de tradisjonelle reinmerkene som de mistet ved lovendringen i 1978.

Pkt. 5 Reintall. Nytt pkt under Sametingets prioriteringer:

- Sametinget vil arbeid for at øvre reintallbestemmelsen ikke igangsettes før den nye distriktsinndelingen er fastsatt i Finnmark, slik det kommer frem i stortingsmelding nr. 28

Pkt. 8 Rovvilt. Nytt pkt under Sametingets prioriteringer:

- Sametinget vil arbeide for at hver Eier får betalt erstatning for økonomiske tap direkte til seg selv

Pkt. 14 Barn og unge i reindrifften. Tillegg til Sametingets prioriteringer, under første pkt:

...stryke unges og barns rolle i reindrifften, og rollen til reineierne som ikke har egen drift.

Pkt. 18 Forvaltning av reindrifften. Stryke avsnittene 1 – 5.

Forslag 5, representant Egil Olli, AP's sametingsgruppe:

Endringsforslag **pkt. 18 Forvaltning av reindrifften**, hele avsnittet utgår og erstattes med:

Sametinget må spille en mer sentral rolle i omformingen av reindrifftspolitikken. Sametingets rolle i den praktiske forvaltningen må vurderes nøye. Det er på det rene at det er store mange store og viktige spørsmål som må avklares. Det bør vurderes å nedsette en arbeidsgruppe med de aktuelle aktørene for en vurdering av disse forhold.

Sign: SS / EXN

Tilleggsforslag til pkt. 8, nytt kulepkt. under Sametingets prioriteringer:

- Som et tiltak for å redusere tapene vil Sametinget foreslå at det vurderes innført rovdryrfrie soner i reinbeiteområder.

Tilleggsforslag til pkt. 15, Reindrift som lærefag:

- Reindriften er godkjent som undervisningsfag og Sametinget vil sette i gang arbeid for å få realisert tilbudet, ut i fra særskilte fag i videregående opplæring ifølge opplæringsloven.

III. Votering

Av 39 representanter var 38 til stede.

- Sametingsrådets innstilling, 2. avsnitt i pkt. 18 ble trukket og erstattet med forslag 3

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 2, endring pkt. 4, ble vedtatt med 26 stemmer.
2. Forslag 4, pkt. 5 nytt punkt, ble forkastet med 37 stemmer.
3. Forslag 2, pkt. 7 stryke pkt., ble forkastet med 35 stemmer.
4. Forslag 4, pkt. 8 nytt pkt., ble forkastet med 33 stemmer.
5. Forslag 5, pkt. 8 nytt pkt., ble vedtatt med 37 stemmer.
6. Forslag 1, pkt. 9 nytt pkt., ble enstemmig vedtatt.
7. Forslag 1, pkt. 11 nytt pkt., ble enstemmig vedtatt.
8. Forslag 1 og forslag 4, pkt. 12, ble enstemmig vedtatt.
9. Forslag 4, pkt. 14 endr., ble forkastet med 25 stemmer.
10. Forslag 5, tillegg i pkt. 15, ble enstemmig vedtatt.
11. Forslag 1, pkt. 17 nye pkt., ble enstemmig vedtatt.
12. Forslag 4, pkt. 18, stryke avsn. 1-5, ble forkastet med 22 stemmer.
13. Forslag 2, pkt. 18 stryke 1. avsn., ble forkastet med 33 stemmer.
14. Forslag 2, pkt. 18 end. 6. avsn., ble forkastet med 35 stemmer.
15. Forslag 5, pkt. 18, ble forkastet med 21 stemmer.
16. Sametingsrådets innstilling, pkt. 18, ble vedtatt med 20 stemmer.
17. Sametingsrådets innstilling, unntatt allerede vedtatte endringer, ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Sven-Roald Nystø, saksordfører	
2.	Per A. Bæhr	Sven-Roald Nystø

Sign: SS / EKW

		Einar Lifjell
3.	Sven-Roald Nystø	Per A. Bæhr
		Willy Ørnebakk
4.	Egil Olli	Olaf Eliassen
5.	Jarle Jonassen	Olaf Eliassen
6.	Magne Ballovara	
7.	John Henrik Eira	
8.	Magnhild Mathisen	Olaf Eliassen
		Willy Ørnebakk
		Magnhild Mathisen
9.	Isak Mathis O. Hætta	
10.	Ragnhild Lydia Nystad	
11.	Roger Pedersen	Willy Ørnebakk
12.	Ole Henrik Magga	
13.	Egil Olli	
14.	Tore Bongo	
15.	Jarle Jonassen	
16.	Per A. Bæhr	
17.	Margreta Påve Kristiansen	
18.	Einar Lifjell	
19.	John Henrik Eira	
20.	Sven-Roald Nystø, saksordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

SAMETINGETS REINDRIFTSPOLITIKK

Den samiske reindriften - næringsvei, livsform og kulturbærer (se kap. 2 i utvalgets forslag)

Reindriften har vært en sentral næringsvei for samer i århundrer. I tidligere tider var det meste av de samiske områdene benyttet til reindrift. Reindriftens utnyttelse av naturressursene i det arktiske området er unikt, og samene har i generasjoner opparbeidet seg en spesialkompetanse som er sterkt knyttet til ressursgrunnlaget. Reindriften og det samiske samfunnet har imidlertid gjennom tidene, spesielt i løpet av de siste århundrene, vært utsatt for strekt press fra storsamfunnet, med blant annet den konsekvens at store deler av de opprinnelige bosetnings- og bruksområdene for reindrift har gått tapt.

Reindriften betegnes i nasjonal målestokk som en liten næring, fordi antall personer i næringen er relativt lavt. Reindriftens områder utgjør i dag 40 % av arealene i Norge og er i så måte en stor næring. Reindriften representerer livsnerven i mange samiske områder og har fremdeles en stor økonomisk og sysselsettingsmessig betydning for det samiske samfunnet. Samtidig som den representerer en viktig næringsvei, er den også en særpreget samisk livsform.

Sign: SS / EKN

Reindriften har på linje med resten av det samiske samfunnet vært gjennom store endringer de siste ti-årene. Næringen har måttet tilpasse seg nye rammebetingelser som følge av alminnelige samfunnsmessige endringer. Reindriftens næringsmessige og kulturelle betydning for den samiske befolkningen gjør næringen betydningsfull i en samepolitisk sammenheng. Reindriftspolitikken kan derfor ikke vurderes isolert ut fra et næringspolitisk perspektiv. Lovgiver og øvrige myndigheter må alltid ta hensyn til at reindriften i tillegg er en særegen samisk livsform og en sentral kulturbærer.

1. En økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig reindrift (se kap 3 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

”Den overordnede målsettingen for Sametingets reindriftspolitik er å oppnå en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig samisk reindrift, slik at denne særegne samiske næringen, livsformen og kulturbæreren sikres, utvikles og styrkes.”

Reindriften har gjennom tidene vært et viktig kulturelt og økonomisk fundament i det samiske samfunnet, og er en viktig næringsvei i mange samiske områder, som i Indre Finnmark der store deler av befolkning er knyttet til reindriften i en eller annen form. I områder hvor samene utgjør et mindretall i lokal-samfunnene har reindriften i tillegg til å være en viktig næringsvei, også en avgjørende rolle som kulturbærer. Reindriftsnæringen i sørsamiske områder representerer en levedyktig samisk næring og er dermed særdeles viktig for den sørsamiske kulturens fortsatte eksistens.

Økologi, økonomi og kultur er gjensidig avhengige faktorer i arbeidet med å oppnå en bærekraftig samisk reindrift. Det må være bevissthet i forhold til at de tre hovedmålsettingene kan komme i utakt med hverandre. Det er særlig viktig at man tar hensyn til kulturelementet når man søker å ivareta de øvrige elementer.

(1) Økologi:

Den økologisk balansen er en absolutt forutsetning for reindriftens framtidige eksistens, og hensynet til økologisk balanse må derfor alltid danne grunnlaget og rammen for forvaltningen av samiske reinbeiteområder. Reinbeitene må danne grunnlaget for fremtidens reindrift. Med andre ord må blant annet reintallet være i samsvar med beitegrunnlaget. I tillegg betyr det at også andre forhold og aktiviteter med innvirkning på beiteressurssituasjonen må avpasses i forhold til behovet for økologisk balanse, deriblant rovviltbestanden, fritidsaktiviteter, ferdsel og fysiske inngrep i naturen. Slike forhold bidrar sterkt til å forrykke den økologiske balansen i reinbeiteområdene. Sametinget vil bidra til at det økologiske grunnlaget sikres og ivaretas.

Sametingets strategi for å nå denne målsettingen er :

Et optimalt reintall med størst langsiktig produksjon vil være en viktig betingelse for å kunne ha en økologisk reindrift.

(2) Økonomi:

Reindriftsutøverne må sikres en tilfredstillende næringsinntekt. Målsettingen på lang sikt må være at reindriftsutøverne skal ha et inntektsnivå som man kan leve av uten å måtte tilegne seg tilleggsinntekter

Sign: SS / EKN

utenfor reindriften. Sysselsettingen i reindriften må anerkjennes som minst like viktig som ordinære arbeidsplasser i offentlig og privat sektor. Dette gjør seg spesielt gjeldende i saker hvor arealinngrep i samiske reinbeiteområder søkes legitimert med blant annet argumentet om at inngrepet vil gi nye arbeidsplasser. Ofte tas det i slike tilfeller ikke tilstrekkelig hensyn til at inngrepet representerer en trussel for eksisterende sysselsetting i reindriften.

På kort sikt er det nødvendig å øke verdiskapningen i reindriften ved økt videreforedling av produkter fra reindriften. En reindrift basert utelukkende på produksjon av reinkjøtt har vanskeliggjort kombinasjonsvirksomhet. En satsning på verdiskapning vil samtidig kunne gi verdifull sysselsetting for kvinnene i reindriften.

Sametingets strategi for å nå denne målsettingen er:

Sametinget vil arbeide for at virkemiddelbruken utformes på en slik måte at den bidrar til styrket produktivitet og dermed også til at økonomien i næringen sikres. Større satsing på verdiskapning og næringskombinasjoner der reindriftsutøverne er i fokus vil være en betingelse for at reindriftsfamiliene får en rimelig familieinntekt.

(3) Kultur:

Det er nødvendig at man i utformingen av reindriftspolitikken, i langt større grad enn tidligere, tar hensyn til at reindrift er en særegen samisk livsform og en sentral samisk kulturbærer. Tradisjonell samisk reindrift forutsetter at hele familien; kvinner, menn, ungdom og barn, i varierende grad deltar i arbeidet. Den suksessive utviklingen, hvor reindriftnæringen i stor grad framstår som en individualisert og mannsdominert næring, er negativ for helheten i den samiske reindriftskulturen.

Sametingets strategi for å nå denne målsettingen er:

I den fremtidige reindriftspolitikken skal kulturelementet ha en fremtredende rolle. Det må etableres bedre rammebetingelser for kvinners, unges og barns aktive deltakelse i reindriften.

2. Reindriftenes rettsgrunnlag (se kap 5 og 9.1 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

”Det er nødvendig at reindriftenes selvstendige rettsgrunnlag uttrykkelig fastslås i lovverket. Det samlede regelverket, reindriftsloven og forskrifter, må revideres på dette grunnlaget.”

Uten hensyn til hvem som eier grunnen, omfatter reindriftsretten rett til beite for rein, rett til ferdtsel, rett til flyttleier for reinen, rett til å bygge nødvendige anlegg, rett til å ta ut nødvendig trevirke, rett til jakt, fiske og fangst m.v. Den samiske reindriften har et selvstendig rettsgrunnlag uavhengig av loven, noe som blant annet bygger på alderstids bruk og sedvane.

Samene som et urfolk har også særskilte rettigheter i sine tradisjonelle områder, deriblant retten til å utøve reindrift, uavhengig av norske tingsrettslige forhold. Dette er noe som i senere tid uttrykkelig er anerkjent i internasjonal rett/folkerett.

Sign: SS / EKN

Alderstids bruk og sedvane

Senere tids rettspraksis, i form av en rekke høyesterettsdommer, anerkjenner at reindriften har et selvstendig rettsgrunnlag, etablert gjennom sedvane og alderstids bruk. Det er derfor også klart at reindriften nyter ekspropriasjonsrettslig vern i samsvar med Grunnlovens § 105. Ved endringen av reindriftsloven i 1996 erkjenner også regjeringen at reindriften har et selvstendig rettsgrunnlag etablert gjennom sedvane og alderstids bruk. Dette representerer en viktig endring i norske myndigheters syn på reindriftsretten.

Det forhold at det i dag er anerkjent at reindriftsretten har et selvstendig rettsgrunnlag har avgjørende betydning i rettslige konflikter mellom reindriften og andre konkurrerende interesser. I denne sammenheng står reindriften bruksrett til areal helt sentralt. Den omstendighet at reindriftsretten har et selvstendig rettsgrunnlag setter begrensninger i forhold til hvilke inngrep som kan foretas i samiske reinbeiteområder.

Reindriften selvstendige rettsgrunnlag er i for liten grad gjenspeilet i politikk, lovgivning og forvaltningspraksis. Samerettsutvalget har foreslått rettsgrunnlaget lovfestet (jf. NOU 1997:4 punkt 6.2 s. 329 og punkt 11.6 s. 567).

Folkerettslige forhold

Det er spesielt FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter av 1966 og ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk av 1989, som etablerer internasjonal rettsbeskyttelse for samisk reindrift. Begge disse konvensjonene er ratifisert av Norge, og er dermed rettslig bindende for norske myndigheter.

I FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter er det i første rekke artikkel 27 som etablerer en folkerettslig forpliktelse for Norge i forhold til å sikre et effektivt vern for samisk reindrift. Bestemmelsen omfatter blant annet en forpliktelse til å etablere et effektivt vern i forhold til samisk kultur og kulturens materielle grunnlag. FN's menneskerettighetskomité som har som oppgave å overvåke at statene overholder sine forpliktelser etter denne konvensjonen, har behandlet tre individuelle klager hvor saken gjaldt samisk reindrift. Komitéen fastslår uttrykkelig at samisk reindrift omfattes av konvensjonens artikkel 27. Denne bestemmelsen etablerer dermed begrensninger i forhold til hvilke inngrep som kan gjøres i tradisjonell samisk reindrift uten at det anses som en konvensjonskrenkelse.

For eksempel vil inngrep og reguleringer som kan føre til at samisk reindrift ikke lenger er bærekraftig være i strid med konvensjonen. Menneskerettighetskomitéen har uttrykt at man i en slik vurdering også må ta hensyn til de akkumulerte/samlede effektene av de forskjellige inngrepene i samisk reindrift.

Ved menneskerettsloven av 21. mai 1999 nr. 30 ble blant annet FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter inkorporert i norsk lovgivning. De inkorporerte konvensjonene har en langt sterkere stilling i norsk rett enn tidligere, blant annet vil art 27 i FN konvensjonen gå foran annen lov ved motstrid, jf § 3 i menneskerettighetsloven..

Menneskerettsloven må også leses i sammenheng med bestemmelsene i Grunnlovens § 110 a og c.

Sign:

SS / EKN

Reindriftsloven

Reindriftsretten er en kollektiv samisk rett med et selvstendig rettsgrunnlag uavhengig av loven, tuftet på alderstids bruk og sedvane. Reindriften har likevel i lang tid vært gjenstand for lovregulering. Loven i dag representerer hovedsakelig et detaljert regelverk som etablerer påbud på driftsmessige områder. Dette kan anses som et uttrykk for at reindriften fremdeles søkes forvaltet og styrt ut fra en forståelse om at reindriftsretten er uttømmende regulert i reindriftsloven.

Sametinget har forventninger til det pågående arbeidet i regi av reindriftslovutvalget. Det anses som viktig at lovutvalgets vurderinger og forslag blir gjenstand for en grundig og åpen høringsprosess. Sametinget vil behandle reindriftslovutvalgets innstilling i forbindelse med høringsrunden.

I den senere tid har man sett en tendens til at dyrevemloven nevnes i sammenheng med reindriftsloven. Det er ikke akseptabelt at man søker å regulere reindriften gjennom bestemmelser i dyrevemloven. Det er likevel et behov for at reindriften dyrevemmessige sider reguleres i dyrevemloven.

Sametingets prioriteringer :

- Sametinget vil arbeide for at reindriften uavhengige rettslige grunnlag uttrykkelig presiseres i loven.
- Sametinget vil bidra til at det foretas en gjennomgang av all relevant lovgivning med den målsetting å sikre at reindriften særskilte rettsgrunnlag styrkes og uttrykkelig fastslås og inkorporeres i lovverket.

3. Reindriften selvstyre (se kap 7 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

”Sametinget vil aktivt bidra til at reindriften selvstyre styrkes, spesielt på bakgrunn av det forhold at det eksisterende regel- og avtalesystemet for reindriftnæringen sterkt bidrar til en uniformering av reindriften.”

Reindriften er gradvis blitt gjenstand for sterk statlig styring gjennom et detaljert lovverk og avtalesystem, hvor det i liten grad er tatt hensyn til behovet for næringens selvstyre, sedvanemessige og tradisjonelle forhold. Reindriftsutøvere har i dag begrenset mulighet til å organisere og drive reindrift i samsvar med tradisjonelle og lokale driftsmønstre. Dette gjør seg gjeldende spesielt som følge av detaljerte slakteuttaks-krav. En slik uniformering av næringen kan bidra til at lokale, tradisjonelle og kulturelle aspekter av reindriften står i fare for å forsvinne.

Det er nødvendig med større grad av valgfrihet, blant annet i forhold til den enkeltes organisering av driften. Den enkelte utøver har behov for å tilpasse driften i forhold til de gitte geografiske, økologiske og økonomiske forutsetningene. Selvstyre av denne karakteren er viktig for å oppnå og sikre en bærekraftig reindriftnæring.

Reindriftpolitikk har i utstrakt grad kopiert jordbrukets produksjons og rammevilkår med ensidig fokus på kjøttproduksjon. Dette har gått på bekostning av reindriften kulturelle aspekter og særegenheter. Detaljstyring av slakteuttak og flokkstruktur er etter Sametingets syn en trussel mot tradisjonelle samiske driftsformer.

Sametingets prioritering :

Sign: SS / EKN

- Sametinget understreker viktigheten av at reindriften gis nødvendig valgfrihet i utøvelsen av næringen. Dette innebærer at reindriften spiller en sentral rolle i utformingen av næringens rammebetingelser.

4. Reindriftens arealsituasjon (se kap 6 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

”Målsettingen må være å sikre at reindriften ikke taper ytterligere bruksarealer. Det må vurderes hvorvidt tidligere tapte reinbeiteområder i dag kan tilbakeføres til reindriftnæringen. Samtidig må man se på mulighetene for å ta i bruk arealer som ikke har vært benyttet til reindriftsformål som en erstatning for tapte bruksarealer.”

Innskrenkning av reindriftens beiteområder representerer en alvorlig trussel for næringens framtidige eksistensgrunnlag. Et stadig økende press fra både offentlige og private interesser fører til at beitearealet gradvis innskrenkes. I den vedvarende interessekonflikten mellom storsamfunnet og reindriften er det generelt reindriften som er den tapende part. Reindriften har mistet så mye beiteland i løpet av de siste 50-60 årene at dens absolutte tålegrense synes nå å være nådd. Reindriften har ikke fått nye landområder som kompensasjon for tapte arealer.

Det er påkrevd med et styrket rettslig arealvern for reindriften. I denne sammenheng er det viktig å vurdere de samlede effektene av ulike arealinngrep i reinbeiteområder. I enkelte reinbeiteområder er summen av de ulike arealinngrepene så store at reindriftens eksistensgrunnlag er truet. Det er behov for å gjenoppta spørsmålet om kompensasjonsområder for reindriften, slik at reindriften kan få erstattet deler av det samlede bruksareal som er tapt. Samiske reinbeiteområder opplever et økt press av menneskelig aktivitet. Turister søker lengre ut i naturen. I tillegg søker forskjellige typer nærings- og industriaktiviteter til nye områder, og etter hvert som teknologien stadig blir bedre, blir nye områder og ressurser tilgjengelig for slike aktiviteter.

De arealmessige forutsetningene for friluftslivet styres i stor grad av samfunnssektorer som har andre formål enn å bidra til opprettholdelse av en bærekraftig reindrift. Spesielt i nærheten av byer og tettsteder er presset stort på viktige reinbeiteområder.

Langtransporterte og lokale forurensninger, forsøpling og støy fra motoriserte framkomstmidler både til lands og vanns har negative konsekvenser for reinbeiteområdene. Norske myndigheter erkjenner at slike forstyrrelser har store negative konsekvenser for miljø og dyreliv.

Hva angår problemene mellom jordbruket/private grunneiere og reindriftnæringen, vises det til de mange rettslige tvistene hvor reindriftens rettigheter er trukket i tvil, spesielt i de sørsamiske områdene. Disse tvistene oppstår normalt fordi reindriftens bruksrett trekkes i tvil.

Den stadig økende rovdyrbestanden i reinbeiteområdene representerer også en alvorlig trussel for målsettingen om en bærekraftig reindrift. Den økende rovdyrbestanden fører til at noen områder ikke lenger på en tilfredstillende måte kan benyttes som reinbeiteområder, noe som fører til ytterligere tap av beiteressurser og større belastning på andre områder.

Når det gjelder vern av områder mot inngrep utenfra er dette utvilsomt til fordel for reindriften og samiske interesser. Men det er viktig at vernet ikke blir til hinder for fremtidig næringsutøvelse. Erfaringen viser at verneplaner og forslag til verneplaner ikke gir nok rom for tradisjonell samisk bruk og nærings-

Sign: SS / EKN

utøvelse. Det er derfor viktig at vernebestemmelsene tas opp til ny vurdering, med sikte på en vernepolitikk som i sterkere grad ivaretar samiske interesser og som setter urfolkens interesser i sentrum. På den måten kan fremtidige fredninger legge grunnlaget for et nærmere samarbeid enn hittil mellom samiske interesser og vememyndigheter. Følgen av at samiske interesser i liten grad bringes aktivt med i utformingen av vernepolitikken, er at man i altfor stor grad er nødt til å gå imot verneplaner. Sametinget må derfor i fremtiden få en sentral rolle i forvaltningen av grunn- og naturressurser i samiske områder.

Plan- og bygningsloven vil være et viktig virkemiddel for å trygge det samiske naturgrunnlaget. Det er viktig at man i den pågående revideringen av plan- og bygningsloven innarbeider som et sentralt formål å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur. Dette kan skje gjennom en vektleggingsregel i plan- og bygningslovens formålsparagraf og konsekvensutredningsbestemmelser.

Det er et klart behov for større grad av samordning mellom reindriftsloven og plan- og bygningsloven. For kommuner og fylkeskommuner vil det være fordeler forbundet med å kunne danne seg et bilde av gjeldende distriktsgrenser og oversikt over reindriftens totale ressursbehov i sin daglige arealforvaltning. Det vil være fordeler ved å kunne legge inn reindriftens arealbehov i arealplanleggingen. Andre tiltak etter særlov som bør samordnes med plan- og bygningsloven, er landbruksiltak som nydyrking og skogsbilveger. Dette er nye tiltak og inngrep i arealene og har store konsekvenser for utmarksbruk, biologisk mangfold, reindrift, kulturminner og kulturmiljø.

Sametingets prioriteringer:

- Sametinget vil fortsatt arbeide for at reindriftens arealbehov sikres.
- Sametinget vil bidra til at en gjennomgang av reindriftens arealsituasjon snarest iverksettes. Det er nødvendig å få en fullstendig oversikt over utviklingstendensen og dagens arealsituasjon.
- Sametinget mener at nye inngrep i samiske reinbeiteområder må stoppes inntil en gjennomgang av arealsituasjonen er gjennomført.
- Sametinget vil arbeide for tilbakeføring av tidligere tapte reinbeiteområder og tildeling av nye beiteområder for samisk reindrift.
- Sametinget vil bidra til at man vurderer i hvilken utstrekning utenrettslige konfliktløsninger kan bidra til å finne løsninger i konfliktene mellom jordbruk/grunneiere og reindriften.
- Sametinget vil aktivt arbeide for å bedre plan- og bygningsloven, med tanke på samiske arealinteresser. Sametinget krever egen representasjon i planlovutvalget.

5. Reintall - beitegrunnlag (se kap 18 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

"Den overordnede målsettingen må være at reindriftnæringen skal drives på en økologisk forsvarlig måte. Reintallet må avpasses i forhold til beitegrunnlaget, og i den forbindelse må det som hovedregel tas utgangspunkt i vinterbeitegrunnlaget. Øvrige aktiviteter i reinbeiteområder må også avpasses de økologiske forholdene og nyere viten om effektene av inngrep og ytre forstyrrelse."

Sign: SS / EKN

For å tilpasse reintallet til ressursituasjonen, må man prioritere arbeidet med et øvre reintall pr. distrikt. Det er viktig at distriktene deltar aktivt i arbeidet. I arbeidet med fastsettelsen av antall rein pr. driftsenhet, må høyeste antall rein pr. distrikt være avklart. Ved fastsetting av et øvre reintall er det viktig å skille mellom det optimale reintallet og det maksimale reintallet. Det optimale vil alltid være lavere enn det maksimale, og gir størst langsiktig produksjon samtidig som beiteene utnyttes optimalt uten at beitegrunnlaget forringes. Ved maksimalt reintall vil det i dårlige år være behov for ekstra ordinære tiltak (fôring etc) for å berge reinbestanden. Et optimalt reintall må være det langsiktige målet for reintalls-tilpasningen.

Foruten reintallet har også fysiske inngrep, andre typer ytre forstyrrelser og økning i rovviltbestanden stor påvirkning på reindriftens beiteressurser.

Sametingets prioriteringer:

- Sametinget vil følge det lovbaserte arbeidet med reintallstilpasningen nøye
- Sametinget vil bidra til at dette settes i et helhetlig perspektiv, der faktorer som reintall, inngrep, forstyrrelser og rovvilt er med

6. Tekniske hjelpemidler i reindriftnæringen og motorferdsel i utmark (se kap 19 og 20 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

"Målsettingen bør være å holde bruken av tekniske hjelpemidler i reindriften på et nivå som er i samsvar med prinsippet om bærekraftig reindrift, og bidra til at reindriftnæringen får samme økonomiske rammevilkår som andre primærnæringer. Den ikke-næringsmessige ferdse i reinbeiteområder må holdes på et minimumsnivå. Dette må også gjelde for den ikke-næringsmessige ferdse med snøscooter."

Det er vanskelig å drive moderne reindrift uten tekniske hjelpemidler. Imidlertid bør slike hjelpemidler benyttes med stor grad av forsiktighet, blant annet på grunn av behovet for å bevare og videreføre tradisjonell reindriftnæringens viten og kunnskap. I den sammenheng er det enighet om at det er nødvendig med en gjennomgang av bruken av gjerder og motorferdsel i reindriften.

Reindriftnæringen har meget ugunstige avgiftsordninger sammenlignet med for eksempel jordbruket hva angår innkjøp av tekniske hjelpemidler. Eksempelvis får reindriftsutøvere kun refundert merverdiavgiften for snøscooter annet hvert år. Videre er det påpekt at det ikke eksisterer noen form for investeringsstøtte for reindriften, slik tilfellet er for fiskeri- og jordbruksnæringen.

Motorisert ferdse i utmark gir direkte skadevirkninger på grunn av støy og annen forstyrrelse av dyrelivet, deriblant forstyrrelser av rein. Videre påfører slik ferdse stor skade og slitasje på barmark.

Ikke-næringsmessig motorferdsel i utmark må holdes på et minimumsnivå, fordi slik ferdse er svært skadelig for miljøet og reindriften. Aktiv bruk og høsting av utmarksressurser som vilt, fisk og bær står sentralt i den fastboendes samiske kulturøvelse, og for mange er det også fortsatt en viktig matauke og næringskilde. Derfor vil Sametinget at dagens regelverk og praktisering av regelverket tilpasses lokalbefolkningens behov i forbindelse med utmarksøvelse som for eksempel høsting av vilt, fisk og bær.

Sign: SS / EKN

Det må være en målsetting å styre bruken av motorferdsel i utmarka slik at den dekker behovet til de lokalsamfunnene som tradisjonelt bruker områder.

Sametingets prioriteringer:

- Sametinget mener avgiftsregelverket for reindriften må forbedres.
- Sametinget vil vurdere tilskuddordninger for ulike typer investeringer i reindriften
- Sametinget mener det er nødvendig med en vurdering av tekniske hjelpemidler og motorferdsel i reindriften med tanke på miljøverdier og naturgrunnlaget.
- Sametinget vil arbeide for at ikke-næringsmessig motorferdsel blir begrenset og at løyper legges til eksisterende ferdselsårer, under hensyntaken til lokalbefolkningens behov i forbindelse med utmarksøvelse.

7. Fritidshytter og gammer i reinbeiteområder (se kap 24 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

"Bygging og bruk av fritidshytter og -gammer i reinbeiteområder bør begrenses."

Fritidshytter og gammer representerer et relativt stort problem for reindriftnæringsutøvelsen. Permanente bygninger av denne karakteren fører til økt ferdsel, inkludert motorferdsel i reinbeiteområdene.

Bygging av fritidshytter og gammer i reinbeiteområder bør begrenses, men dette må likevel ikke være til hinder for gamle- og hyttebygging til utøvelse av tradisjonell utmarksnæring for fastboende og til vedlikehold av områdetilhørighet vurderes annerledes enn bygging til vanlige fritidsformål.

Sametingets prioritering:

- Sametinget vil bidra til å sikre at ansvarlige plan- og bygningsmyndigheter begrenser oppføring og bruk av bygninger som ikke brukes i næringsøyemed.

8. Rovvilt (se kap 17 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

"Det må opprettes bedre balanse mellom rovviltbestanden og reindriften. Videre må reindriftnæringen få dekket de reelle rovvilttapene."

Et biologisk mangfold er grunnlaget for urfolkens eksistens verden over, og det er viktig at det biologiske mangfoldet sikres. Det er nødvendig med en bedre balanse mellom reindriften og rovviltet.

Rovviltforvaltningen i Norge skaper store problemer for reindriften. I store deler av reinbeiteområdene er det i dag for mange rovdyr.

Dette påfører reindriften store årlige økonomiske tap. Tall fra næringen viser at rovvilt gjennomsnittlig tar ca. 40 % av den årlige produksjonen på landsbasis.

Sign: SS / EKN

I forhold til rovdyrproblematikken er det særlig Bern-konvensjonen som er aktuell. Det er viktig at oppfølgingen av Bern-konvensjonen ses i lys av den internasjonale rettsutviklingen for urfolk som har funnet sted i de siste tiårene. Særlig aktuelle er ILO-konvensjon nr 169 og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter art 27. FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter er nå inkorporert i menneskerettighetsloven. I lovens § 3 gis bestemmelsene i loven forrang ved motstrid.

Rovviltbestanden må reduseres i områder hvor mange dyr går tapt til rovvilt. Det må bli enklere å felle skadedyr uten å måtte innhente forhåndstillatelse.

Erstatningsreglene har vist seg å ikke dekke de reelle tapene næringen har som følge av tap til rovvilt. Det er et snarlig behov for en grundig revidering av reglene, slik at utmålingene bygger på de reelle tapene.

Landbruks- og reindriftsnæringen har de store rovvilttapene felles. Representanter for disse to næringene bør søke et samarbeid for å løse fellesutfordringene i forhold til dagens rovviltforvaltning.

Sametingets prioriteringer:

- Sametinget mener rovviltbestanden må reguleres i områder med store tap av rein og andre beitedyr.
- Sametinget mener det må settes i gang nødvendige tiltak for å bøte på den skaden næringen er påført. Tiltakene må også møte senvirkningen av skaden.
- Sametinget vil arbeide for at reglene for erstatningsutmåling endres slik at de reelle tapene dekkes.
- Sametinget mener jaktordningen for rovvilt må forbedres.
- Som et tiltak for å redusere tapene vil Sametinget foreslå at det vurderes innført rovdyrfrie soner i reinbeiteområder.

9. Feltslakting (se kap 21 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

"Feltslakting av reinsdyr, som en økonomisk fordelaktig, økologisk riktig og kulturelt viktig tradisjon, bør videreføres."

Dagens regelverk vedrørende feltslakting av rein er ikke tilpasset reindriften og rammebetingelsene for reindriften. Bestemmelsene må derfor revideres. For eksempel er bestemmelsene vedrørende behandlingen av slakteavfall urimelig strenge. Ofte er alternativet til feltslakting lange og harde transportstrekninger for dyrene. En gjennomføring av de nye retningslinjene for slakting vil påføre reindriften uforholdsmessig høye ekstrakostnader. Feltslakting har stor betydning for å legge til rette for økt småskalamatproduksjon og verdiskapning i reindriften.

Sametingets prioriteringer:

- Sametinget vil arbeide for at feltslakting, som er viktig både økonomisk og som et kulturelt element i reindriften, kan fortsette .

Sign: SS / EKN

- Sametinget vil bidra til en endring av forskriftene for feltslakting av rein på en slik måte at det tas tilstrekkelig hensyn til de kulturelle aspektene i reindriften.
- Sametinget vil arbeide for en forenkling for deponering av slakteavfall.

10. Verdiskapning i reindriften (ikke i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

”Økt verdiskapning i reindriften vil ha positive virkninger for å oppnå målene om en økonomisk, økologisk og kulturell bærekraftig reindrift.”

Den økonomiske utviklingen i reindriften viser at det er et sterkt behov for å styrke verdiskapningen i næringen generelt. Reindriften har behov for å øke inntjeningen og verdiskapningen, ikke bare for å sikre reindriftsfamiliens økonomi, men også for å sikre næringen som helhet en tilfredsstillende økonomisk utvikling.

Sametinget har fremmet forslag om at det bør utarbeides et eget samisk verdiskapningsprogram, hvor det legges til grunn en samfunnsmessig og helhetlig tankegang. Sametinget viser til at det er besluttet å iverksette et nasjonalt verdiskapningsprogram for matproduksjon, der organisering og styringsstruktur synes å være fastsatt. Det er viktig at reindriften får en sentral rolle i programmet.

Sametinget ser det som naturlig å sette reindriftsutøveren i sentrum i utformingen og oppfølgingen av verdiskapningsprogrammet. En samlet satsning på hele verdikjeden vil være en forutsetning for å kunne øke verdiskapningen hos den enkelte reindriftsutøver. Dette vil bidra til bevaring av den tradisjonelle kulturen i reindriften.

I et slikt verdiskapningsprogram er det viktig å legge vekt på: produktutvikling og nyskaping, bedre utnyttelse av biprodukter, markedstilpasning av produkter, videreutvikle og formidle samiske mat-tradisjoner, kompetanseheving i alle ledd og satsning på kombinasjoner.

I et verdiskapningsprogram vil det være en stor utfordring å sikre at kvinnene blir trukket aktivt inn i programmet for å sikre at kvinnene deltar i reindriften igjen i større grad enn i dag.

Sametingets prioriteringer:

- Sametinget vil rette et generelt fokus på verdiskapningen i reindriften.
- Sametinget vil arbeide for at verdiskapningsprogrammet sikrer at reindriften øker sin verdiskapning bl.a. på grunnlag av de råvarene og den kompetansen som reindriften innehar.

11. Næringskombinasjoner (ikke i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

”Sametinget har en uttalt målsetting i næringsutviklingsarbeidet om å prioritere satsningen på næringskombinasjoner. Næringskombinasjoner gir muligheter for fleksible tilpasninger ved utøvelse av næringene.”

Sign: SS / EKN

Næringskombinasjoner har alltid hatt en stor betydning i samisk kultur og næringsammenheng, og er en viktig måte å sikre inntektsgrunnlaget på, både i form av penger og som matauk. Det har skjedd endringer i samfunnet slik at det som tidligere bidro til familiens økonomi, ikke gir samme inntekt i dag. Sametinget har en egen støtteordning for næringskombinasjoner. Ordningen inkluderer også utøvere av reindrift som har andre binæringer. For Sametinget er det en stor utfordring å forbedre virkemiddelpolitikken slik at kombinasjonsvirksomhetene i større grad utvikles til å bli økonomisk lønnsomme virksomheter. I den sammenheng har Sametinget satt i gang en evaluering av driftsstøtten til næringskombinasjoner for å finne alternative virkemiddelordninger.

Reindriftspolitikken har i liten grad fokusert på tilleggsinntekter i næringen. Satsingen på kombinasjoner i reindriften må skje parallelt med den overordnede målsettingen om å sikre næringen en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft.

Sekundærnæringer – råvarer fra reindriften kan i større grad øke verdiskapningen i duodji. Økt videreforedling av reinkjøtt og andre reinprodukter vil ikke bare øke verdiskapningen, men også kunne sikre at kvinnene i større grad deltar i reindriften.

Tertiærnæringer – aktivitets- og opplevelsesturisme kan utnyttes bedre. En utfordring er å danne nettverk innen denne bransjen mellom utøvere og reiseselskaper. Dette må skje på samiske premisser.

Sametingets prioriteringer:

- Sametinget vil videreutvikle virkemiddelbruken overfor kombinasjonsnæringene, for å bidra til å sikre inntektsgrunnlaget i reindriften.
- Sametinget vil evaluere ordningen med støtte til næringskombinasjoner.
- Sametinget vil arbeide for åpning for nye næringskombinasjoner.

12. Reindriften som kulturbærer (se kap 8 utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

”Det må i større grad tas hensyn til reindriften som samisk kulturbærer.”

Reindriften har i uminnelige tider vært sentral i det samiske samfunnet, og den har derfor i avgjørende grad vært bestemmende for utviklingen av det samiske samfunn, samisk kultur og språk. Reindriften er i tillegg til å være en næring, også en meget viktig del av samiske kultur og livsform. Reindriften er en særegen næring og livsform som representerer en identitetsfaktor for det samiske folk.

Reindriften bidrar fremdeles sterkt til opprettholdelsen av samisk språk, sosiale nettverk, slektskap, kles- tradisjoner, mattradisjoner, kunnskap om natur, miljø og reinsdyr, verdier, og ulike kulturelle og sosiale uttrykksformer.

I tillegg til at reindriften har en viktig næringsmessig funksjon, er også dens rolle som bærer av den samiske kulturen på mange måter viktigere enn noen gang tidligere, blant annet på grunn av tidligere tiders fornorskning og det eksisterende ytre presset fra storsamfunnet mot samisk kultur og språk. Reindriften har derfor en grunnleggende betydning for samisk identitet og kultur, spesielt i de sørsamiske områdene.

Sign: SS, EKN

Reindriften bidrar på en positiv måte i opplæringen av barn og unge, og derfor er det viktig at denne type uformell opplæring og kompetanse verdsettes og anerkjennes.

Sametingets prioriteringer:

- Sametinget vil aktivt bidra til at reindriftspolitikken i styrket grad sees i en større samepolitisk sammenheng, og at reindriften kulturelle aspekter får en mer sentral plass i utformingen av politikken.
- Sametinget vil bidra til en styrket satsing og økte økonomiske ressurser til reindriftskultur relaterte prosjekter, programmer og opplæring.
- Sametinget anser retten til reinmerke som en sedvanemessig rettighet for samer, bl.a. også som et viktig element i det tradisjonelle "verdde"-systemet og vil arbeide for en formell anerkjennelse av denne retten. Sametinget vil arbeide for at fastboende får tilbake de tradisjonelle reinmerkene som de mistet ved lovendringen i 1978.

13. Kvinner i reindriften (se kap 13 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

"De generelle rammevilkårene for kvinners deltakelse i reindriften må forbedres slik at kvinner får en reell mulighet til å ta en naturlig del i reindriften."

Lovverket, forvaltningspraksis og reindriftsavtalen har i sterk grad bidratt til en svekkelse av kvinners sedvanemessige rettigheter og kvinners stilling i reindriften. Det synes å være behov for gjennomgang og tilpasning av lovverket med tanke på reindriftskvinnenes stilling i en rekke lover. Her nevnes reindriftsloven av 09.06.1978, skatte- og avgiftslovgivningen, trygdeloven, ekteskapslovgivningen og arveloven.

Det er viktig å understreke at også kvinners stilling må komme naturlig inn under hvert enkelt område innenfor reindriftspolitikken. Ved utformingen av politikken og regelverket, samt i forvaltningspraksisen, er det nødvendig at man tar hensyn til at også kvinner skal ha mulighet til å drive reindrift. Det er derfor nødvendig med særskilt oppmerksomhet på kvinners stilling i reindriften.

I dag er det svært få kvinner med egne driftsenheter samtidig som deres naturlige rolle i reindriften trues av eksisterende regler, forvaltning og generelle rammevilkår. I tillegg til at reindriftsloven bør legge bedre til rette for kvinnens deltakelse, må også skatte-, avgifts- og pensjonsmessige sider ved driften tilrettelegges slik at kvinner naturlig kan delta.

Kvinnens deltakelse i reindriften har en positiv innvirkning på økonomien i reindriften. For eksempel er det slik at det i hovedsak er kvinnene som ivaretar videreføring av bi-produktene i næringen.

I dag er produksjonen innenfor reindriften i all hovedsak fokusert på ren kjøttproduksjon, mens øvrige verdifulle bi-produkter ofte går tapt. Feltslakting av rein bidrar til en aktiv deltakelse av kvinner og barn, samtidig som forholdene for ivaretagelse av bi-produktene ligger bedre til rette.

Kvinner er viktige kulturbærere og har en sentral opplæringsfunksjon i reindriften. Mange av de tradisjonelle elementene i reindriftskulturen overføres til neste generasjon gjennom kvinner. Å styrke kvinners stilling i reindriften er også viktig av hensyn til rekrutteringen.

Sign: SS / EKN

Sametingets prioriteringer:

- Sametinget mener det er behov for en helhetlig gjennomgang av eksisterende lovverk, forvaltningspraksis og avtaleverk med den hensikt å styrke kvinners rolle som utøvere og kulturbærere i reindriften.
- Sametinget vil bidra til at man får et enklere regelverk for feltslakting for å sikre familiens deltakelse i slakteprosessen og for å forbedre mulighetene for godkjent slakteuttak til eget forbruk og duodjiformål.
- Det bør vurderes et særskilt fond i tilknytning til RUF for kvinnerettede tiltak innenfor reindriften, hvor reindriftskvinner kan søke om støtte til aktiviteter som faller utenfor dagens ordinære reindriftsavtale.
- Sametinget vil arbeide for at reindriftsavtalen på sikt endres slik at støtte til kvinnerettede tiltak integreres og er en naturlig del av avtalen.

14. Barn og unge i reindriften (se kap 13 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

”De generelle rammevilkårene for barn og unges deltakelse i reindriften må forbedres slik at disse gruppene får en reell mulighet til å ta en naturlig del i reindriften.”

Barn og unge har tradisjonelt hatt en naturlig plass i reindriften, De deltar aktivt og har sin rolle i driften fra de er helt små. Det har vært vanlig med egne merker og egen rein. Utviklingen har ført til at det ikke i alle tilfeller er like naturlig som tidligere med slik deltakelse. Driftsformene har endret seg og heller ikke samfunnet er tilrettelagt for familiedeltakelse i lengre perioder.

Det er etablert en lærlingeordning i reindriftsfag. En forutsetning for at ordningen skal fungere er at Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet avsetter midler til lærlingelønn og midler til reindriftsutøvere (bedrifter) som tar i mot lærlinger utover det som er det vanlige i andre lærefag. Inntjeningen i reindriften er ikke så stor at næringen kan gi lønn til lærlingene i den to årige læretiden i bedriften.

Sametingets prioriteringer:

- Sametinget mener det er behov for en helhetlig gjennomgang av eksisterende lovverk, forvaltningspraksis og avtaleverk med den hensikt å styrke unges og barns rolle i reindriften.
- Sametinget vil arbeide for at KUF avsetter midler til lærlingelønn i Reindriftsfaget.

15. Utdanning (se kap 16 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

”Skoleverkets kompetanse om reindriftnæringen- og kulturen bør styrkes. Den uformelle reindriftskompetansen må gis høyere status og prioritet.”

Sign: SS, EKN

Det er spesielt viktig at lærerutdanningsinstitusjoner er bevisst sitt ansvar om å gi fremtidige lærere kompetanse til å undervise om emnene som er reindriftrelatert og som er nedfelt i læreplanverkene og rammeplanen.

Det er nødvendig å sikre at skoleverket besitter kompetanse om reindriftsnæringen og kulturen. En egen samisk læreplan er en prinsipiell anerkjennelse av viktigheten av at det også i undervisningen tas hensyn til samiske forhold. Dette må legges til rette for at personer med reindriftskompetanse brukes som ressurs i opplæringsammenheng.

Det er viktig å rekruttere reindriftssamisk ungdom til høyere utdanning slik at disse senere skal ha muligheten til å ta jobber i institusjoner som har betydning for utviklingen av reindriftens rettigheter og behov. Høyere utdanning bør tilrettelegges på en slik måte at den ikke utdanner "bort" reindriftssamisk ungdom fra i sine egne samfunn.

I tillegg til den formelle undervisningen er det viktig at barn og ungdom får tilgang på det som kan betegnes som uformell reindriftskompetanse. Denne typen kompetanse tilegnes best ved at barn og ungdom aktivt kan ta del i arbeidet innenfor reindriften.

Sametingets prioriteringer:

- Sametinget vil bidra til at kompetansen om reindriftsnæringen og -kulturen styrkes i barnehagene og grunnskolene, blant annet ved å arbeide for at skoler har rammebetingelser som gjør dem i stand til å ivareta dette.
- Sametinget vil arbeide for at det utvikles læremidler der reindriften er representert.
- Sametinget vil bidra til at det iverksettes nye og forbedrede tiltak for å stimulere ungdom med reindriftsfaglig bakgrunn til å ta relevant høyere utdanning.
- Sametinget vil arbeide for etablering av et studium i arktisk landbruk og naturbruk, der reindriften er sentral.
- Reindriften er godkjent som undervisningsfag, og Sametinget vil sette i gang arbeid for å få realisert tilbudet, ut i fra særskilte fag i videregående opplæring i følge opplæringsloven.

16. Forskning (se kap 22 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

"Forskning på reindriftens område må ivareta helheten i reindriften ut fra et samisk perspektiv."

Det er et stort behov for reindriftsforskning. Forskningen må være relevant ut fra de behovene som avdekkes i reindriften. Det er viktig at forskningen ivaretar helheten i reindriften, slik at ulike områder innenfor reindriften prioriteres. Det gjelder for eksempel de økologiske, biologiske, økonomiske, kulturelle og samfunnsmessige sidene ved reindriften.

Sign: SS, EKN

Det er nødvendig å styre reindriftsforskningen ut fra overordnede urfolksperspektiver, for bedre å kunne ivareta reindriftens behov for forskning sett i et helhetlig perspektiv. Et overordnet styre som skal ivareta helheten i reindriften ut fra et samisk perspektiv vil være nødvendig.

Reindriftsforskningen bør skje i samarbeid med personer med reindriftsbakgrunn, for å sikre seg en mer helhetlig tilnærming til spørsmålene som skal utredes. Forskningsmiljøene vil på denne måten få større tilgang til tradisjonelle reindriftsfaglige oppfatninger og kunnskap.

Det er viktig at forskningsresultatene gjøres tilgjengelige for reindriften. Dagens ordning med sporadisk publikasjon er ikke tilfredsstillende.

Sametingets prioriteringer:

- Sametinget vil bidra til at reindriftsforskningen evalueres i nært samarbeid med reindriften.
- Sametinget vil arbeide for at reindriftsforskningen blir styrt utfra overordnede samiske perspektivet som bedre ivaretar helheten i reindriftens behov for forskning.
- Sametinget vil arbeide for at forskningen er relevant utfra de behov som reindriften har.
- Sametinget mener det er viktig å lette tilgjengeligheten for reindriftsutøverne og andre, og det bør etableres en sentral database for resultatene av reindriftsforskningen.

17. Reindriftsavtalen (se kap 10 i utvalgets forslag)

Sametingets målsetting:

”Likeverdigheten i forholdet mellom partene i reindriftsavtalesystemet må sikres.”

Reindriftsavtalesystemet består av en hovedavtale og korttidsavtaler. Avtalepartene er henholdsvis staten ved Landbruksdepartementet og NRL. I avtalesammenheng har NRL og staten formelt status som likeverdige parter. Statens avtaleforpliktelser er i hovedsak av økonomisk karakter, mens NRL på sin side forplikter seg på vegne av medlemmene til å arbeide for at avtalen gjennomføres. Staten ved Landbruksdepartementet er tillagt forvaltningsansvaret for avtalen.

Oppfatningen er at staten også i framtiden må ha det økonomiske ansvaret for reindriften. Dette bør reguleres gjennom en avtale, og NRL bør også i framtiden være avtalepart.

Hovedavtalens utgangspunkt er at staten og NRL anses som likeverdige avtaleparter. Imidlertid er det en realitet at partene i dag ikke er likeverdige. Det bør utredes forskjellige alternativer i et forsøk på å finne forhandlingsmekanismer som i større grad imøtekommer prinsippet om likeverdighet i partsforholdet mellom staten og NRL.

Andre punkter som bør vurderes endret er: NRL bør også ha rett til å kunne kreve forhandlinger. Instruksen for Økonomisk utvalg bør fastsettes etter forhandlinger mellom partene.

I reindriftsavtalesystemet bør det søkes etablert nøytrale konfliktløsningsmekanismer. Slike nøytrale mekanismer er forholdsvis vanlige i avtalesammenheng.

Sign: SS / EKN

Reindriften er i stor grad gjenstand for detaljert statlig styring gjennom den årlige reindriftsavtalen. Blant annet vises det til at den ene avtaleparten (staten) etter at avtalen er inngått, regulerer gjennomføringen av reindriftsavtalen gjennom forskrifter.

Dette systemet bør vurderes i lys av likehetsprinsippet, og i forhold til at forskriftene fastsettes i henhold til avtale. Alternativet til forskrift ville naturlig være særavtaler mellom partene. Det pekes også på kompliserte og uklare forskrifter hva gjelder tilskuddsordningene, samt at noen forskrifter blir gitt tilbakevirkende kraft. Dette er spørsmål som bør vurderes i samråd med regjeringen og NRL.

Staten, som den ene avtalepart, har forvaltningsansvaret for avtalen som er inngått. Staten forvalter også reindriftsloven. Til sammenligning nevnes det at jordbruksavtalen forvaltes av Statens Landbruksforvaltning. Det bør vurderes hvorledes forvaltningsansvaret for henholdsvis reindriftsloven og reindriftsavtalen bør fordeles.

NRLs økonomiske situasjon bør styrkes for å gi organisasjonen bedre forutsetninger i avtalesammenheng.

En mulighet for at avtalen og forskriftene ikke skal være så detaljregulert er å etablere en avtafefestet tilskuddsordning i en form av et driftstilskudd, der man får tilskudd til driften dersom man driver virksomhet i samsvar med regelverket. Utøverne bør gis større valgfrihet i forhold til hvordan driften skal gjennomføres.

Sametingets prioriteringer:

- Sametinget mener reindriftnæringens partsposisjon må styrkes i reindriftsavtalesystemet, slik at partene i større grad framstår som likeverdige forhandlingsparter.
- Sametinget mener det bør skje en endring i avtaleverket for å legge forholdene til rette for større valgfrihet med hensyn til driftsformer, flokkstruktur m.v.
- Sametinget mener at det må gis enkelte langsiktige avtaleordninger.
- Sametinget mener en nøytral konfliktløsningsordning bør etableres.
- Sametinget vil bidra til at reindriftsavtalesystemet gjennomgås. En slik gjennomgang bør også inkludere spørsmål vedrørende forvaltningsansvaret for avtalen.
- Sametinget mener NRL må tilføres større økonomiske ressurser, da dette vil være med på å fremme likeverdigheten mellom partene i avtalesammenheng.
- Sametinget mener at katastrofefond for reindriften gjeninnføres.
- Sametingets rolle under forhandlingene må tas opp til vurdering.

18. Forvaltning av reindriften (se kap 11 og 12 i utvalgets forslag)

Sametinget mener Kommunal- og regionaldepartementet bør overta det overordnede statlige ansvaret for reindriften. Det er flere grunner til dette, først og fremst fordi reindriftpolitikken er en viktig del av same- og urfolkspolitikken. Det er et behov for en mer samordnet og helhetlig samepolitikk, inkludert rein-

Sign: SS / EKV

driften. Dette gjelder sentrale og avgjørende områder som arealspørsmål og ivaretagelsen av kultur- aspektet. Reindriftsinteresser står erfaringsmessig svakt i konkurranse med andre sterke interesser. Ved å flytte ansvaret til KRD vil reindriften ventelig stå sterkere i forhold til de andre interessene, da det ikke er konkurrerende interesser innen det departementet. I tillegg har kommunalministeren som oppgave å samordne og ivareta samiske interesser i regjeringen. Staten bør fortsatt ha det overordnede økonomiske ansvar for reindriften.

Reindriftslovutvalget har kommet med forslag til endringer i reindriftsloven. *Utvalget har foreslått at oppgavene på nasjonalt nivå ivaretas av Statens reindriftsforvaltning under ledelse av Reindriftsstyret. Det innebærer en videreføring av Reindriftsstyre og Reindriftsforvaltningen i Alta.* Sametinget vil i denne omgang avgrense sine kommentarer til endring av forvaltningen av områdestyrene. Sametinget registrerer at utvalget foreslår å endre områdestyrene til fylkesreindriftsstyrene der fylkesmannen skal ha ansvaret for forvaltningen av reindriften. Sametinget er ikke enig i dette forslaget. Sametinget må spille en mer sentral rolle i reindriftpolitikken. Dette omfatter både i næringspolitiske og forvaltningsmessige spørsmål. Sametinget har som uttalt mål å forvalte ressursene i de samiske bosettings- og bruksområdene. Reindriften er en sentral samisk næring og en viktig kulturfaktor for den samiske kulturen. Sametinget har et særskilt ansvar for å styrke samiske næringer og samisk kultur. Med et økt ansvar for Sametinget i reindrifsspørsmål, vil tinget kunne ivareta et helhetlig samisk perspektiv. Dette vil bidra til at alle viktige sider ved reindriften lettere kan ivaretas.

Sametinget frykter også at ved overføring av forvaltningen til fylkesmannen så vil reindriften kunne bli en tapende part i forhold til andre interesser fylkesmannen har i dag – dette gjelder spesielt i forhold til arealsaker og forvaltningen av rovvilt.

Sametinget registrerer at Oppgavefordelingsutvalget foreslår å overføre fylkeslandbruksstyrets funksjoner og miljøvernoppgavene til det regionale politiske nivået. En slik svekking av fylkesmannens funksjon vil føre til at de effektene som Reindriftslovutvalget regner med å oppnå ikke er mulig som følge av forslaget fra Oppgavefordelingsutvalget.

Det skjer en stadig myndighetsoverføring til Sametinget, og det vil være naturlig at forvaltningen av reindriften som en samisk næring overføres Sametinget. Sametinget har allerede høy kompetanse bl.a. innen arealforvaltning og forvaltning av midler til næringsutvikling, og dette vil utvilsomt være en fordel..

Sametingets myndighet i reindriftsaker må vurderes nøye. Det er på det rene at det er mange store og viktige spørsmål som må avklares. Det bør vurderes å nedsette en arbeidsgruppe med de aktuelle aktørene for en vurdering disse forhold.

19. Avslutning (se kap 4 i utvalgets forslag)

Sametinget forelegges en rapport annen hvert år over situasjonen med hensyn til Sametingets reindriftpolitikk og prioriteringer. Det bør vurderes om det i den sammenheng skal foretas en oppdatering av Sametingets reindriftpolitikk.

Sametinget viser til at Reindriftslovutvalget har behandlet en rekke av de forhold som er berørt i denne saken. Sametinget vil behandle Reindriftslovutvalgets forslag senere.

Sign: SS / EKN

Saken ble avsluttet 30. mai 2001 kl. 18.30.

Sign: SS / EKN

Møtesekretærer: Synnøve Solbakk/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 175 sider

Sak 19/01

Sametingets budsjett 2001 – revidert budsjett

Saken påbegynt 30. mai 2001 kl. 18.30.

I. Dokumenter

- Utskrift av møtebok sak 41/00 Sametingets budsjett 2001.
- Tildelingsbrev fra Kommunal- og regionaldepartementet av 11.01.2001
- Tildelingsbrev fra Statens bibliotektilsyn 02.02.01
- Tildelingsbrev fra Kirke,- utdannings- og forskningsdepartementet av 07.02.01
- Årsregnskap Sametinget 2000
- Brev av 23.02.01 fra Kommunal- og regionaldepartementet Sametingets merforbruk 2000 – tilbakeføring av midler 2001
- Brev fra Sametinget til Kommunal- og regionaldepartementet av 03.04.01 tilbakeføring av midler 2001
- Sak R 41/01 Midlertidig budsjettrevidering – Styrking av sametingsgruppens arbeid for å få flere til å skrive seg inn i samemantallet

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Sametingsrådet fremmer følgende innstilling overfor Sametinget:

Det vises til Sak 41/00 Sametingets budsjett 2001, Stortingets budsjettvedtak for 2001, Sametingets årsregnskapet 2000, Sak R 41/01 midlertidig budsjettrevidering og mindre behovsjusteringer. Sametinget vedtar følgende revidering av hoveddrammene i Sametingsbudsjettet 2001:

Post	Sametinget	Bevilgning -01	Endring	Revidert
1	Drift Sametingets adm.	45 935 000	-2 433 127	43 501 873
1	Drift Sametingets pol. nivå	8 548 000	-500 000	8 048 000
21	Spesielle driftsutgifter	1 800 000	0	1 800 000
51	Næringsutvikling	22 210 000	-1 300 000	20 910 000
52	Kultur	17 245 000	-537 000	16 708 000
53	Samisk språk	19 856 000	0	19 856 000
54	Miljø- og kulturvern	1 970 000	0	1 970 000
55	Andre tilskudd (politisk arb.)	5 762 000	900 000	6 662 000
56	Læremidler	22 964 000	-1 900 000	21 064 000
57	Internasjonalt samarbeid	1 300 000	0	1 300 000
	SUM	147 590 000	-5 770 127	141 819 873

Endringen av hoveddrammene i sametingsbudsjettet 2001 innebærer følgende endringer på post 01 politisk nivå:

Sign: SS / EKN

Post 01	Bevilgning	Endring	Ny bevilgning
Politisk nivå	8 548 000		
Overføring ekstrabevilgning til sak R 41/01		-400 000	
Tilbakeføring til post 01 for ekstrabevilgning		400 000	
Overføring tilskudd til opposisjonen post 55		-500 000	
SUM	8 548 000	-500 000	8 048 000

Endringene av hovedtrammene i sametingsbudsjettet 2001 innebærer følgende endringer på post 55 Andre tilskudd (politisk arbeid):

Post 50	Bevilgning	Endring	Ny bevilgning
55.1 Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner	2 600 000	0	2 600 000
55.2 Tilskudd til politiske gr. I sametinget	1 800 000	0	1 800 000
55.2.1 Ekstraordinære tilskudd til gr. ny	0	400 000	400 000
55.3 Til Sametingsrådets disposisjon	162 000	0	162 000
55.4 Tilskudd til lister ved Sametingsvalget	1 200 000	0	1 200 000
55.5 Tilskudd til opposisjonen Ny	0	500 000	500 000
Sum	5 762 000	900 000	6 662 000

Sametingsrådet gis fullmakt til å omdisponere fra post 55.2.1 til post 50.01 for de midler som ikke blir benyttet av gruppene til å få flest mulig til å skrive seg inn i samemanntallet, jf. vedtak i Sak R 41/01.

Endringer av hovedtrammene i sametingsbudsjettet 2001 innebærer følgende endringer på post 51 Næringsutvikling:

Post 51.1	Benevnelse	Bevilgning	Endring	Ny bevilgning
	Fiskeri	3 750 000	0	3 750 000
	Landbruk	3 250 000	-1 300 000	1 950 000
	Duodji	2 380 000	0	2 380 000
	Næringskombinasjoner	4 750 000	0	4 750 000
	Annet næringsliv	4 550 000	0	4 550 000
	SUM	18 680 000	-1 300 000	17 380 000

Endringene av hovedtrammene i sametingsbudsjettet 2001 innebærer følgende endringer på post 52 Kultur:

Post 52.1	Kulturfond	Bevilgning	Endring	Ny bevilgning
	Litteratur	2 100 000	0	2 100 000
	Musikk	1 000 000	0	1 000 000
	Billedkunst/duodje	1 000 000	0	1 000 000
	Teaterformål	400 000	0	400 000
	Barns oppvekstvilkår	2 475 000	0	2 475 000
	Andre tiltak	2 500 000	-537 000	1 963 000
	SUM	9 475 000	-537 000	8 938 000

Sign: SS / EKN

Endringene av hoveddrammene i sametingsbudsjettet 2001 innebærer følgende endringer på post 56 Opplæring:

Post 56	Benevnelse	Bevilgning	Endring	Ny bevilgning
56.1	Samiske læremidler	10 954 000	-1 850 000	9 104 000
56.2	Tiltak spesialpedagogikk	1 750 000	-50 000	1 700 000
56.3	Spesialped. Læremidler	1 750 000	0	1 750 000
56.4	Barnehager	7 310 000	0	7 310 000
56.5	Læremidler barnehager	200 000	0	200 000
56.6	Utdanningsstipend	1 000 000	0	1 000 000
	SUM	22 964 000	-1 900 000	21 064 000

Endringene av innsatsbehovene i internasjonalt samarbeid innebærer følgende endringer på post 57 Internasjonalt samarbeid:

Post 57	Internasjonalt samarbeid	Bevilgning	Endring	Ny bevilgning
57.1	Interreg	1 000 000	-100 000	900 000
57.2	Barentssamarbeid	200 000	0	200 000
57.3	Annet	100 000	100 000	200 000
	SUM	1 300 000	0	1 300 000

Sametingsrådet gis fullmakt til å omdisponere fra post 57.1 til post 50.01 etter at en finansiering av programstyringen av Interreg. er avklart.

Sametinget setter av 8.622.570 kr til utvikling av læremidler på bakgrunn av gyldige gitte tilsagn.

Sametinget setter av 50.000 kr til kulturminnetiltak på bakgrunn av gyldige gitte tilsagn.

Forslag 1, representant Willy Ørnebakk, Arbeiderpartiets sametingsgruppe:

Endringsforslag: Rådets forslag om inndragning på kr. 1.300.000,- på post 51.1 Landbruk, erstattes med:

Inndragning fra post 55.5	Tilskudd til opposisjonen	kr. 500.000
Inndragning fra post 01	Driftsutgifter politisk ledelse	kr. 400.000
Inndragning fra post 51.1	Fiskeri	kr. 100.000
Inndragning fra post 51.1	Landbruk	kr. 100.000
Inndragning fra post 51.1	Duodji	kr. 100.000
Inndragning fra post 51.1	Annet næringsliv	kr. 100.000

sum		kr.1.300.000

Sametingsrådets endringsforslag i forhold til Sametingsrådets innstilling:

Det foreslås følgende revidering av hoveddrammene i Sametingsbudsjettet 2001:

Sign: SS / EKN

Post	Sametinget	Bevilgning -01	Endring	Revidert
1	Drift Sametingets adm.	45 935 000	-2 433 127	43 501 873
1	Drift Sametingets pol. nivå	8 548 000	-700 000	7 848 000
21	Spesielle driftsutgifter	1 800 000	0	1 800 000
51	Næringsutvikling	22 210 000	-550 000	21 660 000
52	Kultur	17 245 000	-537 000	16 708 000
53	Samisk språk	19 856 000	0	19 856 000
54	Miljø- og kulturvern	1 970 000	0	1 970 000
55	Andre tilskudd (politisk arb.)	5 762 000	400 000	6 162 000
56	Læremidler	22 964 000	-1 900 000	21 064 000
57	Internasjonalt samarbeid	1 300 000	-50 000	1 250 000
	SUM	147 590 000	-5 770 127	141 819 873

Endringene av hoveddrammene i sametingsbudsjettet 2001 innebærer følgende endringer på post 01 politisk nivå:

Post 01	Bevilgning	Endring	Ny bevilgning
Politisk nivå	8 548 000	-700 000	7 848 000
Overføring ekstrabevilgning til sak R 41/01		-400 000	-400 000
Tilbakeføring til post 01 for ekstrabevilgning		400 000	400 000
SUM	8 548 000	-700 000	7 848 000

Endringene av hoveddrammene i sametingsbudsjettet 2001 innebærer følgende endringer på post 55 Andre tilskudd (politisk arbeid):

Post 50	Bevilgning	Endring	Ny bevilgning
55.1 Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner	2 600 000	0	2 600 000
55.2 Tilskudd til politiske gr. I sametinget	1 800 000	0	1 800 000
55.2.1 Ekstraordinære tilskudd til gr. Ny		0	400 000
55.3 Til Sametingsrådets disposisjon	162 000	0	162 000
55.4 Tilskudd til lister ved Sametingsvalget	1 200 000	0	1 200 000
Sum	5 762 000	400 000	6 162 000

Sametingsrådet gis fullmakt til å omdisponere fra post 55.2.1 til post 50.01 for de midler som ikke blir benyttet av gruppene til å få flest mulig til å skrive seg inn i samemanntallet, jf. vedtak i Sak R 41/01.

Endringene i hoveddrammene i sametingsbudsjettet 2001 innebærer følgende endringer på post 51 næringsutvikling:

Sign: SS / EKN

Post 51.1	Benevnelse	Bevilgning	Endring	Ny bevilgning
	Fiskeri	3 750 000	0	3 750 000
	Landbruk	3 250 000	-800 000	2 450 000
	Duodji	2 380 000	-750 000	1 630 000
	Næringskombinasjoner	4 750 000	0	4 750 000
	Annet næringsliv	4 550 000	1 000 000	5 550 000
	SUM	18 680 000	-550 000	18 130 000

Tilskuddstyret gis fullmakt til å omdisponere inntil 20 % av bevilgningene innenfor de ulike satsingsområder på post 51.1.

Endringen i innstatsbehovene til internasjonalt samarbeid innebærer følgende endringer på post 57 internasjonalt samarbeid:

Post 57	Internasjonalt samarbeid	Bevilgning	Endring	Ny bevilgning
57.1	Interreg	1 000 000	-150 000	850 000
57.2	Barentssamarbeid	200 000	0	200 000
57.3	Annet	100 000	100 000	200 000
	SUM	1 300 000	-50 000	1 250 000

III. Votering

Av 39 representanter var 38 til stede.

- Forslag 1 ble trukket tilbake

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Sametingsrådets endringsforslag, tallene, ble vedtatt med 35 stemmer.
2. Sametingsrådets endringsforslag, teksten om tilskuddsstyret, ble enstemmig vedtatt.
3. Sametingsrådets innstilling, unntatt allerede vedtatte endringer, ble vedtatt med 35 stemmer.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Sven-Roald Nystø, saksordfører	
2.	Willy Ørnebakk	
3.	Sven-Roald Nystø	Per Solli
		Sven-Roald Nystø

Sign: SS / EKN

4.	Egil Olli	
5.	Sven-Roald Nystø	Roger Pedersen
		Sven-Roald Nystø
6.	Willy Ørnebakk	Sven-Roald Nystø
7.	Arvid Skjellhaug	
8.	Olaf Eliassen	
9.	Egil Olli	
10.	Sven-Roald Nystø, saksordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Det vises til Sak 41/00 Sametingets budsjett 2001, Stortingets budsjettvedtak for 2001, Sametingets årsregnskapet 2000, Sak R 41/01 midlertidig budsjettrevidering og mindre behovsjusteringer. Sametinget vedtar følgende revidering av hoveddrømmene i Sametingsbudsjettet 2001:

Post	Sametinget	Bevilgning -01	Endring	Revidert
1	Drift Sametingets adm.	45 935 000	-2 433 127	43 501 873
1	Drift Sametingets pol. nivå	8 548 000	-700 000	7 848 000
21	Spesielle driftsutgifter	1 800 000	0	1 800 000
51	Næringsutvikling	22 210 000	-550 000	21 660 000
52	Kultur	17 245 000	-537 000	16 708 000
53	Samisk språk	19 856 000	0	19 856 000
54	Miljø- og kulturvern	1 970 000	0	1 970 000
55	Andre tilskudd (politisk arb.)	5 762 000	400 000	6 162 000
56	Læremidler	22 964 000	-1 900 000	21 064 000
57	Internasjonalt samarbeid	1 300 000	-50 000	1 250 000
	SUM	147 590 000	-5 770 127	141 819 873

Endringene av hoveddrømmene i sametingsbudsjettet 2001 innebærer følgende endringer på post 01 politisk nivå:

Post 01	Bevilgning	Endring	Ny bevilgning
Politisk nivå	8 548 000	-700 000	7 848 000
Overføring ekstrabevilgning til sak R 41/01		-400 000	-400 000
Tilbakeføring til post 01 for ekstrabevilgning		400 000	400 000
SUM	8 548 000	-700 000	7 848 000

Endringene av hoveddrømmene i sametingsbudsjettet 2001 innebærer følgende endringer på post 55 Andre tilskudd (politisk arbeid):

Sign: SS / EKN

Post 50	Bevilgning	Endring	Ny bevilgning
55.1 Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner	2 600 000	0	2 600 000
55.2 Tilskudd til politiske gr. I sametinget	1 800 000	0	1 800 000
55.2.1 Ekstraordinære tilskudd til gr. ny	0	400 000	400 000
55.3 Til Sametingsrådets disposisjon	162 000	0	162 000
55.4 Tilskudd til lister ved Sametingsvalget	1 200 000	0	1 200 000
Sum	5 762 000	400 000	6 162 000

Sametingsrådet gis fullmakt til å omdisponere fra post 55.2.1 til post 50.01 for de midler som ikke blir benyttet av gruppene til å få flest mulig til å skrive seg inn i samemantallet, jf. vedtak i Sak R. 41/01.

Endringene i hoveddrammene i sametingsbudsjettet 2001 innebærer følgende endringer på post 51 næringsutvikling:

Post 51.1	Benevnelse	Bevilgning	Endring	Ny bevilgning
	Fiskeri	3 750 000	0	3 750 000
	Landbruk	3 250 000	-800 000	2 450 000
	Duodji	2 380 000	-750 000	1 630 000
	Næringskombinasjoner	4 750 000	0	4 750 000
	Annet næringsliv	4 550 000	1 000 000	5 550 000
	SUM	18 680 000	-550 000	18 130 000

Tilskuddstyret gis fullmakt til å omdisponere inntil 20 % av bevilgningene innenfor de ulike satsingsområder på post 51.1.

Endringene av hoveddrammene i sametingsbudsjettet 2001 innebærer følgende endringer på post 52 Kultur:

Post 52.1	Kulturfond	Bevilgning	Endring	Ny bevilgning
	Litteratur	2 100 000	0	2 100 000
	Musikk	1 000 000	0	1 000 000
	Billedkunst/duodje	1 000 000	0	1 000 000
	Teaterformål	400 000	0	400 000
	Barns oppvekstvilkår	2 475 000	0	2 475 000
	Andre tiltak	2 500 000	-537 000	1 963 000
	SUM	9 475 000	-537 000	8 938 000

Endringene av hoveddrammene i sametingsbudsjettet 2001 innebærer følgende endringer på post 56 Opplæring:

Sign: SS / EKN

Post 56	Benevnelse	Bevilgning	Endring	Ny bevilgning
56.1	Samiske læremidler	10 954 000	-1 850 000	9 104 000
56.2	Tiltak spesialpedagogikk	1 750 000	-50 000	1 700 000
56.3	Spesialped. Læremidler	1 750 000	0	1 750 000
56.4	Barnehager	7 310 000	0	7 310 000
56.5	Læremidler barnehager	200 000	0	200 000
56.6	Utdanningsstipend	1 000 000	0	1 000 000
	SUM	22 964 000	-1 900 000	21 064 000

Endringen i innstatsbehovene til internasjonalt samarbeid innebærer følgende endringer på post 57 internasjonalt samarbeid:

Post 57	Internasjonalt samarbeid	Bevilgning	Endring	Ny bevilgning
57.1	Interreg	1 000 000	-150 000	850 000
57.2	Barentssamarbeid	200 000	0	200 000
57.3	Annet	100 000	100 000	200 000
	SUM	1 300 000	-50 000	1 250 000

Sametingsrådet gis fullmakt til å omdisponere fra post 57.1 til post 50.01 etter at en finansiering av programstyringen av Interreg. er avklart.

Sametinget setter av 8.622.570 kr til utvikling av læremidler på bakgrunn av gyldige gitte tilsagn.

Sametinget setter av 50.000 kr til kulturminnetiltak på bakgrunn av gyldige gitte tilsagn.

Saken ble avsluttet 31. mai 2000 kl. 15.45.

Sign: SS / EKN

Sak 20/01

Organisering og reglement for Sametingets politiske nivå

Saken påbegynt 31. mai 2000 kl. 09.30.

I. Dokumenter

- Reglement for Sametingets politiske nivå
- NOU 2000: 11 Politikerutvalget – avtalevilkår for regjeringsmedlemmer, statssekretærer og politiske rådgivere
- Innst. S. nr. 14 (2000-2001) Innstilling fra Stortingets presidentskap om godtgjørelser for stortingsrepresentantene og regjeringens medlemmer
- Sak 4/97 Fastsettelse av lønn for Sametingets president og visepresident
- Sametingets fremtidige organisering. Utredning fra utvalg oppnevnt av Sametinget 17.01.97
- Sametingets vedtak i sak 23/00
- Sametingets grunnregler og forretningsorden
- Sametingets vedtak i sak 9/99 Samisk parlamentarisk råd
- Arbeidsgruppen for Sametingets politiske organisering. Utredning av 19.04.01

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

I.

Sametinget vedtar følgende endringer i Sametingets forretningsorden:

§ 8 Debatter

Representantene taler fra Sametingets talerstol. Anmodning om ordet til en sak skal skje fra representantens plass. Taleren retter ordet til Sametingets møteleder, og skal holde seg strengt til den sak som er under behandling.

Taletiden for en saksordfører og det første innlegget til gruppens hovedinnleder, kan ikke overstige 15 minutters taletid. Tiden for Sametingsrådets fremleggelse av redegjørelser kan ikke overskride 20 minutter. (Jf. § 20)

Saksordføreren og gruppens hovedinnleder kan i tillegg til hovedinnlegget ta ordet opptil 2 ganger, første gang inntil 10 minutter og andre gang inntil 5 minutter. Øvrige representanter har rett til å få ordet inntil to ganger. Første gang inntil 10 minutter. Andre gang inntil 5 minutter.

Finner møtelederen det nødvendig, kan saken deles i flere avsnitt, dersom Sametinget gir samtykke. Taletiden for hvert avsnitt er den samme som for en sak.

De ulike gruppers talsmenn får ordet i rekkefølge.

Sign: SS / EKN

Møtelederen eller representantene kan foreslå satt strek i debatten. Når Sametinget har vedtatt å sette strek, kan det ikke fremmes nytt forslag i saken.

Viser det seg nødvendig under debatten kan taletiden begrenses dersom Sametinget gir sitt samtykke.

§ 17 Møtelederskapets oppgaver

Møtelederskapets oppgaver er å :

- a) Innkalle og lede Sametingets forhandlinger etter reglene i kapitlene 1 og 3.
- b) Avgjøre søknader om permisjon til det enkelte plenum. Søknader om permisjon skal kun innvilges når det foreligger tungtveiende grunner.
- c) Fremme innstilling overfor Sametingets plenum i spørsmål vedrørende Sametingets forretningsorden, jf. § 24.
- d) Fatte nødvendige bestemmelser for Sametingets saksforberedelser, jf. § 24.
- e) Utpeke Sametingets deltakere på invitasjon til parlamentariske møter og konferanser.
- f) Utføre andre oppgaver Sametinget overdrar til møtelederskapet.
- g) I samråd med Sametingets gruppeledere, fastsette tidspunkt for behandling av de meldinger Sametingsrådet fremmer overfor Sametingets plenum, jf. § 20.

§ 20 Sametingsrådets arbeid

Sametingsrådets arbeidsoppgaver er å forestå ledelse og drift av Sametingets virksomhet, jf. grunnreglene §2-4 tredje ledd.

Sametingsrådet som kollegium er beslutningsdyktig når minst halvparten av rådets medlemmer er tilstede. Sametingsrådets møter er lukkede dersom ikke Sametingsrådet selv bestemmer noe annet.

Sametingsrådet skal fremme innstilling overfor plenum i følgende saker:

1. fordeling av Sametingets årlige budsjett
2. tiltak til påfølgende års statsbudsjett
3. Sametingets årsmelding
4. hovedretningslinjer for Sametingets tilskuddsordninger
5. andre saker etter en selvstendig vurdering i Sametingsrådet

I tillegg fremmer Sametingsrådet meldinger på ulike politikkområder (jf. § 17 g).

På plenumsmøtets første dag legger Sametingsrådet fram som egen sak en beretning om rådets virksomhet mellom plenumsmøtene. Det er anledning til å fremme merknader til Sametingsrådets beretning om sin virksomhet.

Sametingsrådet kan fremme redegjørelser overfor plenum om utviklingen innenfor ulike saksområder. Redegjørelsen fremmes på plenumsmøtets første dag, og settes opp til debatt senere på møtet. Det kan ikke fremmes mer enn en redegjørelse pr. plenumsmøte. Forslag som fremmes i forbindelse med redegjørelsene, behandles i overensstemmelse med §§ 6 og 24.

Sign: SS / EKW

Sametingsrådet skal på vegne av Sametinget, avgi uttalelser i saker som ikke fremmes for Sametingets plenum. Dette bør skje etter drøftinger med Sametingets gruppeledere.

§ 24 Saksbehandlingen

Saker som Sametingsrådet fremmer overfor Sametingets plenum skal meldes møtelederskapet senest 4 uker før plenumsmøtet. Innstillinger i sakene skal sendes representantene minimum 3 uker før plenumsmøtet. Tilsvarende frister gjelder for Kontrollkomiteen. Møtelederskapets innstilling i saker etter § 17 første ledd litra c) sendes representantene minimum 3 uker før plenumsmøtet. Møtelederskapet kan la være å fremme saker overfor plenum dersom Sametingsrådet oversitter forannevnte frister.

I Innstillinger som legges fram for Sametingets plenum, skal det være et klart skille mellom hva som er saksutredning og forslag til vedtak.

Det er anledning til å fremme merknader til enhver sak som behandles i Sametinget, og innen samme frist som for innlevering av forslag etter § 6. Merknadene skal følge saken.

II.

Sametinget fastsetter vedlagte reglement for Sametingets politiske nivå. Reglementet trer i kraft fra 1. januar 2002.

For å styrke Sametingets politiske virksomhet, er det et mål at alle medlemmer i Sametingsrådet bør fungere på heltid. Samtidig skal dette følges opp med økte ressurser til opposisjonen, slik at de kan ta del i den økte politiske virksomheten. Den konkrete beslutningen om omfanget av styrkingen av politikernes arbeidsmuligheter gjøres ved den årlige fordelingen av Sametingets budsjett.

Sametinget opphever med dette sitt vedtak i Sak 44/97 - Fastsettelse av lønn for Sametingets president og visepresident.

Reglement for Sametingets politiske nivå

Fastsatt av Sametinget.....

1. Virkeområde

Dette reglement omfatter Sametingets politiske nivå, dvs. Sametingets representanter, Sametingsrådet, Sametingets gruppeledere, politiske rådgivere, møtelederskapet og Sametinget styrer.

Gruppeleder i Sametinget forstås som utnevnt leder for en sammenslutning av representanter på to eller flere personer. Status som gruppeleder i henhold til dette reglement tilstås ved innlevert dokumentasjon på dette til møtelederskapet innen 01.11. det år nytt sameting konstitueres. Etablering av nye grupper med gruppeleder kan gis status etter dette reglement fra 01.01. i et nytt år forutsatt at det er innlevert dokumentasjon på dette til møtelederskapet innen den 15.12. i forutgående år.

Sign: SS / EKN

2. Årsgodtgjørelse og lønn

2.1 For Sametingsrådets medlemmer

Sametingspresidentens årsgodtgjørelse fastsettes årlig av Sametinget ved budsjettbehandling. Årsgodtgjørelse utbetales som lønn.

Sametingets visepresident sin årsgodtgjørelse utgjør 95% av sametingspresidentens årsgodtgjørelse. Årsgodtgjørelse utbetales som lønn.

Sametinget sine rådsmedlemmer som arbeider på heltid har en årsgodtgjørelse som utgjør 90% av sametingspresidentens årsgodtgjørelse. Sametingets rådsmedlemmer som ikke arbeider på heltid har en årsgodtgjørelse som utgjør 25% av sametingspresidentens årsgodtgjørelse.

2.2 For møtelederskapet i Sametinget

Sametingets møteleder har en årsgodtgjørelse som utgjør 25% av sametingspresidentens årsgodtgjørelse. Øvrige medlemmer i Sametinget møtelederskap har en årsgodtgjørelse som utgjør 14% av sametingspresidentens årsgodtgjørelse.

2.3 For gruppelederne i Sametinget

Sametingets gruppeledere har en årsgodtgjørelse som utgjør 25% av sametingspresidentens årsgodtgjørelse.

2.4 For øvrige representanter i Sametinget

Sametingets representanter, med unntak av medlemmer i Sametingsrådet, møtelederskapet og gruppeledere, har en årsgodtgjørelse som utgjør 13% av sametingspresidentens årsgodtgjørelse. Ved fravær ved plenumsmøter på inntil 3 timers varighet trekkes representantene, med unntak av heltidspolitikere, med 0,18% av sametingspresidentens årsgodtgjørelse og 0,35% av presidentens årsgodtgjørelse for fravær utover 3 timers varighet pr. møtedag.

Møtende vararepresentanter mottar en godtgjørelse som utgjør 1,45% av sametingspresidentens årsgodtgjørelse for en hel plenumssamling. Ved kortere frammøte utbetales en fast godtgjørelse som utgjør 0,5% av sametingspresidentens årsgodtgjørelse. Vararepresentanter som må møte i stedet for faste representanter på gruppemøte tilknyttet hvert plenum utbetales en fast godtgjørelse som utgjør 0,6% av sametingspresidentens årsgodtgjørelse.

Representanter trekkes ikke av den faste godtgjørelsen ved sykdom som inntreffer under plenumssamlingen.

2.5 For politiske rådgivere

Politiske rådgivere får sin godtgjørelse fastsatt av sametingspresidenten.

Sign: SS / EKN

2.6 For medlemmer i styrer og utvalg

Ledere og medlemmer i Sametingets styrer og utvalg godtgjøres etter de til enhver tid gjeldende satser og vilkår etter Regulativ for godtgjørelse m.v til leder, medlemmer og sekretærer i utvalg (jf. statens personalhåndbok pkt. 3.10.11).

2.7 Om utbetaling

Godtgjørelsen utbetales samtidig med lønn for tilsatte i staten. Det utbetales et likt beløp hver måned, uten ferielønntillegg eller utbetaling av feriepenger. Er det en måned utbetalt for mye i godtgjørelse kan beløpet som er utbetalt for mye trekkes fra ved senere utbetalinger.

2.8 Om tapt arbeidsfortjeneste

I tillegg til godtgjørelse kan det utbetales godtgjørelse for tapt arbeidsfortjeneste med de til enhver tid gjeldende satser og vilkår etter Regulativ for vilkår m.v til leder, medlemmer og sekretærer i utvalg (jf. Statens personalhåndbok pkt. 3.10.11). Dette gjelder også tid brukt til fram og tilbakeriser.

Dersom representant / medlem påberoper seg dekning av tapt arbeidsfortjeneste etter høyeste sats (legitimerte utgifter) skal det enten:

- Foreligge bekreftelse om foretatt lønnstrekk fra arbeidsgiver, eller
- Dokumentasjon på utbetalt lønn til stedfortreder eller annen form for legitimasjon (f.eks ligningsattest for de siste 3 år) for selvstendig næringsdrivende.

Tap i arbeidsinntekt som ikke kan legitimeres, men som er sannsynlig, erstattes med den laveste sats pr. dag.

Sametinget kan utbetale tapt arbeidsfortjeneste direkte til arbeidsgiver ved refusjonskrav når det foreligger avtale om dette mellom arbeidsgiver og arbeidstaker.

3. Arbeidsmiljøloven og tjenestemannsloven

Arbeidsmiljøloven og tjenestemannsloven gjelder ikke for Sametingets politiske nivå.

4. Om statens tariffavtaler

Sametingets politiske nivå omfattes ikke av Hovedtariffavtalen eller av statens særavtaler, men disse gis tilsvarende anvendelse i den utstrekning de er nevnt særskilt nedenfor. Hvor regler i statens tariffavtaler får tilsvarende anvendelse, er det til enhver tid gjeldende regler som får anvendelse. Når det vises til Fellesbestemmelsene er dette Fellesbestemmelsene i Hovedtariffavtalen i staten. Opphører en tariffavtale vil Sametingets politiske nivå ikke lenger ha tilsvarende rettigheter.

Sign: SS / EKN

5. Dekning av utgifter til barnetilsyn

Sametingsrådets heltidspolitikere kan ved nødvendige tjenestereiser få dekket merutgifter til barnetilsyn, eventuelt reise- og oppholdsutgifter for praktikant. Ekstraavgifter for barnet kan også dekkes. Ordningen gjelder inntil barnet er ett år.

Unntakskvis kan ektefelle/samboer eller annen som deler den daglige omsorgen være med på reise for å ta hånd om barnet, og få dekket reise- og oppholdsutgifter. Dette begrenses til å gjelde de tilfeller der det er viktig at barnet er med på reisen eksempelvis for å opprettholde ammeperioden. Tapt arbeidsfortjeneste for ledsager skal ikke dekkes.

For representanter kan det utbetales dekning av legitimerede utgifter til barnepass for plenumsmøter, gruppemøter og Sametingets seminar. Satser og regler følger til enhver tid gjeldende regler i Statens personalhåndbok.

6. Bolig og heimreiseutgifter

Sametingsrådets heltidspolitikere og rådets politiske rådgivere som har bosted mer enn 40 km fra arbeidsstedet og opprettholder utgifter til bolig på heimstedet, og ikke leier den ut, får stilt bolig til rådighet kostnadsfritt inkludert enkel møblering, strøm, oppvarming og rundvask en gang i året samt ved utflytting.

Fordelen av fri bolig i arbeidsforholdet innrapporteres til ligningsmyndighetene for fordelsbeskatning.

Flytteutgifter dekkes etter regulativ for offentlige tjenestemenns flyttegodtgjørelse, jf Statens personalhåndbok pkt. 7.05.

Sametingsrådets heltidspolitikere og politiske rådgivere som har bosted mer en 40 km fra arbeidsstedet får dekket utgifter til heimreise en gang hver uke. Heimreise skal så langt mulig kombineres med tjenestereise. Statens reiseregulativ innenlands legges til grunn for refusjon av utgifter. Det er kun direkte reiseutgifter som dekkes ved slike reiser, ikke kost-/nattillegg.

7. Ferierettigheter

Ferieloven omfatter ikke heltidspolitikere med full godtgjørelse direkte fra Sametinget. Det gis normalt adgang til å avvike det antall feriedager ferieloven eller statens tariffavtaler bestemmer. Ved fratreden utbetales et beløp tilsvarende feriepengen eller det overføres et feriepengegrunnlag tilsvarende ferielovens/statens tariffavtalers bestemmelser.

8. Permisjoner

For heltidspolitikere med full godtgjørelse direkte fra Sametinget gjelder følgende permisjonsregler:

8.1 Fødselspermisjon

I forbindelse med fødsel kan det gis permisjon i inntil 42 uker med full lønn eller 52 uker med 80% lønn. Fødselspermisjon med lønn kan forlenges med 5 uker (7 uker ved 80% lønn) for hvert barn som fødes utover ett ved samme fødsel.

Sign: SS / EKN

Er vilkårene for fødselspenger i folketrygdloven oppfylt, gis full lønn i samsvar med Fellesbestemmelsene § 19 (jf. statens personalhåndbok pkt. 4.03). Dette gjelder selv om vedkommende politiker fratrer i perioden. Rett til lønn fra Sametinget bortfaller, hvis vedkommende mottar annen lønn, næringsinntekt eller lignende.

Fedre som er innvilget lønnet permisjon tilsvarende Hovedtariffavtalen, i et tilfelle som ikke omfattes av folketrygdloven, har rett til lønn ut den påbegynte permisjonstiden.

Fedre bør som hovedregel få omsorgspermisjon ved fødsel for å ta hånd om mor og barn.

8.2 Adopsjonspermisjon

Ved adopsjon av barn under 15 år kan det gis permisjon i inntil 39 uker med full lønn eller inntil 49 uker med 80% lønn. Adopsjonspermisjon med lønn kan forlenges med 5 uker (7 uker med 80% lønn) for hvert barn utover ett som adopteres samtidig.

Er vilkårene for adopsjonspenger i folketrygdloven oppfylt, gis full lønn i samsvar med Fellesbestemmelsene § 19 (jf. Statens personalhåndbok pkt. 4.03). Dette gjelder selv om vedkommende politiker fratrer i perioden. Rett til lønn fra Sametinget bortfaller, hvis vedkommende mottar annen lønn, næringsinntekt eller lignende.

Fedre som er innvilget lønnet permisjon tilsvarende Hovedtariffavtalen, i et tilfelle som ikke omfattes av folketrygdloven, har rett til lønn ut den påbegynte permisjonstiden.

8.3 Velferdspermisjon

Når viktige velferdsgrunner foreligger, kan det tilstå velferdspermisjon med lønn i inntil to uker i kalenderåret, jf. Fellesbestemmelsene § 22 (jf. Statens personalhåndbok pkt. 4.03).

8.4 Fravær p.g.a sykt barn

Permisjon med lønn for omsorg for sykt barn kan gis etter reglene i Fellesbestemmelsene § 20 (jf. Statens personalhåndbok pkt. 4.03).

9. Fravær på grunn av sykdom

For Sametinget heltidspolitikere med full direkte godtgjørelse direkte fra Sametinget gis det ved sykdom full lønn i inntil 49 uker og 5 kalenderdager, jf. Fellesbestemmelsene §18 som gis tilsvarende anvendelse. Retten til lønn under sykdom opphører den dagen stillingen fratres.

10. Tjenestereiser

For tjenestereiser/reiser i forbindelse med Sametingets politiske virksomhet legges reglene i Regulativ for reiser innenlands for statens regning og regulativ for reiser i utlandet til grunn. Med tjenestereise forstås reise som er over 15 km fra bosted for Sametingets deltidspolitikere, og bosted og/eller arbeidssted for Sametingets heltidspolitikere. Sametinget heltidspolitikere kan få dekket legitimerte kostnader for reiser fra arbeidssted/bosted under 15 km. For inntil 1000 kr i året. Sametingets øvrige representanter kan få dekket legitimerte kostnader som medfører reise under 15 km for oppdrag pålagt av sametingspresidenten.

Sign: SS / EKN

Avholdelse av gruppemøter tilknyttet plenum bør avholdes på mest mulig kostnadseffektive måte.

10.1 For Sametingsrådets heltidspolitikere

For Sametingsrådets heltidspolitikere regnes reiser som tjenestereiser. Unntatt er reiser av ren privat karakter som ikke har sammenheng med stillingen og vervet.

10.2 For Sametingsrådets deltidspolitikere

For Sametingsrådets deltidspolitikere dekkes reise i forbindelse med Sametingsrådets arbeid, gruppemøter tilknyttet plenumsmøter og plenumsmøter. Utgiftene dekkes av Sametinget etter regning etter statens regulativ for reiser innenlands.

10.3 For møtelederskapet i Sametinget

For møteleder og møtelederskapet dekkes reise i forbindelse med møtelederskapets arbeid, gruppemøter tilknyttet plenumsmøter og plenumsmøter. Utgiftene dekkes av Sametinget etter regning etter statens regulativ for reiser innenlands.

10.4 For gruppelederne i Sametinget

For gruppelederne dekkes reise i forbindelse med gruppeledermøter, gruppemøter tilknyttet plenumsmøter, landsmøter og plenumsmøter. Utgiftene dekkes av Sametinget etter regning etter statens regulativ for reiser innenlands.

10.5 For øvrige representanter i Sametinget

For representanter i Sametinget dekkes reise i forbindelse med gruppemøter tilknyttet plenumsmøter og plenumsmøter. Utgiftene dekkes av Sametinget etter regning etter statens regulativ for reiser innenlands.

10.6 For politiske rådgivere

For politiske rådgivere regnes reiser som tjenestereiser. Unntatt er reiser av ren privat karakter som ikke har sammenheng med stillingen og vervet. Reiser til landsmøter, valgmøter og andre rent partipolitiske møter anses ikke som tjenestereiser som kan dekkes av Sametinget. I de tilfeller det skal behandles saker Sametinget aktivt arbeider med, eller hvor det samtidig utføres andre tjenestelige oppdrag i forbindelse med reisen, kan reisen likevel anses som tjenestereise. Dersom det er tvil om hele eller deler av en reise kan anses som tjenestereise, avgjøres saken av sametingspresidenten.

10.7 Representasjon og dekning av utgifter til ledsager

For Sametingsrådets medlemmer kan ektefelle/samboer være med ved representasjon av arrangementer av særlig nasjonal eller internasjonal betydning. Det skal innhentes en vurdering fra Sametingets direktør før utgifter til ektefelles/samboers deltakelse kan dekkes.

Sign: SS / EKN

10.8 Dekning etter ulike oppdrag for representanter i Sametinget.

For Sametingets representanter dekkes reise i forbindelse med oppdrag for Sametinget etter avtale med Sametingsrådet og/eller møtelederskapet.

10.9 Utbetaling av utgifter til tjenestereiser

Sametingsrådets medlemmer, politiske rådgivere, møtelederskap, gruppeledere og øvrige representanter i Sametinget får dekket årsavgift for kredittkort, og plikter å benytte dette på tjenestereiser. Det kan ikke foretas noen form for direktefakturering til Sametinget for tjenestereiser eller utbetales noen form for reiseforskudd. Reiseutgifter utbetales etter innsendt reiseregning på statens skjema vedlagt legitimerede utgifter.

11. Gaver og honorarer

11.1 Mottakelse av gaver

Alle gaver som mottas på grunnlag av stilling som president, visepresident, sametingsrådsmedlem, politisk rådgiver, møteleder eller andre representanter som representerer Sametinget er å regne som gaver i arbeidsforhold og skal føres inn i Sametingets gaveprotokoll og forvaltes av Sametinget.

Gaver av personlig karakter og vurdert til en verdi under 500 kr kan beholdes av mottakeren.

11.2 Gaver fra Sametinget

Sametinget kan gi gaver til framstående gjester, foredragsholdere og andre for inntil en verdi av 2.500 kr. Gaver skal fortrinnsvis gis i form av samisk litteratur-, kunst- og håndverksprodukter.

11.3 Honorar

Sametingsrådets medlemmer og politiske rådgivere har anledning til å ta i mot honorar for artikler eller avisinnlegg der disse sedvanlig honoreres. For foredrag innen eget arbeidsområde skal det ikke tas i mot honorar.

12. Representasjonsutgifter

Representasjonsutgifter er utgifter til bevertning i form av lunsj, middag, bankett eller annet festmåltid, eller utgifter til mottakelser, ekskursjoner m.v.

Sametinget dekker vanligvis bare utgifter til representasjon når det er utlendinger til stede ved arrangementet. Unntak fra dette er tilstelninger hvor sametingspresidentene og/eller møteleder er vert eller sametingspresidentene og/eller møteleder har utpekt en annen til det på sine vegne.

Satsene og praksis for representasjonsarrangementer både i innland og utland følger statens personalhåndbok pkt. 1.09. Servering av alkohol skal skje med aktsomhet.

Sign: SS / EKN

Direktøren i Sametinget gis med dette alminnelig fullmakt til representasjon utenlands. Direktøren kan gi alminnelig fullmakt til representasjon utenlands til tjenestemenn, dersom en streng vurdering av deres tjeneste gjør dette hensiktsmessig.

13. Deltakelse i styrer, råd og utvalg

Sametingsrådets heltidspolitikere og politiske rådgivere bør ikke inneha bistillinger, bierverv, styreverv eller andre lønnende oppdrag (inkludert verv i kommuner og fylkeskommuner) som kan virke hemmende på deres ordinære arbeid med mindre det foreligger særlig pålegg eller tillatelse.

Sametingsrådets deltidspolitikere bør avklare med sametingspresidenten i hvilken grad bistillinger, bierverv og styreverv er forenelig med stillingen som medlem av sametingsrådet.

14. Dekning av utgifter til telefon og tekniske hjelpemidler

14.1 Sametingsrådets heltidspolitikere og politiske rådgivere

Sametingets heltidspolitikere og politisk rådgiver får dekket mobiltelefon og telefonutgifter for inntil 300 kr pr. kvartal (jf. Statens personalhåndbok pkt. 1.06). Annet teknisk utstyr stilles til disposisjon ved Sametingets kontorer, herunder også bærbar PC med internettilkobling.

14.2 Sametingsrådets deltidspolitikere, møteleder og gruppeledere

Sametingsrådets deltidspolitikere, møteleder og gruppeledere får dekket utgifter til installasjon av ISDN linje eller tilsvarende datatilknytning i tillegg til bruk av linje for inntil 300 kr pr. kvartal (jf. Statens personalhåndbok pkt. 1.06). Sametinget låner ut PC og telefaks etter behov.

15. Pensjon

Sametingsrådets heltidspolitikere og politiske rådgivere innmeldes i Statens pensjonskasse.

16. Avskjed og fratredelse

Sametingsrådets heltidspolitikere tilstås etterlønn i en måned fra den dag de fratrer, men i inntil tre måneder dersom vedkommende ikke har lønns-/næringsinntekter, pensjon eller lignende.

Politiske rådgivere kan ved fratreden tilstås hel- eller delvis lønn i inntil en måned etter avgjørelse av sametingspresidenten i hvert enkelt tilfelle, men i inntil tre måneder dersom vedkommende ikke har lønns-/næringsinntekt eller lignende.

Etterlønn utover en måned krever søknad til sametingspresidenten med innlevering av erklæring om at vedkommende ikke har inntekt.

Reglementet trer i kraft fra den dato Sametinget bestemmer.

Sign: SS / EXN

Forslag 1, representant Olaf Eliassen, Senterpartiet sametingsgruppe:

Pkt. 1 Virkeområde, 2. avsnitt – 1. setning endres til:

Gruppeleder i Sametinget forstås som utnevnt leder for partigruppe/liste av representanter på en eller flere personer.

Forslag 3, representant Birger Nymo, NSR's sametingsgruppe:

Reglement for Sametingets politiske nivå:

Pkt. 5 Dekning av utgifter til barnetilsyn: Det nåværende reglementet for omsorgsarbeid gjelder, og Sametingsrådet bes om å utarbeide forslag til nye utfyllende regler for omsorgsarbeid.

Forslag 4, Fellesforslag fra SP's, SVF's, AP's, NSR's sametingsgrupper og Fri gruppe:

- § 20 – Sametingsrådets arbeid. Nytt 2. ledd:
”Sametingsrådet bør avholde jevnlig møter med gruppelederne”
- § 20 – Siste ledd strykes i sin helhet.

Reglement

- Punkt 5, 1. ledd tilføyes:
”Sametingsrådets heltidspolitikere og deltidspolitikere kan ved”,
- Punkt 5, 3. ledd tilføyes:
”.... For plenumsmøter, gruppemøter.
Sametingets seminarer og ved representasjon for Sametinget”
- Punkt 14.2 – Sametingsrådets deltidspolitikere ...
Ny første setning:
”Sametingsrådets deltidspolitikere får dekket mobiltelefon.”

III. Votering

Av 39 representanter var 36 til stede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 1 ble forkastet med 31 stemmer.
2. Forslag 4 ble enstemmig vedtatt.
3. Forslag 3, pkt. 5, ble enstemmig vedtatt.
4. Sametingsrådets innstilling, unntatt allerede vedtatte endringer, ble enstemmig vedtatt.

Sign: SS / EKN

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Berit Ranveig Nilssen, saksordfører	
2.	Johan Mikkel Sara	
3.	Berit Ranveig Nilssen	
4.	Randi A. Skum	
5.	Olaf Eliassen	
6.	Birger Nymo	Berit Ranveig Nilssen
7.	Josef Vedhugnes	Birger Nymo
		Amund Eriksen
		Magne Ballovara
		Olaf Eliassen
		Josef Vedhugnes
8.	Sven-Roald Nystø	
9.	Johan Mikkel Sara	Per Edvin Varsi
		Magne Ballovara
		Magnhild Mathisen
		Josef Vedhugnes
		Sven-Roald Nystø
		Johan Mikkel Sara
10.	Asbjørg Skåden	Magnhild Mathisen
		Josef Vedhugnes
		Asbjørg Skåden
	Willy Ørnebakk (til forr.orden)	
11.	Olav M. Dikkanen	
12.	Olaf Eliassen	Willy Ørnebakk
		Per Edvin Varsi
		Olaf Eliassen
13.	Amund Eriksen	Sven-Roald Nystø
14.	Birger Nymo	
15.	Josef Vedhugnes	
16.	Magne Ballovara	
17.	Berit Ranveig Nilssen, saksordfører	
	Berit Ranveig Nilssen (til forr.orden)	

Sign: SS / EKN

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Sametinget vedtar følgende endringer i Sametingets forretningsorden:

§ 8 Debatter

Representantene taler fra Sametingets talerstol. Anmodning om ordet til en sak skal skje fra representantens plass. Taleren retter ordet til Sametingets møteleder, og skal holde seg strengt til den sak som er under behandling.

Taletiden for en saksordfører og det første innlegget til gruppens hovedinnleder, kan ikke overstige 15 minutters taletid. Tiden for Sametingsrådets fremleggelse av redegjørelser kan ikke overskride 20 minutter. (Jf. § 20)

Saksordføreren og gruppens hovedinnleder kan i tillegg til hovedinnlegget ta ordet opptil 2 ganger, første gang inntil 10 minutter og andre gang inntil 5 minutter. Øvrige representanter har rett til å få ordet inntil to ganger. Første gang inntil 10 minutter. Andre gang inntil 5 minutter.

Finner møtelederen det nødvendig, kan saken deles i flere avsnitt, dersom Sametinget gir samtykke. Taletiden for hvert avsnitt er den samme som for en sak.

De ulike gruppers talsmenn får ordet i rekkefølge.

Møtelederen eller representantene kan foreslå satt strek i debatten. Når Sametinget har vedtatt å sette strek, kan det ikke fremmes nytt forslag i saken.

Viser det seg nødvendig under debatten kan taletiden begrenses dersom Sametinget gir sitt samtykke.

§ 17 Møtelederskapets oppgaver

Møtelederskapets oppgaver er å :

- a) Innkalle og lede Sametingets forhandlinger etter reglene i kapitlene 1 og 3.
- b) Avgjøre søknader om permisjon til det enkelte plenum. Søknader om permisjon skal kun innvilges når det foreligger tungtveiende grunner.
- c) Fremme innstilling overfor Sametingets plenum i spørsmål vedrørende Sametingets forretningsorden, jf. § 24.
- d) Fatte nødvendige bestemmelser for Sametingets saksforberedelser, jf. § 24.
- e) Utpeke Sametingets deltakere på invitasjon til parlamentariske møter og konferanser.
- f) Utføre andre oppgaver Sametinget overdrar til møtelederskapet.
- g) I samråd med Sametingets gruppeledere, fastsette tidspunkt for behandling av de meldinger Sametingsrådet fremmer overfor Sametingets plenum, jf. § 20.

§ 20 Sametingsrådets arbeid

Sametingsrådets arbeidsoppgaver er å forestå ledelse og drift av Sametingets virksomhet, jf. grunnreglene §2-4 tredje ledd.

Sign: SS / EKN

Sametingsrådet bør avholde jevnligte møter med gruppelederne.

Sametingsrådet som kollegium er beslutningsdyktig når minst halvparten av rådets medlemmer er tilstede. Sametingsrådets møter er lukkede dersom ikke Sametingsrådet selv bestemmer noe annet.

Sametingsrådet skal fremme innstilling overfor plenum i følgende saker:

1. fordeling av Sametingets årlige budsjett
2. tiltak til påfølgende års statsbudsjett
3. Sametingets årsmelding
4. hovedretningslinjer for Sametingets tilskuddsordninger
5. andre saker etter en selvstendig vurdering i Sametingsrådet

I tillegg fremmer Sametingsrådet meldinger på ulike politikkområder (jf. § 17 g).

På plenumsmøtets første dag legger Sametingsrådet fram som egen sak en beretning om rådets virksomhet mellom plenumsmøtene. Det er anledning til å fremme merknader til Sametingsrådets beretning om sin virksomhet.

Sametingsrådet kan fremme redegjørelser overfor plenum om utviklingen innenfor ulike saksområder. Redegjørelsen fremmes på plenumsmøtets første dag, og settes opp til debatt senere på møtet. Det kan ikke fremmes mer enn en redegjørelse pr. plenumsmøte. Forslag som fremmes i forbindelse med redegjørelsene, behandles i overensstemmelse med §§ 6 og 24.

§ 24 Saksbehandlingen

Saker som Sametingsrådet fremmer overfor Sametingets plenum skal meldes møtelederskapet senest 4 uker før plenumsmøtet. Innstillinger i sakene skal sendes representantene minimum 3 uker før plenumsmøtet. Tilsvarende frister gjelder for Kontrollkomiteen. Møtelederskapets innstilling i saker etter § 17 første ledd litra c) sendes representantene minimum 3 uker før plenumsmøtet. Møtelederskapet kan la være å fremme saker overfor plenum dersom Sametingsrådet oversitter forannevnte frister.

I Innstillinger som legges fram for Sametingets plenum, skal det være et klart skille mellom hva som er saksutredning og forslag til vedtak.

Det er anledning til å fremme merknader til enhver sak som behandles i Sametinget, og innen samme frist som for innlevering av forslag etter § 6. Merknadene skal følge saken.

II.

Sametinget fastsetter vedlagte reglement for Sametingets politiske nivå. Reglementet trer i kraft fra 1. januar 2002.

For å styrke Sametingets politiske virksomhet, er det et mål at alle medlemmer i Sametingsrådet bør fungere på heltid. Samtidig skal dette følges opp med økte ressurser til opposisjonen, slik at de kan ta del i den økte politiske virksomheten. Den konkrete beslutningen om omfanget av styrkingen av politikernes arbeidsmuligheter gjøres ved den årlige fordelingen av Sametingets budsjett.

Sign: SS / EKN

Sametinget opphever med dette sitt vedtak i Sak 44/97 - Fastsettelse av lønn for Sametingets president og visepresident.

Reglement for Sametingets politiske nivå

Fastsatt av Sametinget 31. mai 2001.

1. Virkeområde

Dette reglement omfatter Sametingets politiske nivå, dvs. Sametingets representanter, Sametingsrådet, Sametingets gruppeledere, politiske rådgivere, møtelederskapet og Sametinget styrer.

Gruppeleder i Sametinget forstås som utnevnt leder for en sammenslutning av representanter på to eller flere personer. Status som gruppeleder i henhold til dette reglement tilstås ved innlevert dokumentasjon på dette til møtelederskapet innen 01.11. det år nytt sameting konstitueres. Etablering av nye grupper med gruppeleder kan gis status etter dette reglement fra 01.01. i et nytt år forutsatt at det er innlevert dokumentasjon på dette til møtelederskapet innen den 15.12. i forutgående år.

2. Årsgodtgjørelse og lønn

2.1 For Sametingsrådets medlemmer

Sametingspresidentens årsgodtgjørelse fastsettes årlig av Sametinget ved budsjettbehandling. Årsgodtgjørelse utbetales som lønn.

Sametingets visepresident sin årsgodtgjørelse utgjør 95% av sametingspresidentens årsgodtgjørelse. Årsgodtgjørelse utbetales som lønn.

Sametinget sine rådsmedlemmer som arbeider på heltid har en årsgodtgjørelse som utgjør 90% av sametingspresidentens årsgodtgjørelse. Sametingets rådsmedlemmer som ikke arbeider på heltid har en årsgodtgjørelse som utgjør 25% av sametingspresidentens årsgodtgjørelse.

2.2 For møtelederskapet i Sametinget

Sametingets møteleder har en årsgodtgjørelse som utgjør 25% av sametingspresidentens årsgodtgjørelse. Øvrige medlemmer i Sametinget møtelederskap har en årsgodtgjørelse som utgjør 14% av sametingspresidentens årsgodtgjørelse.

2.3 For gruppelederne i Sametinget

Sametingets gruppeledere har en årsgodtgjørelse som utgjør 25% av sametingspresidentens årsgodtgjørelse.

2.4 For øvrige representanter i Sametinget

Sametingets representanter, med unntak av medlemmer i Sametingsrådet, møtelederskapet og gruppeledere, har en årsgodtgjørelse som utgjør 13% av sametingspresidentens årsgodtgjørelse. Ved

Sign: SS / EKN

fravær ved plenumsmøter på inntil 3 timers varighet trekkes representantene, med unntak av heltidspolitikere, med 0,18% av sametingspresidentens årsgodtgjørelse og 0,35% av presidentens årsgodtgjørelse for fravær utover 3 timers varighet pr. møtedag.

Møtende vararepresentanter mottar en godtgjørelse som utgjør 1,45% av sametingspresidentens årsgodtgjørelse for en hel plenumssamling. Ved kortere frammøte utbetales en fast godtgjørelse som utgjør 0,5% av sametingspresidentens årsgodtgjørelse. Vararepresentanter som må møte i stedet for faste representanter på gruppemøte tilknyttet hvert plenum utbetales en fast godtgjørelse som utgjør 0,6% av sametingspresidentens årsgodtgjørelse.

Representanter trekkes ikke av den faste godtgjørelsen ved sykdom som inntreffer under plenumssamlingen.

2.5 For politiske rådgivere

Politiske rådgivere får sin godtgjørelse fastsatt av sametingspresidenten.

2.6 For medlemmer i styre og utvalg

Ledere og medlemmer i Sametingets styre og utvalg godtgjøres etter de til enhver tid gjeldende satser og vilkår etter Regulativ for godtgjørelse m.v til leder, medlemmer og sekretærer i utvalg (jf. statens personalhåndbok pkt. 3.10.11).

2.7 Om utbetaling

Godtgjørelsen utbetales samtidig med lønn for tilsatte i staten. Det utbetales et likt beløp hver måned, uten ferielønntillegg eller utbetaling av feriepengar. Er det en måned utbetalt for mye i godtgjørelse kan beløpet som er utbetalt for mye trekkes fra ved senere utbetalinger.

2.8 Om tapt arbeidsfortjeneste

I tillegg til godtgjørelse kan det utbetales godtgjørelse for tapt arbeidsfortjeneste med de til enhver tid gjeldende satser og vilkår etter Regulativ for vilkår m.v til leder, medlemmer og sekretærer i utvalg (jf. Statens personalhåndbok pkt. 3.10.11). Dette gjelder også tid brukt til fram og tilbakereiser.

Dersom representant/medlem påberoper seg dekning av tapt arbeidsfortjeneste etter høyeste sats (legitimerte utgifter) skal det enten:

- Foreligge bekreftelse om foretatt lønnstrekk fra arbeidsgiver, eller
- Dokumentasjon på utbetalt lønn til stedfortreder eller annen form for legitimasjon (f.eks ligningsattest for de siste 3 år) for selvstendig næringsdrivende.

Tap i arbeidsinntekt som ikke kan legitimeres, men som er sannsynlig, erstattes med den laveste sats pr. dag.

Sametinget kan utbetale tapt arbeidsfortjeneste direkte til arbeidsgiver ved refusjonskrav når det foreligger avtale om dette mellom arbeidsgiver og arbeidstaker.

Sign: _____

SS / EKN

3. Arbeidsmiljøloven og tjenestemannsloven

Arbeidsmiljøloven og tjenestemannsloven gjelder ikke for Sametingets politiske nivå.

4. Om statens tariffavtaler

Sametingets politiske nivå omfattes ikke av Hovedtariffavtalen eller av statens særavtaler, men disse gis tilsvarende anvendelse i den utstrekning de er nevnt særskilt nedenfor. Hvor regler i statens tariffavtaler får tilsvarende anvendelse, er det til enhver tid gjeldende regler som får anvendelse. Når det vises til Fellesbestemmelsene er dette Fellesbestemmelsene i Hovedtariffavtalen i staten. Opphører en tariffavtale vil Sametingets politiske nivå ikke lenger ha tilsvarende rettigheter.

5. Dekning av utgifter til barnetilsyn

Sametingsrådets heltidspolitikere og deltidspolitikere kan ved nødvendige tjenestereiser få dekket merutgifter til barnetilsyn, eventuelt reise- og oppholdsutgifter for praktikant. Ekstrautgifter for barnet kan også dekkes. Ordningen gjelder inntil barnet er ett år.

Unntakskvis kan ektefelle/samboer eller annen som deler den daglige omsorgen være med på reise for å ta hånd om barnet, og få dekket reise- og oppholdsutgifter. Dette begrenses til å gjelde de tilfeller der det er viktig at barnet er med på reisen eksempelvis for å opprettholde ammeperioden. Tapt arbeidsfortjeneste for ledsager skal ikke dekkes.

For representanter kan det utbetales dekning av legitimerte utgifter til barnepass for plenumsmøter, gruppemøter, Sametingets seminarer og ved representasjon for Sametinget. Satser og regler følger til enhver tid gjeldende regler i Statens personalhåndbok.

Det nåværende reglementet for omsorgsarbeid gjelder, og Sametingsrådet bes om å utarbeide forslag til nye utfyllende regler for omsorgsarbeid.

6. Bolig og heimreiseutgifter

Sametingsrådets heltidspolitikere og rådets politiske rådgivere som har bosted mer enn 40 km fra arbeidsstedet og opprettholder utgifter til bolig på heimstedet, og ikke leier den ut, får stilt bolig til rådighet kostnadsfritt inkludert enkel møblering, strøm, oppvarming og rundvask en gang i året samt ved utflytting..

Fordelen av fri bolig i arbeidsforholdet innrapporteres til ligningsmyndighetene for fordelsbeskatning.

Flytteutgifter dekkes etter regulativ for offentlige tjenstemenns flyttegodtgjørelse, jf Statens personalhåndbok pkt. 7.05.

Sametingsrådets heltidspolitikere og politiske rådgivere som har bosted mer en 40 km fra arbeidsstedet får dekket utgifter til heimreise en gang hver uke. Heimreise skal så langt mulig kombineres med tjenestereise. Statens reiseregulativ innenlands legges til grunn for refusjon av utgifter. Det er kun direkte reiseutgifter som dekkes ved slike reiser, ikke kost-/natttillegg.

Sign: SS / EKN

7. Ferierettigheter

Ferieloven omfatter ikke heltidspolitikere med full godtgjørelse direkte fra Sametinget. Det gis normalt adgang til å avvikle det antall feriedager ferieloven eller statens tariffavtaler bestemmer. Ved fratreden utbetales et beløp tilsvarende feriepenge eller det overføres et feriepengegrunnlag tilsvarende ferielovens/statens tariffavtalers bestemmelser.

8. Permisjoner

For heltidspolitikere med full godtgjørelse direkte fra Sametinget gjelder følgende permisjonsregler:

8.1 Fødselspermisjon

I forbindelse med fødsel kan det gis permisjon i inntil 42 uker med full lønn eller 52 uker med 80% lønn. Fødselspermisjon med lønn kan forlenges med 5 uker (7 uker ved 80% lønn) for hvert barn som fødes utover ett ved samme fødsel.

Er vilkårene for fødselspenge i folketrygdløven oppfylt, gis full lønn i samsvar med Fellesbestemmelsene § 19 (jf. statens personalhåndbok pkt. 4.03). Dette gjelder selv om vedkommende politiker fratrer i perioden. Rett til lønn fra Sametinget bortfaller, hvis vedkommende mottar annen lønn, næringsinntekt eller lignende.

Fedre som er innvilget lønnet permisjon tilsvarende Hovedtariffavtalen, i et tilfelle som ikke omfattes av folketrygdløven, har rett til lønn ut den påbegynte permisjonstiden.

Fedre bør som hovedregel få omsorgspermisjon ved fødsel for å ta hånd om mor og barn.

8.2 Adopsjonspermisjon

Ved adopsjon av barn under 15 år kan det gis permisjon i inntil 39 uker med full lønn eller inntil 49 uker med 80% lønn. Adopsjonspermisjon med lønn kan forlenges med 5 uker (7 uker med 80% lønn) for hvert barn utover ett som adopteres samtidig.

Er vilkårene for adopsjonspenge i folketrygdløven oppfylt, gis full lønn i samsvar med Fellesbestemmelsene § 19 (jf. Statens personalhåndbok pkt. 4.03). Dette gjelder selv om vedkommende politiker fratrer i perioden. Rett til lønn fra Sametinget bortfaller, hvis vedkommende mottar annen lønn, næringsinntekt eller lignende.

Fedre som er innvilget lønnet permisjon tilsvarende Hovedtariffavtalen, i et tilfelle som ikke omfattes av folketrygdløven, har rett til lønn ut den påbegynte permisjonstiden.

8.3 Velferdspermisjon

Når viktige velferdsgrunner foreligger, kan det tilstås velferdspermisjon med lønn i inntil to uker i kalenderåret, jf. Fellesbestemmelsene § 22 (jf. Statens personalhåndbok pkt. 4.03).

Sign: SS / EKN

8.4 Fravær p.g.a sykt barn

Permisjon med lønn for omsorg for sykt barn kan gis etter reglene i Fellesbestemmelsene § 20 (jf. Statens personalhåndbok pkt. 4.03).

9. Fravær på grunn av sykdom

For Sametinget heltidspolitikere med full direkte godtgjørelse direkte fra Sametinget gis det ved sykdom full lønn i inntil 49 uker og 5 kalenderdager, jf. Fellesbestemmelsene §18 som gis tilsvarende anvendelse. Retten til lønn under sykdom opphører den dagen stillingen fratres.

10. Tjenestereiser

For tjenestereiser/reiser i forbindelse med Sametingets politiske virksomhet legges reglene i Regulativ for reiser innenlands for statens regning og regulativ for reiser i utlandet til grunn. Med tjenestereise forstås reise som er over 15 km fra bosted for Sametingets deltidspolitikere, og bosted og/eller arbeidssted for Sametingets heltidspolitikere. Sametinget heltidspolitikere kan få dekket legitimerede kostnader for reiser fra arbeidssted/bosted under 15 km. For inntil 1000 kr i året. Sametingets øvrige representanter kan få dekket legitimerede kostnader som medfører reise under 15 km for oppdrag pålagt av sametingspresidenten.

Avholdelse av gruppemøter tilknyttet plenum bør avholdes på mest mulig kostnadseffektive måte.

10.1 For Sametingsrådets heltidspolitikere

For Sametingsrådets heltidspolitikere regnes reiser som tjenestereiser. Unntatt er reiser av ren privat karakter som ikke har sammenheng med stillingen og vervet.

10.2 For Sametingsrådets deltidspolitikere

For Sametingsrådets deltidspolitikere dekkes reise i forbindelse med Sametingsrådets arbeid, gruppemøter tilknyttet plenumsmøter og plenumsmøter. Utgiftene dekkes av Sametinget etter regning etter statens regulativ for reiser innenlands.

10.3 For møtelederskapet i Sametinget

For møteleder og møtelederskapet dekkes reise i forbindelse med møtelederskapets arbeid, gruppemøter tilknyttet plenumsmøter og plenumsmøter. Utgiftene dekkes av Sametinget etter regning etter statens regulativ for reiser innenlands.

10.4 For gruppelederne i Sametinget

For gruppelederne dekkes reise i forbindelse med gruppeledermøter, gruppemøter tilknyttet plenumsmøter, landsmøter og plenumsmøter. Utgiftene dekkes av Sametinget etter regning etter statens regulativ for reiser innenlands.

Sign: SS / EKN

10.5 For øvrige representanter i Sametinget

For representanter i Sametinget dekkes reise i forbindelse med gruppemøter tilknyttet plenums møter og plenums møter. Utgiftene dekkes av Sametinget etter regning etter statens regulativ for reiser innenlands.

10.6 For politiske rådgivere

For politiske rådgivere regnes reiser som tjenestereiser. Unntatt er reiser av ren privat karakter som ikke har sammenheng med stillingen og vervet. Reiser til landsmøter, valgmøter og andre rent partipolitiske møter anses ikke som tjenestereiser som kan dekkes av Sametinget. I de tilfeller det skal behandles saker Sametinget aktivt arbeider med, eller hvor det samtidig utføres andre tjenestelige oppdrag i forbindelse med reisen, kan reisen likevel anses som tjenestereise. Dersom det er tvil om hele eller deler av en reise kan anses som tjenestereise, avgjøres saken av sametingspresidenten.

10.7 Representasjon og dekning av utgifter til ledsager

For Sametingsrådets medlemmer kan ektefelle/samboer være med ved representasjon av arrangementer av særlig nasjonal eller internasjonal betydning. Det skal innhentes en vurdering fra Sametingets direktør før utgifter til ektefelles/samboers deltakelse kan dekkes.

10.8 Dekning etter ulike oppdrag for representanter i Sametinget.

For Sametingets representanter dekkes reise i forbindelse med oppdrag for Sametinget etter avtale med Sametingsrådet og/eller møtelederskapet.

10.9 Utbetaling av utgifter til tjenestereiser

Sametingsrådets medlemmer, politiske rådgivere, møtelederskap, gruppeledere og øvrige representanter i Sametinget får dekket årsavgift for kredittkort, og plikter å benytte dette på tjenestereiser. Det kan ikke foretas noen form for direktefakturering til Sametinget for tjenestereiser eller utbetales noen form for reiseforskudd. Reiseutgifter utbetales etter innsendt reiseregning på statens skjema vedlagt legitimerede utgifter.

11. Gaver og honorarer

11.1 Mottakelse av gaver

Alle gaver som mottas på grunnlag av stilling som president, visepresident, sametingsrådsmedlem, politisk rådgiver, møteleder eller andre representanter som representerer Sametinget er å regne som gaver i arbeidsforhold og skal føres inn i Sametingets gaveprotokoll og forvaltes av Sametinget.

Gaver av personlig karakter og vurdert til en verdi under 500 kr kan beholdes av mottakeren.

11.2 Gaver fra Sametinget

Sametinget kan gi gaver til framstående gjester, foredragsholdere og andre for inntil en verdi av 2.500 kr. Gaver skal fortrinnsvis gis i form av samisk litteratur-, kunst- og håndverksprodukter.

Sign: SJ / EKN

11.3 Honorar

Sametingsrådets medlemmer og politiske rådgivere har anledning til å ta i mot honorar for artikler eller avisinnlegg der disse sedvanlig honoreres. For foredrag innen eget arbeidsområde skal det ikke tas i mot honorar.

12. Representasjonsutgifter

Representasjonsutgifter er utgifter til beverming i form av lunsj, middag, bankett eller annet festmåltid, eller utgifter til mottakelser, ekskursjoner m.v.

Sametinget dekker vanligvis bare utgifter til representasjon når det er utlendinger til stede ved arrangementet. Unntak fra dette er tilstelninger hvor sametingspresidentene og/eller møteleder er vert eller sametingspresidentene og/eller møteleder har utpekt en annen til det på sine vegne.

Satsene og praksis for representasjonsarrangementer både i innland og utland følger statens personalhåndbok pkt. 1.09. Servering av alkohol skal skje med aktsomhet.

Direktøren i Sametinget gis med dette alminnelig fullmakt til representasjon utenlands. Direktøren kan gi alminnelig fullmakt til representasjon utenlands til tjenestemenn, dersom en streng vurdering av deres tjeneste gjør dette hensiktsmessig.

13. Deltakelse i styrer, råd og utvalg

Sametingsrådets heltidspolitikere og politiske rådgivere bør ikke inneha bistillinger, bierverv, styreverv eller andre lønnende oppdrag (inkludert verv i kommuner og fylkeskommuner) som kan virke hemmende på deres ordinære arbeid med mindre det foreligger særlig pålegg eller tillatelse.

Sametingsrådets deltidspolitikere bør avklare med sametingspresidenten i hvilken grad bistillinger, bierverv og styreverv er forenelig med stillingen som medlem av sametingsrådet.

14. Dekning av utgifter til telefon og tekniske hjelpemidler

14.1 Sametingsrådets heltidspolitikere og politiske rådgivere

Sametingets heltidspolitikere og politisk rådgiver får dekket mobiltelefon og telefonutgifter for inntil 300 kr pr. kvartal (jf. Statens personalhåndbok pkt. 1.06). Annet teknisk utstyr stilles til disposisjon ved Sametingets kontorer, herunder også bærbar PC med internettilkobling.

14.2 Sametingsrådets deltidspolitikere, møteleder og gruppeledere

Sametingsrådets deltidspolitikere får dekket mobiltelefon. Sametingsrådets deltidspolitikere, møteleder og gruppeledere får dekket utgifter til installasjon av ISDN linje eller tilsvarende datatilknytning i tillegg til bruk av linje for inntil 300 kr pr. kvartal (jf. Statens personalhåndbok pkt. 1.06). Sametinget låner ut PC og telefaks etter behov.

Sign: SS / EKN

15. Pensjon

Sametingsrådets heltidspolitikere og politiske rådgivere innmeldes i Statens pensjonskasse.

16. Avskjed og fratredelse

Sametingsrådets heltidspolitikere tilstås etterlønn i en måned fra den dag de fratrer, men i inntil tre måneder dersom vedkommende ikke har lønns-/næringsinntekter, pensjon eller lignende.

Politiske rådgivere kan ved fratreden tilstås hel- eller delvis lønn i inntil en måned etter avgjørelse av sametingspresidenten i hvert enkelt tilfelle, men i inntil tre måneder dersom vedkommende ikke har lønns-/næringsinntekt eller lignende.

Etterlønn utover en måned krever søknad til sametingspresidenten med innlevering av erklæring om at vedkommende ikke har inntekt.

Reglementet trer i kraft fra den dato Sametinget bestemmer.

Saken ble avsluttet 31. mai 2001 kl. 12.00.

Sign: SS / EKN

Sak 21/01

Sametingets kommunikasjons- og servicepolitikk

Saken påbegynt 31. mai 2001 kl. 15.45.

I. Dokumenter

- Sak 22/95 Informasjonsstrategi for Sametinget

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Sametingsrådet fremmer følgende innstilling overfor Sametinget:

Sametingets kommunikasjons- og servicepolitikk

1. Overordnede målsettinger

1.1 Bakgrunn

Intensjonene bak Sametingets kommunikasjons- og servicepolitikk er å bidra til å:

- styrke befolkningens demokratiske rettigheter gjennom å sikre alle lik tilgang til den kunnskap som er nødvendig for at den enkelte skal kunne ivareta sine politiske, rettslige og sosiale rettigheter
- styrke Sametingets legitimitet som myndighet og pålitelig forvalter av samiske fellesverdier, både i forhold til den enkelte, næringslivet, organiserte interesser og myndigheter
- løse styringsoppgaver mest mulig effektivt gjennom å ta i bruk kunnskap om de mest effektive kombinasjonene av virkemidler, innenfor rammene av retts- og velferdsstaten
- gi et reelt bidrag til den enkeltes livskvalitet gjennom å formidle kunnskap om hvordan samfunnet fungerer, og om reell mulighet til påvirkning

1.2 Sametingets overordnede mål

Informasjonsarbeidet må ta utgangspunkt i Sametingets overordnede målsetting og motto, slik det er definert i Sametingsplanen 1998 - 2001:

«Kulturell kontinuitet med grunnlag i samenes status og rettigheter som folk og urfolk»

1.3 Overordnede mål for Sametingets kommunikasjons- og servicepolitikk

- å sikre effektiv måloppnåelse gjennom bruk av informasjon som strategisk virkemiddel

Sign: _____

Møtesekretærer: Synnøve Solbakk/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 175 sider

- å sikre åpenhet, innsyn, og kunnskap slik at den samiske befolkningen kan opptre som myndige borgere og politiske premissgivere (oppdragsgivere) og skape grunnlag for likeverdig kommunikasjon mellom Sametinget og befolkningen

2. Mål og målgrupper

2.1 Mål

Sametingets kommunikasjons- og servicevirksomhet skal resultere i:

- økt anerkjennelse av Sametingets funksjon og legitimitet som et representativt, folkevalgt organ for det samisk folk, gjennom større forståelse og kunnskap om samiske spørsmål
- en ønsket politisk utvikling av det samiske samfunnet, gjennom økt engasjement og interesse for politisk deltakelse og offentlig debatt
- økt kunnskap og forståelse for samiske rettigheter, slik de fremkommer av sedvaner, lover og internasjonale avtaler
- økt samhandling, effektivitet og kvalitet i Sametingets virksomhet og tjenesteproduksjon gjennom god kommunikasjon og felles forståelse av mål og strategier

2.2 Målgrupper

Følgende er definert som målgrupper for Sametingets kommunikasjonsvirksomhet:

- det samiske folk
- øvrig befolkning i samiske områder
- medier, både samiske, norske og internasjonale
- samarbeidende myndigheter, organisasjoner og institusjoner
- ansatte
- det norske storsamfunnet
- det internasjonale samfunnet

3. Prinsipper

3.1 Bakgrunn

Med utgangspunkt i målformuleringene skal informasjonsprinsippene angi hvilke forhold Sametinget skal legge spesiell vekt på i informasjonsarbeidet.

Informasjonsprinsippene faller i to hovedgrupper:

- prinsipper som gjelder utøvelse av informasjonsvirksomheten
- prinsipper som gjelder organisering av informasjonsvirksomheten

Sign: SS / EXN

3.2 Helhetsprinsippet

Helhetsprinsippet skal sikre at hver enkelt får all den informasjonen som er nødvendig for å ivareta egne interesser. Brukeren skal kunne forstå betydningen og konsekvensen av den informasjonen hun får. Helhetlig informasjon forutsetter godt samarbeid mellom alle organisasjonsledd.

3.3 Kommunikasjonsprinsippet

Befolkningen skal ha anledning til å delta i og påvirke den demokratiske prosessen i det samiske samfunnet. Det forutsetter blant annet at det finnes kanaler hvor brukernes meninger og signaler kan føres tilbake til Sametinget og bli hørt.

For Sametinget vil det være viktig å motivere samene til å bruke den aller viktigste kommunikasjonskanalen - sametingsvalget. Men i like stor grad må den administrative og forvaltningsmessige delen av virksomheten være åpen for dialog med brukerne.

3.4 Linjeprinsippet

De ulike avdelinger har ansvar for informasjonsarbeidet innenfor sine respektive fagfelt. Lederne for hver enkelt avdeling har et spesielt ansvar for bruken av informasjon som virkemiddel innenfor sine respektive ansvarsområder.

3.5 Aktiv informasjon

Sametinget skal aktivt informere om sin virksomhet, i tråd med offentlig informasjonspolitik og prinsippet informasjonsfrihet og offentlighet i forvaltningen.

Aktivt informasjonsarbeid skal motivere brukerne til selv å oppsøke informasjon der den finnes.

3.6 Informasjon som lederansvar

Det er ledelsen som står ansvarlig for kommunikasjonsvirksomhet i Sametinget. Ledelsen er også ansvarlig for at arbeidet utføres på en faglig profesjonell og etisk forsvarlig måte.

3.7 Informasjon på samisk og norsk

All skriftlig informasjon skal være på samisk og norsk. I dialog med Sametinget har den enkelte krav på å få bruke det språk som vedkommende foretrekker av samisk eller norsk.

3.8 Muntlig informasjon

Mange samer behersker ikke samisk eller norsk så godt at de kan nyttegjøre seg skriftlig informasjonsmaterieil. Sametinget skal derfor velge muntlig informasjon i de tilfeller det er nødvendig eller formålstjenlig.

Sign: SS / EKN

4. Strategier

For å nå målene i kommunikasjonsarbeidet må Sametinget med bakgrunn i prinsippene for den offentlige informasjonspolitikken:

- sørge for at det samiske folk er godt informert om virksomheten og saker som særlig berører dem, og aktivt informere om virksomheten overfor samarbeidende myndigheter, institusjoner og organisasjoner og samfunnet forøvrig
- produsere, systematisere, tilrettelegge og distribuere ulike typer informasjon gjennom muntlige nettverk, skriftlige publikasjoner og elektroniske informasjonssystemer slik at målgruppene får korrekt og oppdatert informasjon
- aktivt formidle korrekt og oppdatert informasjon til media om virksomheten og andre saker av interesse for samfunnet
- styrke kompetansen og øke bevisstheten om bruk av ulike informasjonstiltak i virksomheten
- sørge for at ansatte får løpende informasjon om virksomheten, spesielt mål og strategier slik at flest mulig engasjeres i arbeidet for å nå virksomhetsmålene
- sørge for at administrasjons- og forvaltningsoppgavene ivaretas på en brukervennlig måte gjennom raske, relevante og kompetente vedtak/uttalelser/svar, samt imøtekommende veiledning og formidling

5. Serviceerklæring

Sametinget har utarbeidet en serviceerklæring for sin virksomhet. Serviceerklæringer er et sentralt virkemiddel for å forbedre forvaltningens service overfor brukerne. Alle som kommer i kontakt med Sametinget skal møte en organisasjon preget av service- og tjenestevillighet, samt høy etisk bevissthet og kompetanse.

Åpenhet er et viktige prinsipp for Sametinget, og bestemmelsene offentlighet, innsyn og saksforberedende informasjon i lovverket praktiseres liberalt. Meroffentlighet praktiserer i så mange saker som mulig.

Informasjonen fra Sametinget skal være oppdatert, korrekt, og helhetlig.

6. Elektronisk kommunikasjon og tjenesteproduksjon

6.1 Mål

Sametinget har som overordnet mål at det ved hjelp av informasjonsteknologi skal utvikles rask, bruker-tilpasset og kostnadseffektiv tjenesteyting.

Sametinget har som mål innen 2005 at:

- elektroniske tjenester skal være Sametingets hovedtilbud til brukerne
- elektronisk saksbehandling skal bli det normale og like akseptert som papirbaserte løsninger
- tjenestetilbudet skal være tilgjengelig på nett

Sign: SS / EKN

Regjeringen har som mål at offentlige elektroniske tjenester og dokumentutveksling skal ha samme grad av pålitelighet, tiltro og gyldighet som den papirbaserte. Utvikling av en godkjent standard for digital signatur er en viktig forutsetning for å oppnå målsettingen.

6.2 e-plan

Sametinget vil ta initiativ til utarbeidelse av en e-plan som rulleres årlig. I planen skal det fremkomme hvilke tiltak som er iverksatt og status på tiltakene, samt vurdering av fremtidige behov og kostnader knyttet til disse.

Sametinget forutsetter at Regjeringen bidrar økonomisk til at Sametingets e-tiltak kan virkeliggjøres.

7. Kommunikasjonsplaner

Sametingets kommunikasjons- og servicepolitikk forteller om visjoner, mål og strategier. For å nå målene, må det utarbeides konkrete handlingsplaner for kommunikasjons- og servicevirksomheten.

Sametinget vil årlig utarbeide konkrete handlingsplaner for kommunikasjons- og servicearbeidet.

8. Beretning

Sametingets informeres årlig om status i arbeidet i forhold til Sametingets kommunikasjons- og servicepolitikk.

Forslag 1, representant Magne Ballovara, Senterpartiets sametingsgruppe:

Tillegg til Sametingsrådets innstilling, nye punkter Kap. 4, side 9 Strategier:

- legge ut adresseliste til alle samiske organisasjoner på Sametingets hjemmeside.
- arbeide aktivt overfor AAD (Arbeids- og administrasjonsdepartementet) om å lage Sami.no som tilsvar til norge.no for offentlig informasjon på samisk.

Forslag 2, representant Hallgeir Skøien Varsi, APs sametingsgruppe :

Pkt. 6.2 i rådets innstilling utgår, og erstattes med følgende:

6.2 eSapmi

Sametinget vil igangsette arbeidet med å utvikle en eSápmi-plan, hvor døgnåpen forvaltning og offentlig servicekontor inngår som en del av en større satsing. Planen rulleres årlig, og det skal i planen fremkomme hvilke tiltak som er iverksatt og status på tiltakene, samt vurdering av fremtidige behov og kostnader knyttet til disse.

Sametinget deltar gjennom planen som e-partner i Regjeringens eNorge-satsing. Satsingen innebærer følgende fem innsatsområder: individ, kultur og miljø, læring hele livet, nærings- og arbeidslivet og

Sign: SS / EXN

offentlig sektor (Sametinget). Det forutsettes at Regjeringen bidrar økonomisk til at Sametingets e-tiltak kan gjennomføres.

Satsingen fokuserer i første omgang på følgende områder:

6.2.1 Individ, kultur og miljø

- Stimulere til utvikling av kulturbasert digitalt innhold.
- Vurdere hvordan IKT kan brukes som et hjelpemiddel til å fremme den demokratiske dialogen og folkestyret, samt manntallsinnskrivningen.
- Innarbeide IKT i språkpolitiske strategi- og tiltaksplaner for samisk språk
- Utarbeide en plan for utskilling av bevaringsverdig arkivinformasjon i elektroniske registre og databaser
- Lage statusrapport for digitalisering av kulturarvmateriale, og planlegge veien videre.
- Sikre rammevilkår for allmennkringkastere for å utvikle programvirksomheten og tilby nye tjenester
- Arbeide videre for å løse problemer knyttet til bruk av samiske tegn i programvare og registre

6.2.2 Læring hele livet

- Utvikle partnerskapsordninger mellom næringslivet og samiske utdanningsinstitusjoner
- Stimulere til utvikling av e-læringsløsninger og annen fjernundervisning

6.2.3 Nærings- og arbeidslivet

- Legge til rette for anvendelse av IKT til nyskaping i produktutvikling innen mat, reindrifts- og landbruksnæringen
- Stimulere til forskning rundt IKT og utvikling av samiske næringer
- Sikre at det samiske virkemiddelapparatet koordineres med øvrige IKT-orienterte støtteordninger og bidra til å tilpasse det samiske næringslivet til den nye økonomien.
- Opprette støtte- og utviklingsordninger (inkubatorordninger) spesielt rettet mot kvinner innen IKT-basert utvikling
- Legge til rette for utvikling av fjernarbeidsmiljøer

6.2.4 Offentlig sektor: Sametinget

- Elektroniske tjenester skal utgjøre et fullgodt tilbud til brukerne
- E-handel skal være førstevalget ved Sametingets innkjøp
- Elektronisk saksbehandling skal bli like akseptert som papirbaserte løsninger
- Sørgе for at bedriftene kan rapportere data til Sametinget elektronisk

III. Votering

Av 39 representanter var 37 til stede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

Sign: SS / EXN

1. Forslag 1 ble forkastet med 22 stemmer.
2. Forslag 2, 1. del, ble vedtatt enstemmig vedtatt.
3. Forslag 2, 2. del, ble forkastet med 23 stemmer.
4. Forslag 2, 3. del, ble forkastet med 22 stemmer.
5. Sametingsrådets innstilling, unntatt allerede vedtatte endringer, ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ing-Lill Pavall, saksordfører	
2.	Hallgeir Skøien Varsi	
3.	Magne Ballovara	
4.	Birger Nymo	
5.	Marie Therese N. Aslaksen	
6.	Amund Eriksen	
7.	Josef Vedhugnes	Birger Nymo
		Josef Vedhugnes
8.	Ing-Lill Pavall	Josef Vedhugnes
9.	Hallgeir Skøien Varsi	
10.	Per Solli	
11.	Amund Eriksen	
12.	Magne Ballovara	
13.	Ing-Lill Pavall, saksordfører	
	Birger Nymo (til forslagene)	
	Berit Ranveig Nilssen (til votering)	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Sametingets kommunikasjons- og servicepolitikk

1. Overordnede målsettinger

1.1 Bakgrunn

Intensjonene bak Sametingets kommunikasjons- og servicepolitikk er å bidra til å:

Sign: SS / ERN

- styrke befolkningens demokratiske rettigheter gjennom å sikre alle lik tilgang til den kunnskap som er nødvendig for at den enkelte skal kunne ivareta sine politiske, rettslige og sosiale rettigheter
- styrke Sametingets legitimitet som myndighet og pålitelig forvalter av samiske fellesverdier, både i forhold til den enkelte, næringslivet, organiserte interesser og myndigheter
- løse styringsoppgaver mest mulig effektivt gjennom å ta i bruk kunnskap om de mest effektive kombinasjonene av virkemidler, innenfor rammene av retts- og velferdsstaten
- gi et reelt bidrag til den enkeltes livskvalitet gjennom å formidle kunnskap om hvordan samfunnet fungerer, og om reell mulighet til påvirkning

1.2 Sametingets overordnede mål

Informasjonsarbeidet må ta utgangspunkt i Sametingets overordnede målsetning og motto, slik det er definert i Sametingsplanen 1998 - 2001:

«Kulturell kontinuitet med grunnlag i samenes status og rettigheter som folk og urfolk»

1.3 Overordnede mål for Sametingets kommunikasjons- og servicepolitikk

- å sikre effektiv måloppnåelse gjennom bruk av informasjon som strategisk virkemiddel
- å sikre åpenhet, innsyn, og kunnskap slik at den samiske befolkningen kan opptre som myndige borgere og politiske premissgivere (oppdragsgivere) og skape grunnlag for likeverdig kommunikasjon mellom Sametinget og befolkningen

2. Mål og målgrupper

2.1 Mål

Sametingets kommunikasjons- og servicevirksomhet skal resultere i:

- økt anerkjennelse av Sametingets funksjon og legitimitet som et representativt, folkevalgt organ for det samisk folk, gjennom større forståelse og kunnskap om samiske spørsmål
- en ønsket politisk utvikling av det samiske samfunnet, gjennom økt engasjement og interesse for politisk deltakelse og offentlig debatt
- økt kunnskap og forståelse for samiske rettigheter, slik de fremkommer av sedvaner, lover og internasjonale avtaler
- økt samhandling, effektivitet og kvalitet i Sametingets virksomhet og tjenesteproduksjon gjennom god kommunikasjon og felles forståelse av mål og strategier

2.2 Målgrupper

Følgende er definert som målgrupper for Sametingets kommunikasjonsvirksomhet:

- det samiske folk
- øvrig befolkning i samiske områder
- edier, både samiske, norske og internasjonale

Sign: SS / EKN

- samarbeidende myndigheter, organisasjoner og institusjoner
- ansatte
- det norske storsamfunnet
- det internasjonale samfunnet

3. Prinsipper

3.1 Bakgrunn

Med utgangspunkt i målformuleringene skal informasjonsprinsippene angi hvilke forhold Sametinget skal legge spesiell vekt på i informasjonsarbeidet.

Informasjonsprinsippene faller i to hovedgrupper:

- prinsipper som gjelder utøvelse av informasjonsvirksomheten
- prinsipper som gjelder organisering av informasjonsvirksomheten

3.2 Helhetsprinsippet

Helhetsprinsippet skal sikre at hver enkelt får all den informasjonen som er nødvendig for å ivareta egne interesser. Brukeren skal kunne forstå betydningen og konsekvensen av den informasjonen hun får. Helhetlig informasjon forutsetter godt samarbeid mellom alle organisasjonsledd.

3.3 Kommunikasjonsprinsippet

Befolkningen skal ha anledning til å delta i og påvirke den demokratiske prosessen i det samiske samfunnet. Det forutsetter blant annet at det finnes kanaler hvor brukernes meninger og signaler kan føres tilbake til Sametinget og bli hørt.

For Sametinget vil det være viktig å motivere samene til å bruke den aller viktigste kommunikasjonskanalen - sametingsvalget. Men i like stor grad må den administrative og forvaltningsmessige delen av virksomheten være åpen for dialog med brukerne.

3.4 Linjeprinsippet

De ulike avdelinger har ansvar for informasjonsarbeidet innenfor sine respektive fagfelt. Lederne for hver enkelt avdeling har et spesielt ansvar for bruken av informasjon som virkemiddel innenfor sine respektive ansvarsområder.

3.5 Aktiv informasjon

Sametinget skal aktivt informere om sin virksomhet, i tråd med offentlig informasjonspolitikk og prinsippet informasjonsfrihet og offentlighet i forvaltningen.

Aktivt informasjonsarbeid skal motivere brukerne til selv å oppsøke informasjon der den finnes.

Sign: SS / EKN

3.6 Informasjon som lederansvar

Det er ledelsen som står ansvarlig for kommunikasjonsvirksomhet i Sametinget. Ledelsen er også ansvarlig for at arbeidet utføres på en faglig profesjonell og etisk forsvarlig måte.

3.7 Informasjon på samisk og norsk

All skriftlig informasjon skal være på samisk og norsk. I dialog med Sametinget har den enkelte krav på å få bruke det språk som vedkommende foretrekker av samisk eller norsk.

3.8 Muntlig informasjon

Mange samer behersker ikke samisk eller norsk så godt at de kan nyttegjøre seg skriftlig informasjonsmateriell. Sametinget skal derfor velge muntlig informasjon i de tilfeller det er nødvendig eller formålstjenlig.

4. Strategier

For å nå målene i kommunikasjonsarbeidet må Sametinget med bakgrunn i prinsippene for den offentlige informasjonspolitikken:

- sørge for at det samiske folk er godt informert om virksomheten og saker som særlig berører dem, og aktivt informere om virksomheten overfor samarbeidende myndigheter, institusjoner og organisasjoner og samfunnet forøvrig
- produsere, systematisere, tilrettelegge og distribuere ulike typer informasjon gjennom muntlige nettverk, skriftlige publikasjoner og elektroniske informasjonssystemer slik at målgruppene får korrekt og oppdatert informasjon
- aktivt formidle korrekt og oppdatert informasjon til media om virksomheten og andre saker av interesse for samfunnet
- styrke kompetansen og øke bevisstheten om bruk av ulike informasjonstiltak i virksomheten
- sørge for at ansatte får løpende informasjon om virksomheten, spesielt mål og strategier slik at flest mulig engasjeres i arbeidet for å nå virksomhetsmålene
- sørge for at administrasjons- og forvaltningsoppgavene ivaretas på en brukervennlig måte gjennom raske, relevante og kompetente vedtak/uttalelser/svar, samt imøtekommende veiledning og formidling

5. Serviceerklæring

Sametinget har utarbeidet en serviceerklæring for sin virksomhet. Serviceerklæringer er et sentralt virkemiddel for å forbedre forvaltningens service overfor brukerne. Alle som kommer i kontakt med Sametinget skal møte en organisasjon preget av service- og tjenestevillighet, samt høy etisk bevissthet og kompetanse.

Åpenhet er et viktig prinsipp for Sametinget, og bestemmelsene offentlighet, innsyn og saksforberedende informasjon i lovverket praktiseres liberalt. Meroffentlighet praktiseres i så mange saker som mulig.

Sign: SS / EKN

Informasjonen fra Sametinget skal være oppdatert, korrekt, og helhetlig.

6. Elektronisk kommunikasjon og tjenesteproduksjon

6.1 Mål

Sametinget har som overordnet mål at det ved hjelp av informasjonsteknologi skal utvikles rask, bruker-tilpasset og kostnadseffektiv tjenesteyting.

Sametinget har som mål innen 2005 at:

- elektroniske tjenester skal være Sametingets hovedtilbud til brukerne
- elektronisk saksbehandling skal bli det normale og like akseptert som papirbaserte løsninger
- tjenestetilbudet skal være tilgjengelig på nett

Regjeringen har som mål at offentlige elektroniske tjenester og dokumentutveksling skal ha samme grad av pålitelighet, tiltro og gyldighet som den papirbaserte. Utvikling av en godkjent standard for digital signatur er en viktig forutsetning for å oppnå målsettingen.

6.2 eSápmi

Sametinget vil igangsette arbeidet med å utvikle en eSápmi-plan, hvor døgnåpen forvaltning og offentlig servicekontor inngår som en del av en større satsing. Planen rulleres årlig, og det skal i planen fremkomme hvilke tiltak som er iverksatt og status på tiltakene, samt vurdering av fremtidige behov og kostnader knyttet til disse.

Sametinget deltar gjennom planen som e-partner i Regjeringens eNorge-satsing. Satsingen innebærer følgende fem innsatsområder: individ, kultur og miljø, læring hele livet, nærings- og arbeidslivet og offentlig sektor (Sametinget). Det forutsettes at Regjeringen bidrar økonomisk til at Sametingets e-tiltak kan gjennomføres.

7. Kommunikasjonsplaner

Sametingets kommunikasjons- og servicepolitikk forteller om visjoner, mål og strategier. For å nå målene, må det utarbeides konkrete handlingsplaner for kommunikasjons- og servicevirksomheten.

Sametinget vil årlig utarbeide konkrete handlingsplaner for kommunikasjons- og servicearbeidet.

8. Beretning

Sametingets informeres årlig om status i arbeidet i forhold til Sametingets kommunikasjons- og servicepolitikk.

Sign: SS / EKN

Saken ble avsluttet 31. mai 2001 kl. 17.20.

Sign: SS / EKN

Sak 22/01

Samisk mediepolitikk – overordnede mål og prinsipper

Saken påbegynt 31. mai 2001 kl. 17.20.

I. Dokumenter

- Høringsuttalelse av 06.03.01 fra Sámi Journalisttaid Searvi
- Høringsuttalelse av 09.02.01 fra Sámi Dáiddačehpiid Searvi
- Høringsuttalelse av 01.02.01 fra Sámi Girječálliid Searvi
- Høringsuttalelse av 25.01.01 fra Sámi lágádus- ja aviisasearvi (Sálas)
- Brev av 23.11.00 Samisk mediepolitikk – høring
- Sak R 147/00 Allmennkringkasting for den samiske befolkningen
- Sak 51/00 Samiske TV-sendinger
- Sak 46/00 NOU 2000:15 Pressepolitikk ved tusenårsskiftet
- Sak 31/00 NOU 1999:27 ”Ytringsfrihed bør Finde sted” -høring
- Utredningen ”Samiske medier. Innhold, bruk og rammevilkår”
- Sak 24/96 Støtteordninger for samisk presse – evalueringsrapport
- Sak 40/93 Fremtidig samisk avisstruktur
- Sak 3/92 Sámi Radio mot år 2000 - høring

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Sametingsrådet fremmer følgende innstilling overfor Sametinget

Samisk mediepolitikk – overordnede mål og prinsipper

1 Innledning

1.1 Samisk språk og kultur

Mediesektoren er i rask og varig endring som følge av nettbasert kommunikasjonsteknologi. Internett representerer det raskest voksende medium i menneskets historie, og medfører en dramatisk endring av rammebetingelsene også for samiske medier. Mengden av informasjon er voldsomt økende, og antall kanaler og medier vokser i takt med informasjonsflommen.

I dette mylder av informasjon, kanaler, språk og kulturer er det den samiske befolkningens språk og kultur har sin rettmessige plass. Samene har imidlertid i århundrer vært utsatt for en assimileringpolitikk fra nasjonalstatene. Politikken har hatt som formål å utslette samisk språk og kultur. Samene utgjør tallmessig en minoritet i Norge, Sverige, Finland og Russland. Alt i alt medfører dette at det samiske samfunnet står overfor enorme utfordringer når det gjelder språklig og kulturell overlevelse.

Sign: SS / EKN

Samisk kan i dag ikke betegnes som et mediespråk, til det er utgivelses- og sendefrekvensen på samisk-språklige aviser, publikasjoner og kringkastingstilbud for lav. Det eksisterer dessuten store problemer knyttet til bruken av samiske tegn/bokstaver i dagens internett- og datateknologi.

Konklusjonen er at det samiske språket er marginalisert i de tradisjonelle mediekanalene, og tekniske problemer hindrer bruk av samisk på internett. Dersom ikke dagens utvikling endres, representerer den en fare for hele den samiske kulturen.

1.2 "Den fjerde statsmakt"

De samiske mediene har to hovedfunksjoner. Den ene er å informere den samiske befolkningen, formidle kunnskaper, fakta og innsikt i offentlig og privat virksomhet, slik at den enkelte same blir i stand til å ivareta sine demokratiske interesser. Mediene skal være en arena for informasjon, kritikk og offentlig ordskifte for det samiske samfunnet.

Medienes andre funksjon er å føre kritisk kontroll med myndigheter for å sikre innsyn, åpenhet og motvirke maktmisbruk. Disse funksjonene har stor politisk og samfunnsmessig betydning, og er avgjørende for utviklingen av samisk selvbestemmelse og demokrati. I tillegg har mediene en viktig identitetsskapende og språkutviklende funksjon i det samiske samfunnet.

1.3 Ytringsfrihet

Ytringsfriheten har en konstituerende funksjon i et levende demokrati. Derfor må ikke ytringsfriheten kun være en formell rettighet. Det enkelte menneske må også reelt gis anledning til å komme til orde i det offentlige ordskiftet.

En formell ytringsfrihet er i seg selv ingen garanti for at urfolk kommer til orde i den offentlige debatten, eller er i stand til å etablere egne velfungerende arenaer for offentlig debatt. Det må også være statens oppgave å sørge for at formelle rettigheter kan realiseres som faktiske rettigheter. Det er bakgrunnen for at Sametinget i sak R 31/00 sluttet seg til forslaget fra Ytringsfrihetskommisjonen om endringer i grunnlovens § 100 – spesielt det såkalte "infrastrukturkravet" i forslaget.

For den samiske befolkningen er det avgjørende at det etableres rammebetingelser som gir reell anledning til etablering av samiske offentligheter, både innenfor media, skole- og utdanning, forskning, kunst og kultur. Det er disse institusjonene som offentlig bidrar til dannelsen av det «myndige mennesket», som utgjør fundamentet for den åpne og opplyste offentlige samtalen, og som gjør behovet for kontroll og regulering av ordskiftet mindre.

Sametinget understreker nasjonale myndigheters ansvar for hele det samiske institusjonelle arrangement som favner fra skolevesenet via biblioteker, universiteter og høyskoler, forlagene, mediene, merverdiavgiftssystemet, økonomiske støtteordninger m.m. Det offentliges oppgave i sammenheng med Ytringsfrihetskommisjonens "infrastrukturkrav" er omfattende. Denne oppgaven omfatter vesentlige deler av samepolitikken og kulturpolitikken gjennom bevilgninger og støtteordninger. Det innebærer videre at de rettslige reguleringer i bredere forstand, det vil si de lover som regulerer de nevnte institusjoner, og som dermed mer indirekte er relevante for ytringsfriheten, er omfattende. Det gjelder lovregler som pålegger det offentlige plikter som positivt er med på å verne ytringsfriheten ved at de forplikter det offentlige til å opprette og styrke det offentlige rom og den offentlige samtale.

Sign: SS / EKN

Sametinget understreker at nasjonale myndigheters vilje til å gi samiske spørsmål politisk oppmerksomhet, og vilje til finansiering og lovreguleringer, i høy grad vil avgjøre i hvilken grad det samiske samfunnet vil kunne bygge ut sine institusjoner og sine egne offentlige rom.

1.4 "Ett folk i fire stater"

Sametinget understreker at samene som urfolk har krav på de samme rettigheter som de man anser grunnleggende for andre folk. Som urfolk i fire stater har imidlertid samene et særskilt krav på vern og utvikling. Prinsippet framgår både av internasjonale konvensjoner som Norge har forpliktet seg til, og av internrettslige instrumenter.

Grunnlovens § 110a om samiske rettigheter etablerer prinsipielle retningslinjer for norsk samepolitikk uavhengig av skiftende regjeringers syn. Med denne paragrafen har norske myndigheter fastsatt en rettslig, politisk og moralsk forpliktelse til å tilrettelegge forholdene slik at samene selv skal kunne sikre og påvirke det samiske samfunnets utvikling. Paragrafen gir samene selv en aktiv rolle med hensyn til å ivareta sine interesser. Bestemmelsen er utformet med tanke på såvel vern som utvikling. Med menneskerettsloven av 21.05.1999, ble blant annet den internasjonale konvensjonen om sivile og politiske rettigheter av 1966, en del av intern norsk rett.

Norge ratifiserte ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater i 1990. Med denne ratifikasjonen ble samenes status som et urfolk i Norge anerkjent. I tillegg til endringene i rettsstilstanden, har statsmyndighetene også gitt uttrykk for andre politiske og moralske forpliktelser overfor samene (jf. St.meld.nr. 52 (1992-93), Innst.S.nr. 116 (1993-94), St.meld.nr.18 (1997-98), Innst.S. nr. 145 (1997-98) og de årlige meldingene om Sametingets virksomhet og Stortingets behandling av disse).

En velfungerende samisk offentlighet krever samfunns- og kulturkompetanse nettopp i forhold til det samiske samfunnet. Den samiske befolkningen er derfor også avhengig av godt utbygde dannelsesinstitusjoner innen skole og undervisning, forskning, media, og kunst og kultur.

Sametinget vil presisere at den kollektive ytringsfrihet for urfolk styrkes ved at nasjonalstaten etablerer offentlige arenaer som er hjemlet i henhold til nasjonale og internasjonale lover og konvensjoner som gir urfolk selv mulighet til å utvikle sin egen kollektive identitet.

1.5 Offentlighetsprinsippet

Offentlighetslovens bestemmelser om innsynsrett i forvaltningens dokumenter, er et av de viktigste hjelpemidler mediene har for å kunne fylle rollen som kritisk overvåker i samfunnet. Sametinget har derfor i sak R 31/00 tatt til orde for å grunnlovsfeste offentlighetsprinsippet og prinsippet om informasjonsfrihet. Rådet har dessuten støttet Ytringsfrihetkommisjonens forslag om etablering av et eget klageorgan knyttet til praktiseringen av offentlighetsprinsippet i offentlig forvaltning.

Sametingsrådet har videre bedt om at offentlighetsloven gjøres gjeldende for private rettssubjekt som driver offentlig forvaltningsvirksomhet eller lovpålagt offentlig virksomhet. Uten en slik adgang vil innsynsretten i offentlig forvaltning i mange tilfeller bli teoretisk.

Sign: SS, EKN

2 Overordnede mål og prinsipper i samisk mediepolitikk

2.1 Overordnet mål for samepolitikken

Sametinget legger til grunn at samene som folk og urfolk i Norge har krav på særskilte tiltak for etablering av et bredt og mangfoldig samisk medietilbud. Dette kravet bygger på nasjonale og internasjonal bestemmelser om folks og urfolks rettigheter.

Sametingets overordnede politikk slik den fremkommer i Sametingsplanen 1998 – 2001 er å bidra til ”kulturell kontinuitet med grunnlag i samenes status som folk og urfolk”

2.2 Overordnede mål for samisk mediepolitikk

Målene for samisk mediepolitikk er å:

- sikre ytringsfriheten som grunnleggende forutsetning for et levende samisk demokrati
- sikre saklig og allsidig informasjon til alle samer
- sikre og styrke samisk samfunnsliv, språk og kulturell identitet
- sikre at samer får et kvalitativt godt og allsidig medietilbud innenfor de ulike mediegruppene

Samiske medier er medier som er produsert av og for samer, og som har saker og problemstillinger i det samiske samfunn som mål for sitt journalistiske fokus.

2.3 Prioriterte politiske områder

2.3.1 Medietilbud for barn og unge

Samisk mediepolitikk skal

- bidra til etablering av daglig samiskspråklig fjernsynstilbud for barn
- bidra til etablering av samiskspråklige tilbud på internett for barn og unge
- bidra til etablering av daglig samiskspråklig radiotilbud for barn
- bidra til regelmessig utgivelse av samiskspråklig magasiner for barn og unge

Dersom barn skal få gode holdninger i forhold til språk, er det avgjørende at barn får oppleve samisk språk i de sterkeste mediene – radio og fjernsyn. I dag er tilbudet på norsk og andre språk omfattende, mens det samiskspråklige tilbudet er nesten ikke-eksisterende. Økt samiskspråklig medietilbud for barn og unge anses som ett av de viktigste tiltakene i samisk mediepolitikk.

2.3.2 Likestilling

Likestilling skal ha høy prioritet i all samepolitisk virksomhet. Samisk mediepolitikk skal derfor:

- bidra til økt fokus på likestilling og kvinners situasjon i det samiske samfunnet

Sign: SS, EKN

3 Eierskap

3.1 Overordnet prinsipp

Samiske medier skal i størst mulig grad ha samiske eiere. Dette må imidlertid ikke være til hinder for at samiske medier delvis kan eies av andre, eller at det kan inngås allianser av både redaksjonell og økonomisk art med andre medier eller eiere, dersom det bidrar til å styrke det samiske medietilbudet.

3.2 Eiernes ansvar

Mediene og deres eiere har et selvstendig ansvar for å presentere visjoner og planer for utviklingen av egne virksomheter, som de gjennom private og offentlige ordninger kan søke å realisere. Det samiske samfunnet må slik gis anledning til å ta stilling hva en eventuell økt offentlig finansiering av samiske medier medfører av økt tilbud.

Sametinget understreker at bruken av offentlige midler i forhold til utvikling av det samiske medietilbudet skal forankres i målene for samisk mediepolitikk.

4 Mål og midler i pressepolitikken

4.1 Mål for samisk pressepolitikk

Aviser definert som samiske aviser er i dag Min Áigi, Áššu og Ságat. Alle avisene mottar offentlig tilskudd over posten samisk pressestøtte.

En samisk avis er en avis som er produsert av samer og for samer, og som har saker og problemstillinger i det samiske samfunn som hovedmål for sitt journalistiske fokus.

Målene for politikken i forhold til trykt samisk presse er å:

- medvirke til å øke bruken av samiske og samiskspråklige aviser og tekster
- medvirke til at de samiske og samiskspråklige avisene redaksjonelt dekker områdene hvor det bor samer
- medvirke til at det kan gis ut samiske og samiskspråklige dagsaviser
- medvirke til at den samiske pressestøtten styrkes
- medvirke til at samiske aviser kan utvikles i forhold til digital produksjons- og formidlings teknologi
- medvirke til å styrke den redaksjonelle friheten

4.1.1 Nettbaserte aviser og medier

Målene for mediepolitikken i forhold til elektroniske medier er å:

- bidra til etablering av nettbaserte samiske medier
- bidra til å utvikle samiske nettbaserte tilbud for barn og unge
- bidra til offentlig finansiering av nettbaserte samiske medier
- bidra til etablering av en standard for samiske tegn på nett/data

Sign: SS / EKN

Samiske trykte medier har spesielle funksjoner i forhold til andre medier. Den trykte pressen bidrar til styrking av samisk skriftspråk i en tid hvor behovet for trykte samiske tekster er enormt. I tillegg ivaretar den trykte pressen, i større grad enn kringkastingsmediene, hensynet til offentlig debatt.

4.2 Samisk pressestøtte

4.2.1 Mål for samisk pressestøtte

Samisk pressestøtte ytes i dag til aviser ”som har den samiske befolkningen som målgruppe”. Rammene for samisk pressestøtte må utvides slik at målene for samisk mediepolitikk kan oppnås, både for presse, andre publikasjoner og nye digitale medier.

Pressestøttens rammer og formål må defineres i forhold til de mål Sametinget har satt for samiske medier. I den forbindelse skal Sametinget medvirke til at pressestøttens rammer utvides i henhold til det som er mål for samisk pressepolitikk.

Samisk pressestøtte har sin begrunnelse og forankring i samenes status som folk og urfolk i Norge. Av nasjonale og internasjonale bestemmelser følger at samenes språk, identitet og kultur skal ha særskilte tiltak for beskyttelse og utvikling.

Samiske skriftmedier har to spesielle funksjoner i forhold til kringkastede medier. De stimulerer utvikling av det samiske skriftspråket og bidrar til økte leseferdigheter hos voksne og barn. Samisk presse har dessuten en spesiell funksjon i et levende demokrati, ved at den fungerer som arena for den offentlige debatten i det samiske samfunnet.

Det samiske samfunn har i tillegg store utfordringer på grunn av at samer i Norge lever svært spredt, med lange avstander og dårlig infrastruktur. Dette vanskeliggjør blant annet distribusjon.

4.2.2 Forvaltning av samisk pressestøtte

Samisk pressestøtte bør forvaltes av Sametinget. Sametinget er beredt til å overta forvaltningen når norske myndigheter har forpliktet seg til målene for samisk pressepolitikk og finansiering av disse.

5 Mål og midler i kringkastingspolitikken

5.1 Innledning

NRK Sámi Radios sendinger representerer i dag det eneste allmenne kringkastingstilbudet i forhold til den samiske befolkningen. I så måte er NRK Sámi Radio å anse som en samisk allmennkringkaster. NRK Sámi Radio er derfor det viktigste samiske mediet, og dens rolle må derfor være betydelig både i forhold til den generelle samiske mediepolitikken og kringkastingspolitikken spesielt.

De øvrige norske allmennkringkasterne (NRK, TV2 og P4) har uavhengig av NRK Sámi Radio forpliktelse overfor den samiske befolkningen, og vil også i fremtiden utgjøre en ikke ubetydelig del av det totale samiske medietilbudet.

Sign: SS, EKN

Samisk kringkasting er kringkastingsmedier som produseres av og for samer, og som har saker og problemstillinger i det samiske samfunn som hovedmål for sitt journalistiske fokus.

5.2 NRK Sámi Radio

5.2.1 Mål for NRK Sámi Radio

Sametingets mål for mediepolitikken i forhold til samisk allmennkringkasting er å:

- medvirke til et kvalitativt og kvantitativt godt samiskspråklig kringkastingsstilbud for alle samer
- medvirke til at særlig barn og unge tilbys daglige samiskspråklige programmer i radio og fjernsyn
- medvirke til etablering av en nordisk samisk fjernsynskanal
- medvirke til etablering av en nordisk samisk radiokanal
- medvirke til at NRK Sámi Radios økonomi styrkes
- medvirke til at NRK Sámi Radio kan utvikles i forhold til digital produksjons- og formidlings teknologi
- medvirke til å styrke den redaksjonelle friheten

NRK Sámi Radio er den eneste institusjon i Norden som kan karakteriseres som en samisk allmennkringkaster. Institusjonen må derfor være forberedt på å bære størstedelen av ansvaret i forhold til utviklingen av et godt samisk medietilbud.

For samisk språk og identitet er det avgjørende at samiske barn og voksne får et kringkastingsstilbud som kan motvirke den massive kulturelle og språklige påvirkningen som presser på fra det norske stor-samfunnet og det internasjonale samfunnet. Dette er den samme begrunnelsen som norske myndigheter benytter i forhold til norsk mediepolitikk.

Digital distribusjonsteknologi vil gjøre det teknisk mulig å etablere en egen samisk fjernsynskanal og en radiokanal. Dette vil imidlertid kreve et same- og mediepolitisk samarbeid mellom Norge, Finland og Sverige. Som NRK Sámi Radio har gjort til nå, må den også i framtiden være forberedt på å stå i front av dette arbeidet

5.2.2 Organisering av NRK Sámi Radio

Omorganisering av NRK har synliggjort at NRK Sámi Radios økonomiske og redaksjonelle rammer og prioriteringer avgjøres av organer utenfor det samiske samfunnets kontroll. Sametinget anbefaler derfor en utredning av NRK Sámi Radios fremtidige rolle, funksjon, organisering og styring.

En slik utredning må spesielt vurdere:

- Organisering av NRK Sámi Radio
- Finansiering av NRK Sámi Radios virksomhet
- Styrking av NRK Sámi Radios redaksjonelle frihet
- Økning av sendetider
- Muligheter innen digital sendeteknologi

5.3 Norsk allmennkringkasting

NRK, TV2 og P4 er definert som norske allmennkringkastere, blant annet med spesielt ansvar for medietilbud i forhold til den samiske befolkningen.

På bakgrunn av de spesielle forpliktelser allmennkringkasterne har i forhold til den samiske befolkningen, legger Sametinget til grunn følgende kriterier for norsk allmennkringkasting:

1. Sendingene skal kunne mottas av hele befolkningen
2. Sendingen skal inneholde en variert programmeny med program for så vel brede som smale lytter/seergrupper, herunder barn og unge, den samiske befolkningsgruppe, etniske og andre minoriteter
3. Det skal være nyhetssendinger og solid, løpende orientering om viktige samfunns- og kulturspørsmål, nasjonalt og internasjonalt
4. Allmennkringkastingsprogrammene skal bidra til å styrke norsk språk, identitet og kultur
5. Allmennkringkastingsprogrammene skal bidra til å styrke samisk språk, identitet og kultur
6. Allmennkringkastingskanalene skal ha redaksjonell selvstendighet

5.3.1 Samisk representasjon i Allmennkringkastingsrådet

Sametinget anser samisk representasjon i Allmennkringkastingsrådet som nødvendig for å ivareta det samiske samfunnets interesser i forhold til de norske allmennkringkasterne. Det foreslås derfor at et av rådets medlemmer oppnevnes av Sametinget.

5.4 Samisk nærkringkasting

Samiske nærkringkastere er nærkringkastere i områder hvor det bor samer, og som i tillegg til lokalsamfunnet generelt, også har saker og problemstillinger i det samiske lokalsamfunn som mål for sitt journalistiske fokus.

Målene for mediepolitikken i forhold til samisk nærkringkasting er:

- å bidra til å bevare og videreutvikle samiske nærkringkastere
- å bidra til økt offentlig støtte til samiske nærkringkastere

6 Medieetikk

6.1 Prinsippet om medias selvjustis

Sametinget anerkjenner prinsippet om medias selvjustis. Arbeidet med presseetikk blir derfor først og fremst medienes eget ansvar. Det må imidlertid ikke være til hinder for en bred og allmenn debatt om pressens etiske regelverk og bransjens forvaltning av dette.

Pressens etiske regelverk, Vær-varsom-plakaten, forvaltes av Norsk Presseforbund og Pressens Faglige Utvalg. Hittil har samiske medier arbeidet innenfor rammene av det norske presseetiske instrument.

6.2 Samisk språk og kultur

Samiske medier har over de siste årene ikke vært gjenstand for spesielle etiske vurdering. Sametinget er av den oppfatning at det etiske nivå blant samiske journalister og medier er alminnelig godt, men finner likevel grunn til å bemerke at Vær-Varsom-plakaten ikke er forsøkt vurdert i forhold til det samiske samfunnets behov og forutsetninger.

Sametinget konstaterer videre at Pressens Faglige Utvalg ikke innehar den kultur- og språkkompetanse som skal til for å kunne føre en løpende vurdering av presseetikken i de samiske mediene. Pressens organisasjoner arbeider i disse dager med revisjon av det etiske regelverket. Ingen vurderinger er gjort omkring det samiske samfunnets eventuelle behov for særskilte regler for presseetikk.

6.3 Etisk regelverk for samiske medier

Det er grunn til å vurdere hvorvidt det samiske samfunnet har problemstillinger og utfordringer for medieetikken som ikke dekkes av det norske regelverket. Sametinget støtter derfor arbeidet med hensyn til vurderingen av behovet for etablering av et eget etisk regelverk for samiske medier.

Sametinget ønsker at alle deler av den samiske mediebransjen deltar i arbeidet. Det bør vurderes hvorvidt det vil være hensiktsmessig med et felles-samisk regelverk i Norge, Finland og Sverige.

Et eventuelt særskilt presseetisk regelverk for samiske medier skal også forvaltes. Man kan se for seg et samisk underutvalg underlagt norske PFU, eller et eget samisk presseetisk domsorgan. Det er pressen selv som må gjøre vurderingene omkring dette.

Sametinget understreker at pressens etiske regelverk primært er etablert for å ivareta publikums tillit og rettsikkerhet i forhold til mediene. Det er også dette som skal fokus når et eventuelt eget samisk regelverk for presseetikk skal vurderes. Det må videre forutsettes at bransjeuavhengige representanter reserveres plass i et eventuelt nytt domsorgan.

6.4 Samiske mediers særskilte ansvar

Medienes skildringen av virkeligheten vil alltid preges av hvilke briller man ser virkeligheten gjennom. Samiske medier har et særskilt ansvar for å sette samiske spørsmål på dagsorden og se verden fra et samisk perspektiv, uten å gå på akkord med de øvrige prinsipper for god journalistikk.

Sametinget understreker at det samiske folk har behov for vesentlig og korrekt informasjon om sine rettigheter, både som enkeltindivider i et norsk samfunn og som medlemmer av et samisk samfunn.

De samiske mediene er avhengige av tillit og troverdighet, både i forhold til det samiske samfunnet og til storsamfunnet.

Derfor har det enkelte medium og den enkelte journalist et selvstendig ansvar for å vurdere de etiske sider ved sin virksomhet, uavhengig om det foreligger et særskilt pressetisk regelverk for samiske medier eller ikke.

Sign: SS / EKN

Forslag 1, representant Ove Johnsen, Samenes Valgforbund:

Pkt. 1.1 Samisk språk og kultur, **tillegg i første setning:** Mediesektoren er i rask og varig endring, BLANT ANNET som følge av nettbasert kommunikasjonsteknologi.

Stryk 1. setn 3. avsnitt: Samisk kan i dag ikke betegnes som et mediespråk, til det er utgivelses- og sendefrekvensen på samiskspråklige aviser, publikasjoner og kringkastingstilbud for lav.

Stryk siste setn 4. avsnitt: Dersom ikke dagens utvikling endres, representerer den en fare for hele den samiske kulturen.

1.3 Ytringsfrihet. Tillegg etter siste setn i 1. avsnitt: Et spesielt problem for de samiske mediene og mediernes publikum er at det samiske mediepublikumet er splittet i flere ulike språkgrupper som bare delvis er innbyrdes forståelige. Det betyr også at det samiske samfunnet står overfor spesielt store utfordringer når det gjelder å fremme folks ytringsfrihet både formelt og reelt. Mangelen på et felles språk skaper problemer for etableringen av en samisk offentlighet der alle skal kunne på likefot. Dette er ikke et unikt samisk problem, men det er viktig at dette problemet tas på alvor når man diskuterer målene og virkemidlene for å øke ytringsfriheten for den samiske befolkningen. Et annet problem er den spredte bosettingen i hele det samiske området, som også gjør at rammevilkårene for samiske medier er annerledes enn for norske medier..

1.4 "Ett folk i fire stater" Som urfolk i fire stater har imidlertid samene et særskilt krav på vern og utvikling.

Tillegg før siste setn i 1. avsnitt: Dette betyr også at man står overfor fire ulike staters urfolkspolitikk, mediepolitikk og språkpolitikk, noe som vanskeliggjør formuleringen av og arbeid mot fellessamiske mediepolitisk mål.

2.4.2 Likestilling

Likestilling skal ha høy prioritet i all samepolitisk virksomhet. **Resten slettes.**

4.1 Mål for samisk pressepolitikk

Målene for politikken... punkt 4 endres til:

- medvirke til at pressestøtten til samiske aviser strykes

4.2.1 Mål for samisk pressestøtte

Samisk pressestøtte ytes i dag til aviser "som har den samiske befolkningen som målgruppe". Rammene for samisk pressestøtte må utvides slik at målene for samisk mediepolitikk kan oppnås. **Tillegg:** I tillegg bør det arbeides for å etablere særskilte støtteordninger for andre publikasjoner og nye digitale medier.

4.2.2 Forvaltning av samisk pressestøtte. Punktet strykes.

Sign: SS / EXN

5.2.1 Mål for NRK Sámi Radio. Pkt., medvirke til å styrke den redaksjonelle friheten, **strykes**.

Forslag 2, fellesforslag fra Senterpartiet, NSR og Friegruppa, fremmet av representant Olaf Eliassen:

Forslag til endringer og tillegg til Sametingsrådets innstilling:

Nytt punkt 4.0 side 5:

Overordnet mål for samisk pressepolitikk

- å etablere et økonomisk grunnlag for daglig utgivelse av samiske landsdekkene aviser.

Side 6 tillegg punkt 4.2.1 nytt siste avsnitt:

Pressestøtten til samiske aviser på Kulturdepartementets budsjett kap. 35 post 75 må trappes opp i årene fremover for å realisere dette målet. Bevilgningsbehovet frem mot 2006 tilsvarer minst en fordobling i forhold til dagens nivå.

Punkt 4.1 side 5 Mål for samisk presse politikk:

Målene for politikken i forhold til trykt samisk presse er: o.s.v.

Stryk ordene ”medvirke til”

Punkt 4.2.1 side 6 Mål for samisk pressestøtte, 1. avsnitt endres til:

Samisk pressestøtte ytes i dag til aviser ”som har den samiske befolkningen som målgruppe”. Rammene for samisk pressestøtte må utvides slik at målene for samisk mediepolitikk kan oppnås. Det bør arbeides for å etablere særskilte støtteordninger for andre publikasjoner og nye digitale medier.

Punkt 4.2.2, side 6 Forvaltning av samisk pressestøtte, tillegg:

Samisk pressestøtte må forvaltes av et fagorgan etter objektive kriterier på en måte som ivaretar pressens integritet som frie uavhengige nyhetsformidlere. Ved endring i nåværende forvaltningsordning er det behov for en grundig dialog med de berørte parter for å avklare fremtidig organisering og økonomiske rammevilkår.

Punkt 5.1 side 6 Innledning 1. avsnitt – 3. avsnitt endres til (jfr. Uthevet kursiv)

NRK-Sami Radio er derfor det viktigste samiske *eter*mediet, og

Punkt 5.2.1, side 7 Mål for NRK-Sami Radio – 2. avsnitt, 2 setning endres til (endring i kursiv)

Institusjonen må derfor være forberedt på å bære størstedelen av ansvaret i forhold til utviklingen av et godt samisk *eter*medietilbud.

Sign: SS, EKN

Forslag 3, representant Geir Tommy Pedersen, NSR's sametingsgruppe:

1.3 Tillegg nytt avsnitt etter avsnitt 4, side 2:

En reell ytringsfrihet forutsetter økonomisk rom. Samiske medier vil nærmest aldri kunne finansiere sin drift eller sine investeringer gjennom markedet. Ytringsfrihet for urfolk innebærer ikke bare retten til å uttale seg, men også retten til å bli hørt. Dette medfører at staten må ta ansvar for at samiske media gjøres økonomisk i stand til å ivareta en reell ytringsfrihet.

Side 3 punkt 2.1 første setning, endres:

Sametinget legger til grunn at samene som *urfolk i fire stater* har krav

Side 4 tillegg øverst, nytt første prikkpunkt:

- Sikre at samene som et folk kan utvikle og styrke det samiske medietilbudet på tvers av landegrensene.

2.3.1, prikkpunkt 1.3 og 4, endres fra samiskspråklig til samiskspråklige.

Side 5, 4.1 etter første setning:

De samiske avisene bærer preg av å være lokalaviser og dekke på langt nær alle områder hvor det bor samer.

Tillegg tredje prikkpunkt:

... dagsaviser, ved bla. Å opprette særskilte økonomiske støtteordninger for opprettelsen av regionkontorer.

Stryk siste strekpunkt.

Side 7, 5.2.1 stryk siste prikkpunkt.

Side 8, 5.2.2 stryk første prikkpunkt.

Forslag 5, representant Hallgeir Skøien Varsi, AP's sametingsgruppe:

Det etableres en arbeidsgruppe bestående av representanter fra samiske medier og fra Sametinget. Gruppen har som mandat å utvikle prinsiplanen for samisk mediepolitikk til en fullverdig plan som også den samiske pressen kan stille seg bak.

Gruppen skal blant annet fokusere på nye medier, eierskap, forskning, samt utviklingen av offentlige debattrom for samer i alle deler av landet, for alle samiske språk, og for norskspråklige samer.

Tillegg til pkt 2.2:

- Være arena for den samiske og samiskspråklige offentlige debatt

Sign: SS / EKN

Tillegg til pkt 4.1:

- Medvirke til at samiske medieprodukter nyttes til generell opinionspåvikning av andre enn samer

Tillegg til 1.avsnitt, pkt 5.2.2:

Spesielt må mulighetene for og konsekvensene av samisk eierskap utredes og vurderes.

- Samisk eierskap av NRK Sámi Radio

Endring av pkt 5.1:

...Sámi Radio er derfor det viktigste samiske *eter*mediet...

Tillegg til pkt 5.3:

Sametinget mener at kravene til de riksdekkende aktørene (NRK, TV2, P4) om sendinger på samisk både skjerpes og håndheves sterkere.

Nytt kapittel 7:

Forskningen rundt problemstillinger i tilknytning til samiske medier må styrkes. Samisk Høyskole bør gis ressurser og rammer til å gjennomføre forskning som kan utvikle samiske presse, både i forhold til innhold og kommunikasjon. Særlig interessante områder er nye medier, samisk ungdoms medievaner, medievaner og –behov generelt i den samiske befolkning og dynamikken i samisk presse generelt.

Forslag 6, fellesforslag fra Senterpartiets, Arbeiderpartiets, NSR's og Samenes Valgforbunds sametingsgrupper:

Pkt. 1.1 Samisk språk og kultur, tillegg i første setning: Mediesektoren er i rask og varig endring, BLANT ANNET som følge av nettbasert kommunikasjonsteknologi.

Stryke 1. setn 3. avsnitt: Samisk kan i dag ikke betegnes som et mediespråk, til det er utgivelses- og sendefrekvensen på samiskspråklige aviser, publikasjoner og kringkastingstilbud for lav.

Stryke siste setn 4. avsnitt: Dersom ikke dagens utvikling endres, representerer den en fare for hele den samiske kulturen.

Pkt. 1.3 Ytringsfrihet, tillegg etter siste setn i 1. avsnitt: Et spesielt problem for de samiske mediene og mediernes publikum er at det samiske mediepublikummet er splittet i flere ulike språkgrupper som bare delvis er innbyrdes forståelige. Det betyr også at det samiske samfunnet står overfor spesielt store utfordringer når det gjelder å fremme folks ytringsfrihet både formelt og reelt. Mangelen på et felles språk skaper problemer for etableringen av en samisk offentlighet der alle skal kunne på likefot. Dette er ikke et unikt samisk problem, men det er viktig at dette problemet tas på alvor når man diskuterer målene og virkemidlene for å øke ytringsfriheten for den samiske befolkningen. Et annet problem er den spredte bosettingen i hele det samiske området, som også gjør at rammevilkårene for samiske medier er annerledes enn for norske medier.

Sign: SS / EKN

En reell yringsfrihet forutsetter økonomisk rom. Samiske medier vil nærmest aldri kunne finansiere sin drift eller sine investeringer gjennom markedet. Yringsfrihet for urfolk innebærer ikke bare retten til å uttale seg, men også retten til å bli hørt. Dette medfører at staten må ta ansvar for at samiske media gjøres økonomisk i stand til å ivareta en reell yringsfrihet.

Pkt. 1.4 ”Ett folk i fire stater”

... Som urfolk i fire stater har imidlertid samene et særskilt krav på vern og utvikling.

Tillegg for siste setn i 1. avsnitt: Dette betyr også at man står overfor fire ulike staters urfolkspolitikk, mediepolitikk og språkpolitikk, noe som vanskeliggjør formuleringen av og arbeid mot fellessamiske mediepolitisk mål.

Pkt. 2.1 første setning, endres: Sametinget legger til grunn at samene som *urfolk i fire stater* har krav

Pkt. 2.2 nytt første prikkpunkt.

- Sikre at samene som et folk kan utvikle og styrke det samiske medietilbudet på tvers av landegrensene.

Tillegg til pkt 2.2:

- Være arena for den samiske og samiskspråklige offentlige debatt

Pkt. 2.3.1, prikkpunkt 1, 3 og 4, endres fra samiskspråklig til samiskspråklige.

Nytt pkt. 4.0 side 5: Overordnet mål for samisk pressepolitikk

- å etablere et økonomisk grunnlag for daglig utgivelse av samiske landsdekkene aviser.

Pkt. 4.1 Mål for samisk pressepolitikk, målene for politikken... punkt 4 endres til:

- at pressestøtten til samiske aviser styrkes

Målene for politikken i forhold til trykt samisk presse er: osv.

Stryk ordene ”medvirke til” i strekpunktene

Pkt. 4.1 etter første setning.

De samiske avisene bærer preg av å være lokalaviser og dekke på langt nær alle områder hvor det bor samer.

Tillegg tredje prikkpkt: ... dagsaviser, ved bla. Å opprette særskilte økonomiske støtteordninger for opprettelsen av regionkontorer.

Stryk siste strekpunkt.

Tillegg til pkt 4.1:

Sign: SS / EKN

- at samiske medieprodukter nyttes til generell opinionspåvikning av andre enn samer

Pkt. 4.2.1 Mål for samisk pressestøtte

Samisk pressestøtte ytes i dag til aviser ”som har den samiske befolkningen som målgruppe”. Rammene for samisk pressestøtte må utvides slik at målene for samisk mediepolitikk kan oppnås. Det bør arbeides for å etablere særskilte støtteordninger for andre publikasjoner og nye digitale medier.

Pkt. 4.2.1 nytt siste avsnitt:

Pressestøtten til samiske aviser på Kulturdepartementets budsjett kap. 35 post 75 må trappes opp i årene fremover for å realisere dette målet. Bevilgningsbehovet frem mot 2006 tilsvarer minst en fordobling i forhold til dagens nivå.

Pkt. 4.2.2:

Samisk pressestøtte må forvaltes av et fagorgan etter objektive kriterier på en måte som ivaretar pressens integritet som frie uavhengige nyhetsformidlere. Ved endring i nåværende forvaltningsordning er det behov for en grundig dialog med de berørte parter for å avklare fremtidig organisering og økonomiske rammevilkår.

Pkt. 5.1 side 6 Innledning 1. avsnitt – 3. avsnitt endres til (jfr. Uthevet kursiv)

NRK-Sami Radio er derfor det viktigste samiske *eter*mediet, og

Pkt. 5.2.1, side 7 Mål for NRK-Sami Radio – 2. avsnitt, 2 setning endres til (endring i kursiv)

Institusjonen må derfor være forberedt på å bære størstedelen av ansvaret i forhold til utviklingen av et godt samisk *eter*medietilbud.

Pkt. 5.2.1, stryk siste prikkpunkt.

Pkt. 5.2.2, stryk tredje prikkpunkt.

Pkt 5.2.2, tillegg til 1. avsnitt: Spesielt må mulighetene for og konsekvensene av samisk eierskap utredes og vurderes.

- Samisk eierskap av NRK Sámi Radio

Pkt 5.3, tillegg: Sametinget mener at kravene til de riksdekkende aktørene (NRK, TV2, P4) om sendinger på samisk både skjerpes og håndheves sterkere.

Nytt kap. 7:

Forskningen rundt problemstillinger i tilknytning til samiske medier må styrkes. Samisk Høyskole bør gis ressurser og rammer til å gjennomføre forskning som kan utvikle samiske presse, både i forhold til innhold og kommunikasjon. Særlig interessante områder er nye medier, samisk ungdoms medievaner, medievaner og –behov generelt i den samiske befolkning og dynamikken i samisk presse generelt.

Sign: SS, EVN

Forslag 7, representant Hallgeir Skøien Varsi, Arbeiderpartiets sametingsgruppe:

Det etableres en arbeidsgruppe bestående av representanter fra samiske medier og fra Sametinget. Gruppen har som mandat å videreutvikle prinsiplanen for samisk mediepolitikk til en fullverdig plan som også den samiske pressen kan stille seg bak.

Gruppen skal blant annet fokusere på nye medier, eierskap, forskning, samt utviklingen av offentlige debattrom for samer i alle deler av landet, for alle samiske språk, og for norskspråklige samer.

III. Votering

Av 39 representanter var 30 tilstede.

- Forslag 1, 2, 3 og 5 ble trukket tilbake

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 6 ble enstemmig vedtatt.
2. Forslag 7 ble forkastet med 18 stemmer.
3. Sametingsrådets innstilling, foruten allerede vedtatte endringer, ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ragnhild L. Nystad, saksordfører	
2.	Hallgeir Skøien Varsi	Ragnhild Lydia Nystad Hallgeir Skøien Varsi
3.	Geir Tommy Pedersen	
4.	Ove Johnsen	
5.	Olaf Eliassen	Willy Ørnebakk Olaf Eliassen
6.	Ragnhild Lydia Nystad	
7.	Willy Ørnebakk	
8.	Ole Henrik Magga	
9.	Hallgeir Skøien Varsi	
10.	Ragnhild Lydia Nystad, saksordfører	
	Ove Johnsen (til forslaget)	
	Ole Henrik Magga (til forslaget)	
	Hallgeir Skøien Varsi (til forslaget)	

Sign: SS, EKN

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Samisk mediepolitikk – overordnede mål og prinsipper

1 Innledning

1.1 Samisk språk og kultur

Mediesektoren er i rask og varig endring blant annet som følge av nettbasert kommunikasjonsteknologi. Internett representerer det raskest voksende medium i menneskets historie, og medfører en dramatisk endring av rammebetingelsene også for samiske medier. Mengden av informasjon er voldsomt økende, og antall kanaler og medier vokser i takt med informasjonsflommen.

I dette mylder av informasjon, kanaler, språk og kulturer er det den samiske befolkningens språk og kultur har sin rettmessige plass. Samene har imidlertid i århundrer vært utsatt for en assimileringpolitikk fra nasjonalstatene. Politikken har hatt som formål å utslette samisk språk og kultur. Samene utgjør tallmessig en minoritet i Norge, Sverige, Finland og Russland. Alt i alt medfører dette at det samiske samfunnet står overfor enorme utfordringer når det gjelder språklig og kulturell overlevelse.

Det eksisterer store problemer knyttet til bruken av samiske tegn/bokstaver i dagens internett- og datateknologi.

Konklusjonen er at det samiske språket er marginalisert i de tradisjonelle mediekanalene, og tekniske problemer hindrer bruk av samisk på internett.

1.2 "Den fjerde statsmakt"

De samiske mediene har to hovedfunksjoner. Den ene er å informere den samiske befolkningen, formidle kunnskaper, fakta og innsikt i offentlig og privat virksomhet, slik at den enkelte same blir i stand til å ivareta sine demokratiske interesser. Mediene skal være en arena for informasjon, kritikk og offentlig ordskifte for det samiske samfunnet.

Medienes andre funksjon er å føre kritisk kontroll med myndigheter for å sikre innsyn, åpenhet og motvirke maktmisbruk. Disse funksjonene har stor politisk og samfunnsmessig betydning, og er avgjørende for utviklingen av samisk selvbestemmelse og demokrati. I tillegg har mediene en viktig identitetsskapende og språkutviklende funksjon i det samiske samfunnet.

1.3 Ytringsfrihet

Ytringsfriheten har en konstituerende funksjon i et levende demokrati. Derfor må ikke ytringsfriheten kun være en formell rettighet. Det enkelte menneske må også reelt gis anledning til å komme til orde i det offentlige ordskiftet. Et spesielt problem for de samiske mediene og medienes publikum er at det samiske mediepublikummet er splittet i flere ulike språkgrupper som bare delvis er innbyrdes forståelige. Det betyr også at det samiske samfunnet står overfor spesielt store utfordringer når det gjelder å fremme folks ytringsfrihet både formelt og reelt. Mangelen på et felles språk skaper problemer for etableringen av en samisk offentlighet der alle skal kunne på likefot. Dette er ikke et unikt samisk problem, men det er viktig

Sign: SS, EKN

at dette problemet tas på alvor når man diskuterer målene og virkemidlene for å øke ytringsfriheten for den samiske befolkningen. Et annet problem er den spredte bosettingen i hele det samiske området, som også gjør at rammevilkårene for samiske medier er annerledes enn for norske medier.

En reell ytringsfrihet forutsetter økonomisk rom. Samiske medier vil nærmest aldri kunne finansiere sin drift eller sine investeringer gjennom markedet. Ytringsfrihet for urfolk innebærer ikke bare retten til å uttale seg, men også retten til å bli hørt. Dette medfører at staten må ta ansvar for at samiske media gjøres økonomisk i stand til å ivareta en reell ytringsfrihet.

En formell ytringsfrihet er i seg selv ingen garanti for at urfolk kommer til orde i den offentlige debatten, eller er i stand til å etablere egne velfungerende arenaer for offentlig debatt. Det må også være statens oppgave å sørge for at formelle rettigheter kan realiseres som faktiske rettigheter. Det er bakgrunnen for at Sametinget i sak R 31/00 sluttet seg til forslaget fra Ytringsfrihetskommisjonen om endringer i grunnlovens § 100 – spesielt det såkalte ”infrastrukturkravet” i forslaget.

For den samiske befolkningen er det avgjørende at det etableres rammebetingelser som gir reell anledning til etablering av samiske offentligheter, både innenfor media, skole- og utdanning, forskning, kunst og kultur. Det er disse institusjonene som offentlig bidrar til dannelsen av det «myndige mennesket», som utgjør fundamentet for den åpne og opplyste offentlige samtalen, og som gjør behovet for kontroll og regulering av ordskiftet mindre.

Sametinget understreker nasjonale myndigheters ansvar for hele det samiske institusjonelle arrangement som favner fra skolevesenet via biblioteker, universiteter og høyskoler, forlagene, mediene, merverdiavgiftssystemet, økonomiske støtteordninger m.m. Det offentlige oppgave i sammenheng med Ytringsfrihetskommisjonens ”infrastrukturkrav” er omfattende. Denne oppgaven omfatter vesentlige deler av samepolitikken og kulturpolitikken gjennom bevilgninger og støtteordninger. Det innebærer videre at de rettslige reguleringer i bredere forstand, det vil si de lover som regulerer de nevnte institusjoner, og som dermed mer indirekte er relevante for ytringsfriheten, er omfattende. Det gjelder lovregler som pålegger det offentlige plikter som positivt er med på å verne ytringsfriheten ved at de forplikter det offentlige til å opprette og styrke det offentlige rom og den offentlige samtale.

Sametinget understreker at nasjonale myndigheters vilje til å gi samiske spørsmål politisk oppmerksomhet, og vilje til finansiering og lovreguleringer, i høy grad vil avgjøre i hvilken grad det samiske samfunnet vil kunne bygge ut sine institusjoner og sine egne offentlige rom.

1.4 ”Ett folk i fire stater”

Sametinget understreker at samene som urfolk har krav på de samme rettigheter som de man anser grunnleggende for andre folk. Dette betyr også at man står overfor fire ulike staters urfolkspolitikk, mediepolitikk og språkpolitikk, noe som vanskeliggjør formuleringen av og arbeid mot fellessamiske mediepolitiske mål. Som urfolk i fire stater har imidlertid samene et særskilt krav på vern og utvikling. Prinsippet framgår både av internasjonale konvensjoner som Norge har forpliktet seg til, og av internrettslige instrumenter.

Grunnlovens § 110a om samiske rettigheter etablerer prinsipielle retningslinjer for norsk samepolitikk uavhengig av skiftende regjeringers syn. Med denne paragrafen har norske myndigheter fastsatt en rettslig, politisk og moralsk forpliktelse til å tilrettelegge forholdene slik at samene selv skal kunne sikre og påvirke

Sign: SS / EKN

det samiske samfunnets utvikling. Paragrafen gir samene selv en aktiv rolle med hensyn til å ivareta sine interesser. Bestemmelsen er utformet med tanke på såvel vern som utvikling. Med menneskerettsloven av 21.05.1999, ble blant annet den internasjonale konvensjonen om sivile og politiske rettigheter av 1966, en del av intern norsk rett.

Norge ratifiserte ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater i 1990. Med denne ratifikasjonen ble samenes status som et urfolk i Norge anerkjent. I tillegg til endringene i rettstilstanden, har statsmyndighetene også gitt uttrykk for andre politiske og moralske forpliktelser overfor samene (jf. St.meld.nr. 52 (1992-93), Innst.S.nr. 116 (1993-94), St.meld.nr.18 (1997-98), Innst.S. nr. 145 (1997-98) og de årlige meldingene om Sametingets virksomhet og Stortingets behandling av disse).

En velfungerende samisk offentlighet krever samfunns- og kulturkompetanse nettopp i forhold til det samiske samfunnet. Den samiske befolkningen er derfor også avhengig av godt utbygde dannelsesinstitusjoner innen skole og undervisning, forskning, media, og kunst og kultur.

Sametinget vil presisere at den kollektive ytringsfrihet for urfolk styrkes ved at nasjonalstaten etablerer offentlige arenaer som er hjemlet i henhold til nasjonale og internasjonale lover og konvensjoner som gir urfolk selv mulighet til å utvikle sin egen kollektive identitet.

1.5 Offentlighetsprinsippet

Offentlighetslovens bestemmelser om innsynsrett i forvaltningens dokumenter, er et av de viktigste hjelpemidler mediene har for å kunne fylle rollen som kritisk overvåker i samfunnet. Sametinget har derfor i sak R 31/00 tatt til orde for å grunnlovsfeste offentlighetsprinsippet og prinsippet om informasjonsfrihet. Rådet har dessuten støttet Ytringsfrihetkommisjonens forslag om etablering av et eget klageorgan knyttet til praktiseringen av offentlighetsprinsippet i offentlig forvaltning.

Sametingsrådet har videre bedt om at offentlighetsloven gjøres gjeldende for private rettssubjekt som driver offentlig forvaltningsvirksomhet eller lovpålagt offentlig virksomhet. Uten en slik adgang vil innsynsretten i offentlig forvaltning i mange tilfeller bli teoretisk.

2 Overordnede mål og prinsipper i samisk mediepolitikk

2.1 Overordnet mål for samepolitikken

Sametinget legger til grunn at samene som urfolk i fire stater har krav på særskilte tiltak for etablering av et bredt og mangfoldig samisk medietilbud. Dette kravet bygger på nasjonale og internasjonale bestemmelser om folks og urfolks rettigheter.

Sametingets overordnede politikk slik den fremkommer i Sametingsplanen 1998 – 2001 er å bidra til ”kulturell kontinuitet med grunnlag i samenes status som folk og urfolk”

2.2 Overordnede mål for samisk mediepolitikk

Målene for samisk mediepolitikk er å:

Sign: SS / ETN

- sikre at samene som et folk kan utvikle og styrke det samiske medietilbudet på tvers av landegrensene
- sikre ytringsfriheten som grunnleggende forutsetning for et levende samisk demokrati
- sikre saklig og allsidig informasjon til alle samer
- sikre og styrke samisk samfunnsliv, språk og kulturell identitet
- sikre at samer får et kvalitativt godt og allsidig medietilbud innenfor de ulike mediegruppene
- være arene for den samiske og samiskspråklige offentlige debatt

Samiske medier er medier som er produsert av og for samer, og som har saker og problemstillinger i det samiske samfunn som mål for sitt journalistiske fokus.

2.3 Prioriterte politiske områder

2.3.1 Medietilbud for barn og unge

Samisk mediepolitikk skal

- bidra til etablering av daglig samiskspråklige fjernsynstilbud for barn
- bidra til etablering av samiskspråklige tilbud på internett for barn og unge
- bidra til etablering av daglig samiskspråklige radiotilbud for barn
- bidra til regelmessig utgivelse av samiskspråklige magasiner for barn og unge

Dersom barn skal få gode holdninger i forhold til språk, er det avgjørende at barn får oppleve samisk språk i de sterkeste mediene – radio og fjernsyn. I dag er tilbudet på norsk og andre språk omfattende, mens det samiskspråklige tilbudet er nesten ikke-eksisterende. Økt samiskspråklig medietilbud for barn og unge anses som ett av de viktigste tiltakene i samisk mediepolitikk.

2.3.2 Likestilling

Likestilling skal ha høy prioritet i all samepolitisk virksomhet. Samisk mediepolitikk skal derfor:

- bidra til økt fokus på likestilling og kvinners situasjon i det samiske samfunnet

3 Eierskap

3.1 Overordnet prinsipp

Samiske medier skal i størst mulig grad ha samiske eiere. Dette må imidlertid ikke være til hinder for at samiske medier delvis kan eies av andre, eller at det kan inngås allianser av både redaksjonell og økonomisk art med andre medier eller eiere, dersom det bidrar til å styrke det samiske medietilbudet.

3.2 Eiernes ansvar

Mediene og deres eiere har et selvstendig ansvar for å presentere visjoner og planer for utviklingen av egne virksomheter, som de gjennom private og offentlige ordninger kan søke å realisere. Det samiske samfunnet må slik gis anledning til å ta stilling hva en eventuell økt offentlig finansiering av samiske medier medfører av økt tilbud.

Sign: SS / EKN

Sametinget understreker at bruken av offentlige midler i forhold til utvikling av det samiske medietilbudet skal forankres i målene for samisk mediepolitikk.

4 Mål og midler i pressepolitikken

4.0 Overordnet mål for samisk pressepolitikk

- å etablere et økonomisk grunnlag for daglige utgivelser av samiske landsdekkende aviser

4.1 Mål for samisk pressepolitikk

Aviser definert som samiske aviser er i dag *Min Áigi*, *Áššu* og *Ságat*. Alle avisene mottar offentlig tilskudd over posten samisk pressestøtte. De samiske avisene bærer preg av å være lokalaviser og dekke på langt nær alle områder hvor det bor samer.

En samisk avis er en avis som er produsert av samer og for samer, og som har saker og problemstillinger i det samiske samfunn som hovedmål for sitt journalistiske fokus.

Målene for politikken i forhold til trykt samisk presse er:

- å øke bruken av samiske og samiskspråklige aviser og tekster
- at de samiske og samiskspråklige avisene redaksjonelt dekker områdene hvor det bor samer
- at det kan gis ut samiske og samiskspråklige dagsaviser, ved bl.a å opprette særskilte økonomiske støtteordninger for opprettelsen av regionkontorer
- at pressestøtten til samiske aviser styrkes
- at samiske aviser kan utvikles i forhold til digital produksjons- og formidlings- teknologi
- at samiske medieprodukter nyttes til generell opinionspåvirkning av andre enn samer

4.1.1 Nettbaserte aviser og medier

Målene for mediepolitikken i forhold til elektroniske medier er å:

- bidra til etablering av nettbaserte samiske medier
- bidra til å utvikle samiske nettbaserte tilbud for barn og unge
- bidra til offentlig finansiering av nettbaserte samiske medier
- bidra til etablering av en standard for samiske tegn på nett/data

Samiske trykte medier har spesielle funksjoner i forhold til andre medier. Den trykte pressen bidrar til styrking av samisk skriftspråk i en tid hvor behovet for trykte samiske tekster er enormt. I tillegg ivaretar den trykte pressen, i større grad enn kringkastingsmediene, hensynet til offentlig debatt.

4.2 Samisk pressestøtte

4.2.1 Mål for samisk pressestøtte

Samisk pressestøtte ytes i dag til aviser ”som har den samiske befolkningen som målgruppe”. Rammene for samisk pressestøtte må utvides slik at målene for samisk mediepolitikk kan oppnås. Det bør arbeides for å etablere særskilte støtteordninger for andre publikasjoner og nye digitale medier.

Sign: SS / EKN

Pressestøttens rammer og formål må defineres i forhold til de mål Sametinget har satt for samiske medier. I den forbindelse skal Sametinget medvirke til at pressestøttens rammer utvides i henhold til det som er mål for samisk pressepolitikk.

Samisk pressestøtte har sin begrunnelse og forankring i samenes status som folk og urfolk i Norge. Av nasjonale og internasjonale bestemmelser følger at samenes språk, identitet og kultur skal ha særskilte tiltak for beskyttelse og utvikling.

Samiske skriftmedier har to spesielle funksjoner i forhold til kringkastede medier. De stimulerer utvikling av det samiske skriftspråket og bidrar til økte leseferdigheter hos voksne og barn. Samisk presse har dessuten en spesiell funksjon i et levende demokrati, ved at den fungerer som arena for den offentlige debatten i det samiske samfunnet.

Det samiske samfunn har i tillegg store utfordringer på grunn av at samer i Norge lever svært spredt, med lange avstander og dårlig infrastruktur. Dette vanskeliggjør blant annet distribusjon.

Pressestøtten til samiske aviser på Kulturdepartementets budsjett kap. 35 post 75 må trappes opp i årene fremover for å realisere dette målet. Bevilgningsbehovet frem mot 2006 tilsvarer minst en fordobling i forhold til dagens nivå.

4.2.2 Forvaltning av samisk pressestøtte

Samisk pressestøtte bør forvaltes av Sametinget. Sametinget er beredt til å overta forvaltningen når norske myndigheter har forpliktet seg til målene for samisk pressepolitikk og finansiering av disse.

Samisk pressestøtte må forvaltes av et fagorgan etter objektive kriterier på en måte som ivaretar pressens integritet som frie uavhengige nyhetsformidlere. Ved endring i nåværende forvaltningsordning er det behov for en grundig dialog med de berørte parter for å avklare fremtidig organisering og økonomiske rammevilkår.

5 Mål og midler i kringkastingspolitikken

5.1 Innledning

NRK Sámi Radios sendinger representerer i dag det eneste allmenne kringkastingstilbudet i forhold til den samiske befolkningen. I så måte er NRK Sámi Radio å anse som en samisk allmennkringkaster. NRK Sámi Radio er derfor det viktigste samiske etermediet, og dens rolle må derfor være betydelig både i forhold til den generelle samiske mediepolitikken og kringkastingspolitikken spesielt.

De øvrige norske allmennkringkasterne (NRK, TV2 og P4) har uavhengig av NRK Sámi Radio forpliktelser overfor den samiske befolkningen, og vil også i fremtiden utgjøre en ikke ubetydelig del av det totale samiske medietilbudet.

Samisk kringkasting er kringkastingsmedier som produseres av og for samer, og som har saker og problemstillinger i det samiske samfunn som hovedmål for sitt journalistiske fokus.

Sign: SS, EKA

5.2 NRK Sámi Radio

5.2.1 Mål for NRK Sámi Radio

Sametingets mål for mediepolitikken i forhold til samisk allmennkringkasting er å:

- medvirke til et kvalitativt og kvantitativt godt samiskspråklig kringkastingstilbud for alle samer
- medvirke til at særlig barn og unge tilbys daglige samiskspråklige programmer i radio og fjernsyn
- medvirke til etablering av en nordisk samisk fjernsynskanal
- medvirke til etablering av en nordisk samisk radiokanal
- medvirke til at NRK Sámi Radios økonomi styrkes
- medvirke til at NRK Sámi Radio kan utvikles i forhold til digital produksjons- og formidlings teknologi

NRK Sámi Radio er den eneste institusjon i Norden som kan karakteriseres som en samisk allmennkringkaster. Institusjonen må derfor være forberedt på å bære størstedelen av ansvaret i forhold til utviklingen av et godt samisk etermedietilbud.

For samisk språk og identitet er det avgjørende at samiske barn og voksne får et kringkastingstilbud som kan motvirke den massive kulturelle og språklige påvirkningen som presser på fra det norske stor-samfunnet og det internasjonale samfunnet. Dette er den samme begrunnelsen som norske myndigheter benytter i forhold til norsk mediepolitikk.

Digital distribusjonsteknologi vil gjøre det teknisk mulig å etablere en egen samisk fjernsynskanal og en radiokanal. Dette vil imidlertid kreve et same- og mediepolitisk samarbeid mellom Norge, Finland og Sverige. Som NRK Sámi Radio har gjort til nå, må den også i framtiden være forberedt på å stå i front av dette arbeidet

5.2.2 Organisering av NRK Sámi Radio

Omorganisering av NRK har synliggjort at NRK Sámi Radios økonomiske og redaksjonelle rammer og prioriteringer avgjøres av organer utenfor det samiske samfunnets kontroll. Sametinget anbefaler derfor en utredning av NRK Sámi Radios fremtidige rolle, funksjon, organisering og styring. Spesielt må mulighetene for og konsekvensene av samisk eierskap utredes og vurderes.

En slik utredning må spesielt vurdere:

- Organisering av NRK Sámi Radio
- Samisk eierskap av NRK Sámi Radio
- Finansiering av NRK Sámi Radios virksomhet
- Økning av sendetider
- Muligheter innen digital sendeteknologi

5.3 Norsk allmennkringkasting

NRK, TV2 og P4 er definert som norske allmennkringkastere, blant annet med spesielt ansvar for medietilbud i forhold til den samiske befolkningen. Sametinget mener at kravene til de riksdekkende aktørene (NRK, TV2, P4) om sendinger på samisk både skjerpes og håndheves sterkere.

Sign: SS / EKN

På bakgrunn av de spesielle forpliktelser allmennkringkasterne har i forhold til den samiske befolkningen, legger Sametinget til grunn følgende kriterier for norsk allmennkringkasting:

1. Sendingene skal kunne mottas av hele befolkningen
2. Sendingen skal inneholde en variert programmeny med program for så vel brede som smale lytter/seergrupper, herunder barn og unge, den samiske befolkningsgruppe, etniske og andre minoriteter
3. Det skal være nyhetssendinger og solid, løpende orientering om viktige samfunns- og kulturspørsmål, nasjonalt og internasjonalt
4. Allmennkringkastingsprogrammene skal bidra til å styrke norsk språk, identitet og kultur
5. Allmennkringkastingsprogrammene skal bidra til å styrke samisk språk, identitet og kultur
6. Allmennkringkastingskanalene skal ha redaksjonell selvstendighet

5.3.1 Samisk representasjon i Allmennkringkastingsrådet

Sametinget anser samisk representasjon i Allmennkringkastingsrådet som nødvendig for å ivareta det samiske samfunnets interesser i forhold til de norske allmennkringkasterne. Det foreslås derfor at et av rådets medlemmer oppnevnes av Sametinget.

5.4 Samisk nærkringkasting

Samiske nærkringkastere er nærkringkastere i områder hvor det bor samer, og som i tillegg til lokalsamfunnet generelt, også har saker og problemstillinger i det samiske lokalsamfunn som mål for sitt journalistiske fokus.

Målene for mediepolitikken i forhold til samisk nærkringkasting er:

- å bidra til å bevare og videreutvikle samiske nærkringkastere
- å bidra til økt offentlig støtte til samiske nærkringkastere

6 Medieetikk

6.1 Prinsippet om medias selvjustis

Sametinget anerkjenner prinsippet om medias selvjustis. Arbeidet med presseetikk blir derfor først og fremst medienes eget ansvar. Det må imidlertid ikke være til hinder for en bred og allmenn debatt om pressens etiske regelverk og bransjens forvaltning av dette.

Pressens etiske regelverk, Vær-varsom-plakaten, forvaltes av Norsk Presseforbund og Pressens Faglige Utvalg. Hittil har samiske medier arbeidet innenfor rammene av det norske presseetiske instrument.

6.2 Samisk språk og kultur

Samiske medier har over de siste årene ikke vært gjenstand for spesielle etiske vurdering. Sametinget er av den oppfatning at det etiske nivå blant samiske journalister og medier er alminnelig godt, men finner likevel grunn til å bemerke at Vær-Varsom-plakaten ikke er forsøkt vurdert i forhold til det samiske samfunnets behov og forutsetninger.

Sign: SS / EKN

Sametinget konstaterer videre at Pressens Faglige Utvalg ikke innehar den kultur- og språkkompetanse som skal til for å kunne føre en løpende vurdering av presseetikken i de samiske mediene. Pressens organisasjoner arbeider i disse dager med revisjon av det etiske regelverket. Ingen vurderinger er gjort omkring det samiske samfunnets eventuelle behov for særskilte regler for presseetikk.

6.3 Etisk regelverk for samiske medier

Det er grunn til å vurdere hvorvidt det samiske samfunnet har problemstillinger og utfordringer for medieetikken som ikke dekkes av det norske regelverket. Sametinget støtter derfor arbeidet med hensyn til vurderingen av behovet for etablering av et eget etisk regelverk for samiske medier.

Sametinget ønsker at alle deler av den samiske mediebransjen deltar i arbeidet. Det bør vurderes hvorvidt det vil være hensiktsmessig med et felles-samisk regelverk i Norge, Finland og Sverige.

Et eventuelt særskilt presseetisk regelverk for samiske medier skal også forvaltes. Man kan se for seg et samisk underutvalg underlagt norske PFU, eller et eget samisk presseetisk domsorgan. Det er pressen selv som må gjøre vurderingene omkring dette.

Sametinget understreker at pressens etiske regelverk primært er etablert for å ivareta publikums tillit og rettsikkerhet i forhold til mediene. Det er også dette som skal fokus når et eventuelt eget samisk regelverk for presseetikk skal vurderes. Det må videre forutsettes at bransjeuavhengige representanter reserveres plass i et eventuelt nytt domsorgan.

6.4 Samiske mediers særskilte ansvar

Medienes skildringen av virkeligheten vil alltid preges av hvilke briller man ser virkeligheten gjennom. Samiske medier har et særskilt ansvar for å sette samiske spørsmål på dagsorden og se verden fra et samisk perspektiv, uten å gå på akkord med de øvrige prinsipper for god journalistikk.

Sametinget understreker at det samiske folk har behov for vesentlig og korrekt informasjon om sine rettigheter, både som enkeltindivider i et norsk samfunn og som medlemmer av et samisk samfunn.

De samiske mediene er avhengige av tillit og troverdighet, både i forhold til det samiske samfunnet og til storsamfunnet.

Derfor har det enkelte medium og den enkelte journalist et selvstendig ansvar for å vurdere de etiske sider ved sin virksomhet, uavhengig om det foreligger et særskilt pressetisk regelverk for samiske medier eller ikke.

7. Forskning

Forskning rundt problemstillinger i tilknytning til samiske medier må styrkes. Samisk høyskole bør gis ressurser og rammer til å gjennomføre forskning som kan utvikle samisk presse, både i forhold til innhold og kommunikasjon. Særlig interessante områder er nye medier, samisk ungdoms medievaner, medievaner og –behov generelt i den samiske befolkning og dynamikken i samisk presse generelt.

Sign: SS / EKN

Saken ble avsluttet 1. juni 2001 kl. 08.40.

Sign: SS / EKN

Sak 23/01

Valg av forberedende fullmaktskomite

Saken påbegynt 31. mai 2001 kl. 18.50.

I. Dokumenter

- Valgkomiteens sak 23/01

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Valgkomiteen fremmet følgende innstilling:

Følgende personer med vara oppnevnes til Sametingets forberedende fullmaktskomité i hht grunnreglenes §4-2:

Medlemmer:

1. Ole Henrik Magga, NSR, leder
2. Margreta Påve Kristiansen, Arbeiderpartiet, nestleder
3. Asbjørg Skåden, NSR
4. Amund Eriksen, Den frie gruppe
5. Geir Liland, SVF

Personlige varamedlemmer:

1. Birger Nymo, NSR
2. Per Solli, Arbeiderpartiet
3. Laila Gunilla Wilks, NSR
4. Áile Javo, NSR
5. Roger Pedersen, SVF

III. Votering

Av 39 representanter deltok 36 representanter.

1. Valgkomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

Sign: SS / EKN

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Asbjørg Skåden	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Følgende personer med vara oppnevnes til Sametingets forberedende fullmaktskomité i hht grunnreglenes §4-2:

Medlemmer:

6. Ole Henrik Magga, NSR, leder
7. Margreta Påve Kristiansen, Arbeiderpartiet, nestleder
8. Asbjørg Skåden, NSR
9. Amund Eriksen, Den frie gruppe
10. Geir Liland, SVF

Personlige varamedlemmer:

6. Birger Nymo, NSR
7. Per Solli, Arbeiderpartiet
8. Laila Gunilla Wilks, NSR
9. Áile Javo, NSR
10. Roger Pedersen, SVF

Saken ble avsluttet 31. mai 2001 kl. 18.55.

Sign:

SS / EKN

Sak 24/01

Sametingsrådets kunst- og kulturmelding

Saken påbegynt 1. juni 2001 kl. 08.40.

I. Dokumenter

- Kunst- og kulturmelding

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Sametingsrådet fremmer følgende innstilling overfor Sametinget:

1. Sametingetsrådets kunst- og kulturmelding 2001 tar utgangspunkt i det kulturpolitiske perspektivet for Sametingets utvikling inne kunst og kultur. Sametinget gir sin tilslutning til hoverlinjene i samisk kulturpolitikk og det prinsipielle grunnlaget for samisk kulturutøvelse. Videre gir Sametinget sin tilslutning til hovedmål, målsettinger og strategier som fremkommer i meldingen. Sametinget mener at barn og unge vil være en viktig målgruppe i den fremtidige samiske kulturpolitikken.

2. Sametinget har fremmet krav om en forhandlingsmodell mellom Regjeringen i arbeidet med samiske saker. Tinget mener at kunst og kultur skal være et element som relativt lett kan inngå som en del av et forhandlingsopplegg, der man foretar reelle forhandlinger som avdekker finansielle behov, ansvarsfordeling og kommer til enighet om rammene for budsjettene år for år. Sametinget mener at et slikt system vil bedre dialogen og samarbeidet om de utfordringer man står overfor kunst- og kulturpolitikken med sentrale myndigheter.

3. Sametinget mener at det opprettes en post 50 til Sametinget på Kulturdepartementets budsjett hvor eksisterende og nye eller omdisponerte ordninger omfattes. Tinget mener at det er viktig før ordninger overføres en post 50 at det er etablert en felles forståelse av hvilke økonomiske rammer det totalt sett vil være aktuelt. Sametinget kan ikke risikere at det overføres ordninger til fremme av samisk kunst- og kulturpolitikk, som ikke gir rom for reell egenvurdering og styrking av samiske kulturaktivitet. Det vil ikke være akseptabelt at en ensidig overfører Sametinget eksisterende ordninger uten at en i forkant har felles oppfatning av hvilke økonomiske rammer dette vil innebære. Sametinget mener at også de administrative kostnadene ved en rammeoverføring til Sametinget bør være avklart.

4. Sametinget mener at det behov for en grundig dialog med de berørte parter som omfattes av myndighetsoverføring til Sametinget om at organisering og de økonomiske rammevilkår er avklart før disse blir overført til en post 50 i Kulturdepartementet.

5. Sametinget viser til drøftelsen av å fornye forholdet mellom Sametinget og de samiske kunstnerne i et partnerskapsperspektiv, og ber Sametingsrådet om å iverksette arbeidet med å etablere dette partnerskapet med følgende hovedelementer:

Sign: SS, EKN

- Det iverksettes en prosess der Sametinget og de samiske kunstnerorganisasjonene i fellesskap utarbeider forslag til framtidige mål, strategier og innsatsområder på det samiske kunstområdet. Dette omfatter også synspunkter på omfanget av økonomiske støtteordninger.
- Sametinget setter fortsatt årlig av økonomiske virkemidler til kunstområdet. De midlene som direkte går til fremme av samisk *kunst* foretas som en direktebevilgning av plenum til et organ sammensatt av kunstnerne, som forestår fordelingen av disse midlene etter søknader.
- Det utarbeides forslag til regler for hvordan Sametingets kontrollfunksjon skal ivaretas i bruken av midlene.
- I utarbeidelsen av foranstående punkter skal partene så langt det er mulig søke å komme til enighet om innholdet. Sametingsrådet legger fram det omforente dokumentet overfor Sametingets plenum til godkjenning. Dette skjer i forbindelse med den årlige budsjettfordeling.

Sametinget ber om at saken fremmes første gang i forbindelse med fordelingen av Sametingets budsjett for 2002.

6. Sametinget viser til at Kulturdepartementet har igangsatt arbeidet med en stortingsmelding om kulturpolitikken, jfr. St.prp. nr. 1 (2000-2001). Meldingen planlegges lagt frem tidlig i 2002. Siktemålet er å få frem en overordnet og prinsipiell drøftelse av de kulturpolitiske utfordringene i dagens og morgendagens Norge. I den forbindelse ber Sametinget om at det i meldingen foretas en overordnet og prinsipiell drøftelse av samisk kulturpolitikk. Sametinget viser til statens ansvar for samisk kultur (jfr. punkt 2.2.1 i meldingen) og til fagdepartementets ansvar i denne sammenheng. Sametinget understreker at også fylkeskommuner og kommuner fortsatt har et ansvar for fremme av samisk kunst- og kulturpolitikk, og ønsker et tettere dialog på dette området.

7. Sametinget ber Sametingsrådet om å konkretisere tiltakene i budsjettsammenheng, første gang i forslaget til Sametingsbudsjett 2002 og i forbindelse med Sametingets budsjettbehov - Statsbudsjett 2003.

8. Sametinget ber Sametingsrådet om å legge frem en kunst- og kulturmelding som omhandler det nordiske perspektivet.

Forslag 1, representant Nils O. Nilsen, NSR's sametingsgruppe:

Opprettelsen av innkjøpsordning for samisk litteratur

Sametinget oppretter innkjøpsordning for samisk litteratur. Innkjøpsordningen skal først og fremst prioritere samisk skjønnlitteratur. Ordningen kan også omfatte samisk faglitteratur.

Ved distribusjon av samisk litteratur bør bibliotek prioriteres, som igjen står for videre distribusjon til institusjoner.

Skolebarna bør få samiske skolebøker til egen eiendom.

Sign: SS / EKN

III. Votering

Av 39 representanter var 36 til stede.

Voteringen ble gjennomført på følgende måte:

1. Forslag 1 ble enstemmig vedtatt.
2. Sametingsråds innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ing-Lill Pavall	
2.	Nils O. Nilsen	
3.	Ole Henrik Magga	
4.	Sven-Roald Nystø	
5.	Magne Ballovara	Sven-Roald Nystø
6.	Ing-Lill Pavall	
7.	Magnhild Mathisen	
8.	Birger Nymo	
9.	Per A. Bæhr	
10.	Per Edvin Varsi	
11.	Olav M. Dikkanen	
12.	Sven-Roald Nystø	
13.	Egil Olli	
14.	Ing-Lill Pavall, saksordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

1. Sametingsrådets kunst-og kulturmelding 2001 tar utgangspunkt i det kulturpolitiske perspektivet for Sametingets utvikling inne kunst og kultur. Sametinget gir sin tilslutning til hovedlinjene i samisk kulturpolitikk og det prinsipielle grunnlaget for samisk kulturutøvelse. Videre gir Sametinget sin tilslutning til hovedmål, målsettinger og strategier som fremkommer i meldingen. Sametinget mener at barn og unge vil være en viktig målgruppe i den fremtidige samiske kulturpolitikken.

2. Sametinget har fremmet krav om en forhandlingsmodell mellom Regjeringen i arbeidet med samiske saker. Tinget mener at kunst og kultur skal være et element som relativt lett kan inngå som en del av et forhandlingsopplegg, der man foretar reelle forhandlinger som avdekker finansielle behov, ansvarsfordeling og kommer til enighet om rammene for budsjettene år for år. Sametinget mener at et slikt

Sign:

SS , EKN

system vil bedre dialogen og samarbeidet om de utfordringer man står overfor kunst- og kulturpolitikken med sentrale myndigheter.

3. Sametinget mener at det opprettes en post 50 til Sametinget på Kulturdepartementets budsjett hvor eksisterende og nye eller omdisponerte ordninger omfattes. Tinget mener at det er viktig før ordninger overføres en post 50 at det er etablert en felles forståelse av hvilke økonomiske rammer det totalt sett vil være aktuelt. Sametinget kan ikke risikere at det overføres ordninger til fremme av samisk kunst- og kulturpolitikk, som ikke gir rom for reell egenvurdering og styrking av samiske kulturaktivitet. Det vil ikke være akseptabelt at en ensidig overfører Sametinget eksisterende ordninger uten at en i forkant har felles oppfatning av hvilke økonomiske rammer dette vil innebære. Sametinget mener at også de administrative kostnadene ved en rammeoverføring til Sametinget bør være avklart.

4. Sametinget mener at det behov for en grundig dialog med de berørte parter som omfattes av myndighetsoverføring til Sametinget om at organisering og de økonomiske rammevilkår er avklart før disse blir overført til en post 50 i Kulturdepartementet.

5. Sametinget viser til drøftelsen av å fomye forholdet mellom Sametinget og de samiske kunstnerne i et partnerskapsperspektiv, og ber Sametingsrådet om å iverksette arbeidet med å etablere dette partnerskapet med følgende hovedelementer:

- Det iverksettes en prosess der Sametinget og de samiske kunstnerorganisasjonene i fellesskap utarbeider forslag til framtidige mål, strategier og innsatsområder på det samiske kunstområdet. Dette omfatter også synspunkter på omfanget av økonomiske støtteordninger.
- Sametinget setter fortsatt årlig av økonomiske virkemidler til kunstområdet. De midlene som direkte går til fremme av samisk *kunst* foretas som en direktebevilgning av plenum til et organ sammensatt av kunstnerne, som forestår fordelingen av disse midlene etter søknader.
- Det utarbeides forslag til regler for hvordan Sametingets kontrollfunksjon skal ivaretas i bruken av midlene.
- I utarbeidelsen av foranstående punkter skal partene så langt det er mulig søke å komme til enighet om innholdet. Sametingsrådet legger fram det omforente dokumentet overfor Sametingets plenum til godkjenning. Dette skjer i forbindelse med den årlige budsjettfordeling.

Sametinget ber om at saken fremmes første gang i forbindelse med fordelingen av Sametingets budsjett for 2002.

6. Sametinget viser til at Kulturdepartementet har igangsatt arbeidet med en stortingsmelding om kulturpolitikken, jfr. St.prp. nr. 1 (2000-2001). Meldingen planlegges lagt frem tidlig i 2002. Siktemålet er å få frem en overordnet og prinsipiell drøftelse av de kulturpolitiske utfordringene i dagens og morgendagens Norge. I den forbindelse vi Sametinget be om at det i meldingen foretas en overordnet og prinsipiell drøftelse av samisk kulturpolitikk. Sametinget viser til statens ansvar for samisk kultur (jfr. punkt 2.2.1 i meldingen) og til fagdepartementets ansvar i denne sammenheng. Sametinget understreker at også fylkeskommuner og kommuner fortsatt har et ansvar for fremme av samisk kunst- og kulturpolitikk, og ønsker et tettere dialog på dette området.

Sign: _____

SS, EKN

7. Sametinget ber Sametingsrådet om å konkretisere tiltakene i budsjettssammenheng, første gang i forslaget til Sametingsbudsjett 2002 og i forbindelse med Sametingets budsjettbehov - Statsbudsjett 2003.
8. Sametinget ber Sametingsrådet om å legge frem en kunst-og kulturmelding som omhandler det nordiske perspektivet.
9. Opprettelsen av innkjøpsordning for samisk litteratur. Sametinget oppretter innkjøpsordning for samisk litteratur. Innkjøpsordningen skal først og fremst prioritere samisk skjønnlitteratur. Ordningen kan også omfatte samisk faglitteratur. Ved distribusjon av samisk litteratur bør bibliotek prioriteres, som igjen står for videre distribusjon til institusjoner. Skolebarna bør få samiske skolebøker til egen eiendom.

Saken ble avsluttet 1. juni 2001 kl. 10.30.

Sign: SS / EKN

Undertegnede har lest gjennom protokollen, og finner de bokførte beslutninger å være i overensstemmelse med Sametingets vedtak.

Kárásjohka 01.06.2001

Møtelederskapet

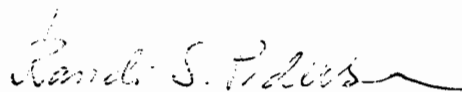

Johan Mikkel Sara

leder

Einar Lifjell

Randi Solli Pedersen

Sign: _____/_____

Møtesekretærer: Synnøve Solbakk/Elli Kirsti Nystad

side r

Møteboken består totalt av 172